

T.C.

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

HALK ŞAİRİ HAYDAR ÜNLÜYOL'UN HAYATI SANATI VE
ŞİİRLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Özkan DAĞ

Çorum - 2025

HALK ŞAİRİ HAYDAR ÜNLÜYOL'UN HAYATI SANATI VE ŐİRLERİ

Özkan DAĞ

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

TEZ DANIŐMANI

Dr. Öğr. Üyesi Altuğ ORTAKCI

Çorum 2025

Özkan DAĞ tarafından hazırlanan “Halk Şairi Haydar Ünlüyol’un Hayatı Sanatı ve Şiirleri” adlı tez çalışması 25/04/2025 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Uğur BAŞARAN

.....

Dr. Öğr. Üyesi Altuğ ORTAKCI

.....

Doç. Dr. Atiye NAZLI

.....

Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulunun 25/04/2025 tarih ve 836 sayılı kararı ile Özkan DAĞ’ın Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yüksek Lisans derecesi alması onanmıştır.

(İmza)

Prof. Dr. Osman ÇUBUK

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını beyan ederim.

İmza

Özkan DAĞ

HALK ŞAİRİ HAYDAR ÜNLÜYOL'UN HAYATI SANATI VE ŞİİRLERİ

Özkan DAĞ

ORCID: 0009000441587722

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Yüksek Lisans Tezi

Mayıs 2025

ÖZET

Bu çalışma, halk Şairi Haydar Ünlüyolun hayatı, sanatı ve Şiirlerini işlevsel halkbilimi kuramı bağlamında ele alarak özellikle Şiirlerinde görülen protesto işlevini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, saha araştırma metotlarının yanında, nitel araştırma yöntemlerinden biyografik yöntem ve metin çözümleme teknikleri kullanılmış; Şairle birebir görüşmeler gerçekleştirilerek Şiirlerinin bağlamsal arka planı ortaya konmuştur. Toplamda 594 Şiir analiz edilmiştir. Bunlardan 221'i doğrudan protesto işlevi barındıran Şiirler olarak sınıflandırılmış, geriye kalan 373 Şiir ise duygu ve düşünce ağırlıklı konular temelinde incelenmiştir. Şiirlerde kullanılan hece vezni çoğunlukla 11'li ve 8'li ölçüdür. Nazım biçimi olarak en çok koşma ve semai kullanılmış; kafiye türlerinde ise yarım kafiye öne çıkmıştır. En yoğun biçimde görülen nazım türleri taşlama ve Şikayetlenme olmuştur.

Şiirler, William R. Bascom'un folklorun dört işlevi kuramı ve İlhan Başgöz'ün önerdiği beşinci işlev olan "protesto işlevi" çerçevesinde değerlendirilmiş; siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel bağlamlarda dile getirilen eleştiriler protesto kategorisinde incelenmiştir. Ünlüyol'un Mahzuni Şerif gibi öncül halk ozanlarından etkilenerek hem bireysel hem toplumsal konulara eleştirel bir dille yaklaştığı görülmüştür. Şairin eserleri halk edebiyatı geleneğiyle uyumlu olmakla birlikte, elektronik kültür ortamında varlık gösteren yeni kuşak halk Şairi tipolojisine de işaret etmektedir. Ünlüyol'un Şiirleri hem içerik hem biçim açısından halk Şiirinin sürdürülebilirliğine katkı sağlayan nitelikler taşımakta, bu yönüyle Çorum yöresi başta olmak üzere Anadolu'nun güncel halk edebiyatı ortamına ışık tutmaktadır.

Anahtar Kavramlar: İşlevsel halkbilimi, protesto işlevi, Şiir incelemesi, halk Şairi, Haydar Ünlüyol

Bilim Kodu: 31003

LIFE, ART AND POEMS OF FOLK POET HAYDAR ÜNLÜYOL

Özkan DAĞ

ORCID: 0009000441587722

HITIT UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL

Master of Science Thesis

May 2025

ABSTRACT

This study examines the life, art, and poetry of the folk poet Haydar Ünlüyol within the framework of functional folklore theory, focusing particularly on the protest function observed in his works. The research adopts qualitative methods, including biographical and textual analysis techniques. Interviews were conducted with the poet, and contextual insights into his poetry were gathered.

A total of 594 poems were analyzed. Among these, 221 were categorized as explicitly carrying a protest function, while the remaining 373 were examined based on emotion and thought-oriented themes. The poet primarily employed 11- and 8-syllable meter structures. The most frequently used verse forms were koşma and semai, with half rhyme emerging as the predominant rhyme type. Satirical and complaining poems were the most commonly encountered types.

Ünlüyol's poetry was evaluated through the lens of William R. Bascom's four functions of folklore and İlhan Başgöz's proposed fifth function: protest. The poems contain criticisms across political, economic, social, and cultural spheres. Influenced by prominent folk poets like Aşık Mahzuni Şerif, Ünlüyol employs a critical tone toward both personal and societal issues.

While Ünlüyol's poems are rooted in the traditional structures of Turkish folk poetry, they also reflect the presence of a new generation of folk poets operating within the digital culture environment. His work not only contributes to the sustainability of the folk tradition in form and content, but also sheds light on the contemporary folk literature landscape in Anatolia, particularly in the Çorum region.

Keywords: Functional folklore, protest function, poetry analysis, folk poet, Haydar Ünlüyol

Science Code: 31003

TEŞEKKÜR

Türkoloji'de bir damla olabilmem için bana yol gösteren ve çalışmanın başından sonuna kadar desteklerini esirgemeyen danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Altuğ Ortakçı'ya, maddi ve manevi olarak her zaman yanımda olan sevgili eşim Eda Şahin Dağ'a ve aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Özkan DAĞ

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ.....	x
RESİMLER DİZİNİ.....	xi
KISALTMALAR.....	xii
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

HALK ŞAIRLİĞİ VE HAYDAR ÜNLÜYOL

1.1. Hayatı	9
1.1.1. Ailesi doğumu çocukluğu ve yetiştiği ortam	9
1.1.2. Eğitimi ve askerliği.....	9
1.1.3. Evliliği ve iş hayatı.....	9
1.2. Edebi Hayatı	10
1.2.1. Şiir söyleme ve yazmaya başlaması	10
1.2.2. Mahlas alma	10
1.2.3. Saz ile ilişkisi.....	12
1.2.4. Şiir anlayışı.....	13
1.2.5. Şiirlerini muhafaza etme ve sosyal medya ile ilişkisi	14
1.2.6. İnanç ve düşünce dünyası.....	16
1.2.7. Etkilendiği ve etkilediği âşıklar	16
1.2.8. Yaşadığı çevrede âşıklık geleneğinin devam etmesi.....	18
1.3. Yayın Dünyasındaki Yeri	20
1.3.1. Yayınlanmış olan şiirleri.....	20

2. BÖLÜM

ŞİİRLERİN YAPISAL ÇÖZÜMLEMESİ

2.1. Nazım Şekil ve Nazım Türleri.....	21
2.1.1. Koşma.....	22
2.1.2. Semai	22
2.2. Nazım Türleri.....	22
2.2.1. Ağıt.....	23
2.2.2. Dertleme.....	25
2.2.3. Dertlenme	25
2.2.4. Kargışlama.....	26
2.2.5. Öğütleme	27
2.2.6. Şikayetlenme	28
2.2.7. Taşlama.....	29
2.3. Anlatım Tutumu ve Türleri	30
2.3.1. Dileme	31
2.3.2. Övme.....	32
2.3.3. Şikayet etme	33
2.3.4. Yakınma.....	34
2.3.5. Yerme	35
2.4. Ahenk Unsurları ile Vezin	36
2.4.1. Kafiye ile redif.....	37
2.5. Şiirde İşlenen Konu Alanları.....	41

3. BÖLÜM

ÜNLÜYOL'UN ŞİİRLERİNİN PROTESTO İŞLEVİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. İşlevsel Halkbilimi Yöntemi	51
3.2. İlhan Başgöz ve Protesto İşlevi.....	52

3.3. Literatürde Folklorun İşlevlerine Dair Yapılan Çalışmalar	55
3.4. Ünlüol'un Şiirlerine Protesto İşlevinden Bakmak.....	58
3.4.1. Ekonomik durumu eleştiri.....	58
3.4.2. Emperyalizmi protesto.....	64
3.4.3. Gündemi protesto.....	69
3.4.4. Savaşı protesto	73
3.4.5. Sistemi ve düzeni protesto	74
3.4.6. Siyaseti ve siyasi olayları protesto	79
SONUÇ	122
KAYNAKÇA	126
EKLER	131
EK-1. Resimler	131
EK-2. Ünlüol'un Protesto İşlevi ile İlgili 221 Şiiri	136

TABLULAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 2.1. Nazım Şekilleri	21
Tablo 2.2. Nazım Türleri	23
Tablo 2.3. Anlatım Tutum ve Türleri	31
Tablo 2.4. 8'li Hece Vezni	36
Tablo 2.5. 11'li Hece Vezni.....	36
Tablo 2.6. 15'li Hece Vezni.....	37
Tablo 3.1. Şiirlerin Nazım Şekilleri ve Türleri.....	90
Tablo 3.2. Şiirde İşlenen Konu Alanları.....	108

RESİMLER DİZİNİ

Resim	Sayfa
Resim E.1. Haydar Ünlüyol'a Ait Halk Şairi Kimliği.....	131
Resim E.2. Halk Şairi Haydar Ünlüyol ve Âşık Abbas Balcı	131
Resim E.3. Sungurlu Gazetesinde Halk Şairi Haydar Ünlüyol'a Ait Bir Şiir Örneği	132
Resim E.4. Sungurlu Gazetesinde Halk Şairi Haydar Ünlüyol'a Ait Bir Şiir Örneği	133
Resim E.5. Halk Şairi Haydar Ünlüyol'un Çevresindeki Âşıklar ile Fecebook'ta Yaptığı Canlı Yayın Örneği.....	134
Resim E.6. Halk Şairi Haydar Ünlüyol'un Çevresindeki Âşıklar ile Fecebook'ta Yaptığı Canlı Yayın Örneği.....	134
Resim E.7. Halk Şairi Haydar Ünlüyol'un Yayınlanan Şiirlerinden Bir Örnek.....	135

KISALTMALAR

K:	Koşma
S:	Semai
OH:	Olay-His
DH:	Durum-His
OF:	Olay-Fikir
DF:	Durum-Fikir
İH:	İnsan-His
İF:	İnsan-Fikir
I:	İsmaflama
L:	Lirik
D:	Didaktik
S:	Satirik
E:	Epik
P:	Pastoral
Ed:	Editör
vd:	ve diğerleri

GİRİŞ

Halk Şairi Haydar Ünlüöl'un Hayatı, Sanatı ve Şiirleri başlığını taşıyan bu tez, Çorum yöresinin sosyal ve kültürel çevresinden etkilenecek yetişen halk şairi Haydar Ünlüöl'un hayatını, sanat anlayışını ve şiirlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Aslen Samsun'un Ladik ilçesinden olan Ünlüöl, çocukluk ve gençlik yıllarını geçirdiği Çorum'da âşıklık geleneğinin etkisiyle yetişerek bu geleneğin bir temsilcisi haline gelmiştir.

Çalışmada, Haydar Ünlüöl, bir halk şairi olarak, âşıklık geleneğinin modern şartlara adapte olmuş bir temsilcisi olarak değerlendirilmiştir. Günümüzde, özellikle kentlerde, âşıklık geleneği için geleneksel icra ortamlarının sayısının azalması şairlerin kendi sanatlarını icra edecekleri zemini bulamamalarına neden olmaktadır. Bununla birlikte; gelenek, kendine yeni bir yön bularak elektronik kültür ortamlarını kendi icra mekanların dönüştürmüştür. Halk şairleri, özellikle sosyal medya platformları (özellikle Facebook ve YouTube) üzerinden şiirlerini yayımlayarak sanatlarını icra edecekleri bir zemin oluşturmuştur. Haydar Ünlüöl'da bu şairlerden biridir. Bu durum, onun hem geleneği sürdüren hem de dönüştüren yenilikçi bir halk şairi olarak ele alınmasına olanak tanımıştır.

Çorum yöresinde âşıklık geleneği, geçmişten günümüze güçlü bir yapıya sahip olmuştur. Kent merkezli yaşam alışkanlıkları birçok kültürel muhtevayı dönüştürdüğü gibi âşıklık geleneğine de tesir etmiş ve bu geleneksel mesleğin, sanatın temsilcileri Çorum'da da gün geçtikçe azalmıştır. Ancak yerel düzeyde yaşayan ve şiir üreten halk şairleri hâlen mevcuttur. Bu şairlerin bir kısmı saz çalmamaktadır ve "halk şairi" olarak anılmaktadır. Haydar Ünlüöl da bu isimlerden biridir.

Şairin hayatı ve şiir anlayışına dair çıkarımlarda bulunmak için görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde, şiir yazmaya süreci 11-12 yaşlarında başladığını, özellikle Âşık Mahzuni Şerif ve Muhlis Akarsu gibi ustalardan etkilendiğini dile getirmiştir. Ayrıca, aile ortamında kulağına erişen manilerin, deyişlerin ve tekerlemelerin de edebi kimliğini inşa etmekte rolü olduğunu da ifade etmiştir. Ayrıca sosyal muhitindeki yerel âşıkların şiir üretme ve icra etme biçimlerinin de halk şairliğine katkısı olduğu ve bunun etkilerini kaleme aldığı şiirlerindeki geleneğe dair izlerde görüldüğü de söylenebilir. Kısaca şair, hem çevresinin hem de elektronik kültür ortamının vesilesiyle âşıklık geleneğinin geleneksel kalıplarını görerek, duyarak, öğrenerek yetişmiş ve bu kalıpları kullanarak yüzlerce şiir üretmiştir.

Çalışmada, şairin hayatı, edebî kişiliği ve şiirleri değerlendirilerek, âşıklık geleneği içerisindeki konumu ve bu geleneğe katkıları ele alınmıştır. Haydar Ünlüöl, saz çalmayan bir halk şairi olarak âşıklık geleneğinde kendine özgü bir yer edinmiş, eserlerini bu geleneksel çerçevede üretmiştir. Mevcut literatürde, âşıklık geleneği bağlamında satsız âşıklar üzerine belirgin bir ayrıma gidilmeksizin genel değerlendirmeler yapılmıştır. Bu yönüyle, Ünlüöl'un bir halk şairi olarak halk edebiyatındaki konumunun detaylı biçimde ele alındığı bu çalışma, alana özgün bir katkı sunmaktadır.

Ayrıca, literatürde yer alan mevcut çalışmalar, Haydar Ünlüyol gibi halk şairlerinin halk edebiyatındaki yerini anlamada önemli bir arka plan oluşturmaktadır. Sosyal bilimler alanında Çorumlu halk şairleri üzerine yapılan çeşitli araştırmalar da bu bağlamda önemli bir dayanak teşkil etmektedir.

Çorum yöresi halk şairleri ve âşıklık geleneği üzerine yapılan çalışmalar, hem bölgesel halk edebiyatının belgelenmesi hem de yerel sanatçıların tanıtılması açısından önemli birer kaynaktır. Bu bağlamda Haydar Ünlüyol'un sanatı ve şiirlerinin anlaşılması için ilgili literatür sistematik olarak taranmış ve değerlendirilmiştir. Bu bağlamda kronolojik olarak aşağıdaki çalışmalarla karşılaşılmıştır.

Halil Rifat Arıncı'nın (1992) ölümünden sonra oğlu M. T. Arıncı tarafından tamamlanan *Çorum ve Havalisi Şairleri* adlı eser, Çorum bölgesinde yaşamış altmış halk şairini tanıtarak, bölgesel şiir geleneğine dair ilk sistematik çalışmalardandır. Benzer biçimde, Mehmet Çevik tarafından kaleme alınan *Çorumlu Hak Aşıklarından Derviş Edna ve Fedai* (2008) ve *Çorumlu Hak Aşığı Dertli Fakir* (2010) başlıklı eserler, âşıkların menkıbeleri, şiirleri ve biyografilerine dair monografik örnekler sunar.

M. Mete Taşlıova'nın (2008) editörlüğünü yaptığı *Sözlü ve Yazılı Kaynaklarla Çorum Halk Şiiri Antolojisi* adlı çalışması, hem sözlü kaynaklara dayalı sanatçı anlatılarını hem de yazılı kaynaklardaki bilgileri iki bölüm hâlinde sunması bakımından dikkat çekicidir. Aynı yazarın (2009) *Kadın Temsilcileriyle Birlikte Çorum'da Halk Şiiri ve Aşık Tarzı Üzerine Tespit ve Öneriler* adlı makalesi ise, âşıkların şiire başlama nedenlerinden mahlas alma süreçlerine, teknik yapıdan kadın âşıkların temsiline kadar geniş bir perspektifle âşıklık geleneğini değerlendirmiştir.

İsmail Serdar Yakar (2008) tarafından hazırlanan *Aşıklık Geleneği ve Aşık Rifat Kurtoğlu* adlı çalışma, âşıklık geleneğini tarihsel süreçte değerlendirirken, Çorumlu Aşık Rifat Kurtoğlu'nun şiirlerine ve sanat anlayışına özel bir yer ayırmıştır. Atiye Nazlı (2014) ise editörlüğünü yaptığı *Sözden Dizeye Çorum Şiiri* adlı antolojisinde doksan beş âşık ve on dokuz şairin seçme eserlerini sunmuştur.

Hasan Korkmaz'ın (2021) *Şiir Diliyle Çorum* isimli çalışması ise bölgedeki sanatçıları coğrafi dağılıma göre sınıflandırarak, yerel şiir üretimini mekânsal bağlamda değerlendirmiştir. Bu yaklaşım, âşıkların sosyal çevreleriyle ilişkisini ortaya koymak açısından değerlidir.

Bu çalışmaların dışında yöresel âşıkların monografik olarak ele alındığı yüksek lisans tezleri ise bu tez için karşılaştırmalı kaynaklar sunmaktadır. Bunlar arasında; Eycil Aydın (2000), Çelik Baklan (2007), Demirel (2013), Akat (2020), ve Der (2023) tarafından kaleme alınan tezlerde, âşıkların hayatları, şiirleri, dil ve üslup özellikleri ile şiirsel temaları detaylı olarak incelenmiştir.

Bu çalışmalar, özellikle Çorum yöresine dair birikimi ortaya koymakta ve Haydar Ünlüöl gibi yerel sanatçıların anlaşılmasında da veriler sunmaktadır. Ancak, Ünlüöl'un satsız bir halk şairi olması ve bu yönüyle âşıklık geleneğindeki özgün konumu, bugüne kadar detaylı biçimde ele alınmamıştır. Bu da yapılan çalışmanın hem mevcut literatürün tamamlayıcısı hem de yeni bir katkı olmayı hedeflemektedir.

Yapılan araştırmanın temel motivasyonlarından biri, halk şairi Haydar Ünlüöl'un hâlen hayatta olması ve doğrudan görüşme imkânının bulunmasıdır. Ünlüöl'un hayatı, şiir anlayışı ve âşıklık geleneği içerisindeki konumu, kendisiyle yapılan birebir görüşmelere dayalı olarak incelenmiştir. Görüşmeler sırasında yöneltilen sorular, şairin sanatsal yaklaşımını ve geleneğe katkılarını anlamaya yönelik olarak yapılandırılmıştır.

Görüşmelerde kullanılan sorular, hem biyografik hem de geleneğe dair veriler elde etmek amacıyla hazırlanmış; halk şiiri geleneği, âşıklık kurumu, mahlas kullanımı, rüya ya da bâde motifi, ustalık-çıraklık ilişkisi, şiir türleri ve geleneksel şiir anlayışı gibi temalara odaklanmıştır. Bu çerçevede yöneltilen başlıca sorular şunlardır:

- Şiir yazmaya ne zaman başladınız?
- Halk şairi kimliğinizi ne zaman kazandınız?
- Yazmaya başlamanızda rüya görme ya da bâde içme gibi hadiseler etkili oldu mu?
- Neden "Haydar" ve "Ünlüöl" mahlaslarını kullandınız?
- Ustanız var mı? Varsa ustanıza dair cönk, defter ya da mecmua gibi belgeler kaldı mı?
- Çırak yetiştirdiniz mi?
- Ailenizde sizden önce ya da şu an geleneği sürdüren bir birey var mı?
- Çevrenizde âşıklık geleneği hâlen devam etmekte midir?
- Devam ediyorsa nasıl sürdürülmektedir ve bu geleneği yaşatanların toplumdaki yeri nedir?
- Şiir anlayışınızı nasıl tanımlarsınız?
- Halk şiiri türlerini nasıl adlandırıyor ve şiirlerinizi hangi türler içerisinde değerlendiriyorsunuz?
- Etkilendiğiniz önemli âşıklar kimlerdir?
- Şiirlerinizi irticalen mi söylüyorsunuz yoksa yazılı olarak mı üretiyorsunuz?
- Şiirlerinizi bir deftere kaydediyor musunuz?
- Yayınlanmış eserleriniz var mı? Nerede ve ne zaman yayımlandılar?
- Festivallere, şenliklere ya da yarışmalara katıldınız mı? Ödül aldığınız etkinlikler oldu mu?
- Saz çalıyor musunuz? Saz çalmamak, halk şairliği kimliğinizi nasıl etkiledi?

Bu örnek sorular detaylandırılarak görüşme esnasında şaire sorulmuş ve kapsamlı bir şekilde hayatı, sanatı ve sanat icra etme biçimi üzerine yanıtları kaydedilmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, Haydar Ünlüöl'un sanat anlayışını ve halk şiiri geleneği içerisindeki yerini belirlemede büyük katkı sağlamıştır. Bu sorular ile bir yandan şair biyografisi inşa edilmiş diğer yandan da şairliği üzerine araştırma yapılmıştır. Bu bağlamda şairin şiirleri hem yapı hem de muhteva açısından zengin bir içerik sunduğu görülmüştür.

Özellikle 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren değişim geçiren âşıklık geleneğinin güncel yansımalarını anlamak açısından Ünlüol'un şiirleri değerli ipuçları barındırmaktadır.

Derleme sürecinde yönlendirilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme teknikleri kullanılmıştır. Görüşmeler sırasında şairin sözlü anlatımları dikkatle kaydedilmiş ve gerekli yerlerde doğrudan aktarımlar yapılmıştır. Bu yöntemle elde edilen veriler, halk edebiyatı araştırmaları için hem belgelendirici hem de çözümleyici bir temel oluşturmuştur. Ayrıca bu çalışma için 13.06.2024 tarihinde *Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'na* başvurulmuştur. "Halk Şairi Haydar Ünlüol'un Hayatı, Sanatı ve Şiirleri" başlığını taşıyan başvuru 2024-0197 numarası ile kayda geçmiş ve 14.06.2024 tarihli 2024-150 sayılı kurul kararına istinaden, 2024-15 karar numarası ile etik uygunluk onayı alınmıştır. Etik kurul izninin ardından derleme/ görüşme süreci başlatılmıştır.

Bu çalışmada, Haydar Ünlüol'un şiir birikimi bütüncül olarak ele alınmaya çalışılmıştır. Yalnız şair oldukça üretkendir ve bütün eserlerini bir kapsam içinde ele almak ve tez sınırları içerisinde incelemek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Bu sebeple tezin kapsam ve sınırlılıkları içerisinde tematik yoğunluk ve çeşitlilik gözetilerek 221 şiir seçilmiş ve bu şiirler, "protesto işlevi" çerçevesinde değerlendirilmiştir ve analiz edilmiştir. Protesto işlevi bağlamında şiirler, altı ana başlık altında tematik olarak sınıflandırılmıştır:

1. Ekonomik Durumu Eleştiri
2. Emperyalizmi Protesto
3. Gündemi Protesto
4. Savaşı Protesto
5. Sistemi ve Düzeni Protesto
6. Siyaseti ve Siyasi Olayları Protesto

Geriye kalan 373 şiir ise duygusal ve düşünsel temalara göre değerlendirilmiş ve tablo halinde sunulmuştur. Böylece şairin şiir dünyası, yapısal ve tematik olarak ayrıştırılmıştır. Ünlüol'un hayatı, sanatı ve şiirlerini genel bir çerçevede sunmadan önce âşıklık geleneğinin geçmişten bu güne kadar olan yeri, değişimi ve dönüşümüne değinilmesi önem arz etmektedir.

Âşıklık geleneği, her dönem Türk edebiyatı araştırmacılarının ilgi odağı olmuş ve kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Geleneğin temsil edilme biçimi, özellikleri, temsilcileri, yöreleri, dönemlere göre farklılıkları, icra zeminleri başta olmak üzere akademik çalışmalara konu edildiği görülmektedir. Son dönemlerde özellikle kültür ortamlarında değişikliğe bağlı olarak icra ortamlarında yaşanan değişimler ele alınmaktadır (Fidan, 2016). Bu süreç geleneğin kendi kapasitesinin gücünü göstermesi açısından oldukça önemlidir. Bununla birlikte gelenek içinde kendini yenileyerek varlığını sürdürmeyi başaran halk şairliği ve şiir üretim biçimi de zengin ve dinamik bir yapıya sahiptir. Ancak elbette Türklerin göçebe yaşam tarzı ve bu yaşam

biçiminin beraberinde getirdiği sözlü kültür, edebî ürünlerin manzum biçimde oluşturulmasına olanak sağlamış ve kolektif hafızada yüzyıllar boyu aktarılmasını mümkün kılmıştır. Bu süreç, halk şiirine kendine özgü bir zenginlik ve çeşitlilik kazandırmıştır.

Yerleşik hayata geçişle birlikte halk şiiri, yeni tarzlar ve biçimler arayarak farklı dallarda gelişimini sürdürmüş ve bugüne kadar varlığını korumayı başarmıştır. Bu süreçte halk şiiri geleneği zayıflamamış, aksine temsilcilerinin sayısı artmış ve içerik bakımından daha da zenginleşmiştir. Bu bağlamda âşıklık geleneği ürünleri arasında şiir, diğer türlere kıyasla daha fazla üretim yapılan ve öne çıkan bir tür olmuştur.

Âşıklık geleneğini devam ettiren âşıklar, yaşadıkları çevrenin kültürünü, sıkıntılarını ve düşüncelerini dile getiren önemli şahsiyetlerdir. Eğitim düzeylerinden bağımsız olarak sözlü ya da yazılı şekilde eserlerini icra etmiş, saz çalarak ya da saza ihtiyaç duymadan şiirlerini dile getirmişlerdir. Buldukları yörenin temsilcisi ve sözcüsü konumunda olan âşıklar, bazen doğaçlama, bazen de yazılı eserler aracılığıyla usta-çırak ilişkisiyle geleneksel bilgiyi aktarmayı başarmışlardır.

Anadolu âşıklık geleneğinde saz çalarak şiirler okuyan, halk hikâyeleri anlatan gezgin şairlere âşık adı verilmiştir. Âşıklar, kervansaray, panayır, konak, kışla, saray ve kahvehaneler gibi mekânların yanı sıra kırsal bölgelerde köy odalarında, düğünlerde, toplantılarda ve derneklerde sazlarıyla usta malı ve doğaçlama şiirler söylemişlerdir. Ozanlar ise göçebe Oğuz topluluklarında kopuz eşliğinde destan ve türkü okuyan yarı kutsal kişiler olarak kabul edilmiştir. XIII. yüzyılda Memlûk ordularında ozan adı verilen şairlerin bulunduğu bilinmektedir. Dede Korkut Hikâyeleri'nde XIII ve XIV. yüzyıllarda Oğuz boyları arasında şölenlere katılıp şiir söyleyen ozanlardan bahsedilmektedir. XIV. yüzyıldan itibaren Anadolu ve Azerbaycan yörelerinde, bazı özellikleriyle ozanları hatırlatan şairlere ozan adı verilmiştir. Dini-tasavvufi halk edebiyatında ilâhî aşk, tasavvuf ve tarikat ilke ve töreleri konularında şiirler söyleyen şairler için kullanılan âşık sözcüğü, XVI. yüzyıldan itibaren dinî konular dışında şiir söyleyen saz şairleri için de kullanılmaya başlanmıştır. XVI. yüzyıldan sonra ozanlar gözden kaybolmuş, yerlerini ozanlara benzeyen ve âşık adı verilen sanatçılar almıştır (Başgöz, 1968: 8).

Halk şairlerinin âşık adını alması, Tekke edebiyatının etkisiyle gerçekleşmiştir. Yunus Emre'nin Türkmenler üzerindeki etkisi, XVI. yüzyıldan itibaren belirginleşmiş ve mutasavvıf şairler, kendilerini diğer şairlerden ayırmak amacıyla âşık adını kullanmaya başlamışlardır. Bu dönemde ozan unvanı değer kaybederken, ilham kaynaklarının kutsallığını vurgulamak isteyen şairler, şiirlerine "ilâhî", "nefes", "deme" gibi isimler vermiştir. Âşıkların isimlerinin başına eklenen "kul" sıfatı da Tekke edebiyatının bu dönemdeki etkisini yansıtmaktadır (Köprülü, 1962: 35).

Âşıklık geleneği, yüzyıllar boyunca kendini yenileyerek varlığını sürdürmüş ve bu geleneği temsil eden sanatçıların farklı dönemlerde değişen isimlerle anıldığı görülmüştür. "Âşıkların

kökü, İslâmiyet öncesi ozanlara kadar dayanır. Ozanlar, İslâmiyet'ten sonra da bir müddet işlevlerini sürdürmüşlerdir. Selçuklu ordularında IX-XII. yüzyıllarda ozanlar, kopuz denen müzik aletlerini çalarak epik şiirler söyler ve askerleri eğlendirirdi" (Köprülü, 1989: 131). Bu süreç, âşıkların tarihsel bir süreklilik içinde farklı işlevler üstlenmesine zemin hazırlamıştır.

Âşıklık geleneği, XVI. yüzyıldan itibaren ozanların yerini alarak toplum içinde önemli bir dönüşüm yaşamıştır. Göçebelikten yerleşik hayata geçiş ve şehirleşmenin etkisiyle destan anlatıcısı olan ozanların işlevi, halkın günlük yaşamına yönelen koşmaları söyleyen âşıklara devredilmiştir. Bu geçişle birlikte, âşıklar kopuz yerine saz çalmaya başlamış ve destanlardan uzaklaşarak yerleşik hayata bağlı tabloları işleyen eserler üretmişlerdir. Bu değişim, âşıklık geleneğinin yeni bir toplumsal düzene uyum sağlamasına olanak tanımıştır (Başgöz, 1968: 7).

XVI. yüzyıl, Osmanlı kültürünün parlak bir dönemi olarak âşık edebiyatının gelişimine sahne olmuştur. Halk kültürü öğeleri bu yüzyılın ilk yarısında güçlü bir şekilde hissedilirken, ikinci yarısından itibaren Divan ve Tekke edebiyatlarının etkisi artmıştır. Bu dönemde Arapça ve Farsça kelime kullanımı yaygınlaşmış, üslup ve mecazlarda Divan şiirinin belirgin etkileri görülmüştür. Ayrıca, âşıkların tarihî ve edebî kaynaklar aracılığıyla daha fazla belgelenmesi, bu döneme ilişkin bilgilerimizi zenginleştirmiştir (Köprülü, 1962: 53).

XVII. yüzyıl, âşık şiirinin altın çağı olarak kabul edilmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nun genişlemesi ve kültürel gelişiminin ileri düzeye ulaşması, âşıkların sanatlarına da yansımıştır. Bu dönemde Divan şiiri ile âşık şiiri arasında bir yakınlaşma yaşanmış; bazı âşıklar, şehirlerde yönetimden sınırlı destek alarak medrese ve divan kültüründen etkilenmiştir. Bu süreçte, Divan şiirini taklit eden ve saz çalmayan âşıklar da ortaya çıkmış, bu sanatçılar âşıklık geleneği ile Divan şiiri arasında bir köprü işlevi görmüştür (Köprülü, 1962: 122).

XVIII. yüzyılda âşık edebiyatı gerileme dönemine girmiş olsa da, âşıklar etkilerini sürdürmeyi başarmışlardır. Bu dönemde, Divan edebiyatının etkisiyle aruz ölçüsünü kusurlu bir şekilde kullanan âşıkların sayısı artmış ve âşıkların eserlerinde hayati konular ön plana çıkmıştır. Kahvehane, panayır gibi mekânlarda âşıklık geleneği yaşatılmaya devam etmiş; bu dönemde bile halk şairleri toplumu eğlendirme ve bilinçlendirme görevlerini sürdürmüştür (Köprülü, 1962: 391).

XIX. yüzyılda Batı'ya açılma süreci, âşıklık geleneği üzerinde belirgin etkiler yaratmıştır. Matbaanın yaygınlaşması ve yazılı kültürün güçlenmesi, sözlü geleneği zayıflatmış; geleneksel eğlence mekânları birer birer kapanmıştır. Bu dönemde halk şiiri, Divan edebiyatının etkisi altına girerek halktan ve halk zevkinden uzaklaşma eğilimi göstermiştir. Ancak âşıklar, millîleşme hareketine paralel olarak, hece ölçüsü ve millî nazım şekillerini kullanarak eserler üretmeye devam etmişlerdir (Köprülü, 1962: 524).

XX. yüzyılda Cumhuriyet dönemiyle birlikte âşıklık geleneği yeni bir ivme kazanmıştır. Çünkü erken Cumhuriyet dönemi ulus devlet sürecinde halk kültürüne yoğun bir ilgi artışı yaşanmıştır. Yeni Cumhuriyetin kültürel temeller üzerine inşa edilmesi açısından âşıklık

geleneğine özel bir önem verilmiştir. Bu dönem yeni yeni kurumsallaşmaya başlayan folklor faaliyetlerinde âşık ve âşıklık geleneği kendine yeni icra zeminleri bulmuştur. Özellikle Halkevleri sahnelerinde, dergilerinde, radyolarda âşıkların gür sesi sıklıkla duyulmuştur. Elbette bu döneme ait maddi ve sosyal değişimler, bu geleneği besleyen toplumsal koşulları değiştirmiştir. yeni iletişim araçlarının ortaya çıkışı, âşıkların kırsal kesimlerden kent merkezlerine yönelmesine vesile olmuştur. Bu durum kırsalde geleneğin zayıflayacağı algısını yaratsa da dönemin kendi koşulları içinde âşıklık geleneği farklı zeminlerde kendi temsil kabiliyeti bulmuş ve yeni temsilcilerin farklı bağlamlar üzerinden yetişmesine imkan tanımıştır. Bu dönemde, dilin sadeleşmesi ve halk şiirinin millîleşmesi, âşıklık geleneğinin yeni koşullara uyum sağlamasında önemli pay sahibidir. Günümüzde ise sosyal medya gibi platformlar, âşıkların eserlerini paylaşmaları ve geleneği sürdürmeleri için yeni bir alan oluşturmuştur (Artun, 2001: 44). Kısacası XX. Yüzyıl âşıklık geleneği için yeni bir dönemin kapılarını aralamıştır. Özellikle yapılan şenlik, festival ve bayram gibi etkinliklerle âşıklık geleneği daha çok canlanmış ve âşıklar seslerini duyurmaya devam etmiştir.

Bu tarihsel süreç âşıklık geleneğinin değişen toplum koşullarına rağmen varlığını koruyabildiğini göstermektedir. Bu süreçte, yeni şartlara adapte olabilen temsilciler ortaya çıkmış ve kendi çevrelerini oluşturarak eserlerini kaleme almışlardır. Çorum yöresinde geleneğin karakterini ve kapasitesini kullanarak kendine bir yer tutan Haydar Ünlüyol da bu bağlamda değerlendirilebilecek isimler arasında yer almaktadır. Ünlüyol, saz çalmasa da, şiirlerini defterlerine not ederek ve sosyal medya aracılığıyla paylaşarak geleneğe katkı sağlamıştır. Bu bağlamda Ünlüyol, bahsi geçen yeni şartlara adapte olmuş bir âşıklık temsilcidir ve eserleri ise âşıklık geleneğine dahil olmuştur.

Haydar Ünlüyol'un, genel anlamda âşıklık geleneği içerisinde yetişmediği ifade edilebilir. Bu durum, onu âşık yerine halk şairi olarak nitelendirmeyi ve değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır. Köprülü, bu bağlamda halk şiiri temsilcilerini "kalem şairleri" ve "meydan şairleri" olarak ayırmıştır. Kalem şairleri, klasik şairler olarak yüksek sınıflar için eserler yazarken; meydan şairleri, halk toplantılarında doğaçlama şiirler düzenleyen ve bunları sazlarıyla icra eden şairlerdir (Köprülü, 1989: 171). Sakaoğlu ise halk şairini, saz çalma becerisine sahip olmayan kişiler olarak tanımlamaktadır (Sakaoğlu, 1986: 248). Haydar Ünlüyol da kendisini halk şairi olarak tanımlamakta âşık olmadığını vurgulamaktadır. Ona göre âşık, sadece şiir yazmakla kalmaz, aynı zamanda saz çalıp söyleyerek eserlerini icra eder. Ünlüyol ise sadece şiir yazmakta ve yazdıklarını icra etmekte, ancak saz çalmamaktadır. 2022 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından kendisine verilen "Halk Şairi" unvanı bu tanımı pekiştirmiştir.

Bu unvanı alabileceğini de sosyal medya aracılığıyla öğrendiğini dile getirmektedir. Bu kimliğe sahip olabileceğini öğrendiğinde bakanlığın sitesine başvuruda bulunmuş, şiirlerini göndermiş ve Ankara'da gerçekleştirilen bir mülakata katılmıştır. Mülakatta, şiirlerinin kökeni, bâde içip içmediği, etkilendiği âşıklar ve örnek aldığı kişiler hakkında sorular yöneltilmiştir. Jüri üyeleri,

şairlerinin derinlikli bir geleneğe dayanıp dayanmadığını anlamaya çalışmıştır. Mülakatın ardından 2022 yılının Ağustos ayında Ünlüyo'l'a "Halk Şairi" kimliği verilmiştir.

Araştırmacılar tarafından yapılan bu tür sınıflandırmalar, âşıklık geleneği çalışmaları bağlamında farklı isimlendirmelerin oluşturduğu karmaşık bir çevreyi gözler önüne sermektedir. Doğan Kaya'nın halk şiirini ortaya koyan kişilere ilişkin değerlendirmesi bu noktada dikkate değerdir. Kaya, bu sanatçıları dört grupta sınıflandırmıştır: anonim şiir söyleyenler, âşıklar-ozanlar-saz şairleri, halk şairleri ve âşık tarzı şiir yazan şairler. Kaya'ya göre, bu sanatçıların ortak özelliği, halkın ve bireyin konularını dile getiren, âşık tarzı şiirler ortaya koymuş olmalarıdır. Kaya, bu grupları kapsayan en uygun terimin "halk şairi" olduğunu ifade etmektedir (Kaya, 2013: 3-4)¹.

Bu değerlendirmeler neticesinde Haydar Ünlüyo'l'un halk şairi olarak sınıflandırması içerisinde olduğunu desteklemektedir. Ünlüyo'l'un şiir yazma pratiği ve mahlas kullanımı, onun bu geleneğin bir temsilcisi olduğunu ortaya koymaktadır. Üstelik 2022 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından düzenlenen bir kursta başarı göstererek "Halk Şairi" ünvanını kazandığı bilinmektedir. Bu ünvan da Ünlüyo'l'un halk şairi olarak anılmasını pekiştirmektedir. Çalışma genelinde ise kendisinden "Halk Şairi Haydar Ünlüyo'l" ya da kısaca "şair" olarak bahsedilmiştir.

---

¹ "Ben, halk şiirini ortaya koyan kişileri dört gruba ayırıyorum: 1. Anonim şiir söyleyenler: Temsilcisi avamdan ve adı bilinmeyen insanlar. 2. Âşıklar-Ozanlar-Saz şairleri: İrticalen şiir söyleyen, saz çalabilen, makamları olan, hikâye de anlatabilen sanatçılar. 3. Halk şairleri: Şiirlerini yazarak vücuda getiren, okur-yazar olan veya olmayan sanatçılar. 4. Âşık tarzı şiir yazan şairler: 8 veya 11 heceyle âşık tarzı şiirler yazan, mahlas da kullanabilen tahsilli şairler. Kime, hangi özelliğine ve nasıl ad vereceğiz? Görüldüğü gibi, heceyle şiirler vücuda getiren şairlere bir ad vermek kolay görünmüyor. Şu halde, yukarıda işaret ettiğimiz kavramları göz önünde tutarak özelliklerine göre bu sanatçıları nasıl isimlendireceğiz? (Kaya, 2013: 3-4).

1. BÖLÜM

HALK ŞAİRLİĞİ VE HAYDAR ÜNLÜYOL

1.1. Hayatı

1.1.1. Ailesi, doğumu, çocukluğu ve yetiştiği ortam

Haydar Ünlüyol, 2 Haziran 1964 tarihinde Samsun'un Lâdik ilçesine bağlı Kirazpınar köyünde dünyaya gelmiştir. Ailesinin 1971 yılında Çorum'a göç etmesiyle birlikte, yedi yaşından itibaren burada yaşamaya başlamış ve çocukluk ile gençlik yıllarını Çorum'da geçirmiştir. Çorum'u zamanla kendi memleketi gibi benimseyen Ünlüyol, dört erkek ve iki kız kardeşiyle birlikte altı çocuklu bir ailenin mensubu olarak büyümüştür. Babası, ailenin geçimini sağlamak amacıyla rençberlik (çiftçilik) ve işçilik yapmıştır. Babasının çalışma mücadelesi ve ailesine destek olma çabası, Ünlüyol'un karakterine derin izler bırakmış; bu durum, onun hayata ve sanata bakış açısını şekillendiren unsurlardan biri olmuştur.

Aile bağlarının güçlü olduğu bir ortamda büyüyen Ünlüyol, çocukluk yıllarında köy hayatının geleneksel değerleriyle yoğrulmuş, kültürel ve sosyal birikimin temellerini bu dönemde atmıştır. Çorum'a yerleşmesi, onun kültürel çeşitliliği tanınmasına ve farklı sosyal çevrelerde bulunmasına imkân sağlamış, bu durum ise ilerleyen yıllarda sanatında belirleyici bir rol oynamıştır.

Ünlüyol'un çocukluk ve gençlik yıllarında tanık olduğu hayat koşulları, halk edebiyatına yönelmesinde ve halkın duygularını yansıtan bir şair kimliği geliştirmesinde etkili olmuştur. Yerel geleneklerin ve halk hikâyelerinin sıkça dile getirildiği bir çevrede yetişmiş olması, onun şiirlerinde görülen halk edebiyatına özgü unsurların kaynağını açıklayan bir özellik olarak dikkat çekmektedir.

1.1.2. Eğitimi ve askerliği

Haydar Ünlüyol, Çorum'da başladığı eğitim hayatını 1977 yılında Cumhuriyet İlkokulu'ndan mezun olarak tamamlamıştır. Ancak, ailesinin ekonomik imkânlarının yetersizliği nedeniyle öğrenimine devam edememiştir.

1984 yılının Kasım ayında askere alınan Ünlüyol, Kütahya'da acemi birliğini tamamladıktan sonra İzmir Güzelyalı Merasim Birliği'nde usta birliğini yapmıştır. 1986 yılında askerlik görevini tamamlayarak Çorum'a dönmüştür.

1.1.3. Evliliği ve iş hayatı

Askerlik görevini tamamladıktan sonra, Haydar Ünlüyol ailesine destek olmak amacıyla genç yaşta evlenmiştir. Bu evlilikten biri erkek, biri kız olmak üzere iki çocuk sahibi olmuştur. 1989 yılında Çorum Belediyesi'nde personel olarak çalışmaya başlayan Ünlüyol, burada uzun yıllar görev yapmış ve 2010 yılında emekli olmuştur.

Çalışma hayatının yoğun temposuna rağmen, şiir ve edebiyata olan ilgisini hiçbir zaman kaybetmemiştir. Çorum'un âşıklık geleneği açısından zengin bir çevreye sahip olması,

Ünlüöl'un birçok şair ve âşıkla tanışmasına olanak sağlamış; bu etkileşimler onun şiir yazma tutkusunu canlı tutmuştur. Emeklilik sonrasında da hayatını Çorum'da sürdürme kararı alan Ünlüöl, bu şehirde hem ailesine hem de edebiyata olan bağlılığını devam ettirmiştir.

1.2. Edebî Hayatı

1.2.1 Şiir söyleme ve yazmaya başlaması

Haydar Ünlüöl, şiir yazmaya 11-12 yaşlarında başlamıştır. Beşinci sınıfta iken yazdığı bir şiir, öğretmeni tarafından övgüyle karşılanmış ve öğretmenin “Bu çocuk büyüyünce şair olacak” yorumu, onun üzerinde derin bir etki bırakmıştır. Bu övgü, sözün gücünü henüz tam anlamıyla idrak edemese de Ünlüöl'u şiir yazmaya teşvik etmiştir. İlk şiirlerini kaleme alarak not defterlerinde saklamaya başlamış ve böylece hem sözlü hem de yazılı bir ifade pratiği geliştirmiştir.

Ünlüöl, halk geleneğinde sıkça rastlanan “bâde içme” ya da “rüya görme” deneyimlerini yaşamamıştır. Şiire olan yatkınlığını ailesinin kültürel birikimiyle ilişkilendiren şair, bu eğilimin kendisine bir aile mirası olarak geçtiğini ifade etmektedir. Ailesindeki büyüklerden etkilenmiş ve bu geleneği sürdüren tek kişi olmuştur. Ailede sazsız destan söyleyen destancıların bulunduğunu, bu kişilerin eskiden sokak sokak dolaşp destanlar anlattığını dile getiren Ünlüöl, bu özelliği kuşaklardan beri aktarılan bir lütuf olarak görmektedir.

Haydar Ünlüöl'un ailesinde halk şiirine dair bir geçmişin bulunması dikkat çekicidir. Babasının amcasının oğlu olan Âşık Mehmet Ünlüöl, Amasya Suluova'da “Destancı” olarak tanınmakta ve saygı görmektedir. Âşık Mehmet, Kıbrıs Harekâtı sırasında dönemin Başbakanı Bülent Ecevit için bir destan yazmış ve bu eseriyle ödül kazanmıştır. Bu gelenek, Haydar Ünlüöl'un ağabeylerine de ilham vermiş; ağabeyleri de şiir yazmış olsalar da, Ünlüöl kadar bu sanata adanmışlık göstermemişlerdir.

1.2.2. Mahlas alma

Haydar Ünlüöl, şiir yazmaya başladığı ilk yıllardan itibaren mahlas kullanmaya başladığını ifade etmiştir. İlk olarak “Haydar” mahlasını kullanan Ünlüöl, bu mahlasın başka şairlerle karışma ihtimalinin yüksek olduğunu fark etmiştir. 2022 yılında, sosyal medyada tanıştığı ve şiirlerini hayranlıkla takip ettiği, aslen Sivaslı olan ve Ankara'da yaşayan Ozan Elifçe'nin tavsiyeleri doğrultusunda mahlasını değiştirme kararı almıştır.

Bu süreçte, kendi soyadını mahlas olarak kullanmanın daha anlamlı olacağını düşünerek “Ünlüöl” mahlasını benimsemiştir. Şair, soyadını mahlas olarak seçmesinin, hem kendine ait bir kimlik oluşturma hem de şiirlerinin daha kolay ayırt edilebilmesi açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu değişiklik, Ünlüöl'un edebi kimliğini güçlendirme ve eserlerini daha geniş bir kitleye tanıtmaya çabalarının bir parçası olarak değerlendirilebilir.

Literatüre bakıldığında âşıklık geleneğinde mahlas almaya yönelik genel bilgiler mevcuttur. Bu daha önceki yapılan çalışmalarda kendisini göstermektedir. Doğan Kaya'nın (2020) *Türk*

Dünyası Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Kavramları ve Terimleri Sözlüğü'nde âşıklık geleneğine dair mahlas almayla ilgili bilgiler mevcuttur. En son çıkan çalışmalardan biri olan Fatma Ahsen Turan ve Pamuk Nurdan Gümüštepe editörlüğünde yayınlanan *Âşık Edebiyatı* çalışmasında mahlas alma ile ilgili bilgiler “Âşık Edebiyatı Mahlas Alma Geleneği” başlığı altında sunulmuştur:

1. İsim ve Soy İsimlerle İlgili Mahlaslar
2. İsimlerin Dışında Kullanılan Mahlaslar
3. Mahlas Değiştirme ve Fazla Mahlas Kullanma (Turan, vd. 106-111).

Buradan anlaşılacağı üzere Haydar Ünlüyol’unda bu temellendirme ve sınıflandırma içerisindeki isim ve soy isimlerle ilgili mahlaslar’ın alt başlığı olan “soy ismin mahlas olarak kullanılması” kıstası üzerinden mahlasını seçtiği görülmektedir. Bu mahlas alma örneği Türkiye’de yaygın olarak kullanılan mahlas çeşididir (Turan, vd. 109).

İsmail Serdar Yakar’ın (2008) *Âşıklık Geleneği ve Âşık Rifat Kurtoğlu* isimli çalışmasında Çorum ilinde âşıkların gelenekle ilgili mahlas alma şekilleri, öncelik derecesine göre şöyle sıralanabilir:

- a. Mahlasları kendileri tarafından tespit edilen âşıklar,
- b. Çevredeki usta âşıklar tarafından mahlasları verilen âşıklar,
- c. Rüyaya bağlı olarak mahlas alan âşıklar.

Bu âşıklardan bazıları adlarını, bazıları soyadlarını, bazıları da bunların dışındaki isimleri mahlas olarak kullanmaktadırlar. İlde yaygın olarak usta-çırak ilişkisi olmadığı için, âşıklar mahlaslarını genellikle kendileri tespit etmektedirler (Yakar, 2008: 57-58). Ünlüyol’un mahlasını kendi isteğiyle seçip tespit etmiştir. Bu da yine İsmail Serdar Yakar’ın belirttiği mahlas alma şekillerinden biri olan Çorum yöresindeki âşıkların başvurduğu bir mahlas alma yöntemidir.

M. Mete Taşlıova’nın (2009) *Kadın Temsilcileriyle Birlikte Çorum’da Halk Şiiri ve Âşık Tarzı Üzerine Tespit ve Öneriler* adlı makalesinde ele aldığı mahlas kullanımı ile ilgili olarak; sözlü şiir geleneğinde, anonim olmayan eserlerin en belirgin yanısıdır. Âşıkların mührü hükmündeki mahlas, halk şiiri geleneğinde söyleyen-yazan temsilcilerin de ihmal etmedikleri bir konudur. İnceleme konusu yaptığımız Çorum örneğinde, sözlü ve yazılı kaynaklardan derlediğimiz şiir örneklerinde, önemli sayıdaki eser sahibinin, mahlas kullandığını görüyoruz. Anadolu âşık tarzına uygun olarak, Çorumlu âşıklar-ozanlar, şiirlerinin sonunda mahlas kullanımında, ortaklık göstermektedir. Halk şairi olarak, yazılı ortamda üretilen şiirlerin ise bir kısmında mahlas kullanılmaktadır (Taşlıova, 2009: 88-99)

Gelenek temsilcilerinin, geçmişten bu güne; âşık, ozan, halk ozanı, halk şairi, şair (Artun, 2002: 67-68) gibi kullanımların yanı sıra, Veli, Kul, Sefil, Can, Derviş, Bektaş, Çelebi gibi ön isim veya

sıfatları kullandıklarını görmekteyiz. Bu kullanımların yanı sıra; gerek kendi tercihiyle gerek bir ustanın tavsiyesi veya kendisine yakıştırılan “sıfat” nitelemesiyle kullanılan mahlaslar vardır. Buna örnek olarak şu isimleri sıralayabiliriz: Hâfızî, Noksânî, Deryâî, Fedâî, Sûzi, İfşâî, Hilâlî (Ercan, 1991). Özellikle, Alevi-Bektaşî şiir geleneğine bağlı söz erbabı temsilcilerin, bu tarz kullanımı yoğun olarak tercih ettiklerinin örnekleri mevcuttur; Sefil Ahmet, Sefil Ali, Kul Sefili, Sefil Eröksüz, Kul Veli, Kul Süleyman (İvgin, 2009) bu kullanımlara örnek durumundadır.

M. Mete Taşlıova’ya göre Çorum’da mahlas kullanma geleneğine bakıldığında, genellikle isim, soy isim veya dünya görüşüne uygun olarak seçilen bir sıfatın tercih edildiği görülmüştür. Bu mahlas alma şekilleri şu şekilde sıralanmıştır:

İsmin mahlas olarak kullanılması: Abbas Balcı-Abbasî; Halil Erduğan-Halil; Hasan Ünalın-Hasan; Haşimî Aslıhak-Haşimî

Soy isminin mahlas olarak kullanılması: Halil Odabaş-Odabaş; Halil Kaymak-Ozan Kaymak; Hamdi Alkır-Alkıroğlu

İsmin önüne bir niteleme ifadesi getirerek mahlas kullanılması: Dursun Karşı-Can Dursun

Farklı bir ismin veya sıfatın tercih edilmesi: Halil Çimen-Boranî; Hasan Hüseyin Güday-Figanî; Haydar Kılıç-Ozan Garip; Müslüm Koygun-Cefaî; Orhan Aykaç-Kul İrfanî; Ali Rıza Öztürk-Sorsavuş

İlçe veya köy adının mahlas olarak kullanılması: Ömer Kiday-Uğurludağ; Ali Başturan-Asarî

M. Mete Taşlıova’nın makalesinde dile getirdiği Çorum yöresi mahlas alma ve kullanımı geleneğinde soy ismin kullanımına istinaden, çalışmada ele alınan Haydar Ünlüyol, soy ismi olan Ünlüyol mahlasını kullandığı örnek gösterilebilir (Taşlıova 2009: 88-89).

1.2.3. Saz ile ilişkisi

Haydar Ünlüyol, şiirlerini icra ederken saz çalmamaktadır. Ancak saz, onun için büyük bir anlam ifade etmektedir. Ünlüyol’a göre, şiir bir beden, saz ise bu bedene ruh veren bir unsurdur. Şiir, mesajı taşıyan bir araçken; saz, bu mesaja hayat veren bir güçtür. Şair, âşık olarak değil, halk şairi kimliğiyle şiirlerini dile getirmiş ve eserlerini deyiş, türkü, duvaz gibi türlerde, saz kullanmadan seslendirmiştir.

Âşık edebiyatında saz, geleneksel bir icra aracı olarak büyük bir öneme sahiptir. Ancak tarihsel süreçte bazı âşıkların saz çalmadığı da bilinmektedir. Öcal Oğuz’a göre 19. yüzyılda Bayburtlu Celalî, Fennî, Nâzî, Ruhsatî ve Seyranî gibi önemli âşıklar saz çalmamış; buna karşın güçlü şiirleriyle tanınmışlardır. Oğuz, bazı dinî ve tasavvufî çevrelerin saza yönelik olumsuz tutumlarının bu âşıkların saz çalmasını engellemiş olabileceğini ifade etmektedir (Oğuz, 2007:163).

Her ne kadar âşık tarzı şiirin müzikli icrası geleneğin vazgeçilmez bir parçası olsa da, sözlü veya yazılı yaratıcılık, müzik desteği olmadan da varlık gösterebilmektedir. Geleneksel âşıklıkta

müzik, dinleyiciyle bağ kurmanın temel unsurlarından biridir ve saz, bu bağın kurulmasında önemli bir araçtır. Ancak insan sesi de bu geleneğin önemli bir parçası olarak değerlendirilir; saz ise bu sese eşlik eden bir unsurdur (Tutu, 2008: 104- 109).

Ünlüol da şiirlerini seslendirirken genellikle kendisine eşlik eden, "Ozan Yoloğlu" mahlasını verdiği Muharrem Öztürk'ün çaldığı sazla birlikte icralar yapmaktadır. Kendi sazı olmasına ve saz çalmaya hevesli olmasına rağmen, hayatının büyük bölümünde ekonomik geçim zorlukları ve iş hayatının yoğunluğu nedeniyle saz çalmaya zaman ayıramamıştır. Yaşam koşulları nedeniyle saz eğitimi alacak bir fırsat bulamamış; bunun yerine, şiirlerini sesle ve bazen başka sanatçıların sazları eşliğinde dile getirmiştir.

1.2.4. Şiir anlayışı

Haydar Ünlüol'un şiir anlayışı, toplumsal olaylardan ve bireysel duygulardan etkilenecek şekilde şekillenmiştir. Yaşadığı toplumun sıkıntıları, sevinçleri, acıları, ölümleri ve zulümleri onun ilham kaynakları olmuştur. Şair, şiirlerini her zaman belirli bir ayak, uyak ve redif düzeniyle sunmanın önemini vurgulamış; şiirin kulağa hoş gelmesi ve insanları sıkmaması gerektiğini ifade etmiştir. Şiir, Ünlüol'a göre, bireyselleşmeyi değil toplumsal birliği sağlamalıdır.

Ünlüol'un şiirlerine en fazla etki eden temaların başında gurbet gelmektedir. Yedi yaşında ailesiyle birlikte memleketinden ayrılarak başka bir şehre yerleşmek zorunda kalması, hayatında derin bir iz bırakmıştır. İnsan ne kadar yeni bir yere adapte olursa olsun, içinde bir burukluk kaldığını dile getiren şair, bu duyguyu şiirlerinde sıkça işlemiştir. İkinci olarak hasretlik teması, onun üzerinde önem arz eden bir etkiye sahiptir. Ünlüol, özellikle sevgi konusunu şiirlerinde ön planda tutmuş ve sevgiyi kendi genlerinde bir ışık olarak tanımlamıştır.

Şair, yaşadığı olayları ve hissettiği duyguları içselleştirerek kaleme almış, şiirlerini yazarken kimseden fikir almadığını ifade etmiştir. Yazdığı metinlerin kendiliğinden şiire dönüştüğünü dile getiren Ünlüol, hece ölçüsü kullanımı konusunda da geleneksel bir yaklaşım sergilemiştir. Şiirlerinde genellikle 8'li ve 11'li hece ölçüsünü tercih etmiş, 7'li ve 6'lı hece ölçüsüne ise nadiren yer vermiştir.

Ünlüol, sık sık Hacı Bektaş gibi türbe ve tekkeleri ziyaret ettiğini, bu mekanların manevi atmosferinin kendisine ilham verdiğini ifade etmiştir. Bu yerlerde bulunan insanların dilek, niyaz ve ruhlarını dinlendirme çabası, onun şiirlerine yansımış; manevi ortamların, şiirlerini kaleme alırken ona bir yol ve ilham kapısı araladığını söylemiştir. Örneğin, Tokat'taki Erikli türbesini ziyaretinde aldığı ilham, şiirlerine doğrudan yansımıştır. İnsanların bu tür yerlere sevgi ve hoşgörüsüyle bağlanması, Ünlüol'da eser yazma isteği uyandırmıştır.

Şair, şiirlerini genellikle toplumsal olaylar, gurbet, sevda, doğa, özgürlük, birlik ve beraberlik gibi geniş bir yelpazede ele almıştır. Ayrıca, deyiş, ağıt, gurbet-sevda türküleri, duvaz imam gibi türlere de yer vermiştir. Şiirlerini şikayet, taşlama, övgüleme, dertlenme, arzu gibi duygularla

zenginleştirmiştir. Memleket meselelerini ironiyle harmanlayarak sanatsal bir üslupla dile getirmiştir. Şiirlerinde yoksulun ekmeği, işçinin hakkı, fakirin umudu ve emeklinin sesi olmayı amaçladığını ifade eden Ünlüol, bu eserlerini sosyal medya aracılığıyla da halkla paylaşmıştır. Şair, halkın dili ve sesi olma umudunu eserlerinde taşımaya devam etmiştir.

1.2.5. Şiirlerini muhafaza etme ve sosyal medya ile ilişkisi

Âşıklık geleneği 1900 yılları başında gramofon ile başlamıştır. Bu dönemde âşık tarzı mahsullerinin kayıtlarına dair bi bilgi ye rastlanılamamıştır. Yerli plakların ortaya çıkması ile beraber 1932'den sonra âşık tarzı kayıtlarına başlanılmıştır. Gramofondan sonra ortaya çıkan radyo ile 1940 yılında yayınlar yapılmıştır. Muzaffer Sarıözen ve arkadaşlarının derleme çalışmaları ile Yurttan sesler adlı programlar ile Âşık Veysel gibi önemli âşıkların tanınması sağlanmıştır. 1960 yılında elektronik kültür ortamının katkıları ile yapılan radyo yayınları ile plakların kaydedilerek kullanımı yaygınlaştırılmıştır. 1970 yılında ise televizyon yayınları başlamıştır (Çobanoğlu, 2000: 152-153). İnternetin sunduğu kolaylıklardan biri olan sosyal medya ortamı olarak ortaya çıkan twitter, youtube, facebook, instegram gibi birçok platform ortaya çıkmıştır. Bu platformlar sayesinde âşıklar kendilerine yeni bir icra ortamı bulmuşlardır. Kaleme aldıkları eserlerini görsel ve yazılı olarak sunabilme imkânları bulmaktadır.

Elektronik kültür ortamının yarattığı medyanın radyo ve televizyonun haricinde sağladığı imkânlardan biri de internettir. İnternet, sözlü kültür geleneklerinin yaşatıldığı yeni sanal bir ortamdır. Kitle iletişim araçları bileşkesi olan internetle yerel, ulusal ve küresel ölçekte sesini duyurma olanağına kavuşmuştur. Yerel, keşfedilmek için kültür profesyonellerini beklemek zorunluluğunu aşmıştır. Bugün pek çok köyün internet sitesi bulunmaktadır. Bu sitelerde yerel âşıklarla deyişlerine, anonim türkülere ulaşmak ve bu ürünleri dinlemek mümkündür. Bu bağlamda türkü siteleri, âşıkların sosyal medyada kişisel kullanıcı hesapları, youtube gibi web sitelerin oluşumu internetin aracılığıyla gerçekleştirilerek dijital arşiv oluşturmakta ve böylece dijital kültürü oluşturarak âşıklık geleneğini canlı tutmaktadır (Özdemir, 2008: 255-256).

Âşıklık geleneği 20. yüzyılda elektronik kültür ortamı ile tanışmıştır. Âşıklar bu ortama uyum sağlama ve bu kültürü ileriye taşıma girişiminde bulunmuşlardır. Elektronik kültür ortamı, âşıklık geleneğinin daha hızlı yayılmasını sağlamış, geniş dinleyici kitleri yaratmış ve âşıkların şiir, halk hikâyeleri, destan gibi çeşitli türlerden oluşan ürünlerini kayıt altına alınarak korunmasını ve nesillere aktarılmasında büyük önem taşımıştır. Günümüzde elektronik kültür ortamının sunduğu bu imkânlar önem taşımaya devam etmektedir. Özellikle dijital kültürün etkisiyle âşıklar, kendi ürünlerini kolayca paylaşabilmekte ve âşıklarla daha hızlı iletişim kurulabilmektedir. (Nakiş, 2021: 111-115).

Elektronik kültür ortamının, Çorum şiir geleneği üzerinde “dönüştürücü” etkisinin görülmesinden önce, köy odaları, cem evleri, kahveler de yörenin şiir varlığını besleyen imkânlar sunmuştur. Hepsinden farklı olarak, düğün-nişan-sünnet meclislerinin önemi, ülke

genelinde olduğu gibi, bu yöre için de hayati öneme sahiptir. Burada, ayrıca, Alevi-Bektaşî kültür muhitine mensup gelenek temsilcilerinin, sazın ve sözün ustalarıyla birlikte, gerek yetiştirme döneminde gerekse ustalık makamında, usta malı veya kendilerine ait deyişleri-türküleri, cem törenlerinde sundukları görülmektedir (Taşlıova, 2009: 85).

Âşıklık geleneği, elektronik kültür ortamına ayak uydurmaya sinemadan başlamış radyo, televizyon ve internet aşamasına geçmiştir. Sanatçılar radyo ile seslerini duyurmaya çabalarırken televizyon ile hem seslerini hem de icra ortamlarını sunabilmişlerdir. Ancak her yöredeki sanatçı böyle bir imkânâna sahip olamamıştır. Gelişen sürecin beraberinde ortaya çıkan internet ve sosyal medya ortamı olarak facebook ve youtube ile sanatçıların hem eserlerini icra etme hem de bu icra etme ortamlarını dinleyiciye sunma imkânı bulabilmiştir. Youtube ve Facebook gibi ağlar Türkiye ölçeğinde, âşıkların kendilerini hemşehrilerine ve yakın çevrelerine, ulusal (kısmen küresel) ölçekte geleneksel müziğe meraklı genç dinleyici kitleye tanıttıkları, gündeme dönük deyişlerini yayınladıkları, geçmiş yıllara ait etkinliklerden görsellerini paylaştıkları, sanal kahvehanelerde deyişmeler gerçekleştirdikleri, çırak yetiştirdikleri, katılacakları programların reklamını yaptıkları, kitaplarını tanıttıkları birer sosyal medya platformu konumundadır. Sosyal medyanın popüler/trend/güncel olanı dayatması ve kullanıcılarını ağna çekmesi eleştirilere neden olmakla birlikte; sosyal medyanın, kullanıcıların/âşıkların kendileri ifade edebilecekleri ve eserlerinin ücretsiz tanıtımını yapabilecekleri bir alan olması bir müddet daha adından söz ettireceği sonucunu doğurmaktadır (Fidan, 2016: 342).

Facebook herkesin kullanımına açık ve erişimi kolay olan bir sosyal medya mecrasıdır. Aynı zamanda facebook insanların birbirleriyle iletişim kurmalarının yanında paylaşılan fotoğraflar, videolar ve durum güncellemeleri sayesinde kullanıcıların her anı kaydedilir ve ağa bağlı olan kişilere ulaştırılır (Alev, 2014: 208). Bu da kullanıcılar tarafından resim, video, yazı, gibi şeylerin kolay bir şekilde paylaşılmasına veya istenilen başka alanlarına ulaşılabilmesini sağlamaktadır.

Haydar Ünlüyol'da şiirlerini icra ederken facebook ile yaptığı canlı yayın, Fotoğraf paylaşma, kaleme aldığı şiirlerini hem yazılı hemde videolarla seslendirerek kendini tanıtmaya ve eserlerini ücretsiz olarak geniş bir yelpazede dinleyiciye sunabilme imkânına sahiptir. İlk zamanlardan bu yana şiirlerini yazdığı dört adet not defteri bulunmaktadır. Bu not defterlerini düzenli bir şekilde bir araya getirmek istemektedir. Ünlüyol, güncel olarak yazdığı şiirlerini daha kolay olan cep telefonundaki dijital defter uygulamasına yazıp not almaktadır. Hem sosyal medyada paylaşma özelliği hem de istediği zaman sosyal medyaya aktarmasının daha erken olması şair için daha kolay ve düzenli olmasını sağlamıştır. Şair, şiirlerinin çalınma veya kaybolmasını önlemek amacıyla elinde bulundurduğu not defterine fiziki olarak da yazıp muhafaza etmektedir. Haydar Ünlüyol sosyal medya mecralarından olan facebook uygulamasını aktif olarak kullanmaktadır. Şiirlerini duyurmak için belirli günlerde hem canlı yayın hem de yazılı olarak takipçilerine eserlerini sunmaktadır.

1.2.6. İnanç ve düşünce dünyası

Haydar Ünlüol'un inanç dünyası, hayatı ve sanatı üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Kendisiyle yapılan mülakatlarda, inançlarının şekillenışı ve bunların sanatına yansımaları ayrıntılı bir şekilde ortaya konmuştur. Çocukluk yıllarında ailesiyle birlikte köyde katıldığı cemler, onun inanç temelini oluşturmuş ve kişiliğini şekillendirmiştir. Henüz altı-yedi yaşlarındayken, annesinin kendisine aktardığı bu değerler, Ünlüol'un cem kültürüyle içsel bir bağ kurmasına vesile olmuştur. Cemlerde edindiği gözlemler, insana ve topluma bakış açısını doğrudan etkilemiş; mezhep, etnik köken veya inanç farkı gözetmeden insanları hor görmeden kabul etme anlayışını benimsemiştir.

Ünlüol'a göre, kimse Yaratan ile yaratılan arasına giremez ve gerçek bağlılık bu inanç temelinde şekillenmelidir. Kırklar Cemi'nden gelen "can" anlayışı, onun düşünce dünyasını ve hoşgörü yaklaşımını şekillendiren değerli unsurlardan biridir. Bu anlayışa göre, insanlar arasında eşitlik esastır ve herkes "can" olarak görülür. Ünlüol, cemlerdeki bu birlik ve eşitlik ruhunun kendisi için hayatın temel öğretilerinden biri olduğunu dile getirmiştir. Ona göre, cemler, üstünlük aranamaksızın herkesin eşit kabul edildiği bir ortamdır; büyük-küçük, bacı-kardeş ayrımı yapılmadan bir araya gelinen bu ritüeller, toplumun ruhunu besleyen önemli bir değer taşımaktadır.

Ünlüol, şehirlerde bu kültürün zayıfladığını, ancak kırsal bölgelerde hâlâ güçlü bir şekilde varlığını sürdürdüğünü ifade etmektedir. Bu inanç sistemine dayalı toplumsal birlik anlayışı, onun hem hayatına hem de sanatına yön veren temel unsurlardan biridir.

Haydar Ünlüol, Yedi Ulu Ozan'ı kendine örnek almış, onların her birini eşit bir mertebeye gördüğünü ve bu ozanların mirasına derin bir saygı duyduğunu ifade etmiştir. Pir Sultan Abdal, Seyyid Nesimi, Hatâî ve diğer ozanların eserlerine duyduğu hayranlık, Ünlüol'un edebiyat tutkusunu beslemiş ve inanç ile sanatın nasıl birleşebileceğine dair kendisine ilham olmuştur. Bu ozanların seviyesine ulaşmayı arzulasa da, böyle bir güce sahip olamayacağını düşünmüş; yine de onların mirasını yaşatma çabasını sürdüren bir sanat anlayışı benimsemiştir. Bu düşünce, Ünlüol'un hem insana yaklaşımında hem de şiirlerinde belirgin bir şekilde kendini göstermektedir.

1.2.7. Etkilendiği ve etkilediği âşıklar

Özkul Çobanoğlu'na göre, elektronik kültür ortamı teknolojinin âşık tarzında kullanılmasının bir de gizli fonksiyonları söz konusudur. Bunların başında günümüz âşık adaylarının âdeta "gizli çıraklık" dönemi diyebileceğimiz âşık tarzı mahsulleri içeren kasetleri dinlemesi ve bu tür eserler meydana getirme istidadında olanların yaptıkları denemeleri kendi kendilerine kasetlere kaydetmeleridir. Daha sonra da kaydettikleri kasetleri usta bildikleri âşıklara dinleterek onların tenkit ve tavsiyelerini almalarıdır (Çobanoğlu, 2000: 156).

Çıracak yetiştirme geleneği olarak bir âşığın daha önce yaşamış bir âşığı kendisine üstat seçmesi şeklinde de tezahür edebilmektedir. Âşık, onun şiirlerini çalarak, söyleyerek yetişir. Ustanın şiirindeki muhteva, üslup ve fikir, âşıklığa namzet kişiyi derinden etkiler. Gün gelir o da üstat kabul ettiği âşık gibi söylemeye başlar (Turan, 2024: 114).

Önceden yapılan çalışmalardan örnek olarak; İlyas Yılmaz'ın yüksek lisans tezine konu olan Tahir Bulut da usta çıracak ilişkisi içerisinde yetişmemiş ve bir ustaya çıracak olmamıştır. Benzer bir biçimde çıracak yetiştirmemiştir. Bunu; çinde yaşadığı toplumsal çevrede bu geleneği sürdüren ustaların olmamasına bağlamaktadır. Ancak kendine manevi ustalar seçtiğini ve onları takip ettiğini belirtmektedir: “Çağının çok ötesinde düşünen hümanist yapısı, derin ilahi sevgi anlayışı ile Yunus Emre'yi; dünyevi sevgi, şiirlerindeki söyleyiş güzelliği ve duygusal derinliği yönünden Karacaoğlan'ı kendime usta olarak seçtim. Her iki şair de benim şiirlerimin şekillenmesinde farklı yönleriyle birer yol gösterici oldular. Şiirlerimi söylerken ya da yazarken bu şairlerin söyleyiş güzelliğini ve anlam derinliğini yakalamaya çalışıyorum.” (Yılmaz, 2016: 44).

Âşıklık geleneği artık biçim ve şekil değiştirmiştir. Bundan 60 yıl öncesinde beklenen âşıklık geleneğinin usta-çıracak ilişkisini görmek mümkün değildir. Âşıklık bir sanat icra etme biçimi ve meslek olarak sürdürülürken güncel olarak sadece sanatçılık kısmı ile gündemdedir. Bu gündem de olma hali ise daha çok elektronik kültür ortamında kendisini göstermektedir. Âşıklık geleneğinin değişip dönüştüğü ve aldığı bu hal; aslında geleneğin diğer unsurlarının da değiştiğinin kanıtıdır. Bu noktada da çıracaklık ve usta-çıracak ilişkisinin artık tamamen olmasa bile büyük oranda koptuğunu ve dolayısıyla âşığın artık etkilendiği âşıklara benzemeye çalışırken bunu uzaktan ilişki yöntemiyle sürdürdüğünü söylemek mümkündür. Elektronik kültür ortamı yaygınlaştıkça âşıklar usta seçerken elektronik kültür ortamında tanıdığı âşıklara ait şiirler, türküler, gibi eserleri dinleyerek onlara benzemeye çalışmaktadır. Buna da literatürde “gizli çıracaklık” adı verilmektedir. Bu gizli çıracaklığın ortaya çıkmasına sebep olan şey âşıklık geleneğinde usta-çıracak ilişkisinin kopmasıdır. Bu durum ve hal normalleşmeye başlamıştır. Gizli çıracaklık eskiden birinin ustası olmadan, ona benzemeye çalışmak olarak görülürken, güncel olarak hemen hemen bütün âşıklar gizli bir çıracaklık haline bürünmüştür.

Elektronik kültür ortamı vesilesiyle hakkında çalışma yapılan Haydar Ünlüyol, herhangi bir usta-çıracak ilişkisi içinde yetişmemiştir ve kendisine ait bir çırağı da bulunmamaktadır. Bununla birlikte, Ünlüyol, usta olarak gördüğü ve eserlerinden etkilendiği önemli şahsiyetler olduğunu ifade etmektedir. Bu şahsiyetler arasında, halk şiirine olan ilgisini pekiştiren ve onu derinden etkileyen iki büyük âşık, Âşık Mahzuni Şerif ve Muhlis Akarsu yer almaktadır. Ünlüyol, bu iki âşığın eserlerini genç yaşlarda radyoda dinleyerek onların anlatım tarzından, ele aldıkları konulardan ve halkın dertlerini dile getirme biçimlerinden ilham almıştır.

Bu iki âşığın hayat zorluklarını ve gurbet acısını şiirlerine yansıttıklarını belirten Ünlüyol, benzer şekilde kendisinin de gurbet, toplumsal dertler ve eksiklikler gibi konuları işlediğini ifade etmiştir. Ona göre, âşıkların ve şairlerin hayatları genellikle zorluklar ve sınamalarla

geçmektedir. Farklı dönemlerde yaşasalar da dertler ve toplumsal sorunlar, şiirlerin ortak temasını oluşturur. Bunun yanı sıra, her şairin ve âşığın anlatım dili farklılık gösterebilir. Bazıları daha fazla tanınma ve etki şansı bulurken, bazıları ise sadece kendi çevresinde bilinmektedir.

Ünlüol'un yüz yüze görüştüğü şairler arasında Ozan Sinemi, Ozan Yoloğlu, ve Abbas Balcı yer almaktadır. Bu şairlerle olan etkileşimleri, Ünlüol'un edebî üretimini zenginleştirmiştir. Ünlüol'a göre, memleketin kültürel mirası açısından âşıklar, şairler ve sanatçılar büyük bir önem taşımaktadır. Bu sanatçıların dernekler, kültür vakıfları ve yerel yönetimler tarafından daha fazla desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ona göre, sanatçılar yalnızca birer birey değil, aynı zamanda ülkenin kültürel düzeyini, birlik ve beraberliğini artıran ve geçmişi geleceğe bağlayan birer köprü niteliğindedir.

1.2.8. Yaşadığı çevrede âşıklık geleneğinin devam etmesi

Türklerin yaşadığı her zaman diliminde ve her coğrafi bölgede, sanatın var olduğunu görmekteyiz. Oğuz Boylarının XI. yüzyılda Çorum'u Bizans İmparatorluğu'ndan almasından itibaren, Türk kültürü bu coğrafyada da hüküm sürmeye başlamıştır. İlk İslâmî eserlerin verilmeye başladığı bu yüzyıldan XIV. yüzyıla değin elimizde yeterli kaynak bulunmuyor. XIV. yüzyıldan günümüze kadar, Çorum sınırları içerisinde pek çok âşık yetişmiştir. Bu âşıklara, cönklerden, çeşitli tarihi eser ve yazmalardan ulaşıyoruz. Türk halk edebiyatında, bu edebiyatın özellikle şiir kesiminde Anadolu Alevi Şiiriyle şehirli Bektaşî şiirinin büyük bir yeri vardır. Çorum ilinde âşıklar, atasözlerini de kullanarak atışmalar yapmışlardır. Özellikle 1999 yılında bu örneklerle sıkça rastlamaktayız. Çorum yerel gazetelerinden "Hâkimiyet", "Ozan Sesleriyle Atasözlerimiz" başlığıyla zaman zaman halk ozanlarına yer vermiş, âşık atışması şeklinde gazetede yer almıştır (Yakar, 2008: 51). Çorum'da geçmişten bu yana devam eden atışma geleneğini bir nebze de olsa hissettiren Haydar Ünlüol'da çevresindeki şairlerden biri olan Cengiz Acar (Sırdaş Ozan) ile yaşadığı dönemi dile getirerek devam ettirme girişiminin olduğu aşağıda verilen şiirinde anlaşılmaktadır:

Sırdaş Ozan

Sana sorularım vardır üstadım
Ne olacak milletimizin hali
Her şeye zam gelir bozulur tadım
Neden insandan gayrısı pahalı

Ünlüol

Sorunun cevabı ayan açıktır
Hazır tüketmenin sonu kıtlıktır
Üretimsizlik bir pahalılıktır
Çalışıp var etmek lazım Sırdaşım

Sırdaş Ozan

Gördük yoksulların derdi bitmiyor
Kazandığı geçimine yetmiyor
Akşam evine rahatça gitmiyor
Bu mudur fakirin yaşam kuralı

Ünlü yol

Yoksulun yok mahkemede dayısı
Seçim zamanı bilinir sayısı
Sahipsizdir dört köşesi kıyısı
Eşit adım atmak lazım Sırdaşım

Sırdaş Ozan

İşçi emeklinin yüzü gülmüyor
Çaresi mi yokta güldürülmüyor
Niye huzurları ön görülmüyor
Niçin halleri varlıkla aralı

Ünlü yol

Yaşamın bağladığı tüketenin
Kıymetini bilen yok üretenin
Hakkı yenilir alnın terletenin
Yiyene baş tutmak lazım Sırdaş'ım

Sırdaş Ozan

Sırdaşım ne yapsın bunca fukara
Kaçınılmaz mutlak düşüyor dara
Gece gündüz düşünür kara kara
Nedendir ki hep garipler yaralı

Ünlü yol

Ünlü yol yoksula sıra gelmiyor
Kazandığı bile ki verilmiyor
Belli ki gülmesi istenilmiyor
Ağlatana çatmak lazım Sırdaşım

Âşıklık geleneği, hâlâ toplumun her yöresinde olduğu gibi Çorum ili ve çevresinde de yaşatılmaktadır. Bu illerin coğrafi olarak birbirine yakın olması, âşıklık geleneğinin bu bölgelere özgü bir ortak kültürel çevrede şekillenmesine olanak sağlamıştır. Ünlü yol'a göre, Çorum'da Eğitim ve Kültür Vakfı (ÇEKVA) tarafından her ayın cumartesi günü düzenlenen

"sanatsal anlamda azık paylaşımı" başlıklı etkinliklerde sanatçılar bir araya gelmektedir. Bu etkinlikler, ÇEKVA Çorum ev sahipliğinde kültürel ve sanatsal ürünlerin paylaşıldığı bir yer oluşturur. Âşıklar, şairler, hikâye anlatıcıları gibi çeşitli sanatçılar, tüm türlerde eserlerini burada sunmaktadır. Bu etkinliklere, dileyen herkes katılabilmektedir.

Ünlüyol'a göre, bu geleneği sürdüren âşıklar ve şairlerin toplumdaki rolü şu şekildedir: Âşık veya şair fark etmeksizin, bu sanatçılar aslında "sessizliğin sesi" olarak görev yapmaktadır. İnsanlar, yaşadıkları dertleri ve kederleri dile getiremeyebilirler, ancak âşıklar ve şairler, bu bireylerin sözcüsü ve temsilcisi olarak, belirli kalıplar ve imgelerle, hakaret içermeyen, bu duyguları ifade ederler. Örneğin, Âşık Mahzuni Şerif, köyündeki yolun yapılması gerektiğini şiirinde dile getirmiştir. Ünlüyol'un hayat görüşüne göre, bir şair veya ozan hoşgörülü, duygudaş ve birleştirici olmalıdır. Hiçbir zaman ayrımcılık yapmamalı, haklıya haklı, haksıza haksız diyebilmelidir.

1.3. Yayın Dünyasındaki Yeri

1.3.1. Yayınlanmış olan şiirleri

Halk Şairi Haydar Ünlüyol'un eserlerini tanıtmak amacıyla kendisine ait olmayan iki kitap ve bir gazetede yayınlanan şiirleri vardır. Bu kitaplardan biri; Ozan Sinemi'nin (2020) "Halk Şairleri Antolojisi" adlı eseridir. Bu kitapta Ünlüyol'un (40) adet şiiri yayınlanmıştır. Bir diğeri Meral İşleyen Tufan'ın derlediği ve içerisinde yabancı şairlerin de olduğu (2023) "Word Poets Antology" (Dünya Şairleri Antolojisi) kitabıdır. Bu kitapta ise Ünlüyol'un (8) adet şiiri yayınlanmıştır. Gazete olarak ise, Çorum'un Sungurlu ilçesine ait olan "Sungurlu Gazetesi"nde Ünlüyol'un yayınlanan şiirleri bulunmaktadır. Kendisi basım ve yayıncılık faaliyetlerinde bulunmamıştır.

Halk Şairi Haydar Ünlüyol'un, sosyal medya mecralarından biri olan facebbok'ta (738) takip ettiği kişi ve (6200) tane takipçisi bulunmaktadır. Şair, içine kapanık bir kişiliğe sahip olduğu için kaleme aldığı eserlerini tüketim bağlamında genellikle facebook üzerinden paylaşmaktadır. Yaptığı paylaşımlar kendisini takip eden kitle tarafından ortalama (50-100) beğeni, (30-60), yorum ve (20-50) paylaşım almaktadır.

2. BÖLÜM

ŞİİRLERİN YAPISAL ÇÖZÜMLEMESİ

Ünlüyo'l'un şiirlerini muhteva açısından incelemeyden önce (221) protesto işlevi içerikli şiirlerinde kullandığı nazım şekli, nazım türü, vezin ve kafiye kavramlarının tanımı yapıldıktan sonra ayrıntılı olarak açıklanacaktır.

2.1. Nazım Şekli ve Nazım Türleri

Halk şiirindeki tür ve şekil konusu üzerinde henüz tam bir ittifak sağlanamamış olmasına rağmen “şekil kavramıyla dış, tür kavramıyla da iç (Oğuz 2001: 14) yapı unsurlarının kastedildiği yolunda ortak bir kanaat oluşmuştur. Buna göre “dış yapı itibariyle farklılık gösterenlere şekil, aynı şekil içerisinde konu ve makam yönlerinden ayrılanlara da tür (Boyras 1996: 178)” nazarıyla bakılmaktadır. Şiirde mısraların kümelenişi, mısra ve hece sayısı, kafiye düzeni ve şiirin bütününe hacmi şekli; şekli ne olursa olsun konu ve ezgi bakımından benzerlerinden ayrılanlar da türü belirlemektedir. Bu itibarla halk şiirinde heceli nazım şekilleri denildiğinde en çok mani, koşma, semai, destan, divan ve ninni akla gelmektedir, gelmelidir. Çünkü bunların her biri yukarıda sıralanan şekli unsurların bir veya birkaçı bakımından birbirinden farklılık arz etmekte ve dolayısıyla ayrı bir nazım şeklini belirleyen hususiyetler açısından değerlendirildiğinde ortaya şöyle bir tablo çıkmaktadır (Boyras, 1996: 177-182):

Tablo 2.1. Nazım Şekilleri

Nazım Şeklinin Adı	Mısraların Kümelenişi	Hece sayısı	Şiirin Hacmi
Mani	dörtlük	7	tek dörtlük
Koşma	dörtlük	11	3-5 arası dörtlük
Destan	dörtlük	8 veya 11	5-150 arası dörtlük
Semai	dörtlük	7 veya 8	3-5 arası dörtlük
Divan	dörtlük	15 veya 16	3-5 arası dörtlük
Ninni	muhtelif	5, 7, 8, 11	2-18 arası dize

Tablonun da ima ettiği üzere şekli özellikleriyle sıralanan bu altı farklı şiir, en az bir şekli özelliği açısından diğerlerinden ayrılmakta ve dolayısıyla farklı nazım şekillerini oluşturmaktadırlar. Tablonun sunduğu verilere göre koşma ve semai haricindekilerin şekli farklılığı bariz olduğu için onları birbirinden ayırt etmede bir sorun görünmemektedir. Fakat bazı araştırmacılar tarafından semai nazım şeklinin koşmanın bir türü niteliğinde olduğu görüşleri mevcuttur. Bu görüşleri kabul etmeyen Boyras'a göre “her ikisi de mısralarının

hacmi, yani uzunluğu-kısalığı açısından birbirlerinden ayrılmaktadır ki bu da dış yapı itibariyle ikisinin farklı görünmelerini sağlamaktadır" (Boyraz, 2010: 127).

Ünlüyol'un protesto işlevli (221) şiirinin yapı özelliklerine bakıldığında, (216) şiiri dörtlüklerle yazıldığı, (5) şiirinin ise bentlerden oluştuğu anlaşılmıştır.

Ünlüyol'un tercih ettiği iki nazım şekli öne çıkmaktadır. Bunlar koşma ve semaidir.

2.1.1. Koşma

Koşma terimi günümüzde âşıkler tarafından ayak kullanmak suretiyle daha ziyade on bir heceli dörtlüklerden meydana gelen, hemen her konuda özel bir ezgiyle söylenen ve özel bir uyak örgüsü olan saz şairlerinin eserlerine denilmektedir. Klasik bir koşmanın ilk dörtlüğünde birinci ve üçüncü dizeler ya bağımsızdır ya da uyaklıdır; ikinci ile dördüncü dizeler ise her zaman uyaklıdır. Öteki dörtlüklerin üçer dizesi kendi aralarında uyaklıdır, dördüncü dizeler ise uyakça ilk dörtlüğün ikinci ve dördüncü dizelerine bağlıdır (Turan, 2024: 61-62).

2.1.2. Semai

Kimi araştırmacılarca tür olarak değerlendirilen semai, Saim Sakaoğlu ve Mehmet Yardımcı tarafından koşmanın ezgi çeşitlerinden birisi olarak adlandırılır. Erman Artun da "semaileri âşık edebiyatında 8'li hece ölçüsü ile koşma biçiminde düzenlenen ve özel bir ezgi ile söylenen şiirler" olarak tanımlamaktadır. Hece ve aruzla söylenenleri vardır ancak farklı özellikler göstermektedirler. Diğer yandan 8'li hece ölçüsü ile yazılması bakımından varsağıya da benzerlik göstermesine rağmen ezgi ve eda bakımından varsağıdan ayrılır. Hece ölçüsüne bağlı semailer, koşma tipindedir. Sadece dizelerindeki hece sayısı ile koşmadan ayrılır. (4+4) duraklı ya da duraksız olurlar. Dörtlük sayısı (3-5) arasında değişir. Konu itibarıyla aşk, ayrılık, gurbet, tabiat, özlem gibi koşmada işlenen konular kullanılır. Koşmaya göre daha ahenklidir (Turan, 2024: 84-85).

Haydar Ünlüyol'un şiirlerinin nazım şekilleri kullanım sıklığı değerlendirildiğinde; (123) koşma, (98) semai nazım şekli tespit edilmiştir. Kullanılma sıklığı bakımından yapılan değerlendirmelerde koşma nazım şeklinin daha çok tercih edildiği görülmüştür. Boyraz'ın nazım şekilleri tablosunda verdiği bilgilerde, koşma ve semai için (3-5) dörtlük arasında olacağını belirtmiştir (Boyraz, 2010: 127). Şairin yazdığı koşma ve semai şekillerine bakıldığında ise (4-9) dörtlük arasında değiştii ve ortalamanın üstünde olduğu tespit edilmiştir.

2.2. Nazım Türleri

Haydar Ünlüyo'l'un şiirlerinin nazım türleri değeriendirildiğinde; (4) ağıt, (18) dertleme, (9) dertlenme, (10) kargışlama, (12) öğütlenme, (82) şikayetlenme, (50) taşlama türü olduğu görülmüştür. En çok kullanılan tür ise şikayetlenme ve taşlama olarak göze çarpmaktadır.

Ünlüyo'l'un incelenen şiirlerinde ogörülen nazım türleri ve bunların kullanım sıklığı tablosu şu şekildedir:

Tablo 2.2. Nazım Türleri

Nazım Türleri	Kullanım Sıklığı
Ağıt	4
Dertleme	18
Dertlenme	9
Kargışlama	10
Öğütlenme	12
Şikayetlenme	82
Taşlama	50

2.2.1. Ağıt

Âşık Edebiyatı'nda bir törene bağı olsun olmasın, acıklı bir olayı konu alan koşmalardır. Ağıtlar yalnız ölüm karşısında değil; savaş, yangın, sel, deprem gibi doğal afetler üzerine söylendiği gibi çeşitli kaza ve hastalıklar karşısında, askere veya gurbete gidenlerin, gelin giden kızların arkasından da söylenir. Âşık edebiyatında, genellikle ölenin ardından söylenmiş şiirlerdir (Artun, 2001: 99).

Ünlüyo'l, ağıt türünde örnek vermiştir. Şair 2023'te Maraş merkezli depreme istinaden şu ağıdı yakar:

Merkez üssü Pazarcık'la Elbistan
Yedi nokta yedi yıktı her yeri
Nice cana evi oldu kabristan
Yedi nokta Yedi yıktı her yeri

Elim varmaz kalemine ile kağıda
Kelimeser do dönüşüyor ağıda
İç içedir ölüsü de sağı da
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

Saat dört on yedi iken salladı

Şimdiye dek olanları solladı
On ili de aynı anda turladı
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

Maraş Şanlıurfa Adıyaman'ı
Hatayı kapladı tozun dumanı
Kimselerin yok kaçmaya zamanı
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

Osmaniye Kilis Adana Antep
Harabeye döndü perişanlık hep
Deprem deniliyor bu hale sebep
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

Dillerim tutulur yastayız yasta
Ruhen perişanız toplumca hasta
Dualar gönderdik dardaki dosta
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

Nice can var yıkık altında kalmış
El ayak sıkışmış yaralar almış
Biliyoruz ki zamanı daralmış
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

Çaresizlik umutları kırıyor
Anne çocuk birbirini arıyor
Kurtulanlar ötekini soruyor
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

Ders almakta balık hafızalısınız
Geniş düşünmekte arızalısınız
Dar düşündüğümüzden cezalıyorsunuz
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

On binlerce insan canını verdi
Yaralananların can telaş derdi
Ünlüöl der beterinden beterdi
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

2.2.2. Dertleme

Aşığın başkasına ait dert ve sıkıntıları anlattığı şiirlerdir. Bu şiirlerde âşık ya da şair, üçüncü şahıs ya da şahısların dertlerine tercüman olmakta ve onların durumunu ortaya koyarak dinleyici veya okuyucuları onlara acındırmaya çalışmaktadır. Burada dertlerin sebep veya kaynağından çok, onların doğurduğu acılar, sonuçlar üzerinde durulmaktadır (Boyras, 2010: 141).

Ünlüyol, dertleme türünde örnek vermiştir. Bu türe örnek olan şiiri şu şekilde sunar:

Fakire gelince imkân tükendi
Elleri titriyor birileri var
Zengine gelince emret efendi
Desteği bitmiyor birileri var

Asgari ücrete aylar düşünür
Bizi enflasyona yenik düşürür
Dar gelirlinin ekmeği küçülür
Bunu fark etmiyor birileri var

Alın teri döken avcunu yalar
Teri dökmeyenin kasası dolar
Liramız erirken artıyor dolar
Kendin eritmiyor birileri var

Haydar bu hallere bir tuhaf olur
Yoksul milli gelirden muaf olur
Zenginlerin vergi borcu af olur
Bunlarda yetmiyor birileri var

2.2.3. Dertlenme

Aşığın bizzat kendisinin çekmiş olduğu dert ve sıkıntıları anlatan şiirlerdir (Kaya 2007: 104). Bu şiirlerde çekilen dert ve sıkıntılardan hareketle bir yakınma, şikayet etme, bazen de bir acındırma söz konusudur. Bu tür şiirlerde de dertlerin sebep veya kaynağından ziyade onların doğurduğu acı sonuçlar üzerinde durulmaktadır (Boyras, 2010: 141).

Şair, dertlenme türünde örnek vermiştir. Bu türe örnek olan şiiri şu şekilde sunar:

Yürü bire yalan dünya
Benim için boş gibisin
Dost değil düşman oldun ya
Bağrı kara taş gibisin

Olur işimi oldurman
Eğer düşersem kaldırman
Asla çilemi doldurman
Gözümdeki yaş gibisin

Bir can verdin yaratmadın
Düşmanımı aratmadın
Canı bana yar etmedin
Dört mevsimde kış gibisin

Hep zıkkım yiyip içire
Haydar'ı ettin biçare
Ömrümü boşa geçire
Sen bana nahoş gibisin

2.2.4. Kargışlama

Âşık edebiyatında, karşıdaki kişinin türlü nedenlerle kötülüğünü isteyerek söylenen türdür. Âşıklar arasında kargışlamanın bozulmuş şekli olan “karış verme” şeklinde de kullanılır. (Artun, 2001: 100). Boyraz'a göre “beddua veya intizar şiirleri de denilmektedir (2010: 142).

Şair, kargışlama türünde örnek vermiştir. Bu türe örnek olan şiiri şu şekilde sunar:

Lanet olsun zalim oğlu zalime
Halden bilmez dilden bilmez ne dersin
Hiç bırakmaz devam eder zulüme
Haktan bilmez dinden bilmez ne dersin

Büyüğüm der görmez küçük dağları
Bıktırıyor ölüleri sağları
Ziyan etti bu güzelim çağları
Yoktan bilmez dünden bilmez ne dersin

Bütün umutların oldu katili
Zehir zemberekle söylüyor dili
Ayıramaz âlim ile cahili
Ondan bilmez benden bilmez ne dersin

Bencillik kaplamış kör ola gözü
Sevgi hoşgöründen yoktur bir sözü
Hamutuyla yutar oldu öküzü

Açtan bilmez senden bilmez ne dersin

Lanetin yerine rahmet okusak
Takdir ederiz hep beraber tokuşsak
Onun nezdinde de bizler yokusak
Candan bilmez tenden bilmez ne dersin

Atı alan Üsküdar'a yol tutar
Umursamaz aldırılmaz bir hal tutar
Haydarım bu zulüm herkesi yutar
Hayrı bilmez şerden bilmez ne dersin

2.2.5. Öğütleme

Âşık edebiyatında, bir şeyi öğretmek, bir düşünceyi tanıtip yaymak veya bir ders vermek, doğruyu göstermek amacıyla söylenen türdür. Bu tür şiirlerde uyarma, deneyimi aktarma, olabilecek olumsuzlukları önceden göstererek engellemeye çalışma isteği vardır. Âşıklık geleneğinde, âşıkların öğretici olmak gibi işlevleri vardır. Onların şiirleri, bir konuyu belletmek, bir düşünceyi tanıtmak için söylenen şiirlerdir. (Artun, 2001: 100).

Ünlü yol, öğütleme türünde örnek vermiştir. Bu türe örnek olan şiiri şu şekilde sunar:

Anlaşıyor ki alışacağız
Bizler depremlerle yaşayacağız
Tebdir alır isek başaracağız
Artık başka çıkar yolumuz yoktur

Çalmaz isek gereken malzemedен
Gelmeyelim çalanları görmeden
Farkına varalım başa gelmeden
Artık başka çıkar yolumuz yoktur

Sağlam temel ile sağlam binalar
Böylelikle depreme dayanalar
İnsanımız gafletten uyanalar
Artık başka çıkar yolumuz yoktur

Nice milletler var idrak eylemiş
İlimi bilimi mutlak eylemiş
Depremden kurtuluşu hak eylemiş

Artık başka çıkar yolumuz yoktur

Nice milletler var idrak eylemiş
İlimi bilimi mutlak eylemiş
Depremden kurtuluşu hak eylemiş
Artık başka çıkar yolumuz yoktur

Altı şubat bize bir kara gündü
Canlarımız gitti ocaklar söndü
Hatalar kusurlar bir bir göründü
Artık başka çıkar yolumuz yoktur

Ünlüyol devam edersek hatada
Çok yerler değişir bu haritada
Gizli saklı değil her şey ortada
Artık başka çıkar yolumuz yoktur

2.2.6. Şikayetlenme

Âşığı şu ya da bu şekilde rahatsız eden, onun duygularını inciten, düşüncelerine ters gelen kişi konu veya durumların şikayet edildiği şiirlerdir. Dertleme ve dertlenme adı verilen türlerle birbirlerine karıştırılma ihtimali yüksek bir türdür. Fakat iki bakımdan onlardan ayrılmaktadırlar. Diğerlerinde daha ziyade âşığın çektiği sıkıntı ve ıstıraplardan bahsedilir, bunların sebep veya kaynakları üzerinde çok fazla durulmazken şikayetlenme türünde daha ziyade âşık ya da şairi rahatsız edenler söz konusu edilir. Yani şikayetlenmeler, rahatsızlık veren sebep veya kaynaklar üzerinde yoğunlaşırken dertleme ve dertlenmeler, rahatsızlığın derece ve sonuçlarına odaklanır. Di şger taraftan dertleme ve dertlenmeler daha ziyade bireysel konulardan bahsederken şikayetlenmeler genellikle toplumsal sorunlardan söz etmektedir (Boyras, 2010: 143-144).

Şair, şikayetlenme türünde örnek vermiştir. Bu türe örnek olan şiiri şu şekilde sunar:

Enflasyon çıldırmışken
Fiyatlar baş kaldırmışken
Umutları çaldırmışken
Görmemezlik bir vefa mı

Belli emeklinin hali
Ağırdır onun vebali
Size söylerim ahali
Görmemezlik bir vefa mı

Belli emeklinin hali
Ağırdır onun vebali
Size söylerim ahali
Görmemezlik bir vefa mı

Perişan asgari ücret
Deniliyor ki az sabret
Ölmez sürünüyor hayret
Görmemezlik bir vefa mı

Çiftçiden verem haberi
Ektiğinin yok ederi
Zorda köylüsü rençperi
Görmemezlik bir vefa mı

Dul ve yetimde aynısı
Birbirlerinin aynası
Zor bela döner dünyası
Görmemezlik bir vefa mı

Çok vatandaş kıvraniyor
Yaşar gibi davranıyor
Bunlar zor mu kavranıyor
Görmemezlik bir vefa mı

Ünlü yol bitmiyor zamlar
Gider akar, gelir damlar
Açlık sınırı ortamlar
Görmemezlik bir vefa mı

2.2.7. Taşlama

Taşlama, toplumdaki herhangi bir yanlışlık veya eksikliği yergi, mizah veya ironi zarfıyla eleştiren şiirlerdir. Taşlamada önem arz eden, alay ve eleştirinin bir arada bulunmasıdır (Boyras, 2010: 144).

Şair, taşlama türünde örnek vermiştir. Bu türe örnek olan şiiri şu şekilde sunar:

Bu dünyayı ben yarattım diyenler
Kendinden başkasına hak görmeyenler
Azıp hakkı hukuku çiğneyenler
İlahi adaleti bilmez misiniz

Tevazu hoşgörü eğer kar ise
İncinsen de incitme hükmün var ise
Yaşam sana kolay bana zor ise
İlahi adaleti bilmez misiniz

Fesatlık fitnelik nereye kadar
Her bir şeyler sana bizeyse kader
Bir gün olur mutlak tecelli eder
İlahi adaleti bilmez misiniz

Haydar der bu dünya sana mı kalır
İnsanlık dediğin böylemi olur
İnsan insanları hedef mi alır
İlahi adaleti bilmez misiniz

2.3. Anlatım Tutumu ve Türleri

Üslubun önemli bir cüzünü de anlatım tutumu ve türleri oluşturmaktadır. Anlatım türlerinden daha ziyade tasviri, tahkiyevi, öğretici, hicvî, mizahi, hitabet, iç konuşma, karşılıklı konuşma, lirik, övücü, soyutlama ve yakarış gibi üslup türleri kastedilmektedir (Çetin 2006: 196-235). Anlatım tutumuyla ise yukarıda “Nazım Türleri” başlığı altında da belirtildiği üzere yaratıcı veya icracının dinleyicide uyandırmak istediği duygu ve düşünceleri gerçekleştirme amacına yönelik olarak konuya karşı takındığı (övme, yerme, yerinme, öğüt verme, bilgilendirme, eğlendirme, yas tutturma) gibi geleneksel tavırlar (Çobanoğlu 2000: 13). Anlatılmak istenmektedir.

Söz konusu geleneksel tavırları oluşturan da aslında yaratıcının, eserini ortaya koyarken ondan murat ettiği işlev ya da işlevler, diğed bir deyişle tüketicinin üzerinde bırakmak istediği etkilerdir. Zira aynı konu, üretici üzerinde farklı etkiler bırakacak şekilde işlenebilir. Dolayısıyla yaratıcının eserine yüklediği işlev, eserin anlatım tutumunu belirlemektedir. Anlatım tutumu da doğal olarak kimi anlatım türlerinin şekillenmesini sağlamaktadır. Örneğin bilgilendirme tutumuyla ele alınmış bir eser öğretici/didaktik anlatım türünü doğurmaktadır. Aynı şekilde yerme, hicvî; eğlendirme, mizahî; övme, övücü/methiyevî; öğüt verme, hitabet anlatım türlerini oluş turmaktadır. Bu sebeple anlatım tutumlarından bahsetmek, aynı zamanda anlatım türlerinden de söz etmektir.

Âşık tarzı destanlar konusunda çalışılırken bilgilendirme, eğlendirme, hüner gösterme, öğüt verme, övme, şikayet etme, yas tutturma ve yerme şeklinde sekiz farklı anlatım tutumu (Çobanoğlu 2000: 90-111) tespit edilmiştir. Yapılan Çalışmalar neticesinde bunlara acındırma, dileme, övünme, selamlama, vedalaşma, yakarma ve yakınma biçiminde yedi farklı anlatım tutumu daha dâhil edilerek anlatım tutumlarının sayısı 15'e çıkarılmıştır. Buna göre tespit

ettiğimiz nazım türleriyle anlatım tutumları neredeyse birbirine paralel hale gelmiştir ki bu da yukarıda serdetmiş olduğumuz nazım türlerini, anlatım tutumlarının belirlediği yolundaki düşüncemizi kısmen teyit etmektedir (Boyras, 2010: 175).

Anlatım tutum ve türleri olarak; (5) dileme, (3) övme, (8) şikayet etme, (15) yakınma ve (5) yerme türü görülmüştür. Bu türlerde ise en çok yakınma ve şikayet etme örnekleri görülmüştür.

Ünlüyol'un incelenen şiirlerinde ortaya çıkan anlatım tutum ve türleri ile bunların kullanım sıklığı tablosu şu şekildedir:

Tablo 2.3. Anlatım Tutum ve Türleri

Anlatım Tutum ve Türleri	Kullanım Sıklığı
Dileme	5
Övme	3
Şikayet Etme	8
Yakınma	15
Yerme	5

2.3.1. Dileme

Aşığın herhangi bir şeyin oluşmasını, yapılmasını veya gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla yönelik olarak sergilediği isteme tutumudur. Bir yönüyle yakarma tutumuna benzemektedir. Fakat istemenin yalvarma derecesinde olmaması ve isteğin doğrudan Allah ya da peygambere yöneltilmemesi dolayısıyla ondan ayrılmaktadır. İntizar ve beddua şiirlerini genellikle bu tutum ortaya çıkarmaktadır (Boyras, 2010: 177).

Şair, dileme türünde örnek vermiştir. Bu türe örnek olan şiiri şu şekilde sunar:

Neden bir insan evladı çıkmıyor
Bütün canlar bize kardeş diyerek
Toplumlara beyaz bayrak çekmiyor
Bütün canlar bize kardeş diyerek

Nedir bu korkular birlik olmaktan
Ne kar buluyorlar düşman kalmaktan
Vazgeçin şu umutları çalmaktan
Bütün canlar bize kardeş diyerek

Hala kötülüğe duymuyor muyuz

Koskoca dünyaya sığmıyor muyuz
Kimi sayıp kimin saymıyor muyuz
Bütün canlar bize kardeş diyerek

Bir terslik mi vardır bilmem hislerde
Nedir bu körlük şaşılık bizlerde
Kardeşliği ön gören yok mu sizlerde
Bütün canlar bize kardeş diyerek

Ünlüol'um bize haktan yollanan
Allah için yok mu aklın kullanan
Neden yok ders alıp da akıllanan
Bütün canlar bize kardeş diyerek

2.3.2. Övme

Sanatkârın beğendiği, sevdiği herhangi bir şeyin dinleyici tarafından da beğenilmesi, sevilmesi ve dolayısıyla onun nazarında da yücelmesi amacına hizmet etmesi için sergilenen tutumdur. Söz konusu tutum, övülen şeyin cinsine ve övenlerin bulunduğu muhite göre koçaklama, güzelleme, methiye ve kaside gibi türlerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Boyras 2010: 178).

Ünlüol, övme türünde örnek vermiştir. Bu türe örnek olan şiiri şu şekilde sunar:

Ne kadar uğraşsanız yine nafiye
Tarihler yazacak Atatürk diye
Anlatamıyoruz cahil oğlu cahile
Tarihler yazacak Atatürk diye

Birçok ülke gıpta ile bakıyor
Senin yapamadığını onlar yapıyor
Onu seven ne azalıyor nede sapıyor
Tarihler yazacak Atatürk diye

Bu nasıl anlayış bu nasıl kafa
İhanet kimliğinizi kaldırın rafa
Vatan sevgisiyle bakın etrafa
Tarihler yazacak Atatürk diye

İngiliz Fransız yunan elinden
Kurtardı milleti esaretinden
Düşmanları korktu cesaretinden

Tarihler yazacak Atatürk diye

Küllerinden kurdu cumhuriyeti
Kölelikten yarattı bu hürriyeti
İlelebet kıldı Türk milliyeti
Tarihler yazacak Atatürk diye

Türk'ü Kürdü Laz'ı hepsi birleşti
Ötekileşmeden birbirine kaynaştı
Vatan için düşmanlarla savaştı
Tarihler yazacak Atatürk diye

Emeğin saymakla biter mi atam
Allah'ından bulsun iftira atan
Bu toprak seninle olmuştur vatan
Tarihler yazacak Atatürk diye

Seni bütün dünya takdir ediyor
Çünkü yolu aydınlığa gidiyor
Haydar sana ulu önderim diyor
Tarihler yazacak Atatürk diye

2.3.3. Şikayet etme

Sanatkâra yaşattığı yoksunluklar ve acılar nedeniyle onun beğenmediği, hoşuna gitmeyen kimi durum, nesne ya da kişilerin suçlanması ve belki düzeltilir ümidiyle ya da olumsuzluğa sebebiyet verenlerin tamamen ortadan kaldırılması beklentisiyle bunların özellikle hedef gösterilerek durumlarının bir yerlere arz edilmesini sağlayan tutumdur. Bu tutumun oluşturduğu şiirlerde olumsuzluğa ya da acıya sebep olan, olduğu düşünülen şey veya kişilerin açıkça suçlanması söz konusudur. Zira şikayet eden, suçlu görülen olumsuzluğun son bulması ve/veya yaşattığı acıların bedelini ödemesi arzusu içerisindedir (Boyraz, 2010: 178).

Şair, şikayet etme türünde örnek vermiştir. Bu türe örnek olan şiiri şu şekilde sunar:

Sağır sultan duydu bu halimizi
Bir sen duymuyorsun bizi vekilim
Tamamen boşladın ahalimizi
Kaile almyorsun bizi vekilim

Seni seçen bizler değil miyiz ki
Bir daha oyumuz verir miyiz ki

Söyle bilelim nezdinde neyiz ki
Vardan saymıyorsun bizi vekilim

Kolay olur senin için ahkâmlar
Musluk sana akar bizlere damlar
Belimizi kırdı yapılan zamlar
Yine sormuyorsun bizi vekilim

Tıkadınız bize kulağınızı
Kestiniz bizlerden ayağınızı
Niye göremeyiz kıyağınızı
Başa koymuyorsun bizi vekilim

Sana emanetti bizim hakkımız
Gördük ki sahipsiz kaldı hakkımız
Ünlüöl helal etmeyiz hakkımız
Sanma soymuyorsun bizi vekilim

2.3.4. Yakınma

Âşığın kendisi, başkası veya öteki canlı türlerinden birisi için çekilen sıkıntı ve acılar dolayısıyla dinleyiciye dert yanmak amacıyla oluşturduğu tutumdur. Bu tutum da tıpkı acındırma gibi şikayet etme tutumuna çok benzemektedir. Ancak acındırma gibi bu da ondan farklıdır. Şikayet etme tutumunda acı ve sıkıntılara sebep olan unsurlara birtakım suçlamalar yöneltirken yakınma tutumunda bu pek söz konusu değildir. Çünkü ya ortada suçlanacak bir faktör yoktur ya suçlanacak faktörlere gücün yetmeyeceği kanaati hâsıl olmuştur ya da suçlamayla bir yere varılamayacağı düşüncesi söz konusudur. Bu tutum, özellikle kişiye acı veren, onun üzülmelerini sağlayan özne ya da öznelere çok fazla belirgin olmadığı hallerde veya hayatın doğal seyrinin ortaya çıkardığı üzücü durumlar neticesinde harekete geçmektedir. Dolayısıyla bunda suçlama tavrı ya pek yoktur ya da geri planda ve silik mahiyettedir (Boyraz, 2010: 179).

Ünlüöl, yakınma türünde örnek vermiştir. Bu türe örnek olan şiiri şu şekilde sunar:

Ayakları yere basmayanlardan
Vatana millete ne hayır gelir
Gerçek deyip gerçek yazmayanlardan
Vatana millete ne hayır gelir

Daim oldu bittiye getirenden
Her işini hileyle bitirenden
Kişilikten kişiliğe girenden

Vatana millete ne hayır gelir

Hakkı adaleti ilke etmezden
İkilikten başka yola gitmezden
Utanma bilmeyen astarsız yüzden
Vatana millete ne hayır gelir

Eğri doğru farkına ermeyenden
Yaratılanı eşit görmeyenden
Hak edene hakkını vermeyenden
Vatana millete ne hayır gelir

Bu gün benden ise yarında senden
Her şekilde kul hakkını yiyenden
Nevri dönmüş insafsızlık edenden
Vatana millete ne hayır gelir

Ünlü yol der her türlü şarlatandan
Ortalığı bir birine katandan
İftira atandan çamur atandan
Vatana millete ne hayır gelir

2.3.5. Yerme

Sanatkârın hoşuna gitmeyen durumların oluşmasını sağlayan kişi, kurum, durum, kavram veya nesnenin zemmedilerek eleştirilmesine yönelik tutumdur. Bu tutum satirik de denilen yergi şiirlerinin, diğer bir deyişle hicviyelerin/taşlamaların oluşmasını sağlamaktadır (Çobanoğlu, 2000: 98).

Şair, yerme türünde örnek vermiştir. Bu türe örnek olan şiiri şu şekilde sunar:

İnanırız bizler ne denilirse
Bu akılla bir yere varamayız
Yapıyoruz her ne istenilirse
Bu akılla bir yere varamayız

Sorgusuz sualsiz teslimiyet var
Bir körü körüne cahiliyet var
Ders çıkaramayan kabiliyet var
Bu akılla bir yere varamayız

Mantığı kaldırdık duyguya döndük
Anlayışı hepten terse döndürdük
Doğruluğu dürüstlüğü öldürdük
Bu akılla bir yere varamayız

Ünlüol'um hak düzen kuramayız
Biz şeytanın bacağı kıramayız
Kötü gidişe sebep aramayız
Bu akılla bir yere varamayız

2.4. Ahenk Unsurları ile Vezin

Ahenk başka bir deyişle uyum, şiirin temel yapı taşlarından biridir. Çünkü ahengin olmadığı yerde şiirden bahsetmek pek mümkün değildir. Ahengi kelimeler ve onların içerisindeki sesler arasındaki müzikalite ile sözcüklerin miktarı gibi hususlar belirlemektedir ki bunlara vezin, kafiye, redif, ayak/ana kafiye, durak/takti gibi isimler verilmektedir (Boyras, 2010: 109-110).

Bilindiği üzere şiire estetik boyut kazandıran unsurların başında vezin/ölçü gelmektedir ve halk şiirinde de milli veznimiz olan hece vezni kullanılmaktadır. Hece vezni de yine bilindiği üzere dizelerin hece sayılarının eşitliği ilkesine dayanmaktadır ve bir şiirin ilk dizesi kaç hece ise diğerlerinin de aynı olmasını zorunlu kılmaktadır (Artun 2004: 89). İstisnaları olmakla birlikte milli veznimizin beşle on alt arasında değişen şekilleri bulunmaktadır. Fakat bunlardan 7, 14, 15 ve özellikle de 8 ve 11'li şekilleri daha fazla kullanılmaktadır. (Boyras, 2010: 109-110). Ünlüol da şiirlerinde hece ölçüsünün 8'li, 11'li ve 15'li şekillerini kullanmıştır.

Ünlüol'un incelenen (221) protesto işlevli şiirlerinde 8'li hece vezni olarak (98) şiir, 11'li hece vezni (122) şiir, 15'li hece vezni olarak ise (1) şiir kullanılmıştır. Yapılan değerlendirmelerde; vezinlerden en fazla 11'li hece veznini, ikinci olarak da 8'li hece veznini kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Şair az da olsa 15'li hece veznini de kullanmıştır.

Ünlüol'un şiirlerinde kullandığı hece vezinlerine örnek olarak:

Tablo 2.4. 8'li Hece Vezni

Şiir No: 35	Kafiye Şeması	Kafiye / Redif	Vezin	Yapısı	Konusu
Ünlüol'um açık ayan Yinede azdır anlayan Olma normal karşılayan Etraf curcunaya döndü	aaab	(ayan) tunç kafiye	8'li hece vezni	Dörtlük	Gündelik hayat

Tablo 2.5. 11'li Hece Vezni

Şiir No: 3	Kafiye Şeması	Kafiye/ Redif	Vezin	Yapısı	Konusu
Hırsızlar ne bilir alın terini Hayatı yaşamı beleştir beleş Hazırcılık almış onun yerini Hayatı yaşamı beleştir beleş	abab	(ini) redif (er) tam kafiye	11'li hece vezni	Dörtlük	Gündemi eleştirme

Tablo 2.6. 15'li Hece Vezni

Şiir No: 478	Kafiye Şeması	Kafiye/ Redif	Vezin	Yapısı	Konusu
Kelimeler kifayetsiz acılar tarifsizdir Bunu bir yaşayan bilir gerisi habersizdir Nice yetimi dudu var çılgınları sessizdir Ölüm kalım arasında yaşıyor madenciler	aaab	(sizdir) redif	15'li hece vezni	Dörtlük	Gündemi eleştirme

2.4.1. Kafiye ile redif

Kafiye; şiirde ahengi ve anlam zenginliğini sağlayan, mısraların başında, ortasında veya sonunda, esas alınan belli seslerle oluşturulan ses benzerliğidir. Redif ise; kafiyeden sonra gelen ve aynen tekrarlanan ek ya da kelimelerdir. Redif kafiyeden sonra gelir. Şiirde esas olan kafiyedir ve redif tâli unsurdur (İrmak, 2013: 96). Kafiye çeşitleri: Yarım kafiye, tam kafiye, zengin kafiye, tunç kafiye ve cinaslı kafiyedir.

Ünlüyo'l'un kullandığı kafiye örnekleri şu şekildedir:

Yarım kafiye: Dize sonunda rediften sonra bulunan tek ses benzerliğine yarım kafiye denir. Ünlüyo'l'un (154) şiirinde yarım kafiye kullanılmıştır. Ünlüyo'l'un şiirleri incelendiğinde en fazla kullandığı kafiye türü yarım kafiye olduğu anlaşılmıştır.

Hırsızlar ne bilir alın terini
Hayatı yaşamı beleştir beleş
Hazırcılık almış onun yerini
Hayatı yaşamı beleştir beleş

Kolayı var iken hor bakar işe
Helalden bir lokma değmiyor dişe
Bedava bulursa yumulur leşe
Hayatı yaşamı beleştir beleş

Adeta kendine meslek edinmiş
Ne çekincesi var ne korkup sinmiş
Bindikçe milletin sırtına binmiş
Hayatı yaşamı beleştir beleş

Ölünün üstünden kefenin soyar
Kazılmış mezara ihtiyaç duyar
Bulsa Ünlüyol'un gözünü oyar
Hayatı yaşamı beleştir beleş

Redif (**ar**), yarım kafiye (**y**) olarak kullanılmıştır.

Tam kafiye: Dize sonunda rediften sonra bulunan iki ses benzerliğine tam kafiye denir. Şairin (140) şiirinde tam kafiye görülmüştür. Şairin yarım kafiyeyle sonra en çok kullandığı kafiye türüdür.

Vampirler kol gezer olmuş
Dünyanın arenasında
Her taraf yamyamla dolmuş
Dünyanın arenasında

Dokunulmasa bin yaşar
Huyudur haddini aşar
Kanlar sel olurda taşar
Dünyanın arenasında

Kimsecikler atmaz eli
El atana derler deli
Susar haklıların dili
Dünyanın arenasında

Yöneliriz sabretmeye
Bu kimseye hayretmeye
Doymuyoruz seyretmeye
Dünyanın arenasında

Göz göre göre türeyen

Asalak gibi üreyen
Çok gözler var kan bürüyen
Dünyanın arenasında

Çarpık ve bozuk bir düzen
Kimse göstermiyor özen
Haydar hüküm sürer ezen
Dünyanın arenasında

Redif (**masın**), tam kafiye (**an**) olarak kullanılmıştır.

Zengin kafiye: Dize sonunda rediften sonra bulunan en az üç ve daha fazla bulunan ses benzerliğine zengin kafiye denir. Ünlüyol'un (109) şiirinde zengin kafiyeye yer vermiştir.

Ne kadar uğraşsanız yine nafile
Tarihler yazacak Atatürk diye
Anlatamıyoruz cahil oğlu cahile
Tarihler yazacak Atatürk diye

Birçok ülke gıpta ile bakıyor
Senin yapamadığını onlar yapıyor
Onu seven ne azalıyor nede sapıyor
Tarihler yazacak Atatürk diye

Bu nasıl anlayış bu nasıl kafa
İhanet kimliğinizi kaldırın rafa
Vatan sevgisiyle bakın etrafa
Tarihler yazacak Atatürk diye

İngiliz Fransız yunan elinden
Kurtardı milleti esaretinden
Düşmanları korktu cesaretinden
Tarihler yazacak Atatürk diye

Küllerinden kurdu cumhuriyeti
Kölelikten yarattı bu hürriyeti
İlelebet kıldı Türk milliyeti
Tarihler yazacak Atatürk diye

Türk'ü Kürd'ü Laz'ı hepsi birleşti
Ötekileşmeden birbirine kaynaştı

Vatan için düşmanlarla savaştı
Tarihler yazacak Atatürk diye

Emeğin saymakla biter mi atam
Allah'ından bulsun iftira atan
Bu toprak seninle olmuştur vatan
Tarihler yazacak Atatürk diye

Seni bütün dünya takdir ediyor
Çünkü yolu aydınlığa gidiyor
Haydar sana ulu önderim diyor
Tarihler yazacak Atatürk diye

Redif (i), zengin kafiye (yet) olarak kullanılmıştır.

Tunç kafiye: Dizelerin sonlarında redif bulunduktan sonra geçen ek veya sözcüğün aynı dörtlüğün içerisinde başka bir dizenin sonunda bulunan sözcüğün içinde kullanılmasına tunç kafiye denir. Şairin (7) şiirinde ise tunç kafiye kullanıldığı anlaşılmıştır.

Bilinmez oldu kim kimdi
Etraf curcunaya döndü
Her şey bir muamma şimdi
Etraf curcunaya döndü

Yanardöner kişilikler
Kalmadı efendilikler
Değişirmiş öncelikler
Etraf curcunaya döndü

Densizlik arttı bu sıra
Damga vurulur asıra
Kimse bakmasın kusura
Etraf curcunaya döndü

Kim kimlere ne demişti
Yemin billâh eylemişti
Önceden ne söz vermişti
Etraf curcunaya döndü

Ünlüyol'um açık ayan
Yinede azdır anlayan

Olma normal karşılayan
Etraf curcunaya döndü

Ünlü yol tunç kafiye olarak (**ayan**) sözcüğünü (**karşılayan**) kelimesi içerisinde kullanmıştır.

Cinaslı kafiye: Dize sonlarında rediften sonra yazılışları aynı olup yalnızca anlam bakımından farklı olan kelimelerle yapılan kafiye çeşidine cinaslı kafiye denir. Ünlü yol'un şiirlerinde cinaslı kafiye tespit edilmemiştir.

Ünlü yol'un şiirleri kafiye türlerine göre değerlendirildiğinde; (154) şiirinde yarım kafiye kullanılmıştır. (140) şiirinde tam kafiye, (109) şiirinde zengin kafiye ve (7) şiirinde ise tunç kafiye kullanılmıştır. En çok tercih edilen ise yarım kafiye olduğu anlaşılmıştır.

2.5. Şiirlerde İşlenen Konu Alanları

Şeref Boyraz tarafından yazılmış olan "Furkanî'nin Şiir Evreni Bağlamında Bir Monografi Denemesi" (Boyraz, 2010: 103-106). Uğur Başaran'ın kaleme aldığı "Âşık İsmetî Monografisi" (Başaran, 2015: 927-948). Boyraz'ın çalışmasında yer alan tablo ve Başaran'ın doktora tezindeki tablolar incelenmiş ve bu tablolardan yola çıkılarak Ünlü yol'un geriye kalan (373) şiiri; Şiirde işlenen konu alanları başlığı altında incelenmiştir. Ünlü yol'un şiirlerinde işlenen konu alanları şu başlıklar altında sıralanmıştır: Şiir numarası, yazdıran tetikleyici unsurlar, tema bakımından türü, duygu ağırlıklı konular (sevindiren duygular-üzen duygular), düşünce ağırlıklı konular (toplumsal ve kültürel değerler-tecrübi bilgiler felsefi çıkarımlar).

Bu işlenen konuların detayları şu şekildedir: Yazdıran tetikleyici unsurların kullanım sıklığına bakıldığında; Olay-His (52), Durum-His (54), Olay-Fikir (47), Durum-Fikir (41), İnsan-His (50), İnsan-Fikir (129) kullanılmıştır. En fazla kullanılan tetikleyici unsur olarak insan-fikir göze çarpmaktadır.

Tema bakımından türlerin kullanım sıklığı şu şekildedir: Satirik (71), didaktik (9), epik (26), pastoral (16), lirik (222), ısmarlama (28). Şair'in daha çok tercih ettiği temanın lirik türüdür.

Duygu ağırlıklı konuların kullanım sıklığı şu şekildedir: Toplamda (148) kez tercih edilen sevindiren duygular başlığı altında; Allah ve Peygamber sevgisi (7), anne-baba sevgisi (7), insan sevgisi (46), karşı cinse duyulan sevgi, aşk (45), tabiat-memleket sevgisi (15), vatan, millet ve bayrak sevgisi (28) kez işlenmiştir. En çok tercih edilen konu ise insan sevgisidir.

Üzen duygular başlığı altında ise (63) şiir bulunmaktadır: Ayrılık acısı ve gurbetlik (6), çekilen dert ve sıkıntılar (15), geçmişe özlem (5), karamsarlık (12), ölüm acısı (21), sıla özlemi (4) kez ele alınmıştır. En çok işlenen konu sıla özlemidir. Ünlü yol'un şiirlerinde ki duygu ağırlıklı konulara bakıldığında; en sık görülen konu sevindiren duygular olduğu görülmüştür.

Düşünce ağırlıklı konular'ın kullanım sıklığı şu şekildedir: Toplamda (100) kez tercih edilen toplumsal ve kültürel değerler başlığı altında; Ahlaki durum ve değerler (14), dini durum ve değerler (69), eğitim durum ve değerleri (1), ekonomik durum ve değerler (6), sağlık durumu

ve değerleri (3), siyasi durum ve değerler (7) kez işlenmiştir. En çok tercih edilen konu ise dini durum ve değerlerdir.

Tecrübi bilgiler, felsefi çıkarımlar ise toplamda (62) kez işlenmiştir. Haydar Ünlüol'un düşünce ağırlıklı konularına bakıldığında; en sık kullandığı tecrübi bilgiler, felsefi çıkarımlar olduğu anlaşılmaktadır.

Maddesel olarak gider yiğitler
Namı ile yaşam sürer Uğurlar
Ölümsüzdür halkı için şehitler
Namı ile yaşam sürer Uğurlar

Analar var nice yiğit doğurur
Sözleriyle ilim bilim çağırır
Karanlıkta ışık olur ağarır
Namı ile yaşam sürer Uğurlar

Cahillerle kansız savaş ederdi
Atasının ülküsüne giderdi
Cehalete karşı candan siperdi
Namı ile yaşam sürer Uğurlar

Hainler kast etti özü merdine
Sen Şeref onur bıraktın ardına
Kökler saldın toprağına yurduna
Namı ile yaşam sürer Uğurlar

Asla unutulmaz vatanseverler
Vatanı var eder böyle değerler
Boş ver kıymet bilmesede diğerler
Namı ile yaşam sürer Uğurlar

Ünlüol sözüm maksada eresi
Bir ben değil bunu herkes göresi
Tohuma dönüşür her bir zerresi
Namı ile yaşam sürer Uğurlar

Yazdırın tetikleyici unsur: (İH) İnsan-his

Tema bakımından türü: (E) Epik

Şiirde işlenen konu alanı: (1. duygu ağırlıklı konu), (1.1. sevindiren duygu), (1.1.6):
Vatan-millet sevgisi

Aralık ocak gelmedin
Şubat ile hoş geldin kar
Sanma kendin özletmedin
Şubat ile hoş geldin kar

Gönüllere umut verdin
Hızır ayı ile geldin
Doğaya uzanan eldin
Şubat ile hoş geldin kar

Çok bekletme bile bile
Haldaşlık et toprak ile
Yeni geldin gele gele
Şubat ile hoş geldin kar

Yağışların kesik gibi
Yazın sesi kısık gibi
Sensiz mevsim eksik gibi
Şubat ile hoş geldin kar

Yeryüzüne oldun duvak
Tabiat seninle pür pak
Ünlü yol'da sevindi bak
Şubat ile hoş geldin kar

Yazdıran tetikleyici unsur: (OH) Olay-his

Tema bakımından türü: (P) Pastoral

Şiirde işlenen konu alanı: (1. duygu ağırlıklı konu), (1.1. sevindiren duygu), (1.1.5):
Tabiat- memleket sevgisi

Dünya yıkıldı başlara
Umutlar çıktı boşlara
Feryatlar çıktı arşlara
Nice nice canlar gitti

Kimi kaybetti eşini
Kimi bacı kardeşini

Acı bırakmaz peşini
Can ciğer olanlar gitti

Bebekler kaldı anasız
Analar kaldı sunasız
Bir ölüm geldi sırasız
Yarına planlar gitti

Sonumu geldi devranın
Hali berbat coğrafyanın
Kurmaya yer yok sofranın
Başına dolanlar gitti

Aile yok yuva yıkık
Yarınlar rayından çıkık
Yaşayan canından bııkık
Saç başı yolanlar gitti

Acıdan dönmüş deliye
Mümkün yok gitse geriye
Altı şubattan beriye
Canları solanlar gitti

Yerle bir oldu on şehir
İnsanlara oldu zehir
Felaket eylemez tehir
Başında bulanlar gitti

Ünlüyol yasta milletim
Acı çeker siluetim
Nice öksüz nice yetim
Enkazda kalanlar gitti

Yazdırın tetikleyici unsur: (OH) Olay-his

Tema bakımından türü: (L) Lirik

Şiirde işlenen konu alanı: (1. duygu ağırlıklı konu), (1.2. üzen duygu), (1.2.5): Ölüm öcüsü

Gidip ellerin öpemem.
Anneler babalar günü

Yüreğime su serpemem
Anneler babalar günü

Umut çiçeklerim solar
İçime bir hüzün dolar
Gözüm ufuklara dalar
Anneler babalar günü

Hayalim son anlarıyla
Anarım her yanlarıyla
Yaşarım anlarıyla
Anneler babalar günü

Biz kaçırmışız dönemi
Değişken oldu önemi
Kurumaz göz'ümün nemi
Anneler babalar günü

Ünlüyol'um özlem çeker
Ruhuma burukluk çöker
İçini toprağa döker
Anneler babalar günü

Yazdırın tetikleyici unsur: (DH) Durum-His

Tema bakımından türü: (L) Lirik

Şiirde işlenen konu alanı: (1. duygu ağırlıklı konu), (1.2. üzen duygu), (1.2.3): Geçmişe özlem

Gözümden akan yaş içime dolar
Rabbime yöneldim ona sığındım
Umutluyum gün doğmadan ne doğar
Rabbime yöneldim ona sığındım

Yapmak istediği şeyi olduran
Bu cihanı boşaltıp da dolduran
Kalplerdeki sıkıntıyı kaldıran
Rabbime yöneldim ona yöneldim

Eyüp sabrı versin dertli kuluna

Kolaylıklar koysun çıkmaz yoluna
Hayreylesin Ünlü yol 'un sonuna
Rabbime yöneldim ona sığındım

Yazdırın tetikleyici unsur: (İH) İnsan-his

Tema bakımından türü: (L) Lirik

Şiirde işlenen konu alanı: (1. duygu ağırlıklı konu), (1.1. sevindiren duygu), (1.1.1): Allah ve peygamber sevgisi

Sevmek sevmek güzeldir
Öyle ise sev kardeşim
İnsanlık sana özeldir
Öyle ise sev kardeşim

İyiliktir bâki kalan
Nedir sana engel olan
Bitsin artık yalan dolan
Öyle ise sev kardeşim

Yoktur iyiliğe değer
İnsan olan hakça sever
Sende insan isen eğer
Öyle ise sev kardeşim

İnsan düşünüp taşına
Haydar yaşama boşuna
Hayat gitmez tek başına
Öyle ise sev kardeşim

Yazdırın tetikleyici unsur: (İF) İnsan-fikir

Tema bakımından türü: (L) Lirik

Şiirde işlenen konu alanı: (1. duygu ağırlıklı konu), (1.1. sevindiren duygu), (1.1.3): İnsan sevgisi

Ne güzeldir sevdiğine aldanmak
Aldanıp da sevgisiyle yaşamak
Ne güzeldir onun aşkıyla yanmak
Dumanım sevgi koksun küllerim sevgi

Sevmek günah ise ben aldanayım
Bırakında doya doya kanayım
Sevgi ateş ise atın yanayım
Dumanım sevgi koksun küllerim sevgi

İnsanlık tohumu yeşermez kurur
O ki kâinatın temeli olur
Her şey gelip geçer o baki kalır
Dumanım sevgi koksun küllerim sevgi

Her can sevgi ateşinde yanamaz
Her can ona giden yolu bulamaz
Haydar bundan ötesi de olamaz
Dumanım sevgi koksun küllerim sevgi

Yazdıran tetikleyici unsur: (İH) İnsan-his

Tema bakımından türü: (L) Lirik

Şiirde işlenen konu alanı: (1. duygu dğırıklı konu), (1.1. sevindiren duygu), (1.1.4): Karşı
cinsine duyulan sevgi, aşk

Cümlemiz Allaha kuluz
Ayrımız gayrımız nerde
Herkes diyor biz doğruyuz
Ayrımız gayrımız nerde

Kimi hak der kimi tanrı
Niyet birdir dili ayrı
Ayrışmayalım gel gayrı
Ayrımız gayrımız nerde

Sen tatlı biz mi ekşiyiz
Bir birimizce ekşiyiz
Ne fazlasın ne ekşiğiz
Ayrımız gayrımız nerde

Hep hakka niyaz ederiz
Onun rızasın güderiz
Haydar borcumuz öderiz
Ayrımız gayrımız nerde

Yazdıran tetikleyici unsur: (İF) İnsan-fikir

Tema bakımından türü: (S) Satirik

Şiirde işlenen konu alanı: (2. düşünce ağırlıklı konu), (2.1. toplumsal ve kültürel değer), (2.1.2): Dini durum ve değerler

Şu bozuk düzenin bir kırık çarkı
Vurur sinemize yaralar bizi
Düşürürler birbirine bu halkı
Gayrıdır diyerek karalar bizi

Bindiği ağacın dalını keser
Doğruyu söyleyen sesini kısar
Adalet isteme sonra çok kızar
Sonunda alt edip paralar bizi

Övgüye sevinir yergiye terstir
Kimisine hoş kimine serttir
Kulak sağır gözü kör olmak şarttır
Aklını kiraya zorlarlar bizi

Sen ben değil bizler değil miyiz ki
Havva'yla Âdem'den değil miyiz ki
Farkımız ne insan değil miyiz ki
Neden sağcı solcu sayarlar bizi

Kutsaldır sevgi kutsaldır her can
Hakkaniyet üstün olmalı her an
Bir bak ne diyor üç kitap ve kur an
İnşallah can kulağıyla duyarlar bizi

Hakkı bilip bilmemen bilincindir
Haydar hak adalet herkes içindir
Ben böyle bilirim yoksa niçindir
Hak eyvallah deriz horlarlar bizi

Yazdıran tetikleyici unsur: (DF) Durum-fikir

Tema bakımından türü: (S) Satirik

Şiirde işlenen konu alanı: (2. düşünce ağırlıklı konu), (2.1. toplumsal ve kültürel değer), (2.1.6): Siyasi durum ve değerler

Yolumuz uğradı gurbet ellere
Nasıl eder ne yaparız bilemem
Mekân tuttuk akla gelmez yerlere
Nasıl eder ne yaparız bilemem

Sağa sola savruluruz rüzgarda
Aynı durumdayız kışta baharda
Dışımız muamma içimiz harda
Nasıl eder ne yaparız bilemem

Eşten dosttan terse düştü yönümüz
Hasretle özlemle geçer günümüz
Mahrumiyetliği yaşar gönlümüz
Nasıl eder ne yaparız bilemem

Gurbet elde çok dertlere gebeyiz
İmkânsızlık ile hep dip dibeyiz
Umut saklanıyor bizler ebeyiz
Nasıl eder ne yaparız bilemem

Ünlüol'um belirsizdir yarınlar
Can rahat değil doysa da karınlar
Nerde olsak yine aynı sorunlar
Nasıl eder ne yaparız bilemem

Yazdıran tetikleyici unsur: (DH) Durum-his

Tema bakımından türü: (L) Satirik

Şiirde işlenen konu alanı: (1. duygu ağırlıklı konu), (1.2. üzen duygu), (1.2.1): Ayrılık acısı, gurbetlik

3. BÖLÜM

ÜNLÜYOL'UN ŞİİRLERİNİN PROTESTO İŞLEVI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Ünlü yol'un şiirlerinin protesto işlevi üzerinden değerlendirilmesine geçmeden önce, işlev teorisi ve ortaya çıkış süreçleri üzerine birtakım bilgiler paylaşmak konunun anlaşılabilirliğini artıracaktır. Çünkü işlev teorisi temelde performans odaklı bir kuramdır. Dolayısıyla ilk folklor kuram ve yöntemleri bağlamında işlev teorisi, William R. Bascom'un ele aldığı folklorun dört işlevi üzerine fikirleri, özelde ise İlhan Başgöz'ün protesto işlevine dair çıkarımları hakkında kısaca bilgi verilecektir.

3.1. İşlevsel Halkbilimi Yöntemi

Esas itibarıyla antropoloji alanında yetişmiş olup, antropolojinin halk bilimine olan yakınlığından dolayı halk bilimi ve özellikle de halk edebiyatı yaratmalarını inceleyen antropologlar tarafından geliştirilen işlevsel yöntem, aynı zamanda "Antropolojik Yöntem" olarak da bilinmektedir. Temsilcileri arasında Bronislaw K. Malinowski, Franz Boas, Margerat ve Mellville Herkovits ve Ruth Benedict gibi ünlü antropologların bulunduğu bu yöntem, halk bilim çalışmalarını farklı yöne taşıyan önemli bir yaklaşımdır. İşlevsel yöntemin hareket noktası halk edebiyatı yaratmalarının metinleri değil, bu metinlerin oluşturuldukları, yaratıldıkları ve yeniden yaratılıp nakledildikleri bağlamdır. İşte bu bağlam noktasında bir halk edebiyatı yaratmasının anlatılması veya söylenmesindeki temel neden, anlatıcı veya icracının onu yaratma, aktarma ve kullanma nedenleri, dinleyicilerin o yaratmayı dinleme, anlama ve kullanma nedenleri ve bunların dışındaki nedenler işlevsel halk bilimi yönteminin temel sorunlarını oluşturmaktadır. Halk bilimcilerin çoğunun özellikle de edebiyat alanından gelen halk bilimcilerin, göz ardı ettiği işlev konusu halk edebiyatı yaratmalarında ve özellikle de metinlerdeki değişkenlik, hacim ve içerik farklılaşması gibi sorunları çözüme yardımcı olmasının yanında, halk edebiyatı yaratmalarının kim tarafından nasıl, neden ve nerede yaratılıp, nakledildiklerinin açıklanması, kim tarafından, neden ve nasıl dinlendiğinin incelenmesi ve halk bilgisi yaratmalarının bir sosyal ilişkinin ürünü olduğunun ortaya konması gibi sonuçları beraberinde getirmesi bakımından da son derece önemlidir (Ekici, 2018: 124).

Yapılan çalışma da Ünlü yol'un hayatı, sanatı ve şiirleri değerlendirilirken metinleri yaratma gücü, icra etme ve dinleyicilere aktarmadaki çabası önem arz eder. Bunları yaparken kullandığı kelimelerin toplum tarafından anlaşılması ve kullanılması işlevsel teorinin katkılarıyla sağlanmaktadır.

İşlevsel kuramın temsilcisi olan William R. Bascom'a göre folklorun dört tane işlevi olduğu ve bunların daha açıklayıcı ve anlaşılır incelenmesi için ilk ortaya koyduğu işlev: Eğlencedir. Eğlenme ve eğlendirme folklorun en önemli işlevlerinden biridir. Folklorun ikinci işlevi, kültürün onaylanması ve ritüelleri gözlemleyen ve icra edenlerin ritüellerinin ve kurumlarının doğrulanmasıdır. Folklorun üçüncü işlevi, özellikle okuma-yazması olmayan kültürlerdeki

eğitim işlevidir. Dördüncü sırada ise gözden kaçmış olan kabul edilmiş davranış örüntülerini sürdürme işlemini yerine getirilmesidir (Oğuz vd. 2011: 78-83).

William R. Bascom'a Göre Folklorun Dört İşlevi

William Bascom, "Four Functions of Folklore" (folklorun dört işlevi) adlı makalesinde folklor ürünlerinin fonksiyonlarını dört işlev şeklinde açıklar:

1. Hoşça Vakit Geçirme ve Eğlenme İşlevi
2. İnançlara, Değerlere ve Törelere Destek Verme İşlevi
3. Kültürü Gelecek Kuşaklara Aktarma ve Eğitim İşlevi
4. Toplumsal ve Kişisel Baskılardan Kurtulma İşlevi (Bascom, 2010: 80).

Metin Ekiciye göre, bu maddelerden dördüncü madde tam olarak açık değildir. Aslında, antropolojik yöntemle, psikanalistlerin birleştiği bir noktayı gösteren bu maddede, toplum tarafından yasaklanmış bazı söz, düşünce ve özellikle de davranışların halk bilgisi yaratmalarında ifade edilmesi yoluyla, örneğin bazı arzu ve isteklerin yerine getirilmemesi durumunda bunların halk bilgisi yaratmalarında ifade olunması toplumsal ve kişisel baskılardan kurtulma işlevi olarak değerlendirilmelidir. Örneğin, bir türkü veya manide yer alan cinsellikle ilgili ifadeler veya cinsellikle ilgili bir fıkra bu türden bir işlevi yerine getirir. William R. Bascom'un saydığı yukarıdaki işlevlere ek olarak özellikle Marksist düşünceye mensup halk bilimciler son bir işlev daha eklemektedirler ki, bu da "protesto işlevi" olarak adlandırılmaktadır. Aslında dördüncü maddede belirtilen toplumsal ve kişisel baskılardan kurtulma işlevi içinde de değerlendirilebilecek olan protesto işlevine göre, normal şartlar altında gerçekleştirilemeyen zengin-fakir, yönetici-yönetilen mücadelesindeki sınıf çatışması halk bilgisi yaratmalarında yansıtılır. Böylece pek çok hikâye, masal ve fıkrada, türkü ve manide bu çatışmanın veya alt sınıftan kişilerin kendilerine yapılan haksızlıkların ifadesini bulmak mümkündür. Özellikle Sovyetler Birliği döneminde Rusya'da yapılan pek çok halk bilimi araştırmasının da bu düşünce çerçevesinde gerçekleştirildiğini belirtelim (Ekici, 2018: 125-126).

3.2. İlhan Başgöz ve Protesto İşlevi

Metin Ekici ve marksist düşünceye sahip olan halkbilimciler, aslında "protesto işlevinin" William R. Bascom'un "folklorun dört işlevi" makalesinde bahsettiği dördüncü işlev içerisinde var olduğu düşüncesindedir. Ancak; İlhan Başgöz ise bu dört işleve ayrı olarak "protesto işlevi" eklemenin uygun olacağını belirtmiştir. Başgöz'ün belirttiği folklorun beşinci işlevi olan protesto İşlevi bağlamında Halk Şairi Haydar Ünlüyo'l'un şiirleri üzerinde değerlendirme yapılmıştır. Başgöz'e göre folklor; çatışmaları büyütme, başkaldırmalara destek olmak, kurulu düzene ve değerlere direnmeleri arkalamak, onları yıkmaya kalkışanlara güç vermek gibi bir işlevdir (Başgöz, 1986: 2). Başgöz'e göre, Türk âşık şiirinde derece derece, kişisel ya da topluma dönük, yerme, kınama ve taşlamayı da içine alan protesto geleneği yeni değildir. 13. yüzyıldan,

Yunus Emre'den beri vardır. İç çatışmaların, savaşların etkileri yaygınlaşıp Anadolu'nun yoksulluğu büyümeye başlayınca âşıkların, askerlik gibi, yargı organları gibi, vergi alma gibi, bürokrasi gibi toplum kurumlarına yönelik kınamaları ve taşlamaları yoğunlaşır. Bunlar en yaygın hale 19. yüz yıldan sonra gelirler. En tanınmış örnekler Seyranî, Ruhsatî, Serdarî, gibi âşıklarda ve Yemen türkülerinde görülür (Başgöz, 2008: 183-184).

Protesto: İtalyanca kökenli olup "tanıklık etmek, deklare etmek" anlamları bulunmaktadır. Protesto kavramı, Martin Luther'in önderlik ederek başlattığı Roma'daki papalığa ve kiliseye karşı gelmesi sonucunda dinde reform hareketleri başlamış ve bu hareketleri takip eden insanların oluşturduğu mezhepten adını almıştır. Anlam olarak protesto; bir duruma karşı olma, tepki gösterme, reddetme eylemi biçiminde ifade edilmektedir. Martin Luther'in, Vatikan'daki Katolik Kilisesi'nin uygulamalarına karşı çıkararak kilisenin kapısına astığı metnin adıdır, deklare etmek anlamına gelen Protestan mezhebe de adını verir. Asıl anlamı lehte tanıklık etmek iken 20. yüzyılda olumsuz anlam kazanmıştır (Pehlivan, 2016: 15).

İçerdiği temel anlamlar bakımından öncelenmiş bir eleştiri veya başkaldırı anlamı bulunmamasına rağmen protesto sözcüğünde ön plana çıkan "bildirmek" anlamının zamanla "reddetmek" anlamına evrilerek sözcükte, haksız gereksiz-yersiz bulunan bir olguyu kabul etmemenin ve buna yönelik eleştirel bildirimde bulunmanın esas anlam haline dönüştüğü anlaşılmaktadır (Keskin, 2020: 506).

Protesto: bir davranışı, bir düşünceyi, bir uygulamayı haksız, yersiz, gereksiz bularak karşı çıkma, kabul etmemedir (TDK, 2005: 1629). İlhan Başgöz'e göre, işlev çalışmalarının çoğu ilkel Afrika toplumlarında, yani iş bölümünün ve gelir dağılımının büyük boyutlara ulaşmadığı yerlerde yapıldı. Avrupa'nın Ortadoğu ve Asya'nın eski ve sınıflara, etnik ve din gruplarına bölünmüş uygulanınca tek yanlı işlev kuramının eksikliği daha iyi görülmektedir. Başgöz'e göre buralardan toplanan türküler, masallar, atasözleri ve mitlerde folklorun önemli bir işlevi daha var olduğu ve bunu da beşinci işlev olarak belirtmiştir. (Başgöz 1996: 2).

Folklorun Beşinci İşlevi (Fonksiyonu) adlı makalesinde folklorun dört işlevine ek beşinci madde olarak "protesto" işlevini teklif eder. Bu dört işlevin katmanlarının birbirinden net çizgilerle ayrılamayacağını, bu işlevlerin hepsinin tek bir işlevde toplanabileceğini ve bunların kurulu düzene, kültüre sağlamlık ve süreklilik vermeye yönelik olduğunu belirtmiştir. Örneğin; Pir Sultan Abdal'ın Sünnî toplum düzenini yıkmaya, bu düzenin padişahını öldürmeye, Hüseyin'in kanını almaya çağırın deyişlerini nasıl kurulu düzeni ve değerlerini destekleyici olduğunu belirterek âşık şiirinin protesto işlevine dikkat çeker. Başgöz'e göre geleneksel ürünlerde sadece düzeni yeniden üretme işlevi gören içerikler bulunmaz. Bununla beraber özellikle Türkiye'de âşıklık gibi icraya dayanan türler, baskı ve hoşgörüsüzlüğe karşı bir isyan ve protesto niteliği de taşır (Başgöz, 1986: 182-183).

Protesto kavramını sadece çatışmaları büyütme, başkaldırmalara destek olmak, kurulu düzene ve değerlere direnmeleri arkalamak, onları yıkmaya kalkışanlara güç vermek gibi bir

anlamla sınırlandırılmaz. Bireyin, grubun ya da toplumun kişileri, davranışları, durum ve olayları kınaması, eleştirmesi de protestonun diğer bir şeklidir. Birey sosyal hayatta karşılaştığı kişisel ya da toplumsal eksikleri, haksızlıkları ve yanlışlıkları eleştirir, düşüncelerini değişik yollarla dışa vurur. Bu durum halk edebiyatında taşlama, eleştiri, divan edebiyatında ise hiciv adı altında kişiyi, bir toplumu, bir âdeti, kişi veya toplumda görülen kusur ve eksiklikleri, gülünç hâlleri, açık veya kapalı olarak yeren, alaya alan söz ve yazılar şeklinde nazım ve nesir olarak ifade edilmiştir. Âşık edebiyatında bir tür olarak işlenen taşlama ve eleştiri bunun en güzel örneklerinden biridir. Bulunduğu toplumun sözcüsü olan âşıklar, toplumsal ya da bireysel kusurları, adaletsizlikleri, düzensizlikleri, yanlış uygulama ve kararları doğrudan ya da dolaylı olarak şiirlerinde eleştirirler. Böylece halkın bir nevi sesi soluğu haline gelen âşıklar yaşadıkları bölgenin halkı tarafından sevilir, yaşadıkları toplumun derdine, inancına, istek ve arzularına, şikayet ve eleştirilerine tercüman olurlar (Cerrahoğlu, 2012: 289).

Cerrahoğlu'nun yaptığı açıklamadan yola çıkarak aslında Ünlüol'un da protesto işleviyle dile getirmek istediği; olayları büyütme, başkaldırlara destek vermek, kurulu düzeni yıkmak, değerleri yok etmek gibi bir amacı yoktur. O sadece toplumun sosyal hayatını, eksikliklerini, serzenişlerini halk edebiyatının içerdiği taşlama türüne benzer eleştirilerle dile getirme ve yapılan haksızlıkların düzeltilmesi için elinden gelen tek imkânı olan şiirleriyle çözüme kavuşturulması amacını taşımaktadır.

Siyaset ile edebiyatın ilişkisi sosyal devlet anlayışı ile eski Türk hükümdarlarına kadar dayanır. Her ne kadar kut anlayışı ve inancı da olsa, kağanın yetkileri ve gücü sınırsız değildir; kağan, öncelikle halkına karşı sorumlu olup ve görevlerini yerine getirmek durumundadır. Örneğin; Hazar Türklerinde herhangi bir felaket veya kuraklık yaşandığında ya da bir savaşta mağlup olunduğu zaman, halkın içinde ileri gelenlerin Hazar Melik'ine gidip, bu kağanın dönemi bize felaket getirdiği için ya onu öldür ya da bize ver biz öldürelim dedikleri bilinmektedir. Melik de kimi zaman kağana destek olmuş, kimi zamansa halkın dediğini yapmıştır (Divitçioğlu 2005: 189-190).

Siyasetin edebiyata konu olması Yusuf Has Hacib tarafından yazılan Kutadgu Bilig adlı eserde de yer almaktadır. İyi bir devlet yönetiminin ve yöneticilerinin nasıl olması gerektiğini alegorik bir dille anlatır eser. Daha sonraki dönemlerde de siyaset edebiyata konu edilmeye devam etmiştir. Örnek vermek gerekirse; klasik edebiyatımızda Fuzuli'nin Şikâetnamesi, Nefi'nin Siham-ı Kazası, Tanzimat Dönemi'nde Ziya Paşa'nın Rüyâ ve Zafernâme adlı eserleri siyaseti konu alan eleştirel eserlerdir. Bu durum Servet-i Fünun Edebiyatı'nda değişmiş, siyasî baskı nedeniyle siyaseti konu edinen eleştirel eserler verilememiştir. Millî Edebiyat Dönemi'ne gelindiğinde ise siyasî alanda verilen çoğu eser, yeni kurulan devleti ve yapılan inkılâpları desteklemek ve halka benimsetmek amacıyla yazılan eserlerdir. Cumhuriyet Dönemi'ne gelindiğinde değişen siyasî düzenin, çok partili sistemin ve tüm bunlarla birlikte gelen ekonomik krizin, sosyal hayatta gözlenen değişimlerin de etkisiyle siyasî ve sosyal eleştiriler

yeniden artmıştır. Aziz Nesin, Nazım Hikmet gibi yazarlar modern edebiyatta siyasî eleştiride öne çıkarken durum halk şiirinde de kendini göstermektedir. Yurdun dört bir tarafından, halkın çektiği acıları ve siyasî düzeni eleştiren, halkın siyasilere karşı tavrını protest bir üslupla dile getiren şiirler yazan âşıklardan bazıları şunlardır: Âşık Mahsuni Şerif, Âşık İhsanî, Nesimi Çimen, Muhlis Akarsu, Orhan Üstündağ, Âşık Günay Yıldız, Âşık Mustafa Ruhani gibi 20. yüzyıl gerek siyasî gerek sosyal ve gerekse ekonomik gelişim ve değişimler bakımından hem dünya tarihi hem de Türkiye tarihi için önemli olayları içeren bir dönemdir. (Sarıkaya, 2019: 57-58).

Sarıkaya'nın belirttiği sanatçılardan Âşık Mahsuni Şerif, Muhlis Akarsu gibi önemli iki halk aşığının aslında Ünlüyol'un da kendine bir usta olarak gördüğü kişiler olması dikkate değerdir. Bu âşıklar nasıl halkın dili olup eksiklikleri hiç çekinmeden dile getirmişlerse Ünlüyol'da bunları örnek almış ve eserlerinde onlar gibi toplumun eksikliklerini, adaletsizliği; ekonomik durumu eleştiri, emperyalizmi protesto, gündemi protesto, savaşı, sistem ve siyaset gibi birçok yönüyle şiirlerinde dile getirmiştir.

Başaran'ın (2015) kaleme aldığı "Âşık İsmetî Monografisi" adlı doktora tezinde "muhteva unsurları" başlığı altında ele aldığı olumsuzlayıcı tavır olarak açıkladığı âşığın protesto işlevini içeren şiirlerini detaylı olarak sunmuştur. Bu şiirlerden protesto işlevine örnek olarak şunlar gösterilebilir: Birbirini yiyen insanlar, güvenilmez insanlar, kula boyun eğen kul, bozulan toplumsal düzen, yanlış yola giden yöneticiler, siyaset, vurdumduymaz ve bencil insanlar, paragöz bir doktor, edep ve ahlaktan yoksun biri, toplum olarak geride kalmışlık, gölgesinden korkan yiğitler, felek, tarih bilinci olmayan bugünkü gençlik, gibi birçok örnek gösterilebilir. Başaran'a göre olumsuzlayıcı tutumun âşığın şiirlerinde olumlu tutumdan sayı bakımından fazla olduğu, bunun sebebi ise âşığın hayatında rahatsız edici unsurların fazla olması ve bunu protesto ile dile getirerek rahatlama duygusu hissettiğini dile getirmiştir (Başaran, 2015: 260-263).

3.3. Literatürde Folklorun İşlevlerine Dair Yapılan Çalışmalar

Yılmaz Irmak (2013) *Folklorun Beş İşlevine Göre Âşık Mahzuni Şerif'in Şiirleri* adlı Doktora tezinin beşinci bölümünde, Âşık Mahzuni Şerif'in şiirlerini; Hoşça Vakit Geçirme ve Eğlenme İşlevi, İnançlara, Değerlere ve Törelere Destek Verme İşlevi, Kültürü Gelecek Kuşaklara Aktarma ve Eğitim İşlevi, Toplumsal ve Kişisel Baskılardan Kurtulma İşlevi, Protesto İşlevi olarak beş tane farklı başlık ve alt başlıklarıyla beraber detaylı bir şekilde incelemiştir (Irmak, 2013: 112-348).

Yılmaz Irmak'ın (2014) *Âşık Mahzuni Şerif'in Şiirlerinde Milli Birlik ve Beraberlik İşlevi* isimli çalışmasında, işlevsel yöntem ve folklorun dört işlevi, milli birlik ve beraberlik işlevi olan iki başlık altında Âşık Mahzuni Şerif'in etkilendiği âşıklar ve belirtilen başlıklar bağlamında değerlendirilmiştir (Irmak, 2014: 41-55).

Zeynep Kamiloğlu (2014) tarafından hazırlanan *Siyaset ve Mizah* adlı çalışma, sosyal protesto yöntemi olarak; "Sosyal Protesto Nedir", "Sosyal Protesto Yöntemleri" ve "Değişen Protesto

Anlayışında Mizahın Yeri ve Kullanımı” olan kavramları ele almış bunları metin merkezli kuramla açıklamıştır. Siyasî mizah, eleştireliliğini ortaya koyarken, sosyal protesto hazinesinden beslenir. Öte yandan, protesto etmek pek çok insan tarafından asilik, anarşistlik, komünistlik şeklinde algılanır ve bu sıfatlar aracılığıyla da hor görülür ve negatif anlamda bir propagandaya maruz kalır. Protestonun çoğu zaman uğramış olduğu bu hezimet, salt Türkiye’ye özgü bir şey olmadığı gibi, yeni bir durum da değildir. Tarihin pek çok noktasında, otoritenin yönlendirmelerine tabii olmamak için, dikkat çekici yöntemlere başvuran kişiler, çeşitli yaftalarla anılmışlardır. Yapılan çalışmanın diğer amacı da protesto kavramının giderek sosyalleşmesinden kaynaklı, politikacıların da siyasal iletişim kapsamında, birbirlerini protesto etmelerinde mizahtan yararlandıklarını göstermek olmuştur (Kamiloğlu: 2014: 29-42).

Adile Yılmaz’ın (2018) *Araba Arkası Yazılar ve Folklorun Beş İşlevi* isimli çalışmasında, araba arkası yazılarını folklorun beş işlevine göre değerlendirmiştir. Bascom’un Dört işlevini dile getirirken ayrıca protesto işlevinin de bu yazıların içerisinde olduğunu tespit etmesi üzerine, Başgöz’ün ortaya koyduğu protesto işlevini de bu yazılar üzerinde değerlendirmiştir. Bu araştırmada metin merkezli kuram olarak yazılar üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Üzerine çalışılan protesto işlevine dair araba arkası yazılarından bazıları şu şekildedir: Araba yazılarında ezilen, dışlanan, talihsiz olduğuna inanan, haksızlığa uğrayan, sevdiğinden karşılık bulamayan insanın isyanı, protesto işlevi net bir şekilde görülmektedir: Keyfi hizmete mahsustur, Kaderimse kahrolayım, Ecelle sözlü, ölümle nişanlıyım, Kısa farlarla yola devam, uzunlarda Ö.T.V. var, Kadere rest çektim, Engelledim seni, çevrimdışıyım, Hayat seni her koşulda yaşarım, İşe girerken KPSS, otoyolda OGS, manitayla SÇS, Sollama beni, formatlarım seni, Yollar değil yolsuzluk beni yordu, Ya sev ya terk et, Yaa sabır, İsyankarsam tasası sana mı düştü, Ayıranlar utansın, Seviyorum var mı itirazı olan, Light erkekler sollamasın, Umurumda mı dünya, Batsın bu dünya, İsyan ettim hayata, Esmerliğim güneşten isyanım doğuştan, Neden hep ben gibi örnekler vardır. (Yılmaz 2018: 61).

Elif Eda Sarıkaya (2019) tarafından hazırlanan *20. Yüzyıl Doğu Anadolu Taşlamalarında Mizahın Protesto İşlevi* adlı çalışma, taşlamalarda mizahın protesto işlevini dile getirirken metin merkezli kuramın yanında bağlam merkezli kuramın da önemli olduğunu dile getirmiştir. Potesto ile ilgili değinilen kavramlar ise şu şekildedir: Protesto, Mizah ile Hiciv İlişkisi, Protesto İşlevi, Âşıkların Protesto İşlevi, Mizahın Protesto İşlevi, Örnek Metinler Çerçevesinde Mizahın 20. yüzyıl Doğu Anadolu Taşlamalarında Protesto İşlevinin Analizi gibi açıklayıcı nitelikte bir çalışmayla protesto işlevinin aslında folklor ürünlerinin hepsinde olduğunu ispatlayacak niteliktedir (Sarıkaya, 2019: 17-44).

Ahmet Keskin (2020) *Elektronik Kültür Ortamında Paylaşılan Koronavirüs (covid-19) Şiirlerinin Folklorun ve Mizahın Protesto İşlevi Bağlamında Kültürbilimsel Analizi* adlı çalışma, metin merkezli kuram çerçevesinde protesto işlevini ele almış; “Elektronik Kültür Ortamında Paylaşılan Koronavirüs Şiirleri, Belirli Milletler, Kültürleri, Emperyal Devletler ve Devlet

Başkanları, Fırsatçılık ve Fırsatçılar, Anksiyete, Panik, Paranoya, Yalan Haber, Popülizm ve Devirden Şikayet, Akademide Alt Kadrolarda Çalışmanın Zorluğu ve İşyerinde Mesleki Psikolojik Taciz (Mobbing), Din Sömürücülüğü ve Sömürücüleri, Dinî Öğretilerin Yerine Getirilmemesi ve Din Düşmanlığı, Koronavirüsle ilgili yapılmış söz konusu paylaşımlar arasından şiir niteliği taşıyan örnekler, folklorun ve mizahın protesto işlevi kapsamında ele alınmıştır. Bu çerçevede, başta twitter ve facebook olmak üzere çeşitli sosyal paylaşım ağları üzerinden dolaşıma sokulan şiirler sosyal ve kültürel birer gösterge olarak kabul edilmiş ve bu paylaşımlarda öne çıkan sosyolojik, psikolojik ve kültürel temeller, folklorun ve mizahın protesto işlevinde, kültür bilimsel çerçevede, disiplinler arası yaklaşımla çözümlenmiştir. (Keskin: 2020: 504-523).

Fatih Ege (2022) tarafından hazırlanan *Ardahan İli Çıldır İlçesi Fıkralarının İşlevsel Halk Bilimi Yöntemi Bağlamında Değerlendirilmesi* isimli çalışma, kuramların daha önce oluşturulan madde başlıklarından faydalanarak, metinlerin biçimi kadar manalarının değerine odaklanmak, ayrıca fıkraları işlevleri bakımından ayırırken Başgöz'ün ilave ettiği beşinci madde dikkate alınarak incelenmeye çalışılmıştır. Buna ilaveten çalışmanın temel materyallerini oluşturan Çıldır'da derlenmiş elli beş adet fıkra folklor işlevleri ışığında tasnif edip her madde için fıkra örneği vererek fıkraları çözümlenmiştir (Ege, 2022: 88).

Hayriye Sema Mungan'ın (2022) *Mardin Masallarının İşlevsel Açısından Değerlendirilmesi* adlı çalışmasında, Mardin yöresine ait masalları folklor'un dört işlevine göre değerlendirmiştir. Ayrıca İşlevsel kuramı, halkbilimsel unsurları aktarma işlevi, dili koruma ve dilsel öğeleri aktarma işlevi, yöre tanıtımına katkı sağlama işlevi, bir araya gelme işlevi, sanaldan uzaklaşma sanala yaklaşma işlevi, bağlam hakkında bilgi vermesi işlevi, anlatıcı hakkında bilgi vermesi işlevi, süreklilik sağlama işlevi, masalın estetik işlevi, son olarak örtük işlev ile beraber toplam on adet yeni işlev belirlemiştir. (Mungan, 2022: 247-311).

Erdoğan Altıncaynak ile Vedi Aşkaroğlu'nun (2022) tarafından hazırlanan *Folklorun İşlevleri Üzerine Eleştirel Bir Çözümleme* adlı çalışmada, Bacsom'un bahsettiği dört işlevin ekonomik, sosyolojik, psikolojik ve etnolojik açılarından yetersiz kaldığını, yapılan araştırmada folklorun işlevlerine ek olarak ekonomik getiri ve kazanç elde etmek, sosyal dayanışmayı ve yardımlaşmayı sağlamak, biyolojik ve psikolojik rahatlamayı sağlamak, milli ve bireysel bilincin oluşmasına katkı sağlamak, vücut egzersizleri yapmada kullanılmak, yalnızlık korkusunu üzerinden atmak, bilim, sanat ve edebiyata ilham kaynaklığı etmek ve anlatım ve ifadeye zenginlik katmak olarak sekiz ayrı işlevin de eklenmesi gerektiği kanısına varmışlardır (Altıncaynak, vd, 2022: 608).

Nurullah Gözcü (2023) *İşlevsel Kuram Çerçevesinde İran Türklerinin Mersiye Geleneği* adlı çalışma, Dili Koruma İşlevi, Arınma İşlevi, Geleneği Sürdürülmesi İşlevi, Toplu Katılımla Bütünleşme İşlevi, Sosyal Kontrol İşlevi, Gizli Protesto İşlevi başlıklarını değerlendirmiştir. W. Bascom'un bahsettiği folklor ürünlerinin sadece dört işlevinin olmadığı bunun daha farklı işlevlerle de genişletilip incelenebileceğini sunmuştur (Gözcü, 2023: 920-932).

Literatür incelendiğinde protesto işlevine dair yapılan çalışmalarda şu kaniya varılmıştır: Protesto işlevinin sadece dört işlevden ibaret olmadığını, bu işlevleri ele alırken belli bir sınıra bağlı kalınmaması gerektiği aynı zamanda folklorun tüm ürünlerinde de protesto işlevinin bulunabileceği anlaşılmıştır. Bu çalışmalara bir tane daha eklemek gerekirse; Ünlü yol'un seçilen (221) şiirinde de protesto işlevinin olduğu ve literatüre katılması gereklidir.

3.4. Ünlü yol'un Şiirlerine Protesto İşlevinden Bakmak

Yılmaz Irmak, Folklorun Beş İşlevine Göre Âşık Mahzuni Şerif'in Şiirleri adlı Doktora tezinde değindiği sistemi/düzeni protesto, emperyalizmi protesto, siyasî protesto gibi kavramları protesto işlevi başlığı altında ele almıştır. Ünlü yol'un şiirlerinde de bu kavramların yer aldığı tespit edilmiş ve bu şiirlerin içerisinde yer alan protesto çeşitlerinin açıklanması uygun olacaktır. Ünlü yol'un aslında Âşık Mahzuni Şerif'ten gerek karakter gerekse sanat anlayışı yönüyle etkilendiği şiirlerinden anlaşılmaktadır. Şiirlerine de bakıldığında ekonomi protesto, siyasi protesto, emperyalizmi protesto, düzeni protesto, gündelik protesto, savaşı protesto, gibi birçok alanda protesto alanlarını barındırdığı görülmüştür. Âşık Mahzuni'nin 1963-1974 yılları arasındaki şiirleri; direkt olarak anarşiyi teşvik etmemesine, diğer devrimci ozanlar gibi Sosyalizm propagandası içermemesine rağmen dolaylı olarak protesto özelliği gösteren ve düzeni hedef alan şiirlerdir. Ancak ozanın şiirlerinin Marksizm ideolojisinden etkilendiğini söyleyebiliriz. Bu dönemde fakirlik, işsizlik, ağalık düzeni, meclis, başbakan, milletvekili, ekonomik adaletsizlik, zam ve vergi gibi konular ozan tarafından sistemi/düzeni protesto etmek için kullanılmıştır (Irmak, 2013: 320).

Ünlü yol'un protesto işlevi bağlamında incelenen (221) şiirinde: (51) ekonomik durumu eleştiri, (5) emperyalizm, (67) gündemi protesto, (18) savaşı protesto, (57) sisitemi ve düzeni protesto ve (23) siyaseti ve siyasi olayları protesto tespit edilmiştir. En çok kullanılan işlev ise gündemi protesto olduğu anlaşılmıştır.

3.4.1. Ekonomik durumu eleştiri

Zam; bir malın fiyatını arttırmak, bir fiyat üstüne yeni bir fiyat katmak demektir. Mahzuni Şerif'in yaşadığı dönemde Türkiye'nin en çok dikkat çeken sorunlardan biri de zam sorunudur. Yüksek enflasyonun olduğu o yıllarda sık sık ürünlere zam yapılması fakirin belini bükmüştür. Kalabalık nüfusa sahip yoksul ailelerin zamdan dolayı yaşadığı üzüntü, halkın dertlerine duyarlı ozanın gözünden kaçmaz (Irmak, 2013; 270). Ünlü yol da Mhzunî'nin çizgisinden ilerlediği için bazı şiirlerinde yaşadığı dönemin ekonomik durumunu eleştirmiş yapılan zamların son bulmadığı, enflasyonun artık alışkanlık haline geldiği, emekli ve işçinin geçinemediği bir ekenomik bozuklukluğu ortaya koymuştur:

Pabucun atıldı dama
Kendince bir yor emekli
Yaşamın döndü drama
Dünya sana dar emekli

Hayatının her katında
Dünyanın yükü sırtında
Açlık sınırı altında
Yaşa yaşa dur emekli

Emekleri zaya gitti
Umutları aya gitti
Atlı geldi yaya gitti
Geldi hayal kur emekli

Alım gücü geriliyor
Ölüp ölüp diriliyor
Az kaldı ki deliriyor
Sen kafana vur emekli

Seni hiçe sayıyorlar
Bir kenara koyuyorlar
Bilmez nasıl doyuyorlar
Yaşam sana zor emekli

Ünlüyol etsen de beyan
Olmaz sizi görüp duyan
Perişandır açık ayan
Yanar tüter kor emekli

Ünlüyol, şiirinde emeklinin değerinin bittiğini ve yaşam standartlarının çok zor olduğunu açıklamıştır. “Atlı gelip yaya gitti” mısrası ile insanın gençken çalıştığı zamanlar kazanıp kendi hayatını idame ettirebildiğini ancak; emekli olduktan sonra çalıştığı süre boyunca biriken emeklerinin karşılığı yöneticiler tarafından verilmediğini, yaşlılıkta rahat etmek yerine, açlık ve geçinme savaşı bir verdiğini söylemiştir.

Enflasyon çıldırmışken
Fiyatlar başkaldırmışken
Umutları çaldırmışken
Görmemezlik bir vefa mı

Belli emeklinin hali
Ağırdır onun vebali
Size söylerim ahali
Görmemezlik bir vefa mı?

Perişan asgari ücret
Deniliyor ki az sabret
Ölmez sürünüyor hayret
Görmemezlik bir vefa mı

Çiftçiden verem haberi
Ektiğinin yok ederi
Zorda köylüsü rençperi
Görmemezlik bir vefa mı

Dul ve yetimde aynısı
Birbirlerinin aynası
Zor bela döner dünyası
Görmemezlik bir vefa mı

Çok vatandaş kıvraniyor
Yaşar gibi davranıyor
Bunlar zor mu kavranıyor
Görmemezlik bir vefa mı

Ünlüöl bitmiyor zamlar
Gider akar, gelir damlar
Açlık sınırı ortamlar
Görmemezlik bir vefa mı

Bu şiirinde ise enflasyon diye bir gerçeğin olduğunu ama bunu görmezden gelen bir yönetimin var olduğunu dile getirmiştir. İnsanların ekonomik gücünün yok olduğu ve açlık sınırı altında yaşam zorluğu ile karşı karşıya kalan toplumun görmezlikten geldiğini bu şekilde köylünün, çiftçinin, çobanın, dul ve yetimlerin hakkının yendiği bir sürecin devam edeceğini işaret etmiştir.

Yağmur misali yağıyor
Fırtınaya döndü zamlar
Gün doğmadan zam doğuyor
Ayarlama dendi zamlar

Verirken bin bir mazeret
Alırken büyük maharet
Devamlı eder zuhurat
Vatandaşı yendi zamlar

Almıyorsan üç beş maaş
Yemiyorsan toprakla taş
Bu gidişle zor bulun aş
Soframıza indi zamlar

Çaresizdir halkın çoğu
Tükeniyor varı yoğu
Bir can kaldı bir soluğu
Tepemize bindi zamlar

Haydar'ım bizi kim korur
Her zam garibanı vurur
Bilmem ki ne zaman durur
Çarşı pazar sindi zamlar

Ünlüyol bu şiirde ise zamların yağmur gibi dinmediği ve vatandaşa hiç el uzatmayan bir yönetimi eleştirmiştir. "Gün doğmadan zam doğuyor" mısrası şairin aslında her gelecek olan günün daha iyi olması gerekirken tam tersine daha da kötüye giden bir vaziyetten söz etmiştir. Gün doğmadan neler doğar cümlesi aslında geleceğin daha parlak olmasına işaret olduğunu dile getirmiştir.

Döviz ve altın rekorda
Sağır sultan bile duydu
Bakıyor olduk dekorda
Elimizden gelen buydu

Millet gün gün fakirleşir
Borçlar artarak birleşir
Bu hal düzelmez yerleşir
Bizde aldırılmazlık huydu

Sanki paramızda fare
Yok mudur buna bir çare
Hep bizden gidiyor fire
Göz görerek bizi soydu

Haydar'ım yoktur gündemde
Onlar ki başka bir demde
Görerek bakarak hem de
Yine yok yerine koydu

Şair bu şiirde ise, vatandaşın gün geçtikçe fakirleştiğini herkesin borçla çektiği sıkıntıları açıklamıştır. “Sağır Sultan bile duydu” cümlesi halk tarafında çok kullanılan ve genellikle bir konuyu bilmezlikten gelen kişilere karşı kullanılır. Ancak şair ise bunu Devletin yöneticilerine karşı olumsuzlayıcı bir ifade ile topluma refah bir ekonomik özgürlüğün getirilmesini dile getirmiştir.

Enflasyon açıklandı
Zannettim ki yarısıdır
Ekonomimiz aklandı
Başımıza darısıdır

Yükselişe ivme saldı
Cepte ki parayı çaldı
Bize sıkıntısı kaldı
Mağdurların bağırsıdır

Geçinmesi bitiş gibi
Çarşı pazar ateş gibi
Dün üçtü bugün beş gibi
Halkımızın sorusudur

Başka bir dünyada mıyız
Marsta mıyız ayda mıyız
Haydar bir sarayda mıyız
De hangisi doğrusudur

Ünlü yol, her ay açıklanan enflasyonun formalite olduğunu, çarşı ve pazarda bunun etkisinin hissedildiğini açıklamıştır. “Çarşı Pazar ateş gibi” mısrası ile vatandaşın alışverişe gitmekten korktuğunu toplumda ekonomik bir çöküşün habercisi olan Türk lirasının eridiği ve değersizleştiğini açıklamıştır.

Bugün böyle ise yarın ki nedir
Gelende gidende aynı senedir
Parası olana bir bahanedir
Yoksul aybaşını bile zor eder

Gün günden beterdir arıyor dünü
Böyle geçiriyor bütün ömrünü
Umutlara çeviremez yönünü
Çaresizlik umutları kor eder

Fakir zehir zıkkım yiyerek doyar
Fazla gelir ise yarına koyar
Şanssızlıktan düzde ayağı kayar
Talihe küser kadere zar eder

Ünlüol'um yoktur emmi dayısı
Yaşamları uçurumun kıyısı
Gördüm artar eksilmiyor sayısı
Bilmez yarınını nasıl var eder

Şair, aslında zenginin hiçbir şekilde zorlanmadığını gün geçtikçe daha refah bir hayat yaşadığını fakirin ise gittikçe daha da yoksullaştığını ve sömürüldüğünü söylemiştir.

Bir maaş bir aileye yeterken
Şimdi bir kişiye yetmez duydun mu
Önceden on para kadar ederken
Şimdiyse bir para etmez duydun mu

Baba çalışırdı yeterdi bize
Anneler kol kanat gererdi bize
Siz yeter ki okuyun derdi bize
Toplumca burnumuz sürtmez duydun mu

Cebimizi teslim ettik ellere
Onlarda harcarlar keyfi yerlere
Bu yüzdendir düşeriz bu hâllere
Sorunumuz böyle bitmez duydun mu

Her bir şeye gelirken güncelleme
Maaş yerinde sayıyor elleme
Kimse seni düşünecek belleme
Hiçbir iş yolunda gitmez duydun mu

Gece gündüz bizi soyan soyana
Gizil saklı değil bak dört bir yana
Ünlüol sözüm ona buna sana
Gaflettekine horoz ötmez duydun mu

Ünlüol, önceden bir maaşın tüm aileye yettiğini şu an ise yetmediği ve vatandaşın hiçbir şekilde tepki göstermemesi sebebiyle daima haksızlık olacağını ve toplumun bunu hak ettiğini

açıklamıştır. “Toplumca burnumuz sürtmez duydun mu” mısrasında toplum olarak geçmişin sıkıntıları bilindiği halde yönetimin eleştirilmemesi ve yaşamını sürdürmekte zorlanan insanlara ders olmadığını dile getirmiştir.

Paramız durduğu yerde erirse
Bunun suçu onda mıdır bizde mi
Her gün değerinden kayıp verirse
Bunun suçu onda mıdır bizde mi

Yabancı paralar dimdik ayakta
Yıllar yılı duruyorlar dorukta
Bizimkinin hal durumu burukta
Bunun suçu onda mıdır bizde mi

Ne yalanım vardır nede abartı
Değer ölçüsüdür parada tartı
Güven duyulması en büyük şartı
Bunun suçu onda mıdır bizde mi

Döviz altın alıp başın gidiyor
Ekonomistler bu hale ne diyor
Liramız devamlı kan kaybediyor
Bunun suçu onda mıdır bizde mi

Ünlüöl bu para bizim paramız
Ondan yana kanar durmaz yaramız
Kayboluyor yazı ile turamız
Bunun suçu onda mıdır bizde mi

Ünlüöl gerek pandemi dönemi gerekse enflasyon sürecinin ülke genelinde ekonomik bir çötküş meydana getirdiğini bu çötküşe dur diyecek yöneticilerin olmadığını kendisini ise bir şair olarak bu eksiklikleri dile getirmede hiç geride durmadığı yerli paranın değersiz bir konumda olduğunu olumsuzlayıcı tavırla dile getirmiştir.

3.4.2. Emperyalizmi protesto

Âşık Mahzuni gerek Türkiye’yi gerek dünya ülkelerini etkileyen olaylar karşısında duyarlılık gösteren bir ozandır. 1970’li yıllarda, kimi gençlerin bağımsız ve sömürsüz bir Türkiye için ayaklandıklarını iddia ettikleri yıllarda Âşık Mahzuni onların duygularına tercüman olarak Amerika’nın emperyalist politikalarını “Amerika Katil 1” adlı şiirinde protesto etmiştir (Irmak,

2013; 341). Ünlüol' da şiirlerini kaleme alırken Mahzuni gibi Amerika ve Rusyayı eleştirmekte geri durmamıştır.

Güçlünün zayıfa hüküm çabası
Gözlerini kan dökmeye dikmişler
Birde haklıym der işin çabası
Sanki savaşlara huzur ekmişler

Kimseler dünyadan bir şey götürmez
Kan ile gözyaşı barış getirmez
Savaş çıkaranlar savaş bitirmez
Çünkü onlar vampirlere denkmişler

Gözü kan bürümüş silah satanın
Onca önemi yok hiçbir vatanın
Ocakları sönsün çanak tutanın
Tarih yazar beterini çekmişler

Yaptığın kendince haklı görenler
Onların eseri bunca ölenler
Herkesler kan ağlar yoktur gülenler
Bu dünyanın çivisini sökmüşler

Barış konuşulur kupkuru sözler
Çoluğu çocuğu görmeyen gözler
Savaşın kurbanı yetim öksüzler
Savunmasız biçare ve tekmişler

İnsanlık düşmanı şu süper güçler
Her zaman her daim masumu suçlar
Hiçbir şeyle doymaz bu gözü açlar
Azgınlığı kafalara takmışlar

İnsanım demesin savaş çıkaran
Haktan bahsetmesin şerçe yakaran
Haydar'ım kan göllerinde yıkanan
Vicdanları taştan dahi pekmişler

Ünlüol, bu şiirde aslında Amerika ve Rusyanın emperyalizm ve kapitalizm ile sömörülerine izin verilmemesi gerektiği, üretimde kısır olan bir Türkiye olduğunu, her şeyin dışarıdan ithal

edildiği ve bunun ÷lkeye her alanda zarar verdiğini söylemiştir. “Gözünü kan bürümüş silah satanın” adlı mısırda, insanın birini öldürecek kadar öfke duyması anlamı taşımaktadır. Bu da emperyalist olan ÷lkelerin insanlığa karşı bir tehdit oluşturduğunu açıklamıştır.

Sağdan soldan yel estikçe
Bize zam olarak gelir
Biri birine küstükçe
Bize zam olarak gelir

Amerika öksürürse
Rusya bir yana yürürse
Biri bizi hor görürse
Bize zam olarak gelir

Kapalıymış bilincimiz
Yokmuş hiçbir direncimiz
Sabah akşam sürecimiz
Bize zam olarak gelir

Özde kendimizde kusur
Çünkü üretimler kısır
İthal buğday ithal mısır
Bize zam olarak gelir

Vezir iken olduk kulu
Bağladık el ile kolu
Mağdurluğa döndük yolu
Bize zam olarak gelir

Kaçırdık ipin ucunu
Sahiplenmeyiz suçunu
Haydar söyleyim kaçını
Bize zam olarak gelir

Amerika ve Rusya olumsuz etkilendiğinde zamların bir anda yapıldığına şaşırmış gibi eleştirmiştir. Bu ÷lkelerin yaptığı her olumsuz olayda siyasi, sosyal ve ekonomi gibi birçok alanda çöküşe yol açtığını alaylı bir şekilde dile getirmiştir. Yakındığı durum ise her alanda bu emperyalist ÷lkelere bağlı olunmanın açtığı sonuçlarıdır.

Birileri verir gazı
Güvenip de kanma sakın

Sen tavşansın onlar tazi
Sana dosttur sanma sakın

Amerika ile Rusya
Bunlarda kabarık dosya
Yemdir Afrika'yla Asya
Alış da usanma sakın

Aklın kullan gelme gaza
Yaptırırlar sana kaza
Halkına kesilir ceza
Şoka girip donma sakın

Herkesler der bana bana
Bel bağlama ona buna
Bir fayda bekleme sana
Gidip derman anma sakın

Aç gözünü önüne bak
Dört bir taraf yönüne bak
Dost diyenin ününe bak
Kırık dala konma sakın

Önüne bir sorun çıksa
Umduğundan da çok ise
Eğer sende çare yoksa
Ondan bundan umma sakın

Hibe diye aldatırlar
Dere tepe atlatırlar
Acı sürpriz patlatırlar
İkramlara banma sakın

Menfaattir varsa yoksa
Çıkar gözler nere baksa
Ah seni sana bıraksa
El suyunda yunma sakın

Ekmeden biçenler onlar
Kan şerbet içenler onlar

Yaranı deşenler onlar
Sende fırsat sunma sakın

Zıttınadır bir birinin
Günahı çok her birinin
Haydar'ım böyle birinin
Amacına yanma sakın

Ünlüyol bu şiirde “tavşan ve tazı” imgeleriyle Türkiye ile karşısında olan Amerika ve Rusya'yı dile getirirken onlarla yarışacak gücümüzün kalmadığı ve istedikleri gibi yöneticileri kendi taraflarına çektiklerini olumsuz bir tavırla açıklamıştır. Asırlardır süren düşmanlıktan dostluk olmayacağını simgelemiştir. Yönetimdeki insanların hiçbir durumda bu ülkelerle ortak bir karar almaması gerektiğini dile getirmiştir. Ancak bunu bir ilke edinemeyin yöneticilerin halka mal olacak derecede savaş ve ekonomik bir olumsuzluğa yol açacağını açıklamıştır.

İki cambaz oynuyorlar bir ipte
Biri Amerika birisi Rusya
Yalan yere ikisi de tripte
Biri Amerika birisi Rusya

At oynatır her birisi bir yandan
Çıkar ve menfaat bekler her candan
İkisi de mesul bu akan kandan
Biri Amerika birisi Rusya

Barış yok bunların emellerinde
Bozgunculuk riya temellerinde
Masumların kanları ellerinde
Biri Amerika birisi Rusya

Bir sana bir bana gelip de takar
Dostlukları bozar nifaklar sokar
Düşünce fikiri fitnelik kokar
Biri Amerika birisi Rusya

Dostum dediğinden çıkarı olur
Hiç aşağı olmaz yukarı olur
Her şekilde kesin bir karı olur
Biri Amerika birisi Rusya

Bizler hazırlarız böyle bir sonu
Aklıselim olan biliyor bunu
Hileyle kurnazlık olursa konu
Biri Amerika birisi Rusya

Ünlüyol korkarım geçer iş işten
Kasa doldururlar her bir dövüşten
Bunlar aç gözlüdür inan doğuştan
Biri Amerika birisi Rusya

Ünlüyol, Amerika ile Rusya'yı cambaza benzeterek yaptıkları oyunların toplumu olumsuz etkilediğini bu iki ülkeden asla dost olunmayacağını dile getirmiştir. Bu ülkelerin tek amacının tüm insanlığa hükmetmek olduğunu, bunun toplumca öğrenilip maddi ve manevi olan tüm önlemlerin alınması gerektiğini açıklamıştır.

3.4.3. Gündemi protesto

Ünlüyol bazı şiirlerinde toplumdaki bilinçsizliğin başını alıp gittiğini Mustafa Kemal Atatürk'ün sadece Türkiye için değil tüm dünyada "Kurtarıcı" olduğunu ispatlamak için gündemi ve tarihi karşılaştırarak, memleketi topluma emanet eden ulu önderi, fikirlerini ve yaptıklarının halk tarafından hak edilmediğini söylemiştir.

Atam sen bizleri niye kurtardın
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz
İsteseydin elbet sende kaçardın
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Devşirme olurduk kansız olurduk
Kalmaz beş vakit zamansız olurduk
Gavurlaşırđık imansız olurduk
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Sen olmasan şimdi vatansız idik
Esarete idik dermansız idik
Esamemiz okunmaz cansız idik
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Bizler iyilikten bilen değiliz
Aklımız başına gelen değiliz
Gördük kendimizde halen değiliz
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Keşke yunan galip gelseydi dedik
Düşmanları bile sana yeğledik
Ezelden beridir zaten böyleydik
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Aziz hatırına hakaret ettik
Emanetlerine ihanet ettik
Bilsen nerelere şikayet ettik
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Millilik diyorsan yüzeyselleşti
Niceleri gelip yurda yerleşti
Parası olana sanki beleşti
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Milli iradeyi bir eylemiştin
Türkler doğru ve çalışkan demiştin
Medeniyeti hedef göstermiştin
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Özlüyoruz Türk milleti demeni
İstemezdim bu günleri görmeni
Ünlüol'um bir gün ararlar seni
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Şair, Mustafa Kemal Atatürk'ün emanet ettiği milli iradeye sahip çıkılmadığını ve yaptığı tüm çabaları ile başarılarının sonucunda bu vatanın bu dönemde hakedilmediğini dile getirmiştir. Ünlüol, tüm bu zorluklara rağmen Mustafa Kemal Atatürk bu vatani kurtarmasaydı hiçbir şeye ulaşma imkânı olunmayacağını açıklamıştır. Geçmişte yapılan fedakârlıkların geleceğe bir ışık olması için halkın Mustafa Kemal Atatürk ve fikirlerine sahip çıkılmasını yakınarak dile getirmiştir.

Atam senin izindeyiz
Diyebilmek çok isterdim
Senin her bir sözünde
Diyebilmek çok isterdim

Her taraftan yara aldık
Geriden geriye kaldık
Seni çok iyi anladık

Diyebilmek çok isterdim

Bıraktığından geliştikçe
Cumhuriyette birleştikleri
Cehalet ile savaştık
Diyebilmek çok isterdim

Emanete sahip çıktık
Medeniyet başın çektik
Uygarlık bayrağın diktik
Diyebilmek çok isterdim

Haydar seni atam bildik
Ayakta duruyok dimdik
İlim irfanı öğrendik
Diyebilmek çok isterdim

Mustafa Kemal Atatürk'ün emanet bıraktığı cumhuriyete sahip çıkabilecek bir neslin kalmadığını eleştirmiş ve toplumun giderek yozlaştığını söylemiştir. Bu vatanın kurtulması için akan binlerce kan damlasının unutulmaması, medeniyete varmış hür bir toplumu hayal edebilmeyi dile getirmiştir.

Nam saldırlar nankörlükte
Atatürk'e saldıranlar
Aklı fikri kötülükte
Atatürk'e saldıranlar

Üste çıkıyor satan da
Yüzsüzlük vardır çatan da
Yaşar kurduğu vatan da
Atatürk'e saldıranlar

Kinlik vardır gayesine
Varsın onun sayesinde
Alçaklık seviyesinde
Atatürk'e saldıranlar

Haydar der var mı imanın
Düşman doluydu her yanın
Kimdir atan kimden kanın

Atatürk'e saldıranlar

Ünlüol bu şiirde ise, Mustafa Kemal Atatürk'e saygısızlıkta bulunanların nankörlüğünü ve tarihini bilemeyecek kadar cahil bir kesimin olduğunu açıklamıştır. Vatanın her karış toprağının ne kadar değerli olduğunu ne olursa olsun toplumun ömür boyu sürecek bir saygı ve vefa borcu bilinciyle Mustafa Kemal Atatürk'e bağlı olunmasını dile getirmiştir.

Ne kadar uğraşsanız yine nafile
Tarihler yazacak Atatürk diye
Anlatamıyoruz cahil oğlu cahile
Tarihler yazacak Atatürk

Birçok ülke gıpta ile bakıyor
Senin yapamadığını onlar yapıyor
Onu seven ne azalıyor nede sapıyor
Tarihler yazacak Atatürk diye

Bu nasıl anlayış bu nasıl kafa
İhanet kimliğinizi kaldırın rafa
Vatan sevgisiyle bakın etrafa
Tarihler yazacak Atatürk diye

İngiliz Fransız Yunan elinden
Kurtardı milleti esaretinden
Düşmanları korktu cesaretinden
Tarihler yazacak Atatürk diye

Küllerinden kurdu cumhuriyeti
Kölelikten yarattı bu hürriyeti
İlelebet kıldı Türk milliyeti
Tarihler yazacak Atatürk diye

Türk'ü Kürd'ü Lazı hepsi birleşti
Ötekileşmeden birbirine kaynaştı
Vatan için düşmanlarla savaştı
Tarihler yazacak Atatürk diye

Emeğin saymakla biter mi atam
Allah'ından bulsun iftira atan
Bu toprak seninle olmuştur vatan

Tarihler yazacak Atatürk diye

Seni bütün dünya takdir ediyor
Çünkü yolu aydınlığa gidiyor
Haydar sana ulu önderim diyor
Tarihler yazacak Atatürk diye

Ünlüöl bu şiirde ise, bu vatanı kurtarıp her kesimi birleştiren Mustafa Kemal Atatürk olduğunu sadece Türkiye’de değil tüm dünyada bir lider olarak bilindiği ve takip edildiğini dile getirmiştir. Sonsuz kıldığı bu vatanın her karışını sahiplenip gelecek olan nesillere bunu aktarmayı bir görev üstlenmeyi dile getirmiştir. Ancak her toplumda olduğu gibi kendi vatanına sahip çıkamayan cahil bir kesim ve düşünce yapısının olduğunu da söylemekten geri durmamıştır.

3.4.4. Savaş protesto

Âşık Mahzuni Şerif “Doksanlı Yıllar” adlı şiiri için yaptığı değerlendirmede, dünyanın hiçbir ülkesinin başına bir zeval gelmemesi temennisinde bulunur (Irmak, 2013; 283). Dünyalı olduğumu söylemişim. Yalnız kendi yurdum Türkiye’de değil, dünyanın her yeri insanların ana vatanıdır. Dünyanın her bölümünde doğacak felaketler mutlaka insanlığın, bizim felaketlerimizdir. Haksızlıkların son bulması yine biz insanoğlunun elindedir. Dünya toplumu olarak gezegenimizde yaşayan, en faşist ülkeyle en kızıl komünist ülkeler biz dünyalı toplulukların bir parçasıdır. Bütün temennim hiçbirine bir zeval gelmemesidir (Şerif, 1995: 25). Ünlüöl, şiirlerinde savaş ve terörün her türlüsüne karşı olduğunu tüm dünyada mazlumun hep katledildiğini ve tüm ülkelerin buna bir son vermesi gerektiğini söylemiştir.

Sonucunda insanlar can veriyor
Savaşlara hayır diyen çıkmıyor
Kimi silah satıp kâra eriyor
Savaşlara hayır diyen çıkmıyor

Savaşlara hayır savaşa hayır
Ne birini itip ne birin kayır
Yazık temennide kalıyor hayır
Savaşlara hayır diyen çıkmıyor

Taraflar öldürmekle övünüyorlar
Bir fazla diyerek seviniyorlar
Haklılıklarına değiniyorlar
Savaşlara hayır diyen çıkmıyor

Biri birine kast edip kin güder
Bunun cermesini masum halk öder
İnsanım diyenler böylemi eder
Savaşlara hayır diyen çıkmıyor

Kimi o haklı der kimi öteki
İkisi de haksız demez bir teki
Şu tarafsızlık denen şeyde ne ki
Savaşlara hayır diyen çıkmıyor

Ünlü yol savaşlar bence canilik
Çağlar atlasak da olmaz yenilik
Yapılanlar vahşilik ve katillik
Savaşlara hayır diyen çıkmıyor

Şair, savaşlar sonucunda sadece masum olan halkın zarar gördüğünü dile getirmiştir. Savaşın canı ve vahşiliği yüzyıllar geçse de bitmeyeceğini simgelemiştir. İnsanlar bu dünya üzerinde ne kadar modern bir yaşama hakkına sahip olsa da savaş ve başka insanların canına kast etme hırslarının hiç bitmediğini olumsuzlayıcı bir tavır ile açıklamıştır.

3.4.5. Sistem ve düzeni protesto

Bir devletin belli başlı ilkeleri bakımından yönetimde tuttuğu yol, yönetim biçimi, rejimdir. Ünlü yol, toplumun belli bir sistem ve düzen içine oturtulmadığını güçlü-zayıf ikileminin her dönemde öne çıktığını, fakirin hep ezildiği zenginin ise daima hüküm sürdüğü bir düzenni olduğunu belirtmiştir.

Yalandan dolandan medet umanla
Hangi anlayışla yaşıyorsunuz
Olmayanı olmuş gibi sunanlar
Hangi anlayışla yaşıyorsunuz

Herkes hak hukuka sarılmalıdır
Vicdani bir düzen kurulmalıdır
Hak deyince yer gök durulmalıdır
Hangi anlayışla yaşıyorsunuz

Üst üstüne atılır olmuş takla
Yapılan sığmıyor mantığa akla
Ne kazanırsınız böyle olmakla
Hangi anlayışla yaşıyorsunuz

İstismar edilir safi duygular
Yazık doğru sanılıyor kurgular
Ünlüol bir türlü bitmez algılar
Hangi anlayışla yaşıyorsunuz

Şair, düzenin yanlış olduğunu adalet ve eşitlik kavramlarının yok olduğunu, topluma gerçek olmayan vaatler ve üst üste hazırlanmış kurguların giderek arttığını dertlenmektedir. Bunu düzeltmek için toplumun katkılarıyla bilinçli, memleketi yeniden refaha ulaştıracak bir düzenlemenin yapılması gerektiğini savunmuştur.

Tükenmiş adalet mağdur insanlar
Herkes birbirini kırıp duruyor
İte uğursuza kalmış meydanlar
Şeytani planlar kurup duruyor

Sade adı kalmış hakça düzenin
Haksız paylaşımı vardır ezenin
Kul hakkı kalırım yanına yiyenin
Sabır son noktaya varıp duruyor

Merhametle vicdan açmış arayı
Biri ötekine çalar karayı
Ayıramaz olduk akla karayı
Alakasızlara sorup duruyor

Neden ki gideriz tersi tepesine
Bizler kapılmışız dünya hırsına
Selam vermez birisi birisine
Nükteli lafları vurup duruyor

Haydar'ım sığındım ben görünmeze
Bu gidişat korkarım bilinmeze
Akıl fikir erdiremedim ben size
Mazlum ağlar sultan gülüp duruyor

Ünlüol, sadece düzenin isminin kaldığını hiçbir şekilde ezilenlerin hakkının verilmediğini belirtmiştir. Kul hakkının olduğu ve mazlumun ezildiği bir toplumda geçici dünyanın hevesine kapılan yöneticilerin halkı görmezden gelmeleri ahlaki değerlerin çöküşüne doğru bir yol aldığını açıklamıştır.

Anlaşılır gibi değil

Neden anlayamıyoruz
Önce sev ki sonra sevil
Neden başaramıyoruz

Hep kusur aradık durduk
Sanki biz kusursuz olduk
Sözde adil düzen kurduk
Yine barışamıyoruz

Herkesler kuyular kazar
İçinden kin nefret sızar
Olmadık şeylere kızar
Ondan konuşamıyoruz

Biri ak der biri kara
O yüzden açılır ara
Böylece düşeriz zora
Sevgi kırışamıyoruz

Haydar'ım bunca yolsuzluk
Edepsizlik ve narsuzluk
İlke edilmiş arsızlık
Artık kaynaşamıyoruz

Ünlüöl, bu düzeni kurmaktan ziyade ayrımcılık ile kusur arandığını ortaya koymuştur. Sevgi ile aşılana bir toplumda ayrımcılığın söz konusu olmayacağını dile getirmiştir İnsanların yönetici veya yönetilen olarak üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmediği sürece yolsuzluğun bitmeyeceğini ve temel insani değerlerin çökmesine sebep olacağını açıklamıştır. Açıgözlüler bir gün toprakla doyar

Kul hakkı yiyerek doymasalar da
İlahi adalet verir bir ayar
Adaleti kefeye koymasalar da

Fakir fakir zengin zenginleşiyor
Varlıklılar daim zalimleşiyor
Adaletsiz bir düzen yerleşiyor
Fark etmez pişmanlık duymasalar da

Güçlüler güçsüze aman vermiyor

Embesiller insan kanı emiyor
Bunlar bundan başka bir şey sevmiyor
İpotek koyarlar soymasalar da

Dinle ırkçılığı öne atarlar
Bunların üstünden nema kaparlar
Çıkarıcılar çıkarına taparlar
Biri sayar onlar saymasalar da

Burjuvazim hükmü yaygınlaşıyor
Fesatlık fitnelik saygınlaşıyor
Haydar'ım bu dünya kayganlaşıyor
Henüz kendileri kaymasalar da

Ünlü yol, Fakirin daha da aşağıya indiğini zenginlerin ise adaletsizce yükseldiğini açıklamıştır. İnsanların eskiden orta tabaka olarak kendi ihtiyaçlarını karşılayabildiğini ancak içerisinde bulunan durumun eskisi gibi olmadığı insanlar arasındaki ekonomik eşitsizliğin giderek arttığını söylemiştir.

Sanmayın düzen değişir
Anlayış aynı oldukça
Tek seni üzen değişir
Bu fikir bizde kaldıkça

Ötelenir bilim ilim
İrdelenir oldu âlim
Halimiz oluyor elim
Yanlışta karar kıldıkça

Değişmezse önyargılar
Doğruya ermez algılar
Hatalı doğar olgular
Gizlice destek aldıkça

Gelen zengini kayırır
Borcu fakire ayırır
Haydar halkım zor ayılır
Hurafelere daldıkça

Ünlü yol, önyargı ve kırılmayan anlayışların açtığı olumsuz sonuçları ortaya koymuştur. İlim ve ilim ehli olan kişilere değer verilmedikçe yanlışların görmezden gelindiği sürece bozuk düzenin giderilemeyeceği anlayışı hüküm sürecektir. Zengin-fakir arasındaki ayırımın doğru olmayan bir anlayış olduğunu belirtmiştir.

Vampirler kol gezer olmuş
Dünyanın arenasında
Her taraf yamyamla dolmuş
Dünyanın arenasında

Dokunulmasa bin yaşar
Huyudur haddini aşar
Kanlar sel olurda taşar
Dünyanın arenasında

Kimsecikler atmaz eli
El atana derler deli
Susar haklıların dili
Dünyanın arenasında

Yöneliriz sabretmeye
Bu kimseye hayretmeye
Doymuyoruz seyretmeye
Dünyanın arenasında

Göz göre göre türeyen
Asalak gibi üreyen
Çok gözler var kan bürüyen
Dünyanın arenasında

Çarpık ve bozuk bir düzen
Kimse göstermiyor özen
Haydar hüküm sürer ezen
Dünyanın arenasında

Şair, kimsenin önem vermediği karışık bir düzeni dile getirmiştir. Aslında toplumun yapılan yanlışları görmezden geldiğini ve bireyselleşmenin açtığı sorunlar ile haksızların susmadığı, kendilerine dokunulmadığı sürece adaletsiz bir hüküm ile devam edeceklerini açıklamıştır.

Galiba ki ayakta uyuyoruz
Ondan aydınlığa eremiyoruz

İşimize geleni duyuyoruz
Olup bitenleri göremiyoruz

Benim diyen bize söylüyor ninni
Unutturur bize ilimi fenni
Allah büyüktür bizlere temenni
Haksızın defterin düremiyoruz

Sanmayın ki fark etmeye çalıştık
Avunmak yetiyor zaten alıştık
Halimize şükrederek sayıştık
Sebebi bir türlü yeremiyoruz

Suçlular aklanıp suçsuz çıkalı
Bela olur oldu iti çakalı
Gözümüz kör kulağımız tıkalı
Hak edene hakkın veremiyoruz

Ünlüol'um kim var sözünde durmuş
Herkes keyfiyetçe bir düzen kurmuş
Her vuran mazluma masuma vurmuş
Zalime el bile süremiyoruz

Ünlüol bu şiirde ise kimsenin sözünde durmadığı mazlumun ezildiği bir düzeni simgelemiştir. Şair, toplumun içerisine yerleşen bir düzensizliğin olduğunu ve bu düzeni hiçbir şekilde düzeltmek için bir çabanın olmadığını dile getirmiştir. Bunu dile getirirken yönetimin adaletsiz olduğunu makam-mevki sevdasına tutulan yöneticilerin topluma refah getirecek bir düzeni unuttuklarını gözler önüne sermiştir.

3.4.6. Siyaseti ve siyasi olayları protesto

Halk Şairi Haydar Ünlüol, seçim, milletvekili ve siyasi parti yöneticilerini sık sık olumsuzlayıcı bir tavırla dile getirmiştir. Halkın oylarıyla seçilen bu kişilerin hiçbir çözüm bulmadığı sadece kendi menfaatleri doğrultusunda bir şeyler yaptıklarını dile getirmiştir. Ayrıca geçmişte yaşanmış olan siyasi olaylar olarak ise; Çorum, Kahramanmaraş ve Sivas illerinde yaşanan hadiseleri acı ve utanç verici bir durum olduğunu, bunun toplum tarafından bilinmesi ve bir daha yaşanmamasını söylemiştir.

Savaş boyalarını mı sürdürdünüz
Seçime gideriz savaşa değil
Rakipleri düşmanca mı gördünüz

Seçime gideriz savaşa değil

Birisi giderde birisi gelir
Sonunda ölüm yok herkes de bilir
Gelene gidene halk karar verir
Seçime gideriz savaşa değil

Seçimden sonrada yaşayacağız
Birlikte çok sorunlar aşacağız
Her daim yapıcı konuşacağız
Seçime gideriz savaş'a değil

Asırlardır iç içe beraberiz
Kırıp dökmeden geçinip gideriz
Her zaman dostluğu tercih ederiz
Seçime gideriz savaşa değil

Bir milleti sağ sola ayırmayın
Siz siz olun ikilik çağırmayın
Bize çözümsüzlüğü doğurmayız
Seçime gideriz savaşa değil

Anlayışlı hoşgörülü olunuz
Bize sorun değil çare bulunuz
Birliğe dirliğe çıksın yolunuz
Seçime gideriz savaşa değil

Oda bir insandır sende bir insan
Sendeki can ise ondaki de can
Kargaşalık ile dolmasın meydan
Seçime gideriz savaşa değil

Artık bir son bulsun bu hakaretler
Sorumsuzca olmasın hareketler
Engin olun kopmasın kıyametler
Seçime gideriz savaşa değil

Bizler ülkedaşız düşman değiliz
Önce bunun farkına ermeliyiz
Bu vatan cümlemizin demeliyiz

Seçime gideriz savaşa değil

Seçim propagandaları savaşa benzetilmiştir. Seçimlerde hizmet edecek kişilerin değişmesi gerektiği, vaatlere halkın birbirinden ayırılmaması, sorun ve eksikliklerin dile getirilmesi ile çarelerin aranması gerektiği vurgulanmıştır.

Önce kaile almayan
Seçimde kapım çalması
Dertlere çare olmayan
Seçimde kapım çalması

Meydanlarda gürleyenler
Oy ver diye terleyenler
Bizleri av belleyenler
Seçimde kapım çalması

Her dem bizden tırtıklayan
Menfaatine yoklayan
Seçimlerde hatırlayan
Seçimde kapım çalması

Kendini bulunmaz sayan
Bunu ortalığa yayan
Oy vermezsem tefe koyan
Seçimde kapım çalması

Yoksulluğu yerleştiren
Haklıları eleştiren
Bu hali normalleştiren
Seçimde kapım çalması

Ünlüol bir içim dışım
Ondandır ağır bu başım
Hak edenleredir taşım
Seçimde kapım çalması

Seçim öncesi önemsenmeyen halkın kapısına gelinmeyeceğini, boş vaatlerde bulunup halkı aldatan yöneticiler dile getirilmiştir. Verilen hiçbir sözün tutulmadığını dert ve sıkıntıların sadece vaatlerle sınırlı bir şekilde toplumun üstüne kalması gerçek yönetimde yaşanan eksiklikler belirtilmiştir.

Emeklinin geçiminden
Allah sizlere de versin
İşçinin hayat deminden
Allah sizlere de versin
Sizlere de nasip etsin

Bakarak doydularından
Almadık saydıklarından
Sepete koyduklarından
Allah sizlere de versin
Sizlere de nasip etsin

Canın dışın sıkığından
Alamayıp baktığından
Ekmeğinin katığından
Allah sizlere de versin
Sizlere de nasip etsin

İçtiğinden yediğinden
Yoksa şükür dediğinden
Utanıp eridiğinden
Allah sizlere de versin
Sizlere de nasip etsin

Dünyada nasıl emsalin
Böylemi idi hayalin
Sorumlusu kim bu halin
Allah sizlere de versin
Sizlere de nasip etsin

Bakması kolay dışından
Sorun eksilmez başından
Ünlüyol'un maaşından
Allah sizlere de versin
Sizlere de nasip etsin

Emeklinin geçim sıkıntısı çekmesinden ziyade; yöneticilerin çekmesi gerektiği dile getirilmiştir. Çekilen sıkıntı yönetimdeki kişilere atfedilerek vatandaşın sıkıntısız yaşayabilme telaşını biraz olsun Devletin başındakilerin de bilip çare bulması gerektiği söylenmiştir.

Kafanızı ona buna takmayın
Bizi sorunsuz bir hale getirin
Bahaneyle sağa sola sarkmayın
Bizi anlayışlı hale getirin

Bizim tek kavgamız ekmek kavgası
Rızık peşindeyiz oldum olası
Siyasi fanatizmin yok mu ortası
Birlik sağlayıcı hale getirin

Bize örnek olun güzelliklerle
Edepli adaplı özelliklerle
Tanış olalım efendiliklerle
Bizi hoşgörülü hale getirin

Ünlüol'um bizi bize bırakın
Bitsin ayrımcılık öze bırakın
Artık yolumuzu düze bırakın
Çağlar atlayıcı hale getirin

Yöneticilerin toplumdaki sorunları çözmek için çaba göstermeleri gerektiği, vatandaşın refah bir seviyeye ulaşabilmesi için çalışılması ve örnek olunacak projelerle topluma yararlı olmalarını söylenmiştir. İnsanları ayrıştırıcı bir tutum sergilenmesi yerine birleştirici ve yaralı bir toplum için çalışılmasını belirtilmiştir.

Sağır sultan duydu bu halimizi
Bir sen duymuyorsun bizi vekilim
Tamamen boşladın ahalimizi
Kaile almıyorsun bizi vekilim

Seni seçen bizler değil miyiz ki
Bir daha oyumuz verir miyiz ki
Söyle bilelim nezdinde neyiz ki
Vardan saymıyorsun bizi vekilim

Kolay olur senin için ahkâmlar
Musluk sana akar bizlere damlar
Belimizi kırdı yapılan zamlar
Yine sormuyorsun bizi vekilim

Tıkadınız bize kulağınızı
Kestiniz bizlerden ayağınızı
Niye göremeyiz kıyağınızı
Başa koymuyorsun bizi vekilim

Sana emanetti bizim hakkımız
Gördük ki sahipsiz kaldı hakkımız
Ünlü yol helal etmeyiz hakkımız
Sanma soymuyorsun bizi vekilim

Halkın hiçbir sorununu çözemeyen milletvekillerinin aslında tek görevlerinin hizmet etmek olduğunu, aksine insanların çekilen dert ve sıkıntılarını görmezden gelmelerini “sağır sultan duydu bu halimizi” mısrası ile belirtilmiştir.

İnsanlığı yok ettiniz
Canilere lanet olsun
Cehennemi hak ettiniz
Canilere lanet olsun

Sivas Maraş'la Çorum'dan
Can yaktınız acımadan
Affetmez sizi Yaradan
Canilere lanet olsun

Canı kutsal tanımissiz
Hakkı onda aramışsınız
Biz hak narına yanmışsınız
Canilere lanet olsun

Ehlibeytten soyumuz
Yakmaya yoktur huyumuz
Mervan'dır sizin soyunuz
Canilere lanet olsun

İnancınızda yalandı
Zaten zor ile inandı
Eliniz kana bulandı
Canilere lanet olsun

Sözde haktan taraftınız

İbrahim'i ateşe attınız
İnsanlıktan da çıktınız
Canilere lanet olsun

Yoktur bunun telafisi
Lanetlendiler hepsi
Gebersinler pisi pisi
Canilere lanet olsun

Haydarım bu nasıl iman
Hortluyorlar zaman zaman
Olamazsınız Müslüman
Canilere lanet olsun

Ünlüyol, geçmişte Maraş Sivas ve Çorum'da yaşanan acı olayları olumsuzlayıcı bir dille hatırlarda kalmasını sağlamaya çalışmıştır. "İbrahim'i ateşe attınız" sözleri ile aslında dönemin yönetiminee üstü kapalı bir mesaj göndermiştir. Bu mesajda siyasi olaylar yüzünden kardeşin kardeşe kırdırıldığını bilinçsiz bir ön yargı üzerine çok masum insanın katledildiğini ifade etmiştir.

Mervan özünü gösterdi
Gelip fitnelik estirdi
Canımıza kast ederdi
Katletti yaktı bizleri

Bu dünyayı kirlettiler
İnsanlığı yok ettiler
Kardeşliği katlettiler
Kan bürümüştü gözleri

Bizi kurban bilirlerdi
İnsafa zor gelirlerdi
Kan emici vampirlerdi
Zaten böyleydi özleri

Ateşlerde figan sesi
Ciğerlerde duman isi
Allaha oldular asi
Körüklediler közleri

Çoluk çocuk hamilesi
İşkence dolu hamlesi
Kara vicdanlı cümlesi
Hiç utanmadı yüzleri

Elleri insanlık kiri
Kanlı katildir her biri
Bu ne vahşet diri diri
Tarih yazacak sizleri

Katliamlar dizi dizi
Saysam utandırmaz sizi
İnsanların şerefsizi
Açığa çıktı gizleri

Nidamız arşa ulaştı
Kerbelaları dolaştı
Neslinize kan bulaştı
İhanet elde kozları

Haydar hep ezilen biz var
Maraş'ta Sivas'ta köz var
Çorum'da ateşli yaz var
Asla kapanmaz izleri

Şair, yine “Maraşta Sivas'ta köz var”, “Çorum'da ateşli yaz var” imgeleriyle tarihte iz bırakan acı yaşanmışlıkları hatırlatmıştır. Bu çekilen zulümleri Kербela olayı ile bağdaştırmış tarih boyunca haksızlığa ve katliama maruz kalan insanların olduğunu belirtmiştir.

Toplanmış yobaz sürüsü
Cana garziniz neydi
Bize ters diye görüşü
Cana garziniz neydi

Kötülük mü etmişlerdi
Kincilik mi gütmüşlerdi
Vatanımı satmışlardı
Cana garziniz neydi

Kardeşlikti çağrıları

Anlatırlar doğruları
Hepsi insan yavruları
Cana gareziniz neydi

İnsanlığı kuruttunuz
Yakıp da alkış tuttunuz
Siz Allah'ı unuttunuz
Cana gareziniz neydi

Hangi din bunu emreder
Yanan canları seyreder
Arşımız Allaha gider
Cana gareziniz neydi

Ettiğini bulasılar
Daha beter olasılar
Saçın başın yolasılar
Cana gareziniz neydi

Korkunuz yok mu Allah'tan
Çekinmediniz mi haktan
Nemalandınız nifaktan
Cana gareziniz neydi

İnsan eti de yersiniz
Lanetliği seversiniz
Kâfirliğe değersiniz
Cana gareziniz neydi

Haydar nedir size kalan
Ettiniz kargaşa ilan
Çorum Maraş aynı plan
Cana gareziniz neydi

Maraş, Sivas ve Çorum olaylarının aynı plan üzerine kurulduğunu açıklamıştır. “İnsan eti de yersiniz” cümlesi ile yapılan acımasızlıkların bir karşılığı olması, Bu illerde meydana gelen ölümlerin toplumu derinden etkilediğini Dünyanın hiçbir yerinde din, dil, ırk ne olursa olsun kimseye haksızlık yapılmaması gerektiği söylenmiştir.

Her temmuzun ikisinde

Yanar yüreğimiz yanar
İnsanlığın bitişinde
Yanar yüreğimiz yanar

İnsan yakmak mıdır zikir
Ne akıl alır ne fikir
Bunlar insanlıkta fakir
Yanar yüreğimiz yanar

Bu suç nasıl temizlenir
Allah'tan da mı gizlenir
Vicdanı olan sızlanır
Yanar yüreğimiz yanar

Hizmetiniz hangi akla
İşiniz olmaz mı hakla
Amaç nedir can yakmakla
Yanar yüreğimiz yanar

Namınıza nam kattınız
Şeytana taş çıkarttınız
Siz yanarak mı arttınız
Yanar yüreğimiz yanar

Ünlü yol canımız yandı
Biz yandık insanlık yandı
Dostluk ve kardeşlik yandı
Yanar yüreğimiz yanar

2 Temmuz'da yaşanan Sivas olayı şairde çok derin izler bırakmış, Yangında sadece Sivas değil tüm insanlığın gözü, kulağı, merhametinin olduğunu ve kimsenin yardım etmek gibi bir çaba göstermediğini adalet ve merhamet ile ilgili toplumda bir eksikliğini olduğunu acı çekilen olaylarla dile getirmiştir.

İnsanların katledilip yandığı
Yapanların bunu sevap sandığı
Cahillerin şeytana inandığı
İnsanlığın öldüğü yer Maraş'tır

Çoluğu çocuğu kadın erkeği

Katletmek mi sizce dinin gereği
Buna dayanırsa eğer yüregi
İnsaf sona geldiği yer Maraş'tır

Yakan insan ise ben yanıyorum
Andıkça kendimden utanıyorum
Hem lanetliyorum hem kınıyorum
Yobazlığın güldüğü yer Maraş'tır

Bu nasıl anlayış nasıl bir ruhtur
Şer fikrini benimseyen güruhtur
Haktan başka can alması günahdır
Şirk'in hâkim kıldığı yer Maraş'tır

Kıyamete kadar kanlı kalınız.
Yakıcı yıkıcı şanlı kalınız
İman buysa siz imanlı kalınız.
Şerrin akıl çeldiği yer Maraş'tır

Bilmiyorum kimden emir aldınız
Hunharca gaddarca dehşet saldınız
Ünlüol'ca lanetlenip kaldınız
Feryadın dağ deldiği yer Maraş'tır

Ünlüol bu şiirde ise Maraş olaylarında insanlığın öldüğü ve yok olduğunu açıklamıştır. Maraş olayları sadece orda yaşayan insanları değil tüm toplumun bir eksikliği ve utanç verici bir acı gerçeği olduğunu dile getirmiştir etmiştir.

Tablo 3.1. Şiirlerin Nazım Şekli ve Türleri Tablosu²

Şiir No: 1	Şiir No: 2	Nazım Şekli, Nazım Türü, Anlatım Tutumu ve Türleri	Şiirin Konusu	Dörtlük veya Bent Sayısı	Hece Sayısı	Kafiye Türleri
1	1	S/Şikayetlenme	Emekli insanın yaşamındaki zorluklar	4	8	Zengin/Yarım
2	17	K/Şikayetlenme	Kardeşlik çağrısı ve yergi	4	11	Yarım/Tam
3	23	K/Şikayetlenme	Kişinin doğru söz söylemesi ve cahillikten uzaklaşması	4	11	Yarım/Tam
4	33	K/Şikayetlenme	Anlayış ve empati yoksunluğu	5	11	Yarım/Tam
5	36	S/Şikayetlenme	Enflasyonun emekli ve asgari çalışanları zorlaması	4	8	Yarım/Zengin
6	37	K/Şikayetlenme	Oyuna gelmek	4	11	Tam/Yarım
7	41	S/Şikayetlenme	Zengin ve fakir karşılaştırması	4	8	Tam
8	42	K/Şikayetlenme	İnsanların olaylardan ders çıkarmaması	4	11	Yarım/Zengin
9	59	K/Şikayetlenme	Mustafa Kemal Atatürk'e ithafen memleketin bugünkü durumundan şikayetlenme	4	11	Tam/Zengin

² Ünlüol'un tabloda protesto işlevli (221) şiiri (Şiir No: 2) başlığı altında gösterilmiştir. Ancak; bu şiirlerin farklı numaralı olması sebebiyle sayı bakımından düzenin sağlanması adına (Şiir No: 1) başlığı altında numaralandırma yapılmıştır. Ayrıca nazım şekli ve türü sütunundaki (K) koşma, (S) ise semai nazım şeklini göstermek amacıyla baş harfleri ile kısaltma yapılmıştır.

Tablo 3.1.'den Devam						
10	78	S/Şikayetlenme	İnsanlığın doğru anlaşılması gerektiği	4	8	Tam/Zengin
11	81	K/Şikayetlenme	Kötülük edenlerden hesabın sorulması gerektiği	4	11	Zengin/Yarım
12	90	S/Şikayetlenme	Gelecekte ümidi kesme	4	8	Zengin/Tam
13	126	K/Şikayetlenme	Farklı tiplerle kul tasnifi	4	11	Yarım
14	135	K/Şikayetlenme	Zalim-mazlum iyi-kötü çatışması	4	11	Yarım
15	136	K/Şikayetlenme	Korona virüse karşı dünyanın çaresizliği	4	11	Yarım/Tam
16	137	K/Şikayetlenme	Toplumu geçmişle kıyaslama	4	11	Yarım/Tam
17	158	K/Şikayetlenme	Haksızlığa karşı ölümü hatırlatma	4	11	Zengin
18	172	K/Şikayetlenme	Adaletsizliğin olduğu ortama boyun eğmeme	4	11	Tam/Zengin
19	181	K/Şikayetlenme	Şehit ve aileleri için şikayetlenme	4	11	Tam/Yarım
20	190	S/Şikayetlenme	Kötü davranışların anlaşılmaması	4	8	Tam/Yarım
21	197	K/Şikayetlenme	İnkâr edenlere yönelik eleştirir	4	11	Zengin/Yarım

Tablo 3.1.'den Devam						
22	203	S/Şikayetlenme	Dünyanın kötülüklerle yönetilmesi	4	8	Zengin/Yarım
23	207	K/Şikayetlenme	İnsanların kendine göre farklı dertlerinin olduğu	4	11	Tam/Yarım
24	210	K/Şikayetlenme	Akıl ve mantığın kullanılması gerektiği	4	11	Zengin/Tam
25	213	S/Şikayetlenme	Covid virüsünün toplumsal etkisi	4	8	Yarım/Tam
26	219	S/Şikayetlenme	Yapılan yanlışlarına istinaden hesap sorulacak kişiler	4	8	Tam/Yarım
27	230	K/Şikayetlenme	Paylaşırken dövüşenler haksızlığa dayalı eleştiri	4	11	Tam/Yarım
28	239	K/Şikayetlenme	Cahillik ve cehalet savaşı	4	11	Tam/Yarım
29	241	K/Şikayetlenme	Toplumla hesaplaşma	4	11	Zengin/Yarım
30	248	S/Şikayetlenme	Zamların olumsuz etkileri	4	8	Tam/Yarım
31	251	K/Şikayetlenme	Topluma sesleniş	4	11	Yarım/Zengin
32	287	S/Şikayetlenme	Zamanın kötülüğüne vurgu	4	8	Yarım/Zengin
33	290	K/Şikayetlenme	Mustafa Kemal Atatürk'e saygısızlığı asla kabul etmeme	4	11	Yarım

Tablo 3.1.'den Devam						
34	300	K /Şikayetlenme	Zalimlere karşı eleştiri	4	11	Yarım
35	307	K /Şikayetlenme	Zıtlıklar üzerine kurulan dünya	4	11	Zengin/Yarım
36	308	S /Şikayetlenme	Kadere ve feleğe şikayet	4	8	Zengin/Yarım
37	315	S /Şikayetlenme	Zamlara eleştiri	4	8	Yarım/Zengin
38	318	S /Şikayetlenme	Topluma karşı eleştiri	4	8	Yarım/Zengin
39	326	S /Şikayetlenme	Türk lirasının kaybettiği değer	4	8	Zengin/Yarım
40	329	K /Şikayetlenme	Bazı insanları şeytana benzetme	4	11	Zengin/Tam
41	330	S /Şikayetlenme	Geleceğe yönelik tahmin	4	8	Yarım/Tam
42	334	S /Şikayetlenme	Zamlara karşı kişisel eleştiri	4	8	Tam/Yarım
43	336	S /Şikayetlenme	Türk lirasının değersizliği	4	8	Yarım/Tam
44	340	S /Şikayetlenme	Ekonomik zorluğun etkileri	4	8	Yarım/Tam
45	344	S /Şikayetlenme	Zam üzerine eleştiri	4	8	Tam/Zengin
46	346	K /Şikayetlenme	Zam ve olumsuzlukları	4	11	Tam/Yarım
47	348	S /Şikayetlenme	Zamanla ulaşamayan eski huzur	4	8	Yarım/Zengin
48	357	K /Şikayetlenme	Fakiri hor görme	4	11	Tam/Zengin

Tablo 3.1.'den Devam						
49	358	K/Şikayetlenme	Değişmeyen düzen	4	11	Yarım
50	361	K/Şikayetlenme	İnsanın acımasızlığı	4	11	Yarım/Tam
51	362	K/Şikayetlenme	Mustafa Kemal Atatürk'e yapılan saygısızlık	4	11	Zengin/Tam
52	367	S/Şikayetlenme	Yönetimin eşitsizliği	4	8	Yarım/Zengin
53	374	K/Şikayetlenme	Güçlü ve zayıf eşitsizliği	4	11	Zengin/Yarım
54	377	S/Şikayetlenme	Dünyada yaşayan haksız insanlar	4	8	Tam/Zengin
55	379	S/Şikayetlenme	Zam ve olumsuz etkileri	4	8	Yarım/Tam
56	381	K/Şikayetlenme	Zenginlik fakiri anlayamaması	4	11	Zengin/Tam
57	382	K/Şikayetlenme	Değişen insanlık	4	11	Zengin/Yarım
58	387	K/Şikayetlenme	Hak ve hukukun bittiğini dile getirme	4	11	Yarım/Tam
59	407	S/Şikayetlenme	Maddi yetersizliğin sonuçları	4	8	Yarım/Zengin
60	416	K/Şikayetlenme	Emekli ve işçi bayramına değinme	4	11	Zengin/Tam
61	417	K/Şikayetlenme	Bayramların bir anlamı kalmadığını dile getirme	4	11	Yarım/Tam

Tablo 3.1.'den Devam						
62	433	S/Şikayetlenme	Zam ve fiyatların olumsuzluğu	4	8	Tam/Yarım
63	437	K/Şikayetlenme	Yaşanılan durum ve kıyamet günü benzerliği	4	11	Zengin/Yarım
64	442	K/Şikayetlenme	Bilime ve aydınlığa kapalı olma	4	11	Zengin
65	455	S/Şikayetlenme	İnsanların vurduymaz bir hale gelmesi	4	8	Yarım/Tam
66	461	K/Şikayetlenme	Toplumda insanlığın, sevginin bitmesi	4	11	Tam/Yarım
67	467	S/Şikayetlenme	Ekonomi ve zam	4	8	Tam/Zengin
68	468	K/Şikayetlenme	İnsanlıktan bir umudun bile kalmaması	4	11	Yarım/Tam
69	471	K/Şikayetlenme	Sözünde durmayan ve haksızlığı görmezden gelenler	4	11	Zengin/Tam
70	474	S/Şikayetlenme	Edep ve sevgiden mahrum kalma	4	8	Zengin/Yarım
71	477	S/Şikayetlenme	Maden şehitlerine sahip çıkmama	4	8	Tam/Yarım
72	495	K/Şikayetlenme	Fakirlerin çektiği zorluklar	4	11	Tam/Yarım
73	502	K/Şikayetlenme	İnsanların haklarının yendiği ve adaletsizliğin bitmediği	4	11	Yarım

Tablo 3.1.'den Devam						
74	503	K/Şikayetlenme	Cahilliğin doğurduğu olumsuzluklar	4	11	Tam/Yarım
75	524	S/Şikayetlenme	Birlik ve beraberliği bozma	4	8	Tam/Zengin
76	526	K/Şikayetlenme	Savaşın toplumda yaratacağı olumsuzluklar	4	11	Yarım/Zengin
77	537	S/Şikayetlenme	Çocukların öldürülmesi ve buna sessiz kalınması	4	8	Yarım/Tam
78	544	S/Şikayetlenme	Yoksulluğun doğurduğu sonuçlar	4	8	Zengin/Tam
79	548	K/Şikayetlenme	Maddi geçimin zorlukları	4	11	Tam
80	557	K/Şikayetlenme	Yoksulluğun ne olduğunu bilmeyen insanlar	5	11	Tam/Yarım
81	561	K/Şikayetlenme	Enflasyon ve ekonomik zorluklar	4	11	Zengin/Yarım
82	577	K/Şikayetlenme	Enflasyon'un çarşı-pazara etkileri	4	11	Yarım/Tam
83	3	K/Taşlama	Haksızlık ve haksız kazanç	4	11	Yarım/Tam
84	20	K/Taşlama	Gündemi eleştirme	4	11	Tunç
85	21	K/Taşlama	Gündemin olumsuzlukları	4	11	Yarım/Tam
86	43	S/Taşlama	Bireysel eleştiri	4	8	Yarım/Tam

Tablo 3.1.'den Devam						
87	46	S/Taşlama	Yalancı ve kötülük ehli kişiler	4	8	Tam/Zengin
88	51	S/Taşlama	Sözünde durmayan ve değişen kişilikler üzerine taşlama	4	8	Zengin/Tam
89	56	S/Taşlama	Zamlar üzerine zıt değinmeler	4	8	Tam/Zengin
90	60	K/Taşlama	Kötülüğün kaynağının içten olması fare ve tilkiyle sembolleştirme	4	11	Yarım/Tam
91	73	K/Taşlama	Büyüklenme ve kibrin ilahi adaletle karşılaşacağı	4	11	Yarım
92	75	K/Taşlama	Hak yeme ve emek hırsızlığına taşlama	4	11	Yarım/Tam
93	85	K/Taşlama	İnsanlığın kötü yola düşmesi	4	11	Yarım/Tam
94	98	S/Taşlama	Cumhuriyet ilkesi ve taşlama	4	8	Yarım/Tam
95	106	S/Taşlama	Zengin-fakir çatışması	4	8	Yarım/Zengin
96	144	S/Taşlama	Zalim-mazlum çatışması	4	8	Tam/Zengin
97	146	K/Taşlama	Yezide duyulan nefret	4	11	Tam/Zengin
98	147	K/Taşlama	Toplumu ayrıştıran kişiler	4	11	Zengin/Tam
99	149	K/Taşlama	Hak, adalet çağrısı	4	11	Tam/Zengin
100	155	K/Taşlama	Zam ve toplumdaki etkileri	4	11	Zengin/Tam

Tablo 3.1.'den Devam						
101	168	S/Taşlama	Terörün her türüsüne eleştiri	4	8	Zengin/Tam
102	183	S/Taşlama	İkinci tekil şahsa özel eleştiri	4	8	Zengin/Yarım
103	185	K/Taşlama	Kötülük yapanların hesap vermesi	4	11	Yarım/Zengin
104	188	K/Taşlama	Kötülük karşısında çaresiz kalma	4	11	Yarım
105	231	K/Taşlama	Birlik ve beraberlik ile doğruluk çağrısı	4	11	Yarım
106	257	S/Taşlama	Bireysel taşlama	4	8	Yarım/Tam
107	269	S/Taşlama	Canlılara zarar verenlere eleştiri	4	8	Yarım/Tam
108	309	S/Taşlama	Kötü insanların dün ve bugünkü hallerinin farkı	4	8	Yarım/Zengin
109	320	S/Taşlama	Özel günler ve gelemeyenlere eleştiri	4	8	Zengin/Yarım
110	321	S/Taşlama	Değişmeyen insanlar	4	8	Zengin/Yarım
111	332	S/Taşlama	Pahalı hayata uyumsuzluk	4	8	Yarım/Zengin
112	341	S/Taşlama	Değişmeyen toplum	4	8	Tam
113	351	K/Taşlama	Yönetimi eleştiri	4	11	Tam
114	353	S/Taşlama	Halden anlamayanları yergi	4	8	Yarım
115	354	S/Taşlama	Cahilliği betimleme	4	8	Zengin/Tam
116	356	K/Taşlama	Verilen sözlerin yerine getirilmemesi	4	11	Tam/Zengin

Tablo 3.1.'den Devam						
117	375	S/Taşlama	Zam vurgusu	4	8	Yarım
118	393	K/Taşlama	Amerika ve Rusya eleştirisi	4	11	Tam/Zengin
119	402	S/Taşlama	İnsanların duygularını sömürme	4	8	Tam/Yarım
120	412	K/Taşlama	İnsanların kötülükte geldiği seviye	4	11	Tam/Yarım
121	413	K/Taşlama	İnsanı birbirinden ayıran yönetime eleştiri	5	11	Tam/Yarım
122	443	S/Taşlama	Kendini üstün görme	4	8	Tam
123	458	K/Taşlama	Ozan olarak geçinen kişilerin başkasının şiirlerini çalması	4	11	Yarım/Tam
124	462	K/Taşlama	Savaşı destekleyen toplumun acizliği	4	11	Zengin/Yarım
125	470	S/Taşlama	Cahillik ve yobazlığa olan tepki	4	8	Tam/Zengin
126	472	S/Taşlama	Yalan ve düzenbazlık sahibi kişiler	4	8	Yarım/Zengin
127	479	K/Taşlama	Doğru söyleyenin barınmadığı bir ortam	4	11	Yarım/Tam
128	491	S/Taşlama	Vicdan ve insanlık ehli olmayan kişiler	4	8	Tam/Yarım
129	494	S/Taşlama	Toplum olarak sessiz kalınmayı reddetme	4	8	Yarım/Zengin

Tablo 3.1.'den Devam						
130	498	S/Taşlama	Sözünde durmayan kişiler	4	8	Yarım/Zengin
131	543	K/Taşlama	Verdiği sözlerin arkasında durmayan kişiler	4	11	Zengin/Tam
132	560	S/Taşlama	Emeklinin yaşadıklarını üst yöneticilerin de yaşaması gerektiği	4	8	Zengin/Yarım
133	19	K/Öğütleme	6 Şubat depremi ve alınması gereken tedbirler	4	11	Tam/Yarım
134	32	K/Öğütleme	Seçimlerde toplumu bölünmemesi ve birlik çağrısı	4	11	Yarım/Zengin
135	38	K/Öğütleme	Ozanın zengin yanında yer almaması gerektiği	4	11	Tam/Zengin
136	44	K/Öğütleme	Doğruluk ve iyi insan olma çağrısı	4	11	Tam/Zengin
137	50	S/Öğütleme	İstenmeyen bir şeyin ihtiyaç halinde önem arz etmesi	4	8	Zengin/Yarım
138	52	K/Öğütleme	Vicdani bir düzenin olması gerektiği	4	11	Yarım/Zengin
139	68	S/Öğütleme	Adaletin değişmemesi gerektiği	4	8	Yarım/Tam
140	89	S/Öğütleme	Doğrunun ve iyiliğin yanında olmak	4	8	Zengin/Yarım

Tablo 3.1.'den Devam						
141	205	S/Öğütlenme	Dünyanın gelip geçici olması	4	8	Yarım/Tam
142	242	K/Öğütlenme	İnsan olmanın tek koşulu sevgi olması	4	11	Tam
143	378	S/Öğütlenme	İnsanın gücüne aldanmaması	4	8	Zengin/Yarım
144	581	K/Öğütlenme	Yönetici ve vatandaşlığın düzeni	4	11	Yarım
145	27	K/Dertlenme	Deprem yarattığı acılar	4	11	Tunç/Tam
146	145	S/Dertlenme	Dünya ile hesaplaşma	4	8	Tam/Yarım
147	337	K/Dertlenme	Doğru ile yalan zıtlığı	4	11	Yarım/Zengin
148	399	K/Dertlenme	Ayrıt edilmeyi istememe	4	11	Yarım
149	418	S/Dertlenme	Kaderle barışmanın mümkün olmayacağı	4	8	Yarım/Tam
150	556	K/Dertlenme	Yeni yıla dair hiçbir umudunun kalmadığı ve sıkıntıların bitmediğini dile getirme	4	11	Tam/Yarım
151	558	K/Dertlenme	Enflasyon ve oluşturduğu olumsuzluklar	4	11	Tam/Zengin
152	562	K/Dertlenme	Emekli olup karşılığını alamama	4	11	Tam/Yarım
153	582	S/Dertlenme	Maddi sıkıntının doğurduğu sonuçlar	4	8	Tam/Yarım

Tablo 3.1.'den Devam						
154	34	K/Yakınma	Tutarsız insanları eleştiri	4	11	Tam/Zengin
155	35	S/Yakınma	Zamanın değişmesi	4	8	Zengin/Tam
156	39	K/Yakınma	Emeklinin hakkı göz ardı edilmesi	4	11	Zengin/Yarım
157	47	K/Yakınma	Huyulunun huyundan vazgeçmemesi	4	11	Zengin/Yarım
158	54	K/Yakınma	Doğru olmayan insanın vatana, millete hayır getirmeyeceği	4	11	Yarım/Tam
159	57	K/Yakınma	Akıl yoksunu kişilerle denk gelme	4	11	Yarım/Tam
160	58	K/Yakınma	Maddi olarak geçinmenin artık hayal olması	4	11	Tam/Zengin
161	77	K/Yakınma	Toplumun giderek kötü bir hal alması	4	11	Tam/Zengin
162	80	S/Yakınma	Mustafa Kemal Atatürk'e ithafen yerine getirilmemiş durumların üzüntüsü	4	8	Yarım
163	83	K/Yakınma	Türk düşmanlığı ve bölücülüğü hakkında yakınma	4	11	Yarım
164	86	K/Yakınma	Zalim-mağdur çatışması	4	11	Yarım/Tam
165	103	S/Yakınma	Toplum ve değişimi	4	8	Yarım/Zengin

Tablo 3.1.'den Devam						
166	542	K/Yakınma	Her türlü şiddete karşı olduğunu gösterme	4	11	Tam/Yarım
167	565	K/Yakınma	Önyargılı olma ve gerçekleri saklama	4	11	Tam/Yarım
168	594	K/Yakınma	Adaletin er ya da geç yerini bulması gerektiği	4	11	Zengin/Tam
169	64	S/Karşılaşma	Kötülük edenin kötülük bulması dileği	4	8	Tam
170	79	S/Karşılaşma	Zalimlere eleştiri niteliğinde karşılaşma	4	8	Yarım/Zengin
171	95	K/Karşılaşma	Zalimin zulmünün kahraman bakış açısıyla dile getirme	4	11	Yarım/Tam
172	96	S/Karşılaşma	Zamanın Yezidi olarak adlandırılan kişilere beddua	4	8	Yarım/Tam
173	116	S/Karşılaşma	Lanet kavramı ile karşılaşma	4	8	Zengin/Yarım
174	122	S/Karşılaşma	Sözü doğru olmayanları karşılaşma	4	8	Tam
175	246	S/Karşılaşma	Cana kıyanların caniliği	4	8	Yarım/Zengin
176	268	K/Karşılaşma	Kötülüğe sebep olanlara sesleniş	4	11	Zengin/Yarım
177	355	K/Karşılaşma	Kul hakkına girenler	4	11	Tam/Zengin

Tablo 3.1.'den Devam						
178	391	K/Kargışlama	Kötülük edenlere kargışlama	4	11	Tam/Zengin
179	87	K/Övme	Mustafa Kemal Atatürk'ün kahramanlığının gurur verici ve unutulmaz olduğu	4	11	Yarım/Zengin
180	93	S/Övme	Fakir insanın cömertliği	4	8	Zengin/Tam
181	338	S/Övme	Ozan övgüsü	4	8	Zengin/Tam
182	10	K/Ağıt	2023 Şubat Depremi	4	11	Zengin/Tam
183	16	S/Ağıt	2023 Şubat Depremi	4	8	Tunç/Tam
184	99	S/Ağıt	Zam'ın fakire yüklediği yük	4	8	Yarım/Tam
185	247	S/Ağıt	2 Temmuz acısı	4	8	Zengin/Yarım
186	139	K/Dertleme	Genç yaşta ölenler	4	11	Yarım/Zengin
187	143	K/Dertleme	Zengin-fakir çatışması	4	11	Zengin/Yarım
188	229	K/Dertleme	Yaşanan sıkıntıları dile getirme	4	11	Tam/Yarım
189	245	S/Dertleme	Taciz ve tehdit ile oluşan sıkıntılar	4	8	Yarım/Tam
190	253	S/Dertleme	Zalimlere karşı olunacak tutum	4	8	Yarım/Tam
191	254	K/Dertleme	İnsana kıymanın çok acı olması ve bugüne sesleniş	4	11	Tam/Zengin

Tablo 3.1.'den Devam						
192	328	S/Dertleme	Değişmeyen düzen	4	8	Zengin/Yarım
193	333	K/Dertleme	Toplumda yapılan yanlışlıkların kimse tarafından kabul edilmemesi	4	11	Tam/Zengin
194	366	K/Dertleme	Taciz ve cinayetlerin son bulmaması	4	11	Tam
195	368	K/Dertleme	Kişiliğin ve kendine sahip çıkamaması	4	11	Tam/Zengin
196	398	S/Dertleme	Çiftçinin ezilmesi	4	8	Tam/Yarım
197	439	K/Dertleme	Kötülüğü ve yakılan insanlara saygısızlık	4	11	Yarım
198	444	K/Dertleme	İnsanların birbirine el uzatmaması	4	11	Yarım/Zengin
199	478	K/Dertleme	Madencilerin çektiği sıkıntılar	4	15	Yarım
200	493	K/Dertleme	Maraş olaylarında	4	11	Tam/Zengin
201	497	S/Dertleme	Emekli ve asgari ücretli kesimin sıkıntılarını dile getirme	4	8	Zengin/Yarım
202	525	S/Dertleme	2015' yılı Ankara'da meydana gelen olay ve acı sonuçları	4	8	Tam/Yarım
203	564	S/Dertleme	Enflasyon karşısında eriyen maaş	4	8	Tam/Zengin

Tablo 3.1.'den Devam						
204	480	S/Yerme	Sözünde durmayan insanlar	4	8	Tunç
205	504	K/Yerme	Toplumun körü körüne her şeyi kabullenmesi	4	11	Zengin/Tam
206	505	S/Yerme	Zam ve ekonomik olumsuzluğu iğneleyici bir üslupta hoş görmek	4	8	Yarım/Tam
207	509	S/Yerme	Zamların rutine dönüştüğü bir ortamı iğneleyici bir üslupla dile getirme	4	8	Yarım/Tam
208	550	K/Yerme	Yeryüzündeki tüm canlıların yaşama hakkı olduğu	4	11	Yarım/Tam
209	527	K/Şikayet Etme	İnsanlıktan yoksun kişileri veya toplumu dile getirme	4	11	Tam/Yarım
210	528	K/Şikayet Etme	Ukrayna ve Filistin savaşlarını ortaya çıkaranları şikayet etme	5	11	Yarım/Tam
211	567	K/Şikayet Etme	Türk lirasının değer kaybetmesi	4	11	Tam/Yarım
212	569	K/Şikayet Etme	Hak ve adaletin olması gerektiği	4	11	Tam/Yarım
213	574	S/Şikayet Etme	Depremlerde tedbir alınması gerektiği	4	8	Zengin/Yarım

Tablo 3.1.'den Devam						
214	583	S/Şikayet Etme	Seçim öncesi verilen sözlerin yapılmaması	4	8	Yarım/Tam
215	587	S/Şikayet Etme	Makam-mevki sevdası ve hizmetin olmaması	4	8	Zengin/Yarım
216	588	K/Şikayet Etme	Milletvekillerinin vatandaşa hizmet etmemesi	4	11	Tunç/Tam
217	177	S/Dileme	Anayasanın gerekli özellikleri	4	8	Tunç/Tam
218	335	K/Dileme	Yapılan kötülüğün yerini bulması	4	11	Yarım/Zengin
219	395	S/Dileme	Birlik ve beraberliğin vereceği güç	4	8	Tam/Yarım
220	399	K/Dileme	Birlik ve bütünlük çağrısı	4	11	Yarım
221	469	S/Dileme	Yaratandan gam ve kederlerin bitmesini isteme	4	8	Tam/Zengin

Tablo 3.2. Şiirde İşlenen Konu Alanları³

Şiir No:1	Şiir No:2	Yazdırın Tetikleyici Unsurlar	Tema Bakımından Türü	Şiirlerde İşlenen Konu Alanları			
				1. Duygu Ağırlıklı Konular		2. Düşünce Ağırlıklı Konular	
				1.1. Sevindiren Duygular	1.2. Üzen Duygular	2.1. Toplumsal ve Kültürel Değerler	2.2. Tecrübi Bilgiler Felsefi Çıkarımlar
1	2	DF	S			2.1.1	
2	4	DF	D				2.2
3	5	İH	E	1.1.6			
4	6	İF	S				2.2
5	7	OH	P	1.1.5			
6	8	İH	L	1.1.3			
7	9	OH	L		1.2.5		
8	11	OF	S			2.1.1	
9	12	OH	S		1.2.4		
10	13	OH	L				2.2

³ Ünlü yol'un tabloda geriye kalan (373) şiiri (Şiir No: 2) başlığı altında gösterilmiştir. Ancak; şiirlerin farklı numaralı olması sebebiyle, sayı bakımından düzenin sağlanması adına (Şiir No: 1) başlığı altında numaralandırma yapılmıştır.

Tabloda bütünü görerek daha doğru bir değerlendirme yapabilmek gayesiyle birçok bilgi bir araya getirilerek oluşturulmuştur. Bütün bilgileri açık bir biçimde tabloda vermek mümkün olmadığından harflerle veya rakamlarla bazı kısaltmalara gidilmiştir. Tablodaki kısaltmaların açılımı şu şekildedir: **OH:** Olay-His, **DH:** Durum-His, **OF:** Olay-Fikir, **DF:** Durum-Fikir, **İH:** İnsan-His, **İF:** İnsan-Fikir, **I:** İsmarlama, **L:** Lirik, **D:** Didaktik, **S:** Satirik, **E:** Epik, **P:** Pastoral, **1.1.1:** Allah ve Peygamber Sevgisi, **1.1.2:** Anne - Baba Sevgisi, **1.1.3:** İnsan Sevgisi, **1.1.4:** Karşı Cinsine Duyulan Sevgi (Aşk), **1.1.5:** Tabiat - Memleket Sevgisi, **1.1.6:** Vatan, Millet ve Bayrak Sevgisi, **1.2.1:** Ayrılık Acısı, Gurbetlik, **1.2.2:** Çekilen Dert ve Sıkıntılar, **1.2.3:** Geçmişe Özlem, **1.2.4:** Karamsarlık, **1.2.5:** Ölüm Acısı, **1.2.6:** Sıla Özlemi, **2.1.1:** Ahlakî Durum ve Değerler, **2.1.2:** Dinî Durum ve Değerler, **2.1.3:** Eğitim Durumu ve Değerleri, **2.1.4:** Ekonomik Durum ve Değerler, **2.1.5:** Sağlık Durumu ve Değerleri, **2.1.6:** Siyasî Durum ve Değerler, **2.2:** Tecrübi Bilgiler, Felsefi Çıkarımlar. (Boyraz, 2010; 103). Boyraz'ın şiirleri değerlendirirken tablo olarak daha pratik ve açıklayıcı bir yol izlemesi bu çalışmayı açıklamada katkı sunmuştur.

Tablo 3.2.'den Devam

11	14	DH	I			2.1.2	
12	15	DF	L			2.1.2	
13	18	OH	L		1.2.5		
14	22	İH	L			2.1.1	
15	24	İH	L			2.1.2	
16	25	OH	L				2.2
17	26	İH	L				2.2
18	28	İH	L				2.2
19	29	OH	P	1.1.5			
20	30	OH	L		1.2.5		
21	31	DF	D	1.1.5			
22	40	OH	P	1.1.5			
23	45	DH	L	1.1.2			
24	48	İF	E	1.1.6			
25	49	İH	E	1.1.6			
26	53	İH	L				2.2
27	55	OH	L	1.1.3			
28	61	İH	L	1.1.1			
29	62	DH	E				2.2
30	63	İH	L	1.1.1			
31	65	İH	L			2.1.2	
32	66	İF	L	1.1.3			
33	67	OH	E	1.1.6			
34	69	İH	P			2.1.2	
35	70	İF	I				2.2
36	71	İH	L				2.2
37	72	İF	L			2.1.2	
38	74	İH	L	1.1.4			

Tablo 3.2.'den Devam

39	76	İH	L				2.2
40	82	DF	D				2.2
41	84	OF	L			2.1.2	
42	88	OH	L				2.2
43	91	İF	L				2.2
44	92	İF	L			2.1.2	
45	94	OH	L			2.1.2	
46	97	OH	L			2.1.2	
47	100	İF	D				2.2
48	102	DH	L	1.1.3			
49	104	İF	S				2.2
50	105	İF	S				2.2
51	106	İF	I	1.1.3			
52	107	OF	P				2.2
53	108	İH	L	1.1.4			
54	110	İF	D				2.2
55	111	İH	L		1.2.6		
56	112	DF	S		1.2.4		
57	113	OH	S		1.2.2		
58	114	İF	L			2.1.2	
59	117	İF	L			2.1.2	
60	118	DH	L				
61	119	İF	L				2.2
62	120	İF	I	1.1.3			
63	123	DF	L				2.2
64	124	DF	S		1.2.4		
65	125	İF	D				2.2
66	127	OH	L	1.1.4			

Tablo 3.2.'den Devam

67	128	İH	L	1.1.3			
68	129	İF	S			2.1.2	
69	130	DF	S		1.2.4		
70	131	OH	S		1.2.2		
71	132	İH	L	1.1.4			
72	133	İF	D				2.2
73	134	DF	S			2.1.6	
74	138	İF	S				2.2
75	140	İF	L				2.2
76	141	DF	L			2.1.2	
77	142	OF	L				2.2
78	148	OH	L		1.2.5		
79	150	İH	L				2.2
80	151	DH	L		1.2.6		
81	152	İF	L			2.1.2	
82	153	OF	S		1.2.2		
83	154	İF	L	1.1.3			
84	156	DH	L	1.1.2	1.2.5		
85	157	OH	L			2.1.2	
86	159	İH	L	1.1.4			
87	160	DF	L			2.1.2	
88	161	İF	S			2.1.2	
89	162	DF	S				2.2
90	163	DF	L				2.2
91	164	DH	S		1.2.2		
92	165	İF	D				2.2
93	166	İF	I				2.2
94	167	DF	L		1.2.4		

Tablo 3.2.'den Devam

95	169	DF	S		1.2.2		
96	170	OF	S				2.2
97	171	İF	L				2.2
98	173	DH	L	1.1.3			
99	174	DH	L	1.1.4			
100	175	İF	P				2.2
101	176	DF	I			2.1.1	
102	178	İH	L			2.1.2	
103	179	DF	S			2.1.6	
104	180	İH	L		1.2.6		
105	182	OH	L			2.1.2	
106	184	İH	L	1.1.4			
107	186	OF	L		1.2.5		
108	187	İF	S				2.2
109	189	OH	L	1.1.4			
110	191	OF	E		1.2.5		
111	192	İF	L			2.1.1	
112	193	İF	L			2.1.1	
113	194	İF	L	1.1.1			
114	195	DH	L		1.2.5		
115	196	İF	L	1.1.3			
116	198	İF	L			2.1.2	
117	199	OH	E	1.1.6			
118	200	OH	E	1.1.6			
119	201	İF	L	1.1.3			
120	202	İF	E	1.1.6			
121	204	OH	L		1.2.1		
122	206	İF	P				2.2

Tablo 3.2.'den Devam							
123	208	DH	L		1.2.1		
124	209	İF	L			2.1.1	
125	211	İF	L			2.1.2	
126	212	İF	I				2.2
127	214	DH	L	1.1.2			
128	215	OH	L		1.2.3		
129	216	DH	S		1.2.2		
130	217	İF	L	1.1.3			
131	218	OH	E	1.1.6			
132	220	İH	I	1.1.1			
133	221	İH	L	1.1.4			
134	222	İF	L			2.1.2	
135	223	İF	S		1.2.2		
136	224	DH	I	1.1.3			
137	225	İH	L	1.1.4			
138	226	DH	S		1.2.2		
139	227	OH	L		1.2.5		
140	228	İF	L			2.1.2	
141	232	İF	I			2.1.1	
142	233	İH	L		1.2.4		
143	234	OH	L		1.2.4		
144	235	OH	L		1.2.3		
145	236	İH	L			2.1.2	
146	237	OH	L		1.2.5		
147	238	İF	L				2.2
148	240	OF	L		1.2.1		
149	243	İF	L				2.2
150	244	İF	I				2.2

Tablo 3.2.'den Devam

151	249	DH	L		1.2.4		
152	250	İF	I	1.1.6			
153	252	İF	L	1.1.5			
154	255	İH	L	1.1.3			
155	256	İF	I	1.1.3			
156	258	İH	L	1.1.4			
157	259	İF	P		1.2.4		
158	260	İF	L	1.1.3			
159	261	DH	L	1.1.3			
160	262	İF	I				2.2
161	263	DH	I			2.1.5	
162	264	İF	L			2.1.2	
163	265	DH	L		1.2.4		
164	266	İH	L			2.1.2	
165	267	İF	P		1.2.2		
166	270	DF	L			2.1.2	
167	271	İF	P	1.1.5			
168	272	OH	S		1.2.5		
169	273	İF	P	1.1.5			
170	274	İF	L				2.2
171	275	OH	L			2.1.2	
172	276	OH	L			2.1.2	
173	277	OH	L			2.1.2	
174	278	OH	L			2.1.2	
175	279	OH	L			2.1.2	
176	280	İH	L			2.1.2	
177	281	İH	L			2.1.2	
178	282	İF	S			2.1.2	

Tablo 3.2.'den Devam

179	283	İH	L			2.1.2	
180	284	DH	L			2.1.2	
181	285	İF	I	1.1.3			
182	286	DH	S		1.2.2		
183	288	DH	L	1.1.4			
184	289	OF	E	1.1.6			
185	291	İF	L	1.1.5			
186	292	DH	L	1.1.4			
187	293	İH	L	1.1.6			
188	294	İF	L	1.1.4			
189	295	İH	L	1.1.4			
190	296	DH	L	1.1.4			
191	297	İF	I				2.2
192	298	OF	S		1.2.5		
193	299	İF	L	1.1.4			
194	301	OH	L	1.1.4			
195	302	İF	I	1.1.3			
196	303	İF	L			2.1.2	
197	304	İF	L	1.1.3			
198	305	DF	S		1.2.2		
199	306	İF	I			2.1.1	
200	310	DH	L		1.2.2		
201	311	İF	L		1.2.4		
202	312	İH	L	1.1.4			
203	313	İF	I	1.1.3			
204	314	İH	L	1.1.4			
205	316	İF	L	1.1.4			
206	317	İF	S			2.1.6	

Tablo 3.2.'den Devam

207	319	İF	L	1.1.4			
208	322	DH	L	1.1.4			
209	323	İH	L	1.1.4			
210	324	İF	E	1.1.6			
211	325	İF	E	1.1.6			
212	331	İH	L	1.1.4			
213	339	İF	L			2.1.2	
214	342	İH	L			2.1.2	
215	343	OH	P	1.1.5			
216	345	DH	L	1.1.4			
217	347	İF	I	1.1.3			
218	349	DF	L	1.1.6			
219	350	İF	L	1.1.1			
220	352	DH	L		1.2.3		
221	359	DF	S		1.2.2		
222	360	DH	L		1.2.3		
223	363	OH	L			2.1.2	
224	364	İF	L			2.1.2	
225	365	İF	L			2.1.2	
226	369	DF	L	1.1.4			
227	370	İH	L	1.1.4			
228	371	DF	L			2.1.2	
229	372	İH	L	1.1.3			
230	373	DF	L	1.1.3			
231	375	İF	L		1.2.5		
232	376	OF	S			2.1.4	
233	380	İF	L	1.1.4			
234	383	İF	L			2.1.5	

Tablo 3.2.'den Devam							
235	384	DH	L	1.1.4			
236	385	DH	L	1.1.4			
237	386	OF	E	1.1.6			
238	388	OH	L		1.2.3		
239	389	İF	P	1.1.5			
240	390	DH	L	1.1.4			
241	392	İF	S			2.1.2	
242	396	OF	S				2.2
243	397	İF	S			2.1.5	
244	400	DF	S			2.1.1	
245	401	DF	S			2.1.6	
246	403	İF	S			2.1.6	
247	404	DH	L			2.1.2	
248	405	İF	L			2.1.2	
249	406	DH	L	1.1.4			
250	408	DH	L	1.1.4			
251	409	İF	L			2.1.2	
252	410	OH	I	1.1.6			
253	411	İF	P	1.1.5			
254	415	İF	L	1.1.3			
255	419	OF	S		1.2.4		
256	420	İF	S	1.1.3			
257	421	DH	L	1.1.2			
258	422	İF	L	1.1.2			
259	423	DH	L	1.1.4			
260	424	İF	S				2.2.
261	425	OF	S				2.2.
262	426	DH	L	1.1.4			

Tablo 3.2.'den Devam

263	427	OF	L				2.2.
264	428	OF	E	1.1.6			
265	429	DH	L			2.1.2	
266	430	DH	L			2.1.2	
267	431	İF	L			2.1.2	
268	432	İF	L			2.1.2	
269	434	DF	L			2.1.2	
270	435	DF	S				2.2
271	436	İF	S				2.2
272	438	DH	L	1.1.2			
273	440	İF	L				2.2
274	441	OH	L		1.2.6		
275	445	OH	S			2.1.2	
276	446	OF	S			2.1.2	
277	447	İH	L			2.1.2	
278	448	OH	S			2.1.2	
279	449	İF	L	1.1.3			
280	450	OH	L	1.1.3			
281	451	OF	S		1.2.5		
282	452	DH	L	1.1.3			
283	453	DH	S		1.2.5		
284	454	OH	L			2.1.2	
285	456	İF	I				2.2
286	457	DH	L		1.2.1		
287	459	İF	L	1.1.3			
288	460	OF	E	1.1.6			
289	463	OH	L			2.1.2	
290	464	DH	L	1.1.3			

Tablo 3.2.'den Devam

291	465	İF	L			2.1.1	
292	466	DF	L			2.1.2	
293	473	OH	L			2.1.2	
294	475	İH	L	1.1.4			
295	476	İF	E	1.1.6			
296	481	İF	L			2.1.2	
297	482	OF	E	1.1.6			
298	483	DF	L	1.1.3			
299	484	OH	E	1.1.6			
300	485	OF	E	1.1.6			
301	486	OH	E	1.1.6			
302	487	İF	E	1.1.6			
303	488	İF	L	1.1.3			
304	489	OF	S		1.2.5		
305	490	İF	L	1.1.1			
306	492	İF	S				2.2
307	496	DH	L		1.2.5		
308	499	OF	S			2.1.2	
309	500	DF	S			2.1.4	
310	501	DF	P	1.1.5			
311	506	OF	S			2.1.2	
312	507	OH	S			2.1.2	
313	508	DF	S			2.1.2	
314	510	İF	L	1.1.3			
315	511	İF	L	1.1.3			
316	512	DF	S			2.1.4	
317	513	İF	L	1.1.3			
318	514	OH	E	1.1.6			

Tablo 3.2.'den Devam							
319	515	DH	L		1.2.1		
320	516	OF	S		1.2.2		
321	517	İF	P	1.1.5			
322	518	DH	L	1.1.4			
323	519	İH	L	1.1.4			
324	520	İH	L	1.1.4			
325	521	İF	L			2.1.2	
326	522	İF	S			2.1.4	
327	523	OF	L	1.1.3			
328	529	OF	L	1.1.4			
329	530	İF	L	1.1.3			
330	531	OF	E	1.1.6			
331	532	OF	E	1.1.6			
332	533	OF	L		1.2.5		
333	534	OF	L	1.1.4			
334	535	İF	I				2.2
335	536	OF	L	1.1.4			
336	538	OF	I	1.1.3			
337	539	DH	L	1.1.4			
338	540	İH	L	1.1.4			
339	541	İF	L			2.1.3	
340	545	DH	L				2.2
341	546	DF	L	1.1.3			
342	547	DF	L	1.1.3			
343	549	İF	L			2.1.2	
344	551	İF	I	1.1.3			
345	552	İF	L				2.2
346	553	İF	D			2.1.1	

Tablo 3.2.'den Devam

347	554	DF	L				2.2
348	555	OF	S		1.2.5		
349	559	İF	I			2.1.4	
350	566	OF	S				2.2.
351	568	İF	S			2.1.1	
352	570	DH	L		1.2.1		
353	571	DF	S			2.1.1	
354	572	İF	I	1.1.3			
355	573	OF	I	1.1.5			
356	574	OF	S		1.2.2		
357	575	OF	L		1.2.5		
358	576	İF	L	1.1.3			
359	578	İF	L				2.2
360	579	DF	L	1.1.5			
361	580	DF	L	1.1.3			
362	581	İH	S				2.2
363	582	OF	S			2.1.4	
364	583	OF	S			2.1.6	
365	584	OF	L				2.2
366	585	DH	L	1.1.2			
367	586	DH	L				2.2
368	588	OF	S			2.1.6	
369	589	OF	E	1.1.6			
370	590	İF	S	1.1.1			
371	591	İF	L	1.1.3			
372	592	OF	L				2.2
373	593	OF	S		1.2.5		

SONUÇ

Âşıklık geleneği kültürün icrası bağlamında halkın içinde barındırdığı şahsiyetlerin etkileşimiyle birlikte halk âşığı, hak âşığı, halk ozanı ve halk şairleri gibi isimlerle yüzyıllar boyu yetişip bugüne kadar gelen ve halen devam eden bir oluşumdur. Türk edebiyatı tarihi boyunca bu geleneğin temsilcileri halkın sesi olmuş ve seslerini duyurmayı başarmışlardır. Kaleme aldıkları eserlerini gerek sazla gerekse sözle toplumu eğlendiren, sosyal hale getiren aynı zamanda bilgilendiren ve bunu dile getirirken halkın aksayan yönlerini de gözler önüne sermişlerdir. Halk şairliği ve halk şiiri de bu temele dayanan oluşumun tohumlarıdır. Halk şairi olarak nitelendirilen sanatçılar yazdıkları eserlerini saz çalmadan dile getirebilmektedir. Âşık ise hem yazan hem de eserlerini sazla icra eden sanatçı olarak açıklanabilmektedir. “Halk Şairi Haydar Ünlüyol’un Hayatı Sanatı ve Şiirleri” adını taşıyan bu tez Ünlüyol’un halk şairi olarak nitelendirilmesinin sebebi ise; eserlerini kaleme alırken saz çalmadan icra etmesidir.

Çalışmanın en başından sonuna kadar belirli zamanlarda Haydar Ünlüyol ile birebir mülakat yöntemi ile görüşme sağlanmıştır. Ünlüyol’un hayat hikayesi kendisinden dinlenilmiştir. Şairliğe heveslenme sürecine dair bilgiler alınmış ve sanatçı dünyası ortaya çıkarılmıştır. Ünlüyol, şairliğe heveslenme süreçlerinin kendi sosyal muhiti ile ilgili olduğunu ifade etmiştir. Çünkü kişi doğduğu, büyüdüğü sosyal muhitin insanıdır. Bir kişi kültürlenmeye, kültürü öğrenmeye, eğitime ilk önce ailesinden, akrabalarından ve sosyal çevresinden yola çıkarak başlar. Ünlüyol’un da şiirlerinde bu izler görülmüştür.

Halk şairi Haydar Ünlüyol, çocuk yaşlarından itibaren ailesiyle gittiği cem törenlerinde şiir, duvaz, deyiş ve mersiye gibi birçok türle tanışmış, dinle önemseyerek büyümüştür. Daha sonra 6-7 yaşlarında iken ailesi ekonomik sebeplerle Çorum iline taşınmış ve bu güne kadar hayatına Çorum’da devam etmiştir. Ünlüyol kalabalık bir aile ortamı içerisinde yetişmiş ve dönemin zorluklarına istinaden düzgün bir eğitim olanağı bulamamıştır. Ancak aileden gelen bir destan anlatma geleneğinin verdiği imkânla tören, eğlence ve köy odaları gibi mekânlarda halk edebiyatının izlerini taşıyan bir ortamda yetişme olanağı bulmuştur. Bu da onun 15 yaşlarında şiir yazmaya başlamasına vesile olmuştur.

Haydar Ünlüyol’un hayatı incelenirken göz önünde bulundurulacak kaynaklar, yazmış olduğu şiirleridir. Şiirleri üzerine yapılan değerlendirme, oluşturmuş olduğu üretim ve tüketim bağlamlarıdır. Şiirleri incelenirken protesto işlevini barındıran birçok şiirinin olduğu görülmüştür. Bu da farklı bir yaklaşım ile incelemeye alınmıştır. Eserlerin içeriğinde; yaşanan yer, dönem, kültür, sosyal, ekonomi ve siyaset gibi birçok alanla bağdaştırılarak bahsedilmiştir. Ünlüyol’un hayatı araştırılırken âşıklık geleneğinin gelmiş olduğu konumu da ortaya çıkarmıştır. Ünlüyol’un yazdığı şiirlerin icra ortamı teknolojik gelişmelerin vasıtasıyla fiziki ortamdan sanal ortama taşınmıştır. Önceden radyo, televizyon gibi iletişim araçları ile

kendilerini tanıtmak isteyen sanatçılar güncel olarak Ünlüyo'l'un da yaptığı gibi sosyal medya ile kendilerine yer bulabilmektedir.

Sosyal medya halk edebiyatı sanatçılarının bir araya gelememe durumu gibi olumsuz gözükse de olumlu yanları da bulunmaktadır. Örneğin, her sanatçı televizyon ya da radyo gibi iletişim ağlarında kendilerine yer bulamazken güncel olarak sosyal medya ağını bireysel ve kolay bir şekilde kullanıp, okuyucu ve takip kitlesi bulabilmektedir.

Haydar Ünlüyo'l'un hayatını konu alan bu çalışma ile Çorum yöresi ve çevresinde halk edebiyatı geleneği temsilcilerinin halen var olduğu tespit edilmiştir. Halk şairi Haydar Ünlüyo'l'un hayatı, sanatı ve şiirleri incelenerek geleneği temsil etme kabiliyeti ve konumu belirlenmeye çalışılmıştır.

Haydar Ünlüyo'l'un şiir dünyası ele alınırken daha çok işlevsel değerleriyle ön plana çıkarılmıştır. Protesto işlevi W. Bascom ile işlevsel teori bağlamında daha sonra İlhan Başgöz üzerinden değerlendirilmiştir. Ancak Haydar Ünlüyo'l'un şiirlerinin sadece bu bağlamlarla değerlendirmeye yetmeyeceği düşünülmüştür. Örnek vermek gerekirse; Geleneksel aleviliğin genel hatları üzerinden doğrudan ilişkilendirilmesine istinaden değerlendirilecek olunursa Ünlüyo'l'un şiir evreninde aleviliğin genel bir tema halinde işlendiği görülmüştür. Çünkü Haydar Ünlüyo'l'un yetiştirme sürecinde aleviliğin kayda değer etkileri vardır. Bunların da literatürden takip edildiğinde örneğin Rıza Yıldırım'ın "Geleneksel Alevilik" kitabından bakıldığında Ünlüyo'l'un şiir dünyası ile geleneksel aleviliğin sistemi arasında bir benzerlik olduğu görülmektedir. Ancak tezin kapsam ve sınırlılıklarına bu konuyu da dahil etmek çalışmanın bütünlüğünü dışına çıkacağı için bu kısmı daha sonra yapılacak başka çalışmalara bırakılmıştır.

Çalışmada Ünlüyo'l'un geleneksel kültürden yararlanan bir halk şairi olduğu ve bu tür çalışmalarda aşık biyografilerinin inşa edildiği, görünürlüğün, tanınırlığın arttırıldığı akademik çalışmalara yerel halk şairlerini eklemenin ya da biyografilerinin açığa çıkarılmasını sadece biyografik metinler olmadığı bunun işlevsel değerleriyle, halkbiliminin kuramsal teorileriyle değerlendirmesi gerektiği düşünülmektedir. İşlevsel teorinin halen uygulanagelen bir alanı olduğu özellikle Ünlüyo'l'un başta Âşık Mahzuni Şerif gibi kendisine kaynak olarak gördüğü şairler üzerine değerlendirildiği bu vesileyle etkilenip etkilenmediği araştırılmış ve iki yüz yirmi bir şiirinde bu etkilerin izleri net olarak görülmüştür. Bu şiirlerin protesto işlevinin açığa çıkan kısımları literatürdeki kimi sınıflandırma yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analiz etme sistemi sadece işlevsel teori bağlamında değerlendirilmemiş olup metinlerin şiirsel yapı ölçülerine göre de çözümlemesi yapılmıştır. Metin içerisindeki listeler aslında Ünlüyo'l'un şiir evrenini anlamak için yapısal özelliklerini açığa çıkartma noktasında anahtar işlevi görmüştür.

Şairin protesto işlev içerikli (221) şiiri (Tablo 1.1.) de yapı ve konusu bakımından detaylı bir şekilde incelenmiştir. Geriye kalan (373) şiiri (Tablo 1.2.) de şiirde işlenen konu alanları başlığı

altında incelenerek toplamda (594) şiiri değerlendirilmiştir. Şiirlerin tamamı şairle birebir yapılan görüşmeler sonucu ele alınmıştır.

Ünlüol'un incelenen (221) protesto işlev içerikli şiirlerinde, 11'li hece vezni olarak (122) şiir, 8'li hece vezni (98) şiir, 15'li hece vezni olarak ise (1) şiir kullanıldığı tespit edilmiştir. Yapılan değerlendirmelerde; en tercih edilen 11'li hece vezni olduğu sonrasında ise 8'li hece vezninin kullanıldığı görülmektedir.

Ünlüol'un incelenen şiirlerine bakıldığında en fazla kullandığı kafiye türü yarım kafiye olduğu anlaşılmıştır. Yarım kafiye (154) şiirde kullanılmıştır. Yarım kafiyeden sonra ise tam kafiye'ye (140) şiirde yer verilmiştir. Zengin kafiye olarak (109) şiir, tunç kafiye ise (7) şiirde kullanılmıştır. Genel bir çerçeveden bakıldığında halk şairliği geleneğinde yaygın olan yarım kafiye Ünlüol'un şiirlerinde de kendini göstermiştir.

Şiirlerin yapı özelliklerine bakıldığında, (577) şiirin dörtlükle yazıldığı, (9) şiirin bentlerden oluştuğu ve (8) şiirin ise altı mısradan oluştuğu tespit edilmiştir. Şairin şiirlerindeki dörtlükler ortalama (4-9) hacim arasında değişmektedir.

Ünlüol'un Protesto işlevli şiirlerinin nazım biçimleri incelendiğinde öne çıkan iki nazım biçimi kendini göstermektedir. Bu biçimlerin ilk ve en fazla olanı koşma iken ikinci olarak ise semai nazım biçimidir. Koşma nazım biçimi olarak (122), semai nazım biçimi olarak ise (98) şiir bulunmaktadır. Kullanılma sıklığı bakımından yapılan incelemelerde koşma nazım biçiminin daha fazla kullanıldığı tespit edilmiştir. Şair'in koşma ve semai biçimlerindeki şiirlerinin hacmi (4-9) dörtlük arasında değişmektedir.

Haydar Ünlüol'un şiirlerini nazım türleri incelendiğinde; (4) ağıt, (18) dertleme, (9) dertlenme, (10) kargışlama, (12) öğütlenme, (82) şikayetlenme, (50) taşlama türü olduğu görülmüştür. En çok kullanılan tür ise şikayetlenme ve taşlama olarak göze çarpmaktadır. Anlatım tutum ve türleri olarak ise; (5) dileme, (3) övme, (8) şikayet etme, (15) yakınma ve (5) yerme türü görülmüştür. Bu türlerde ise en çok yakınma ve şikayet etme tespit edilmiştir. Bu da Ünlüol'un şiirlerinde protesto işlevini ele almaktan hiç çekinmediği ve fazlaca yer verdiğini göstermektedir.

Ünlüol'un geriye kalan (373) şiiri ise; Şiirde işlenen konu alanları başlığı altında incelenmiştir. Ünlüol'un şiirlerinde işlenen konu alanları şu şekildedir: Şiir numarası, yazdıran tetikleyici unsurlar, tema bakımından türü, duygu ağırlıklı konular (sevindiren duygular-üzen duygular), düşünce ağırlıklı konular (toplumsal ve kültürel değerler-tecrübi bilgiler felsefi çıkarımlar).

Bu işlenen konuların detayları şu şekildedir: Yazdıran tetikleyici unsurların kullanım sıklığına bakıldığında; Olay-His (52), Durum-His (54), Olay-Fikir (46), Durum-Fikir (41), İnsan-His (47), İnsan-Fikir (129) kullanılmıştır. En fazla kullanılan tetikleyici unsur olarak insan-fikir göze çarpmaktadır.

Tema bakımından türlerin kullanım sıklığı şu şekildedir: Satirik (71), didaktik (9), epik (26), pastoral (16), lirik (222), ısmarlama (28). Şair'in daha çok tercih ettiği tema lirik türüdür.

Duygu ağırlıklı konular'ın kullanım sıklığı şu şekildedir: Toplamda (148) kez tercih edilen sevindiren duygular başlığı altında; Allah ve Peygamber sevgisi (7), anne-baba sevgisi (7), insan sevgisi (46), karşı cinse duyulan sevgi, aşk (45), tabiat-memleket sevgisi (15), vatan, millet ve bayrak sevgisi (28) kez işlenmiştir. En çok tercih edilen konu insan sevgisi olarak göze çarpmaktadır.

Toplamda (63) kez tercih edilen üzen duygular başlığı altında; Ayrılık acısı, gurbetlik (6), çekilen dert ve sıkıntılar (15), geçmişe özlem (5), karamsarlık (12), ölüm acısı (21), sıra özlemi (4) kez ele alınmıştır. En çok işlenen konu sıra özlemidir. Ünlüyol'un şiirlerinde ki duygu ağırlıklı konulara bakıldığında; en sık görülen konu sevindiren duygular olduğu anlaşılmıştır.

Düşünce ağırlıklı konuların kullanım sıklığı şu şekildedir: Toplamda (100) kez tercih edilen toplumsal ve kültürel değerler başlığı altında; Ahlaki durum ve değerler (14), dini durum ve değerler (69), eğitim durum ve değerleri (1), ekonomik durum ve değerler (6), sağlık durumu ve değerleri (3), siyasi durum ve değerler (7) kez işlenmiştir. En çok tercih edilen konu ise dini durum ve değerler olduğu görülmektedir.

Tecrübi bilgiler, felsefi çıkarımlar ise toplamda (62) kez işlenmiştir. Haydar Ünlüyol'un düşünce ağırlıklı konularına bakıldığında; en sık kullandığı tecrübi bilgiler, felsefi çıkarımlar olduğu anlaşılmaktadır.

Genel bir değerlendirme yapıldığında; Haydar Ünlüyol'u tanıtma gayesi ile beraber şiirleri ele alınırken, halk edebiyatının içeriği ve özelliklerini bir köprü mahiyetiyle taşımada başarılı olunduğu, eserlerin çeşitlilik ve sayı itibarıyla halk edebiyatı geleneğine ışık tuttuğu görülmüştür. Ünlüyol'un şiirlerinden hareketle literatüre yeni bir örnek kazandırılmak istenmiştir. Şair'in irticalen kaleme aldığı şiirlerini zaman geçtikçe arttırdığı, gerek yaşam şartları gerekse şiir dünyasının yoğunluğu ile zenginleştirdiği anlaşılmıştır. Yapılan çalışma hem sözlü, hem yazılı, hem de elektronik kültür ortamı verileri kullanılarak üretilmiştir. Haydar Ünlüyol, halen şiir yazmaya devam etmektedir.

KAYNAKÇA

- Abalı, İ. (2015). *Kemal Sunal Filmlerinin Folklorik İşlevleri*. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (SÜTAD), (38), 227-237.
- Akat, Y. (2020). *Âşıklık Geleneği Çerçevesinde Türkü ve Ağıtlar Çorum Örneği*. Sinop Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı.
- Alev, E. (2014). *Âşık Kahvehanelerinden Sosyal Paylaşım Sitelerine Âşıklık Geleneği*. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Altınkaynak, E. ve Aşkaroğlu, V. (2022). *Folklorda Protesto İşlevi ve Halk Şairlerinin Toplumsal Eleştiri Aracılığıyla Halkın Sesi Olma İşlevi*. Folklor/Edebiyat, 28(2), 123-137. <https://doi.org/10.55666/folklor.1441290>.
- Arıncı, H.R. (1992). *Çorum ve Havalisi Şairleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Artun, E. (2001). *Âşıklık Geleneği ve Âşık edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Artun, E. (2002). *Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı Terimleri Üzerine Bir Deneme*, Uluslararası Türk Dünyası Halk Edebiyatı Kurultay Bildirileri, (26-28.05. 2000), Kültür Bakanlığı, Repro Nokta Ltd. Şti. Ankara, 65-83.
- Artun, E. (2004). *Türk Halk Edebiyatına Giriş*. İstanbul: Kitabevi Yayınları
- Bars, M. E. (2022). *Nasrettin Hoca Fıkralarında Protesto İşlevi ve Toplumsal Eleştiri*. Türk Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi, 4(1), 45-59.
- Bascom, W. R. (2010). *Folklorun Dört İşlevi. Çev. F. Çalış. Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 2*. Ed. M. Ö. Oğuz ve S. Gürçayır. Ankara: Geleneksel Yayınları.
- Başaran, U. (2015). *Âşık İsmetî Monografisi*. Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Halk Edebiyatı Bilim Dalı.
- Başgöz, İ. (1968). *İzahlı Türk Halk Edebiyatı Antolojisi*. İstanbul.
- Başgöz, İ. (1986). *Folklor Yazıları*. Adam Yayınları, İstanbul.
- Başgöz, İ. (1986) *Türk Halk Edebiyatında Protesto Geleneği, Folklor Yazıları*, İstanbul: Adam Yayınları. 181-191.
- Başgöz, İ. (1996). *Protesto: Folklorun Beşinci İşlevi (Fonksiyonu), Folkloristik: Umay Günay Armağanı*, (Haz. Özkul Çobanoğlu-Metin Özarıslan). Ankara: Feryal Matbaası.
- Başgöz, İ. (2008). *Türkü*. İstanbul, Pan Yayınları.
- Boyraz, Ş. (1996). *Anadolu ve Azerbaycan Sahaları Halk Şiirinde Tür ve Şekil Meselesi*. Türklük Bilim Araştırmaları, 177-194.
- Boyraz, Ş. (2010). *Furkanî'nin Şiir Evreni Bağlamında Bir Monografi Denemesi*. Ankara: Akçağ Yayınları. 127.

- Bunsuz, H. (2022). *Futbol Taraftarlarının Folklorik Protesto İşlevi ve Sosyal Baskılardan Kaçış Bağlamında Pankart ve Sloganlar*. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 21(83), 97-110. <https://doi.org/10.31722/ejmd.1378102>
- Cerrahoğlu, M. (2012). *Âşık Edebiyatında Eleştiri / Çukurovalı İki Aşığın (Âşık Feymanî ve Âşık İmamî) Sözde Ermeni Soykırımına Cevabı*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 285-294.
- Cerrahoğlu, M. (2016). *Halk Biliminin İşlevsel Çözümleme Modellerine Göre Yâran Geleneği*. Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 543-558.
- Çelik Baklan, C. (2007). *Çorumlu Âşık Halil Erdugan ve Çıraqları*. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı.
- Çetin, N. (2006). *Şiir Çözümleme Yöntemi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Çevik, M. (2008). *Çorumlu Hak Âşıklarından Derviş Edna ve Fedai*. Çorum: Pegasus Görsel İletişim Hizmetleri.
- Çevik, M. (2010). *Çorumlu Hak Aşığı Dertli Fakir*. Ankara: Yıldızlar Ofset Matbaacılık Ltd. Şti.
- Çobanoğlu, Ö. (1996). *Âşık Tarzı Şiir Geleneği İçinde Destan Türü Monografisi*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Çobanoğlu, Ö. (1999). *Elektronik Kültür Ortamında Âşık Tarzı Şiir Geleneği Bölgemizde Çukurovalı Âşıklar Üzerine Tesbitler 3*. Çukurova, Uluslararası Çukurova Halk Kültürü Sempozyumu Bildirileri, Adana.
- Çobanoğlu, Ö. (2000). *Âşık Tarzı Kültür Geleneği ve Destan Türü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. (2004). *Kültürlerin Diyaloğu veya Diyaloğsuzluğu Bağlamında Halkbilimi Çalışmalarının Yeri ve Önemi*. "Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 159-160.
- Demirel, M. (2013). *Aydın'da Âşıklık Geleneğinin Bir Temsilcisi Abdülkadir Güler: Hayatı, Sanatı ve Şiirleri*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk halk Edebiyatı Bilim Dalı.
- Der, M. (2023). *Âşık İzzet Savaş'ın (Azizet) Hayatı, Eserleri ve Âşıklık Geleneği İçindeki Yeri*. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Bilimler Anabilim Dalı.
- Divitçioğlu, S. (2005). *Orta Asya Türk İmparatorluğu VI.-VIII. Yüzyıllar*. Ankara: İmge Kitabevi, 189-190
- Dundes, A. (2005). *Folklor Nedir*. Millî Folklor, (Çev. Gülay Aydın). 127-129.
- Ege, F. (2022). *Ardahan İli Çıldır İlçesi Fıkralarının İşlevsel Halk Bilimi Yöntemi Bağlamında Değerlendirilmesi*. Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature, 8(1), 86-96. doi:10.20322/littera.1029669.
- Elçin, Ş. (1976). *Türkiye'de Halk Edebiyatı*. Ankara: Türk Dünyası El Kitabı.
- Ercan, A. (1991). *14. Yüzyıldan Günümüze Çorumlu Şairler*. Yayınlayan: Hitit Festivali Komitesi, İstanbul: Teknografik Matbaacılık A. Ş.

- Ergun, P. (2014). *Toplumsal Uygulamalarda Âşıkların İşlevi*. Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi. 47-60.
- Eyicil Aydın, H. (2000). *Erzincanlı Âşık Ahmet Cemil'in Hayatı, Edebi Kişiliği ve Eserleri*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fidan, S. (2016). *Âşıklık Geleneği ve Medya Endüstrisi İlişkisi Üzerine Bir Araştırma*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.
- Gözcü, N. (2023). *Sosyal Kontrol ve Gizli Bir Protesto Aracı Olarak İran Türklerinin Taziye Geleneğinde Mersiyeler*. Folklor Akademi Dergisi, 6(2), 920-932. <https://doi.org/10.55666/folklor.1319662>
- Gözüm, G. (2010). *Modern Kent Ortamında Üretilen Türkülerden ve Bunların İcra Ortamlarından Türkü Barların İşlev Kuramı Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Halk Bilimi Ana Bilim Dalı.
- Guliyev, H. (2022). *İnternet Folkloru Bağlamında Parodik Kahraman Algısı: Sosyal Protesto ve Yetişkinliğe Kültürel Geçiş*. Milli Folklor, 34(136), 109-125.
- Gürçayır, S. ve Özay, Y. (2011). *Günümüz Folklor Kuramları*. Ankara: Geleneksel Yayınlar.
- Güven, C. (2022). *Türk Siyasi Hayatında Çorum Olaylarının Tespiti ve Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi, Eğitim Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı.
- Güvenç, A. Ö. (2022). *Halk Hikâyelerinin İşlevleri*. Turcology Research, 73, 57-83. doi:10.54614/JTRI.2022.4580.
- Irmak, Y. (2013). *Folklorun Beş İşlevine Göre Âşık Mahzuni Şerif'in Şiirleri*. (Doktora tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun
- Irmak, Y. (2014). *Âşık Mahzuni Şerif'in Şiirlerinde Milli Birlik ve Beraberlik İşlevi*. Studies of The Ottoman Domain (Osmanlı Hâkimiyet Araştırmaları), 1(1), 25-40.
- İvgin, H. (2009). *Geçmişten Günümüze Sungurlu Halk Şairleri*. Sungurlu Belediye Başkanlığı Yayınları, Ankara: BRC Basım. 328.
- Kaya, D. (1990). *Şairnameler*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Kaya, D. (2001). *Folklorumuzda Beddua Söyleme Geleneği ve Türk Halk Şiirinde Beddualar*. Ankara: AKM Yayınları.
- Kaya, D. (2020). *Türk Dünyası Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Kavramları ve Terimleri Sözlüğü*. Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kamiloğlu, Z. (2014). *2002-2011 Dönemi Türk Siyasetinde Mizah*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Halkbilimi Bilim Dalı.
- Keskin, A. (2020). *Elektronik Kültür Ortamında Paylaşılan Koronavirüs (covid-19) Şiirlerinin Folklorun ve Mizahın Protesto İşlevi Bağlamında Kültürebilimsel Analizi*. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*. 502-536.
- Kildiş, C. (2022). *Âşık Gökmen Dursunoğlu'nun Hayatı, Sanatı ve Şiirleri Üzerine Bir İnceleme*. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı.

- Korkmaz, H. (2021). *Şiir Diliyle Çorum*. Çorum: Çorum Belediyesi Kültür yayınları.
- Köprülü, M.F. (1962). *Türk Saz Şairleri*. Ankara.
- Köprülü, M.F. (1989). *Türk Edebiyatının Menşei Edebiyat Araştırmaları*. İstanbul.
- Malinowski, B. (1992). *Bilimsel Bir Kültür Teorisi*. (Çev. Saadet Ozkal). İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Mungan, H.S. (2022). *Mardin Masallarının İşlevsel Açından Değerlendirilmesi*. Mardin Artuklu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı. 247-311.
- Nakiş, D. (2021). *1970-2020 Yılları Arası Âşıklık Geleneği ve Siyasi Kültür*. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı.
- Nazlı, A. (2014). *Sözden Dizeye Çorum Şiiri (Çorum Şiir Antolojisi)*. Ankara: Salamat Basım Yayım Ambalaj San. Ve Tic. Ltd. Şti.
- Oğuz, M.Ö. (2001). *Halk Şiirinde Tür, Şekil ve Makam*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Oğuz, M.Ö. GÜRÇAYIR, S. (2007). *2006 Yılında Çorum'da Yaşayan Âşık Sanatı*. Çorum Belediyesi Yayınları.
- Oğuz, M.Ö. (2007). *Âşık Şiiri (XVI-XX. Yüzyıl), Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları, 163.
- Oğuz, M.Ö. ve Gürçayır, S. (2010). *Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 2*. Ankara.
- Orkun, H. N. (1994). *Eski Türk Yazıtları*. Ankara: TDK Yayınları, 43-44
- Öger, A. & Kırmızı, Ö. (2024). Şanlıurfa Yöresinde Geleneksel Bir Sohbet Toplantısı: Dağ Yatısı. *Millî Folklor*, 36(143), 40-52. DOI:10.58242/millifolklor.1287614
- Özcan, N. (2021). İşlevsel Halk Bilimi Kuramı Bağlamında İzmir Aliğa Yöresi Karaköy Köyü Mânileri. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(3), 207-219. doi:10.18026/cbayarsos.892020.
- Özdemir, N. (2008). *Medya Kültür ve Edebiyat*. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Uludağ, Z. (2022). Sözsüz Folklor ve İşlevleri Bağlamında Restoran Kültürü. *Folklor/Edebiyat*, 28(110), 353-368.
- Pamukçu, R. & Tanç, N. (2024). Instagram'da Nasreddin Hoca Tipiyle Yaratılan Mizahın İşlevi. *Folklor Akademi Dergisi*, 7(2), 648-664. doi:10.55666/folklor.1445381.
- Pehlivan, S.(2016). *Türkiye'de 1980 Sonrası Protest Sanat İncelemeleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sakaoğlu, S. (1989). *Türk Saz Şairi*. Ankara: Türk Dünyası El Kitabı.
- Sarıkaya, E. E. (2019). *20. Yüzyıl Doğu Anadolu Taşlamalarında Mizahın Protesto İşlevi*. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Şerif, M. (1995). *Dolunaya Tül Düştü*. Ankara: Ürün Yayınları.
- Taşlıova, M.M. (2008). *Sözlü ve Yazılı Kaynaklarla Çorum Halk Şiiri Antolojisi (Âşıklar, Ozanlar, Şairler)*. Çorum: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.

Taşhova, M.M. (2009). Kadın Temsilcileriyle Birlikte Çorum'da Halk Şiiri ve Âşık Tarzı Üzerine Tespit ve Öneriler. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1/2: 83-99.

Turan, F.A. ve Gümüştpe, P.N. (2024). *Âşık Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Tutu, S.B. (2008). Saz Çalmayan Âşık: Âşık Ali Doğan (Berdarî). *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 8/2: 103-110.

Varişoğlu Sarpkaya, E. (2022). Karagöz Oyunlarının İşlevsel Halk Bilimi Kuramı Açısından İncelenmesi. *Folklor Akademi Dergisi*, 6(3), 15-30.

Yakar, İ.S. (2008). *Âşıklık Geleneği ve Âşık Rifat Kurtoğlu*. Çorum: Çorum Belediyesi Kültür Yayınları.

Yılmaz, İ. (2016). *Âşıklık Geleneği İçinde Tahir Bulut*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı.

Yılmaz, A. (2018). Araba Arkası Yazılar ve Folklorun Beş İşlevi. *Milli Folklor Dergisi*.

EKLER

E-1. Resimler

Resim E.1. Halk Şairi Haydar Ünlüyol'a Ait Halk Şairi Kimliği

Resim E.2. Halk Şairi Haydar Ünlüyol ve âşık Abbas Balcı

KÜLTÜR - SANAT SAYFASI

GÖNÜLDEN KALEME DÜŞENLER

Şiirleri Derleyen: *Kemal'eren/Kemal Berk*

MAHUA

Six enemies
Original Bengali poem :Polar Wahad
English translation: Mahua Das

A moonlit night of autumn.
The day when couples meet and love
together,
Seeds and crops
bow their heads in respect and love.

There is a magic
in the smell of rain.
It enters in our flesh,
It enters in fire and water.
But we can't fight in water.
We can only fight in ground

The shadows
that we observe in windows and doors
In the six enemies between own self,
Those are just like human beings.

Still the six enemies of our own self
are killed.
The last, anger, ego, jealousy all enemies
are finally defeated.

How many seasons
We have to pass
in struggle,
in suppression...

Our six enemies of own self
and our six seasons
finally roll down
and hug each other.

Delwar Husen SOJEEB

The change of colour of life
Original Bengali poem:
Delwar Husen Sojeb.
English translation: Mahua Das

The distance between relationship
tends to erase all the memories.
It really wants to erase
all beautiful moments.
All ugly moments also .

Relation appears in
different colours and shapes.
The persons who are in relationship,
later, change their colours like lizards.

A gap takes place.
Loneliness grab mind, brain every-
thing.
It seems there is nothing, there is no-
body,
Helplessness crawls,
though it doesn't exist for long.
It's the rule of this World.
Nature doesn't like to be empty.
So it fills it's gap.

Where there are no footsteps of hu-
mankind today,
tomorrow there will be
thousands of footsteps.
Everything in this World
changes it's colour.
The shades of mind changes ,
The colour of our wealth changes ,
All existing things around us,
change their direction, colour and
everything.
So comes the distance between rela-
tionship.
Nothing is constant here.
It's true.

Vildan GÜLDAĞLI

AH İSTANBUL

AH İstanbul,
aşırıms sokaklarında
arsınıyorum yalnızlığında,
seni,
aşırma değilim sanki;
bu şehirde
hayat ayırım yok olmuş
seninle birlikte,
çok uzaklardan bensiz
hüzün sulandırma
geziniriyorum .....
gözlerimden süzülen yaşlar
yüreğimdeki yarama anıyor.
luhal bir duygu;
vardı içimde,
beni engelleyordu,
her gecemi seninle
geçirmek istiyordum
bu sokaklarda,
hayat kısa,
sevdim bir ömür,
kaybolmak birlikteliğimde
hayal sandalımızda
seninle
aynı limanda demirmek,
sevda halatlarımızı
kenetlenmek istem
birbirimize,
anırdarda gezinmek,
romantik geleceğimize
" gün aşım "
gel bana ayrıldığımız bitsin
yeni den başlayalım...
sevdimizi, bağlılığımızı,
yiğünle kolu günde,
birlikteliğimize,
güneşin doğuşunu seyredirken,
seninle ağlayacağım,
seninle güleceğim,
mavi gökyüzünü ve yıldızları
seyrediyi,
engelleri aşalım
saf ve temiz,
sevdimizin derin kanyonlarına
eğilmeyacak kadar büyük
yapayalım.

Ertuğrul AKBAL

OCAĞIMIZ KALMADI

Cok verimdir bizim köyün toprağı,
Harman yerine güzün düşer kırığı;
Uzak değil yakındı bize ana kucacı
Şimdi ne köy kaldı, ne de ana ocağı

Babam dövenle yapardı samanı
Bir başka idi bağın alaca zamanı
Unutmam anam yaprak sarmanı
Şimdi ne bağ kaldı, ne de baba ocağı.

Baharda koparıldı dağda çiğdeme
Çiçek topraklık sevgiye ebeme
Ne güzel kokardı yağlı gözleme
Şimdi ne ebe kaldı, ne de dede ocağı.

Tandırda yanardı tezek kellesi
Ne güzel kokardı hayvan gübresi
Taa uzaktan duyulurdu kağı sesi.
Şimdi ne kağı kaldı, ne de tandır ocağı.

Şiranada aya pişirdi pekmez içinde
Üzümler bandırıldı bağın içinde
Herkes nafaka geçim, kendi derinde
Şimdi ne uzum kaldı, ne de Şirana ocağı

Bulgur kaynatıldı tokmak pınarda
Espaplarımız yıkandı kille taşlarda
Ömerdik kazanda kaynaray sularda
Şimdi ne pınar kaldı, ne de ateş ocağı.

Maziyi unutamam o benim geçmişim
İyiki köyde doğmuşum hayrat seçmişim
Soğuk sularından kana kana içmişim
Şimdi ne su kaldı, ne de ata ocağı.

Ümran ÖNER

Bak Şimdi Mevsim Kiş
Yürek Yorgun
Öyle Bir Mevsim ki Soğuklarla Birlikte
Kar'larda Geldi.
Sapırma Düşen Her Bir Kar Tanesine
Teslim Oldum.
Zemheri Soğuna Rağmen Sevdiğim
Sıcaklığıyla..

Bir Gün Geleceğim Sana
Senin Kokuna Değmiş Bir Seher
Vakti.
Kartlar Kapatırken Bütün Hüzünleri,
Bir Kirlenmiş Telaşıyla
Geleceğim Sana

Geleceğim Bir Gün Sana
Elimde Bir Demet Papatyja
Her Bir Yaprak Seviyor Çıkan
Sana Bütün Kalbinle Gülümseyerek
Geleceğim Sana

Kalbinin Duvarlarına Carpa Carpa
Hani Ne Yapsam ? Dedğin Bir Anda !
Hep Ertelenen Kahve Yapmayı
Sebeziz Gözlerin Dalarken Uzaklara
Kapına Gelip.
Burdayım . I Diyeceğim

Ayşel BAŞTAĞ

BİLMEZ Mİ USTAM

Diyorlar boş ver aldırma gilsin
Bende isterim deritirim bitişin
Bilir kişi her gün nashat etsin
Kişi yarasını bilmez mi ustam

Göm artık diyorlar kırığın Ayşel'i
Kimlerden mirastrir gözünün seli
Hep derdini yazmaz mı akil i Veli
Benim halime kızmıa be ustam

Kimler gömülü gönül kabirimde
Kürek baş ucunda kazma elimde
Zalimle kaygam bitmez dilimde
Herkes çektiğini bilmez mi ustam

Evim kabir olmuş yüreğimi darlar
Yollarım kor ateş esmiyor dağlar
Dardayım darda nerede insanları
Hakim bu kaleni kırmaz mı ustam

Anam kara kız diye öpüp kollardı
Ağlama güzum der gelip yoklardır
Üzmesinler diye bağırma salırdı
Maşere vebali sorulur mu ustam

Ayten ÖZGÜN

GÖNÜL CEZASI

Resmin bende kalmış yarısı yitrik
Bakışlar değişik feni sökülmüş
Dudaklar bükülmüş avurtlar çocuk
Sona ersin artık gönül cezası

Uykusuz gecenin olmaz sabahı
Seveme zor gelir hasret cezası
Feryat eder yürek çekerek ahi
Sona ersin artık gönül cezası

Baharda yazlarda al senin olsun
Sarıms yapraklar kiş benim olsun
Şarkılar şiirler saz senin olsun
Sona ersin artık gönül cezası

Ne tebusüm kaldı nede gülmeye
Üşüyen bedenim hasret güneşe
Yürdüm sevdamı kalmadı neşe
Ne zaman bitecek gönül cezası

Yüzüme gülecek yüz lazım bana
Gerçekten sevecek kalp lazım bana
Alıngamımdı ben derde ekikara
Ne zaman bitecek gönül cezası

Haydar ÜNLÜYOL

OLMAZMIŞ

Ne yazık ki artık utanıyoruz
Her iki ayaklı insan olmamış
Sanıma görünüşünden tanıyoruz
Her iki ayaklı insan olmamış

Yetmiş iki buçuk denir yalanmış
Böyleler yetmiş üçte olamış
Yediden yetmiş nefet salanmış
Her iki ayaklı insan olmamış

Böylesi şeytana itibat olur
Lanet desen biki itibat olur
Cehennemde buna mukafat olur
Her iki ayaklı insan olmamış

İnanıldığı geldiği son roktadır
Böyle cianlara canlar iktıdır
Neftis artar ise vicdan yoktadır
Her iki ayaklı insan olmamış

Yer gök kabul etmez böyle mikrobu
Yaptıkları andırıyor akrebi
HAYDAR bozukmuş bazının meşrebi
Her iki ayaklı insan olmamış

Etkan KAYMAZ

YORUK KIZI (1)

Her mevsimde kışta seni
Hayalimde düşte seni
Seviyorum işte seni
Kalbimdesin yörük kızı

Gamzelerin Gül yüzünde
Bal akıyor her sözünde
Ela gözün Can ozumde
Kalbimdesin yörük kızı.

Can bedenimden çıkmadan
Gönül sarayımı yıkmadan
Seviyorum hiç bıkmadan
Kalbimdesin yörük kızı

Tenim Toprak taş olsadı
İki gözüm yaş olsa da
Ruhum uçup kuş olsa da
Kalbimdesin yörük kızı

Derviş Efe seninle var
Haşretinle her gün yanar
Gece gündüz seni arar
Kalbimdesin yörük kızı.

Rajashree MOHAPATRA

A LOVE POEM

As the night deepens,
those words that remained unuttered,
find form and assemblé

Then fall in trickles as poems,
I write night long in tears,
they rob me of sleep.

The lines of my poems
that find form are infact
parts of halfmade stories
that melted in shadows

for want of light
and remained doomed in desert
for want of a drop of tear
Denied deliverance by
the cruel laws of the world I

He said this much and looked,
stars floating in his eyes
and he himself afloat in my eyes,
He said : Do not grieve Dear
if moon of our destiny does not rise,
read these poems of love I wrote,
This is all that I could do,
this world was not meant to be
the abode of our love!

Resim E.3. Sungurlu Gazetesi Kültür- Sanat Sayfası, Gönülden Kalem Düşenler Şiir Köşesi'nde Halk Şairi Haydar Ünlüyol'a Ait bir Şiir Örneği, 3 Ocak 2022.

Haydar ÜNLÜYOL

GEZDİRİR

Görüyorum niceleri
Ahkam keser söz gezdirir
Akıl fikir cüceleri
Dillerinde köz gezdirir

Esip gürleyip yağarmış
Ne var ise onda varmış
Baktım kibiri kabarmış
Belli çürük öz gezdirir

O olmayınca darmışız
O var ise biz varmışız
Sanki ona yalvarmışız
Dere tepe düz gezdirir

Avutuluruz laf ile
Karşılaşırız gaf ile
İşleri yok insaf ile
Arsız arsız yüz gezdirir

Gözümüze baka baka
Sana bana toka toka
Nükteleri soka soka
Çuvaldızla biz gezdirir

Korku ile nam salana
Hak yeyipde hak çalana
ÜNLÜYOL sözüm alana
Ayak basmaz iz gezdirir

Resim E.4. Sungurlu Gazetesi Kültür- Sanat Sayfası, Gönülden Kaleme Düşenler Şiir Köşesi'nde Halk Şairi Haydar Ünlüyol'a Ait bir Şiir Örneği, 1 Ağustos 2022.

**ÜÇ GÖNÜL DOSTU İLE MUHABBED
PROGRAMI**

**CUMA SAAT-19,00 İLE 21,00 ARASI
SİZLERLEYİZ CANLAR** 28/02/2025
TARİHİNDE

**BU HAFTAKİ KONUKLARIMIZ
AŞIK FAKİR VE SİMGE UYSAL**

**HALK ŞAİRİ HAYDAR ÜNLÜ YOL FACEBOOK SAYFASINDAN
CANLI YAYIN YAPILACAK**

**YAYINIMIZA TÜM CANLARI BEKLİYORUZ
SAYGILAR**

**OZAN
YOLOĞLU**

**TASARIMCI
SELAHATTİN**

**ÜÇ GÖNÜL DOSTU İLE MUHABBETE
PROGRAMI**

**PERŞEMBE SAAT-19,00 İLE 21,00 ARASI
SİZLERLEYİZ CANLAR** 06/02/2025

**BU HAFTAKİ KONUKLARIMIZ
OZAN TEVRİZİ VE OZAN HÜSEYİN KARTAL**

**(OZAN YOLOĞLU) FACEBOOK SAYFASINDAN CANLI YAYIN
YAPILACAK**

**YAYINIMIZA TÜM CANLARI BEKLİYORUZ
SAYGILAR**

**TASARIM
SELAHATTİN ÇİÇEK**

Resim E.5. ve E.6. Halk Şairi Haydar Ünlü Yol'un Çevresindeki Âşıklar ile Facebook Sayfasında Yaptığı Canlı Yayın Örnekleri.

İÇİMİZDEN BİRİ

Haydar Ünlüyo!l

Emeklinin geçiminden
Allah sizlere de versin.
İşçinin hayat deminden
Allah sizlere de versin,
Sizlere de nasip etsin.

Resim E.7. Halk Şairi Haydar Ünlüyo!l'un Facebook Sayfasında Yayınlanan Şiirlerinden Bir Örnek.

EK-2. Ünlüol'un protesto işlevi ile ilgili 221 şiiri

1.)

Pabucun atıldı dama
Kendince bir yor emekli
Yaşamın döndü drama
Dünya sana dar emekli

Hayatının her katında
Dünyanın yükü sırtında
Açlık sınırı altında
Yaşa yaşa dur emekli

Emekleri zaya gitti
Umutları aya gitti
Atlı geldi yaya gitti
Geldi hayal kur emekli

Alım gücü geriliyor
Ölüp ölüp diriliyor
Az kaldı ki deliriyor
Sen kafana vur emekli

Seni hiçe sayıyorlar
Bir kenara koyuyorlar
Bilmez nasıl doyuyorlar
Yaşam sana zor emekli

Ünlüol etsen de beyan
Olmaz sizi görüp duyan
Perişandır açık ayan
Yanar tüter kor emekli

2.)

Hırsızlar ne bilir alın terini
Hayatı yaşamı beleştir beleş
Hazırcılık almış onun yerini
Hayatı yaşamı beleştir beleş

Kolayı var iken hor bakar işe

Helalden bir lokma değmiyor dişe
Bedava bulursa yumulur leşe
Hayatı yaşamı beleştir beleş

Adeta kendine meslek edinmiş
Ne çekincesi var ne korkup sinmiş
Bindikçe milletin sırtına binmiş
Hayatı yaşamı beleştir beleş

Ölünün üstünden kefenin soyar
Kazılmış mezara ihtiyaç duyar
Bulsa Ünlü yol'un gözünü oyar
Hayatı yaşamı beleştir beleş

3.)

Merkez üssü Pazarcık'la Elbistan
Yedi nokta yedi yıktı her yeri
Nice cana evi oldu kabristan
Yedi nokta Yedi yıktı her yeri

Elim varmaz kalemine ile kağıda
Kelimeler do dönüşüyor ağıda
İç içedir ölüsü de sağı da
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

Saat dört on yedi iken salladı
Şimdiye dek olanları solladı
On ili de aynı anda turladı
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

Maraş Şanlıurfa Adıyaman'ı
Hatayı kapladı tozun dumanı
Kimselerin yok kaçmaya zamanı
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

Osmaniye Kilis Adana Antep
Harabeye döndü perişanlık hep
Deprem deniliyor bu hale sebep
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

Dillerim tutulur yastayız yasta
Ruhen perişanız toplumca hasta
Dualar gönderdik dardaki dostu
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

Nice can var yıkık altında kalmış
El ayak sıkışmış yaralar almış
Biliyoruz ki zamanı daralmış
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

Çaresizlik umutları kırıyor
Anne çocuk birbirini arıyor
Kurtulanlar ötekini soruyor
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

Ders almakta balık hafızalıyız
Geniş düşünmekte arızalıyız
Dar düşündüğümüzden cezalıyız
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

On binlerce insan canını verdi
Yaralananların can telaş derdi
Ünlüöl der beterinden beterdi
Yedi nokta yedi yıktı her yeri

4.)

Ömrün kısa olsun şubat
Bize acılar yaşattın
Vaktin erken dolsun şubat
Bize acılar yaşattın

Yerler oynadı yerinden
Yaralar açtın derinden
Hak korusun beterinden
Bize acılar yaşattın

Canlı giren cansız çıktı
Şartlar çok amansız çıktı
Dertlerin dermansız çıktı
Bize acılar yaşattın

Ağlattın gülen gözleri
Yrekte yaktın közleri
Yasa boğdun sen bizleri
Bize acılar yaşattın

Depremin sebebi faydan
Zarar ettik yoktur faydan
 m aldın bunca aydan
Bize acılar yaşattın

nlyol'um çok fert ile
Bizi bezdirdin dert ile
Değiştirelim mart ile
Bize acılar yaşattın

5.)

Gelin önümüze set çekmeyiniz
Sizdeki bu akıl neyin aklıdır
Bunu hiç sağa sola çekmeyiniz
Sizdeki bu akıl neyin aklıdır

Sizi bulsun sizin şeytanlığınız
Sorgulanır oldu insanlığınız
Bir bitmedi gitti yanlılığınız
Sizdeki bu akıl neyin aklıdır

Benliğin içinde bencillersiniz
Kalbi katılaşmış kincilersiniz
İnsanlık önünde engellersiniz
Sizdeki bu akıl neyin aklıdır

Neden hep ters düşmek bize hayalin
Dn başkadır bugün başka bir halin
Gelin artık kardeşliğe ynelin
Sizdeki bu akıl neyin aklıdır

Yaptıklarınız ters düşer akılla
İleri gidilmez özü topalla
nlyol yknz yüklü veballe
Sizdeki bu akıl neyin aklıdır

6.)

Anlaşıyor ki alışacağız
Bizler depremlerle yaşayacağız
Tedbir alır isek başaracağız
Artık başka çıkar yolumuz yoktur

Çalmaz isek gereken malzemeden
Gelmeyelim çalanları görmeden
Farkına varalım başa gelmeden
Artık başka çıkar yolumuz yoktur

Sağlam temel ile sağlam binalar
Böylelikle depreme dayanalar
İnsanımız gafletten uyanalar
Artık başka çıkar yolumuz yoktur

Nice milletler var idrak eylemiş
İlimi bilimi mutlak eylemiş
Depremden kurtuluşu hak eylemiş
Artık başka çıkar yolumuz yoktur

Altı şubat bize bir kara gündü
Canlarımız gitti ocaklar söndü
Hatalar kusurlar bir bir göründü
Artık başka çıkar yolumuz yoktur

Ünlü yol devam edersek hatada
Çok yerler değişir bu haritada
Gizli saklı değil her şey ortada
Artık başka çıkar yolumuz yoktur

7.)

Olmaz ise çevir gazı yanmasın
Böyle bir şey bizim elde siyaset
Her söylenen söze kimse kanmasın
Böyle bir şey bizim elde siyaset

Kişisel tercihler hep ön planda
Toplumun isteği arka planda
Meğer planlar var imiş planda

Böyle bir şey bizim elde siyaset

Dün dün idi derler bugün de bugün
Ne değişti söyle bugünle o gün
Böyle olmak neden bizlere özgün
Böyle bir şey bizim elde siyaset

Halkı zerre kadar düşünmüyorlar
Aldatmaya asla üşenmiyorlar
Yinede sırtımızdan inmiyorlar
Böyle bir şey bizim elde siyaset

Ünlüol'um derki yazıklar olsun
Biri çıksın sizi ayıplar olsun
Size inanana eyvahlar olsun
Böyle bir şey bizim elde siyaset

8.)

Yakamızdan düşmez şu iki illet
Bir hurafe birde yalan siyaset
Bunlar varken iflah olmaz bu millet
Bir hurafe birde yalan siyaset

Biri bizi avutmaya yönelik
Biri bizi dağıtmaya yönelik
Bizi bizden soğutmaya yönelik
Bir hurafe birde yalan siyaset

Herde ikilik tohumu saçarlar
İnsanların arasını açarlar
Günahsızız derler güya uçarlar
Bir hurafe birde yalan siyaset

Umutları ikiliktir ikilik
Böyle imiş bunlardaki kişilik
İkisi de ayrı ayrı delilik
Bir hurafe birde yalan siyaset

Varlıklarına en büyük nedendir
Kabulü hem senden hem de bendendir

Geçimleri bizim üstümüzdedir.
Bir hurafe birde yalan siyaset

Ünlüol'um böyle asla gülmeyiz
Dağılırız bir araya gelmeyiz
Sanılmasın iç yüzünü bilmeyiz
Bir hurafe birde yalan siyaset

9.)

Kendini bilenler bozmaz ağzını
Hakkın verdiğiinden dem vurur durur
Tasvip etmez küfrün çoğu azını
Kişi bildiğinden dem vurur durur

Çekinmezler kötü örnek olmaya
Alışıklar hırsla yenik kalmaya
Çok uzaklar bize güven salmaya
Kem küm dediğinden dem vurur durur

Bihaberler anlayış insaf ile
Dürüstlük olmuyor öyle laf ile
Bizi aldatıyorlar caf caf ile
Nerden geldiğinden dem vurur durur

Ünlüol'um hâlâ akıllanmayız
Var olan akılıda kullanmayız
Cahillik yönünden hiç uslanmayız
Herkes etiğinden dem vurur durur

10.)

Bu sene afetler sıralanıyor
Afet felakete döndü yurdumda
Çok can öldü çok can yaralanıyor
Afet felakete döndü yurdumda

Sayısı belirsiz kayboldu canlar
Eskiye dönmüyor yaralananlar
Bulunması meçhul çok arananlar
Afet felakete döndü yurdumda

Deprem oldu geldi yerin altından
Yağmur sele döndü göğün katından
Mağdur olan beziyor hayatından
Afet felakete döndü yurdumda

Bütün milletimiz oldu duacı
Kimseler çekmesin böyle bir acı
Tedbirsizliğe olalım davacı
Afet felakete döndü yurdumda

Yeter derelere yerleşmeyelim
Fay hattına temeller eşmeyelim
Tebdir alıp hataya düşmeyelim
Afet felakete döndü yurdumda

Başına gelmeyen niye inanmaz
Bu afetler inşallahla sınıanmaz
Ünlüyol'um doğa ile oynanmaz
Afet felakete döndü yurdumda

11.)

Savaş boyalarını mı sürdünüz
Seçime gideriz savaşa değil
Rakipleri düşmanca mı gördünüz
Seçime gideriz savaşa değil

Birisi giderde birisi gelir
Sonunda ölüm yok herkes de bilir
Gelene gidene halk karar verir
Seçime gideriz savaşa değil

Seçimden sonrada yaşayacağız
Birlikte çok sorunlar aşacağız
Her daim yapıcı konuşacağız
Seçime gideriz savaş'a değil

Asır'lardır iç içe beraberiz
Kırıp dökmeden geçinip gideriz
Her zaman dostluğu tercih ederiz
Seçime gideriz savaşa değil

Bir milleti sağ sola ayırmayın
Siz siz olun ikilik çağırmanın
Bize çözümsüzlüğü doğurmayız
Seçime gideriz savaşa değil

Anlayışlı hoşgörölü olunuz
Bize sorun değil çare bulunuz
Birliğe dirliğe çıksın yolunuz
Seçime gideriz savaşa değil

Oda bir insandır sende bir insan
Sendeki can ise ondaki de can
Kargaşalık ile dolmasın meydan
Seçime gideriz savaşa değil

Artık bir son bulsun bu hakaretler
Sorumsuzca olmasın hareketler
Engin olun kopmasın kıyametler
Seçime gideriz savaşa değil

Bizler ülkedaşız düşman değiliz
Önce bunun farkına ermeliyiz
Bu vatan cümlemizin demeliyiz
Seçime gideriz savaşa değil

Ünlüol vallahi illallah ettik
Böyle yaklaşımla çok şey kaybettik
Yinede bir umut diye sabrettik
Seçime gideriz savaşa değil

12.)

Vahşet ve cahillik arttıkça artar
Ne anlayış kalmış nede empati
Sahipsiz olanlar kendini yırtar
Ne anlayış kalmış nede empati
Birde bunlara artıyor sempati

Herkes kendi tarafından bakıyor
İşine gelmezse kulak tıkıyor
Haklı olsa dahi karşı çıkıyor

Ne anlayış kalmış nede empati
Birde bunlara artıyor sempati

Kim para peşinde kimisi koltuk
Hak hukuk tanımaz hırslardan korktuk
Bazımız başları kuşlara soktuk
Ne anlayış kalmış nede empati
Birde bunlara artıyor sempati

Dediğim dedikte diretiliyor
Bizlere masallar dinletiliyor
Doğrunun adı da kirletiliyor
Ne anlayış kalmış nede empati
Birde bunlara artıyor sempati

Her biri bir yana yan çiziyorlar
Herde zıt kutuplarda geziyorlar
Yandaş olmayanları eziyorlar
Ne anlayış kalmış nede empati
Birde bunlara artıyor sempati.

İnsanoğlu yenik düşmüş nefesine.
Gidiyorlar insanlığın tersin
Ünlüyol'um sözlerim cümlesine
Ne anlayış kalmış nede empati
Birde bunlara artıyor sempati

13.)

Ayar tutmaz imiş özü çürükler
Gün gününe uymaz insanlar gördüm
Seni keyfince peşinde sürükler
Gün gününe uymaz insanlar gördüm

U dönüşü yapar asla sıkılmaz
Anladım yüzsüzle başa çıkılmaz
Yaptığının sonucuna takılmaz
Gün gününe uymaz insanlar gördüm

Onurlu duruşu olmaz hadsiz
Söze güvenilmez sadakatsiz

Yanında durarak adaletsizin
Gün gününe uymaz insanlar gördüm

Ne ulusçuluk ne milliyetçilik
Ne ilkecilik ne siyasetçilik
Tercihleri olur şahsiyetçilik
Gün gününe uymaz insanlar gördüm

Ünlüyol'um düşmeyelim tuzağa
Bırak varsın gitsin senden uzağa
Eski dostlarımı çekip kızağa
Gün gününe uymaz insanlar gördüm

14.)

Bilinmez oldu kim kimdi
Etraf curcunaya döndü
Her şey bir muamma şimdi
Etraf curcunaya döndü

Yanardöner kişilikler
Kalmadı efendilikler
Değişirmiş öncelikler
Etraf curcunaya döndü

Densizlik arttı bu sıra
Damga vurulur asıra
Kimse bakmasın kusura
Etraf curcunaya döndü

Kim kimlere ne demişti
Yemin billâh eylemişti
Önceden ne söz vermişti
Etraf curcunaya döndü

Ünlüyol'um açık ayan
Yine de azdır anlayan
Olma normal karşılayan
Etraf curcunaya döndü

15.)

Enflasyon çıldırmışken
Fiyatlar baş kaldırmışken
Umutları çaldırmışken
Görmemezlik bir vefa mı

Belli emeklinin hali
Ağırdır onun vebali
Size söylerim ahali
Görmemezlik bir vefa mı

Perişan asgari ücret
Deniliyor ki az sabret
Ölmez sürünüyor hayret
Görmemezlik bir vefamı

Çiftçiden verem haberi
Ektiğinin yok ederi
Zorda köylüsü rençperi
Görmemezlik bir vefa mı

Dul ve yetimde aynısı
Birbirlerinin aynası
Zor bela döner dünyası
Görmemezlik bir vefa mı

Çok vatandaş kıvranıyor
Yaşar gibi davranıyor
Bunlar zor mu kavranıyor
Görmemezlik bir vefa mı

Ünlü yol bitmiyor zamlar
Gider akar, gelir damlar
Açlık sınırı ortamlar
Görmemezlik bir vefa mı

16.)

Yalancı çobana kattık sürüyü
Sulu diye susuz yere götürdü
Akli mantığı bunu öngörüyü
Kuzuları üçer beşer yitirdi

Baharları ot biçirim demişti
Her bir konuştuğça sözler vermişti
Sözde bize kışı öngörmemişti
Kış gelmeden samanlığı bitirdi

Üç beş ağa ile içli dışlıdır.
Köy halkıyla değneklidir taşlıdır
Anlaşılan o ki çete başlıdır
Başkaldırdı bize gücün yetirdi

Ünlü yol'um bunda bitmez oyunlar
Kasabın eline geçmiş koyunlar
Eline mahkûm edildi boyunlar
Sonunda bizi tufaya getirdi

17.)

Ozanım diyorsan eğer kendine
Ezenin yanında yer almayasın
Muhtaçları anlat diğer kendine
Ezenin yanında yer almayasın

Geçim sıkıntısı öne çıkıyor
An olur ki dünyasından bıkiyor
Düşün fakir fukara ne çekiyor
Ezenin yanında yer almayasın

Ezilene ohlar olsun mu dersin
Saçını başını yolsun mu dersin
Her yer zulm edenle dolsun mu dersin
Ezenin yanında yer almayasın

Ozan halkının derdini bilmeli
Empati yaparak karar vermeli
Dertlerine ortak olup bölmeli
Ezenin yanında yer almayasın

Satma kalemini aman ha aman
Mazlum'un halini eyleme duman
Düzenbaza uyup olma ki yaman
Ezenin yanında yer almayasın

Ünlüol'um halkım benim her şeyim
Halkım olmaz ise ben hiç bir şeyim
Her bir şart toplumla aynı yerdeyim
Ezenin yanında yer almayasın

18.)

Emek özveridir emek kutsaldır
Emekçinin hakkı verilmiyor ki
Hak olanı hakça vermek kutsaldır
Emekçinin hakkı verilmiyor ki

İşi canı pahasına üretmek
Gecesini gündüzünü bir etmek
Uğraşı çabası yoktan var etmek
Emekçinin hakkı verilmiyor ki

Patronlar hak verir iken lal olur
Emekçinin hakkı hep ihlal olur
Değerleri bilinmez ihmal olur
Emekçinin hakkı verilmiyor ki

Canı ile kanı sermayesidir
İnsanca yaşamak tek gayesidir
Çalışıp var olmak hikâyesidir
Emekçinin hakkı verilmiyor ki

Elleri nasırlı bedeni yorgun
Karın tokluğuna sargın mı sargın
Yarını belirsiz umuda dargın
Emekçinin hakkı verilmiyor ki

Ünlüol'um tıkıyorlar önünü
Ondandır belirleyemez yönünü
Özümserim emekçinin gününü
Emekçinin hakkı verilmiyor ki

19.)

Nedir benim kabahatim
Bir bana bak bir kendine
Tutmaz saate saatim

Bir bana bak bir kendine

Fakir daha fakirleşti
Zengin daha zenginleşti
Farklılıklar derinleşti
Bir bana bak bir kendine

Elini atmaz cebine
Şaşırırım edebine
Varlığın katladı bine
Bir bana bak bir kendine

Edebiyat parçalarsın
Türlü tellerden çalarsın
Mağdurum deyip ağlarsın
Bir bana bak bir kendine

Ünlüöl bu mu gelişmek
Nerede hakça bölüşmek
Yok mu ahrette görüşmek
Bir bana bak bir kendine

20.)

Onca olaylardan ders almamışız
Biz akıl yerine ne taşıyoruz
Vurmuş kırmış orali olmamışız
Biz akıl yerine ne taşıyoruz

Arı kovanına çomak sokarız
Huzur ortamına karşı çıkarız
Anlaşılan güzellikten bıkarız
Biz akıl yerine ne taşıyoruz

Bir kıvılcım kül eder samanlığı
Hiç kuşkusuz duyarız pişmanlığı
Yapmayın bu ülkeye düşmanlığı
Biz akıl yerine ne taşıyoruz

Kargaşalardan medet umulmasın
Sonu hüsrana olur unutulmasın

Bir şekilde kimse korkutulmasın
Biz akıl yerine ne taşıyoruz

Gelin sözlerimi alın kaile
Oynamayı bırakın ateş ile
Yarınları sokmayalım meçhule
Biz akıl yerine ne taşıyoruz

Ünlüol'um her ne ise görüşün
Bizi ağlatmasın senin gülüşün
Yakın tarih madımaki bir düşün.
Biz akıl yerine ne taşıyoruz

21.)

Sıfatı benzer insana
Yaptığı yakışmaz ona
Girer türlü dondan dona
Anlarsın ki soyu alçak

Dostunu anında satar
Özünde kaypaklık yatar
Yüz kızarmaz keyif çatar
Alçaktan da koyu alçak

Terk eylemiş imanını
Şirret sarmış her yanını
Şer'e harcar imkânını
Bulandırır suyu alçak

İyileri hor görücü
Yapana da diyor öcü
Nifak sokmak işi gücü
Fikri kara kuyu alçak

Saygısı yoktur emeğe
Alışıktır hak yemeye
Ünlüol yüzün görmeye
Devrilesi boyu alçak

22.)

Bu nefret dilinden uzaklaşınız
Dilinizi eşek arısı soksun
Bütün insanlara bir yaklaşınız
Dilinizi eşek arısı soksun

Zikrini fikrini hayıra çevir
Senliği benliği yıkıp da devir
Bu güzel dünyayı yapmayın revir
Dilinizi eşek arısı soksun

Huzursuzluklardan nemalanmayın
Bencilliğin peşinde dolanmayın
Ayrıştırarak faydalanmayın
Dilinizi eşek arısı soksun

Halkı her bir şartta bir eyleyelim
Örnek davranışlar sergileyelim
Hırs ve egoları dizginleyelim
Dilinizi eşek arısı soksun

Ünlüol'um insanca gün görelim
Bir olalım birliği ön görelim
Dostluk kardeşliği her dem görelim
Dilinizi eşek arısı soksun

23.)

Nice görülmemiş hile
Tövbe bismillah bismillah
Belli kim kimle el ele
Tövbe bismillah bismillah

Gördük türlü türlü yüz var
Sizde dere tepe düz var
Hiçbir şey görmeyen göz var
Tövbe bismillah bismillah

Ferman sizin fermanınız
Zaman sizin zamanınız
Mazluma yok amanınız
Tövbe bismillah bismillah

Siz şerrinizle yoğrulun
Kendi sebebiniz olun
Nefretinizde boğulun
Tövbe bismillah bismillah

Gözümüz kör mü görmesin
Aklımız yok mu ermesin
Ünlüol nasıl demesin
Tövbe bismillah bismillah

24.)

Hırsıza hırsızlık yapma desek de
Kendimizi boşa kandırıyoruz
Yaptığını bir bir ispat etsek de
Doğruya kimi inandırıyoruz

Çalmak ruhuna işlemiş bayağı
Eli dursa yine durmaz ayağı
Hiç oralı olmaz duysa kulağı
Sanılmasın ki utandırıyoruz

Vebale giriyor o bu demeden
Rahat etmez mazlum hakkı yemeden
Üste çıkar sen bir şey söylemeden
Sanmayın onu usandırıyoruz

Ünlüol bilinir nedeni belli
Huyu suyu soyu ve geni belli
Şeytanın yolundan gidene belli
Yine de mükâfatlandırıyoruz

25.)

Ayaklar altına alınmış olan
İhtiyaç halinde kıymete biner
Ötelenip uzak kalınmış olan
İhtiyaç halinde kıymete biner

Kimse bilmiyor mu dün ne demiştik
Dünya mı değişti biz mi değiştik
Bir zamanlar asla istememiştik

İhtiyaç halinde kıymete biner

Dirayetli olmalıdır merciler
Tezat düşmemelidir tercihler
Öcü dediğine artar metihler
İhtiyaç halinde kıymete biner

Nice kul hakkını götürenler var
Akıl belleğini yitirenler var
Kovduğunu geri getirenler var
İhtiyaç halinde kıymete biner

Hakkaniyet ile görmeli bir göz
Değişmemelidir insandaki öz
Ünlüol'um yenilmemelidir söz
İhtiyaç halinde kıymete biner

26.)

Bakma boyuna posuna
Sözünü yiyen yiyene
Güvenme dünkü pozuna
Sözünü yiyen yiyene

Belirsizdir şahsiyetler
Değişkenmiş vasiyetler
Kabul görür vesayetler
Sözünü yiyen yiyene

Menfaat imiş düşleri
Akla ziyan görüşleri
Rağbette u dönüşleri
Sözünü yiyen yiyene

Bel bağlarsan yanılırsın
Zorda yalnız kalırsın
Elbet dersini alırsın
Sözünü yiyen yiyene

Ünlüol şaşırma artık
Çoğunun astarı yırtık

Anlarsın niyetler fırtık
Sözünü yiyen yiyene

27.)

Yalandan dolandan medet umanla
Hangi anlayışla yaşıyorsunuz
Olmayanı olmuş gibi sunanlar
Hangi anlayışla yaşıyorsunuz

Herkes hak hukuka sarılmalıdır
Vicdani bir düzen kurulmalıdır
Hak deyince yer gök durulmalıdır
Hangi anlayışla yaşıyorsunuz

Üst üstüne atılır olmuş takla
Yapılan sığmıyor mantığa akla
Ne kazanırsınız böyle olmakla
Hangi anlayışla yaşıyorsunuz

İstismar edilir safi duygular
Yazık doğru sanılıyor kurgular
Ünlüol bir türlü bitmez algılar
Hangi anlayışla yaşıyorsunuz

28.)

Ayakları yere basmayanlardan
Vatana millete ne hayır gelir
Gerçek deyip gerçek yazmayanlardan
Vatana millete ne hayır gelir

Daim oldu bittiye getirenden
Her işini hileyle bitirenden
Kişilikten kişiliğe girenden
Vatana millete ne hayır gelir

Hakkı adaleti ilke etmezden
İkilikten başka yola gitmezden
Utanma bilmeyen astarsız yüzdən
Vatana millete ne hayır gelir

Eğri doğru farkına ermeyenden
Yaratılanı eşit görmeyenden
Hak edene hakkını vermeyenden
Vatana millete ne hayır gelir

Bu gün benden ise yarında senden
Her şekilde kul hakkını yiyenden
Nevri dönmüş insafsızlık edenden
Vatana millete ne hayır gelir

Ünlüöl der her türlü şarlatandan
Ortalığı bir birine katandan
İftira atandan çamur atandan
Vatana millete ne hayır gelir

29.)

Şükür yine zamlar geldi
Zamsız olmuyor kardeşim
Gönlümüz huzura erdi
Zamsız olmuyor kardeşim

Gözümüz yolda kalmıştı
İçimiz pek daralmıştı
Bizi endişe almıştı
Zamsız olmuyor kardeşim

Bol bolamat çarşı pazar
Korkarım ki değer nazar
Maaş erise ne yazar
Zamsız olmuyor kardeşim

Boşaltarıktan cepleri
Havaya atak kepleri
Bayram etsin sebepleri
Zamsız olmuyor kardeşim

Gerek var mı listesine
Geçtik çoktan ötesine
Gündüzüne gecesine
Zamsız olmuyor kardeşim

Ünlüol'um içim rahat
Bekliyorum daha kat kat
Keyiflenip yan gel de yat
Zamsız olmuyor kardeşim

30.)

İnsanlıktan nasibini almamış
Akıl budalası olanlar gördüm
İyi de güzel de karar kılmamış
Akıl budalası olanlar gördüm

Peşindeler türlü türlü oyunun
Gereğini yaparlarmış soyunun
Hakkını vermeyen çoktur boyunun
Akıl budalası olanlar gördüm

Keyfiyet halleri hal ehli değil
Kendinden gayrıya gerekli değil
Sevgi ve merhamet yürekli değil
Akıl budalası olanlar gördüm

Hayır düşünceler taşıyorlar
Işığım diyorlar ışımıyorlar
Konuşulan gibi yaşamıyorlar
Akıl budalası olanlar gördüm

Kötü emellere ederler hizmet
Hakka hakikate vermezler kıymet
Umursamıyorlar kopsa kıyamet
Akıl budalası olanlar gördüm

Ünlüol sözümün arkasındayım
Sevmeyenlerin ilk sırasındayım
Onların karalı sayfasındayım
Akıl budalası olanlar gördüm

31.)

Bir maaşla aile geçindirmek
Çok şey masallarda kaldı ne yazık
Bayramlarda çocuğun sevindirmek

Çok şey masallarda kaldı ne yazık

Yoksulluk git gide çoğaltılıyor
Kadere kismete bağlatılıyor
İmkânlar gün güne daraltılıyor
Çok şey masallarda kaldı ne yazık

Boş vermişlik bizde sanki genetik
Varla yok arası hayli kiritik
Sorgulamamız yok irade yitik
Çok şey masallarda kaldı ne yazık

Ünlüol'um kaç defadır tosladık
Sorunları Allaha ısmarladık
Hak aramayı iyice boşladık
Çok şey masallarda kaldı ne yazık

32.)

Atam sen bizleri niye kurtardın
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz
İsteseydin elbet sende kaçardın
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Devşirme olurduk kansız olurduk
Kalmaz beş vakit zamansız olurduk
Gavurlaşırđık imansız olurduk
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Sen olmasan şimdi vatansız idik
Esarete idik dermansız idik
Esamemiz okunmaz cansız idik
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Bizler iyilikten bilen değiliz
Aklımız başına gelen değiliz
Gördük kendimizde halen değiliz
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Keşke yunan galip gelseydi dedik
Düşmanları bile sana yeğledik

Ezelden beridir zaten böyleydik
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Aziz hatırına hakaret ettik
Emanetlerine ihanet ettik
Bilsen nerelere şikayet ettik
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Millilik diyorsan yüzeyselleşti
Niceleri gelip yurda yerleşti
Parası olana sanki beleşti
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Milli iradeyi bir eylemiştin
Türkler doğru ve çalışkan demiştin
Medeniyeti hedef göstermiştin
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

Özlüyoruz Türk milleti demeni
İstemezdim bu günleri görmeni
Ünlüol'um bir gün ararlar seni
Biz yaptıklarını hak etmiyoruz

33.)

Hiç mi fare görmediniz
Peynirin peşinden giden
Farkına mı ermediniz
Terfinin peşinden giden

Fare yapar fareliği
Budur onun özelliği
Umursamaz rezilliği
Nefsinin peşinden giden

Kimi fare kimi tilki
Hiç biri değişmez bil ki
Bu kaçınıcı ilk değil ki
Zevkinin peşinden giden

Ünlüol sözüm ortaya

Alınan üstüne saya
Mutlak çekiyordur maya
Keyfinin peşinden giden

34.)

Fakire yardım eden
Ömründe fakirlik görmesin
Fakirin hakkını yiyen
Fakir olmadan ölmesin

İnsana iftira atan
Attığı iftirada boğulsun
Fitne fesadı çoğaltan
Oda şeytanından bulsun

Masum halkları kandıran
Türlü türlü dolandıran
Vazgeçilmezliğine inandıran
Korktuğu yerlere uğrasın

Siz biz diye ayırıştırın
Ortalığı karıştırın
Mazlumları ağlaştıran
Gözyaşı selinde boğulsun

35.)

Adalet taraf olamaz
Çekiştirip durmayınız
Herkes kendince anlamaz
Keyfinizce yormayınız

Onun değişmez ilkesi
Bir tutmalıdır herkesi
Kimsesizlerin kimsesi
Umutları kırmayınız

O hepimize gerekli
Böyle kalmalı sürekli
Hakkaniyet içerikli
Bırakında soymayınız

Olmalı vicdanın sesi
Olmasın güçlünün süsü
İnsanlığın temel taşı
Onu bari çalmayınız

Ne topal olsun nede kör
Işık olsun gerçeği gör
Sesi çıkmayanlara dil
Olsun mani olmayınız

Ne Haydarın ne senindir
O ki cümle âlemindir
Müdahalesiz yemindir
Kör şeytana uymayınız

36.)

Bu dünyayı ben yarattım diyenler
Kendinden başkasına hak görmeyenler
Azıp hakkı hukuku çiğneyenler
İlahi adaleti bilmez misiniz

Tevazu hoşgörü eğer kar ise
İncinsen de incitme hükmün var ise
Yaşam sana kolay bana zor ise
İlahi adaleti bilmez misiniz

Fesatlık fitnelik nereye kadar
Her bir şeyler sana bizeyse kader
Bir gün olur mutlak tecelli eder
İlahi adaleti bilmez misiniz

Haydar der bu dünya sana mı kalır
İnsanlık dediğin böylemi olur
İnsan insanları hedef mi alır
İlahi adaleti bilmez misiniz

37.)

Hak yiyenler halt yesinler
Emeği nerden bilsinler
Bekleme insafa gelsinler

Soysuz emek hırsızları

Karnı toktur gözü açtır
Sen değil de o muhtaçtır
Vicdanı yok kalbi taştır
Soysuz emek hırsızları

Onlara çanak tutanlar
Senin hakkını yutanlar
Onunla keyif çatanlar
Soysuz emek hırsızları

Nasıl yiyip içiyorlar
Ucuz paha biçiyorlar
Hak vermekten kaçıyorlar
Soysuz emek hırsızları

Haydarım bu bir somuttur
Senden çaldığı umuttur
Üstümüzde kara buluttur
Soysuz emek hırsızlar

38.)

Tükenmiş adalet mağdur insanlar
Herkes birbirini kırıp duruyor
İte uğursuza kalmış meydanlar
Şeytani planlar kurup duruyor

Sade adı kalmış hakça düzenin
Haksız paylaşımı vardır ezenin
Kul hakkı kalırım yanına yiyenin
Sabır son noktaya varıp duruyor

Merhametle vicdan açmış arayı
Biri ötekine çalar karayı
Ayıramaz olduk akla karayı
Alakasızlara sorup duruyor

Neden ki gideriz tersi tepesine
Bizler kapılmışız dünya hırsına

Selam vermez birisi birisine
Nükteli lafları vurup duruyor

Haydar'ım sığındım ben görünmeze
Bu gidişat korkarım bilinmeze
Akıl fikir erdiremedim ben size
Mazlum ağlar sultan gülüp duruyor

39.)

Çorum'dan Sivas'tan beri
İşte yobazların şerri
Yakıyorlar diri diri
Yok mu Allah'tan korkunuz

Kan içici lanet seni
Gördük elinden geleni
Sizce insanlık böyle mi
Yok mu Allah'tan korkunuz

Nasıl akıl nasıl fikir
Böyle midir sizde zikir
İnsanlık yoksunu fakir
Yok mu Allah'tan korkunuz

Can cana bunu eder mi
Oruç namaz temizler mi
Allah bunu af eder mi
Yok mu Allah'tan korkunuz

Haydar der insanlık yokmuş
İnsanlık maskesi takmış
Cayır cayır canlar yakmış
Yok mu Allah'tan korkunuz

40.)

İnsanlığı yok ettiniz
Canilere lanet olsun
Cehennemi hak ettiniz
Canilere lanet olsun

Sivas Maraş'la Çorum'dan
Can yaktınız acımadan
Af etmez sizi yaradan
Canilere lanet olsun

Canı kutsal tanımışız
Hakkı onda aramışız
Biz hak narına yanmışız
Canilere lanet olsun

Ehlibeytten soyumuz
Yakmaya yoktur huyumuz
Mervan'dır sizin soyunuz
Canilere lanet olsun

İnancınızda yalandı
Zaten zor ile inandı
Eliniz kana bulandı
Canilere lanet olsun

Sözde haktan taraftınız
İbrahim'i ateşe attınız
İnsanlıktan da çıktınız
Canilere lanet olsun

Yoktur bunun telafisi
Lanetlendiler hepsi
Gebersinler pisi pisi
Canilere lanet olsun

Haydarım bu nasıl iman
Hortluyorlar zaman zaman
Olamazsınız Müslüman
Canilere lanet olsun

41.)

Atam senin izindeyiz
Diyebilmek çok isterdim
Senin her bir sözünde
Diyebilmek çok isterdim

Her taraftan yara aldık
Geriden geriye kaldık
Seni çok iyi anladık
Diyebilmek çok isterdim

Bıraktığından geliştikçe
Cumhuriyette birleştikleri
Cehalet ile savaştık
Diyebilmek çok isterdim

Emanete sahip çıktık
Medeniyet başın çektik
Uygarlık bayrağın diktik
Diyebilmek çok isterdim

Haydar seni atam bildik
Ayakta duruyok dimdik
İlim irfanı öğrendik
Diyebilmek çok isterdim

42.)

Size soruyorum bütün insanlar
Kötülükten ne kar buluyorsunuz
Ezilen yıkılan her dem masumlar
Kötülükten ne kar buluyorsunuz

Mantığım almıyor yapılanları
Şeytanlığınız yapıyor bu planları
Gözünü kan bürüyüp savaşanları
Kötülükten ne kar buluyorsunuz

Kolayı var iken zoru seçtiniz
Aklınızdan fikrinizden mi geçtiniz
İnsanların arasını açtınız
Kötülükten ne kar buluyorsunuz

Lanet olsun yapanların özüne
Gün gelir Haydar da tükürür yüzüne
Zevkiniz için mi amacınız ne
Kötülükten ne kar buluyorsunuz

43.)

Türkiye Türklerin değilmiş gibi
Türküm demeyi de korkutuyorlar
Türklük düşmanları sevilmiş gibi
Türküm demeyi de korkutuyorlar

Bazı hesapların peşine düşmüş
Türk düşmanı Türkiye'ye üşüşmüş
Birilerinin aklı fikri değişmiş
Türküm demeyi de korkutuyorlar

Türkün Trükten başka bir dostu yoktur
Dost görünen ihanetçisi çoktur
Bu kimin üstüne vazife haktır
Türküm demeyi de korkutuyorlar

Atamın izinden gidilmeyerek
Ayırdılar sağcı solcu diyerek
Mezhepçiliği de körükleyerek
Türküm demeyi de korkutuyorlar

Haydarım ben aleviyim ve türküm
Sahibidir Alevi'si, Sünni'si bu mülkün
Türkün geleceğine hakkı olmalı türkün
Türküm demeyi de korkutuyorlar

44.)

Meğer fani olan dünya değilmiş
İnsanoğlu her belanın başıymış
Her devrin birde yezidi varmış
İnsanoğlu her belanın başıymış

Bu dünyayı benimseyip kananlar
Kendisini tek kudretli sananlar
Mazlum hakkına çullanıp konanlar
İnsanoğlu her belanın başıymış

Türlü hile ile dolap çeviren
Hak yiyerek yaptığına sevinen
Şer ile şeytanı yoldaş edinen

İnsanoğlu her belanın başıymış

Adaleti özde değil dilinde
Cennet cehennemde senin elinde
Hayvan bile olmaz senin yerinde
İnsanoğlu her belanın başıymış

Şeytana uyarsın belki bir anlık
Haydar sonrası faydasız pişmanlık
Bu ne kin bu ne gazez bu ne düşmanlık
İnsanoğlu her belanın başıymış

45.)

Caniler meydanı boş bırakmıyor
Yine insanların canı yanıyor
Feryada figana dönüp bakmıyor
Yine birinin ocağı sönüyor

Mazlumların hakkı savunulmuyor
Mağdur olan ise korutulmuyor
Şiddet ile tacizler son bulmuyor
Yine birinin yarası kanıyor

Şu lanet olası cinsiyetçilik
Vahşileşmiş artık adi bencillik
Bu zamanda böyle bir gericilik
Yine birinin anası ağlıyor

Haydar vurdumduymaz bir anlayıştır
Biri çıkıp demez bunlar yanlıştır
Adalet yine Allah'a kalmıştır
Yine birinin ahı yerde kalıyor

46.)

Ne kadar uğraşsanız yine nafile
Tarihler yazacak Atatürk diye
Anlatamıyoruz cahil oğlu cahile
Tarihler yazacak Atatürk diye

Birçok ülke gıpta ile bakıyor

Senin yapamadığını onlar yapıyor
Onu seven ne azalıyor nede sapıyor
Tarihler yazacak Atatürk diye

Bu nasıl anlayış bu nasıl kafa
İhanet kimliğinizi kaldırın rafa
Vatan sevgisiyle bakın etrafa
Tarihler yazacak Atatürk diye

İngiliz Fransız Yunan elinden
Kurtardı milleti esaretinden
Düşmanları korktu cesaretinden
Tarihler yazacak Atatürk diye

Küllerinden kurdu cumhuriyeti
Kölelikten yarattı bu hürriyeti
İlelebet kıldı Türk milliyeti
Tarihler yazacak Atatürk diye

Türk'ü Kürdü Laz'ı hepsi birleşti
Ötekileşmeden birbirine kaynaştı
Vatan için düşmanlarla savaştı
Tarihler yazacak Atatürk diye

Emeğin saymakla biter mi atam
Allah'ından bulsun iftira atan
Bu toprak seninle olmuştur vatan
Tarihler yazacak Atatürk diye

Seni bütün dünya takdir ediyor
Çünkü yolu aydınlığa gidiyor
Haydar sana ulu önderim diyor
Tarihler yazacak Atatürk diye

47.)

Senin varsa padişahın
Benimde var güzel şahım
Olmaz sana eyvallahım
Biz hakka eyvallah deriz

Gel nefisini kurban eyle
Mazlumları seyran eyle
Gönülleri bayram eyle
O zaman eyvallah deriz

Sevap değil cana kıymak
Onu dolaplara koymak
Amaç muhtaca dağıtmak
Aslına eyvallah deriz

Kul hakkını yemez isen
Kusurları görmez isen
Bizi de kem bilmez isen
Biz dosta eyvallah deriz

Kimse muhtaç kalmamalı
Yılda bir gün olmamalı
Fakir de her gün doymalı
Bizlerde eyvallah deriz

Hep menfaate taptınız
Yoksulu umar yaptınız
Ondanda sevap kaptınız
Biz nasıl eyvallah deriz

Haydar kendini aldatma
Olmaz hayaller yaratma
Kısa kes fazla uzatma
Öz söze eyvallah deriz

48.)

Kim var yarınından emin
Vahim oldu hayatımız
Yollar puslu kaygan zemin
Vahim oldu hayatımız

Dün denenler yalan olur
Yarın başka sebep bulur
İstikrarsızlık dem vurur
Vahim oldu hayatımız

Bu günler dünü aratır
Daim sorunlar yaratır
Bu vicdanları kanatır
Vahim oldu hayatımız

Gurup gurup ayırdılar
Birilerini kayırdılar
Zalimleri doyurdular
Vahim oldu hayatımız

Kardeşlik yok kutuplaştı
Dostluklar sarpa dolaştı
Her herkesle dalaştı
Vahim oldu hayatımız

Siyasetin dili zehir
Rakip insan değil zahir
Kincilikte buldu zuhur
Vahim oldu hayatımız

Demek ki bunu hak ettik
İleri derken geri gittik
Haydar umudu tükettik
Vahim oldu hayatımız

49.)

Açıktır onun sofrası
Fakir gani gönüllüdür
Sermayesidir orası
Fakir gani gönüllüdür

Karnı dosya şükür eder
Üstü açıksa sabır eder
Kimi var ki kime gider
Fakir gani gönüllüdür

Çalmaz çırpamaz talan etmez
Bire alıp beşe satmaz
Candır vicdansızlık yapmaz
Fakir gani gönüllüdür

Yediği alın teridir
Tüm variyeti elidir
Belki sizce o delidir
Fakir gani gönüllüdür

Çok soysuzlar hakkını yer
O hakka havale eder
Huzur elbisesin giyer
Fakir gani gönüllüdür

Kudretlide yok merhamet
Fakir Allaha emanet
Reva görenlere lanet
Fakir gani gönüllüdür

İşte böyle hal vaziyet
Zenginler derdi eziyet
Bu hali bir mecburiyet
Fakir gani gönüllüdür

Vicdansızlar işte görün
Umursamazsanız gülün
Haydar der insafa gelin
Fakir gani gönüllüdür

50.)

Lanet olsun zalim oğlu zalime
Halden bilmez dilden bilmez ne dersin
Hiç bırakmaz devam eder zulüme
Haktan bilmez dinden bilmez ne dersin

Büyüğüm der görmez küçük dağları
Bıktırıyor ölüleri sağları
Ziyan etti bu güzelim çağları
Yoktan bilmez dünden bilmez ne dersin

Bütün umutların oldu katili
Zehir zemberekle söylüyor dili
Ayıramaz âlim ile cahili
Ondan bilmez benden bilmez ne dersin

Bencilik kaplamış kör ola gözü
Sevgi hoşgöründen yoktur bir sözü
Hamutuyla yutar oldu öküzü
Açtan bilmez senden bilmez ne dersin

Lanetin yerine rahmet okusak
Takdir ederiz hep beraber tokuşsak
Onun nezdinde de bizler yokusak
Candan bilmez tenden bilmez ne dersin

Atı alan Üsküdar'a yol tutar
Umursamaz aldırılmaz bir hal tutar
Haydarım bu zulüm herkesi yutar
Hayrı bilmez şerden bilmez ne dersin

51.)

Lanetler olsun yezide
Cehennem olsun mekânı
Mahkûm kalsın eziyete
Cehennem olsun mekânı

Kâfirlik onun makamı
Lanetle anılsın namı
Ölüp kurtulmak kolay mı
Cehennem olsun mekânı

Sabileri bile kesti
İnsanlığa idi kasti
Harlı ateş olsun dostu
Cehennem olsun mekânı

Şu zamane yezitleri
Şerle beslenir itleri
Orda geçsin vakitleri
Cehennem olsun mekânı

Lanet lanet yine lanet
Zihniyetleri muhannet
Özlerinde var ihanet
Cehennem olsun mekânı

Topraklar kabul etmesin
Mahşer yerine gitmesin
Haydarım buda yetmesin
Cehennem olsun mekânı

52.)

Yunan galip gelse diyen
Türlü türlü haltlar yiyen
Bize daim kin besleyen
Cumhuriyet düşmanları

Düşmana kulak asarlar
Bindiği dalı keserler
Bir gün gelir kan kusarlar
Cumhuriyet düşmanları

Huzur bozmaya gelmişler
Türklüğü hedef bilmişler
Şeytanca karar vermişler
Cumhuriyet düşmanları

Esareti kim bitirdi
Atam özgürlük getirdi
Bence aklını yitirdi
Cumhuriyet düşmanları

Düşmandan taraf aldınız
Bir kara bulut oldunuz
Rahatlıktan kudurdunuz
Cumhuriyet düşmanları

Ortadoğu ekseniniz
Arapçılık aksanız
Akıl fikir noksanınız
Cumhuriyet düşmanları

Faydanız yoktur ülkeye
Bu hinciniz kime niye
Biz burdayız ölesiye
Cumhuriyet düşmanları

Haydar cumhuriyet kurduk
Köle idik insan olduk
Sanmıştık sizden kurtulduk
Cumhuriyet düşmanları

53.)

Yokluk artar günden güne
Gıpta ediyoruz düne
Bugünde zam gelmiş yine
Vah garibe vah yoksula

Var olanın varı artar
Çalışmadan karı artar
Fakirin zararı artar
Vah garibe vah yoksula

Üçü yoktur beşi yoktur
Kaygısız bir başı yoktur
Umudu yok aşı yoktur
Vah garibe vah yoksula

Bazısının tuzu kuru
Hiç bir zaman görmez zoru
Garibin var intizarı
Vah garibe vah yoksula

Oy zamanı hepsi güzel
Türlü iltifatlar düzer
Sonrasında seni ezer
Vah garibe vah yoksula

Sudan geçene kadarmış
Muhtaçlığı o kadarmış
Sana fakirlik kadermiş
Vah garibe vah yoksula

Derdini döksen kızarlar
Hemen kuyunu kazarlar
Yetmedi birde azarlar
Vah garibe vah yoksula

Haydarım sanki dayın var
Dört senede bir oyun var
Sonra bitmeyen sorunlar
Vah garibe vah yoksula

54.)

Ne anladı ne de duydu
Yine bize tavır koydu
Zaten olacağı buydu
Halkın derdini bilen yok

Zengin zevki sefasında
Fakir ekmek kavgasında
Uçurum var arasında
Halkın derdini bilen yok

Menfaatsiz yüze gülmez
Vallahi yanına gelmez
Ölsen de halinden bilmez
Halkın derdini bilen yok

Kendi imkânları gani
Yoksula gelince hani
Eşit değilmişiz yani
Halkın derdini bilen yok

Verirlerse lütuf olur
Sonra fazlasını alır
Çok şey lafta sözde kalır
Halkın derdini bilen yok

Haydar boşa konuşuyor
İmkânsızlığa koşuyor
Sorunlar dolup taşıyor
Halkın derdini bilen yok

55.)

İsyankâr olduk herhalde
Durmuyoruz elde belde
Artık hoşgörölük dilde

Tapar olduk menfaate

Hayır dedikçe şerleşti
İnsan dedik canileşti
Dost dediğin fenalaştı
Tapar olduk muhannete

Küle muhtaç olunurdu
Her şey ödünç alınırdı
Dosta sadık kalınırdı
Tapar olduk ihanete

Yok mütevazı iyilik
Haydar bu ne şeytanilik
Maneviyatta sefillik
Tapar olduk maddiyata

56.)

Soyguncuyu talancıyı
Musallat edene lanet
Düzenbazı yalancıyı
Musallat edene lanet

Art niyetlidir planı
Mazlum ahını alanı
Onlar ile bir olanı
Musallat edene lanet

Haksızları koruyanı
Hep bir çıkar arayanı
Umutsuzluğa her yanı
Musallat edene lanet

Geleceğimizi çalanı
Her şeyi kendine alanı
Korku endişe salanı
Musallat edene lanet

Yok ederler hayalini
Şeytanlar görsün halini

Değerlerin katilini
Musallat edene lanet

Haydar doğru söz hata mı
Her daim geren ortamı
İçimizi karartanı
Musallat edene lanet

57.)

Namuzsuzu şerefsizi
Ben Allah'a ısmarladım
Biri değil cümleleri
Ben Allaha ısmarladım

Dost görünen düşmanları
Defterden sildim onları
Mahlûkatlık insanları
Ben Allah'a ısmarladım

Adam görünüyor güya
Çürük vicdan çürük maya
Kalmamış ki edep hayâ
Ben Allah'a ısmarladım

Sevdim deyip sevmeyeni
Haram helal bilmeyeni
Gözü bir şey görmeyeni
Ben Allah'a ısmarladım

Mevlam iyisini bilir
Her şeyin sırası gelir
Herkes ettiğini bulur
Ben Allah'a ısmarladım

Haydarın sözü namustur
Dost dediği daim dosttur
Olmayanlar zaten boştur
Ben Allah'a ısmarladım

58.)

Birileri gazezine gülüyor
İnsanlıktan nasip almayan kullar
İnsanın başına her şey geliyor
Kendini haddini bilmeyen kullar

Acılara tuzla biber ekerler
Kin kusmaya zor gününü beklerler
Başa gelir gönlündeki dilekler
Olmayan insafa gelmeyen kullar

Neden insanlara kuyu kazarlar
Keyfiyetten rahatlıktan azarlar
Niyeti bozursa öfke kusarlar
Âdem makamına ermeyen kullar

Haydar ister düşün istersen delir
Bu gün İzmir olur yarın kim bilir
Kaskatı vicdanlar yumuşar erir
İnsan sıfatına girmeyen kullar

59.)

Bu dünya kimseye kalmaz bilinir
Ağayım paşayım beyim diyenler
Haksızın hakkından bir gün gelinir
Yetimin mazlumun hakkın yiyenler

Olan bilmez olmayanın halinden
Bir fayda bekleme böyle birinden
Sözde hakkı düşürmezler dilinden
Haram zıkkımlanıp karnı doyanlar

İnsanı basamak gibi görürler
Asalaklar daim kana girerler
Nemalanıp sana telkin veriler
Yalakalığa ihtiyaç duyanlar

Mazlum sahiplidir yalnız değildir
Her can eşittir kulunuz değildir
Bu milletin malı deniz değildir
Göz boyayıp da milleti soyanlar

Fitne fesatlığı huy edinenler
Kaostan kargaşadan geçinenler
Birlik beraberlikten kaçınanlar
Düşüncesiz bencilliğe uyanlar

Haydar vatan hay biyeden olmuyor
Sahip çıkmaz isek o da kalmıyor
Uyur olduk kimse bir ders almıyor
Silkelenelim artık hey uyuyanlar

60.)

Bir virüs dünyaya kafa tutuyor
Ne haliniz varsa görün der gibi
Pençesine düşürdüğünü yutuyor
Artık ipiniz elimde der gibi

Anne evladına sarılamıyor
Akıllarda şüphe sorgulanıyor
Bir türlü çözüme varılamıyor
Benimle iyi geçinin der gibi

Ne hale getirdi koca evreni
Evirip çevirdi bozdu devranı
Dolaştı da tamamladı seyranı
Bir yere kaçamazsınız der gibi

Kimi canından kimi işinden oldu
Umutsuzluk dünyayı esaret aldı
Haydar hepimizden çok şeyler çaldı
Dur bakalım hele hele der gibi

61.)

Liyakat kalmamış dalga geçilir
Doğrular itilir yanlış seçilir
İnsanın aklıyla arası açılır
Bu güzelim halka ne oldu böyle

Anlamak istesem de anlayamam
Faydasız düşünceyi kavrayamam
Halkımı av görüp de avlayamam

Bu güzelim halka ne oldu böyle

Sokak zamları yüzde elli iken
Hesap kitap ortada belli iken
Eskiden daha da düzenli iken
Bu güzelim halka ne oldu böyle

Güdümlü olmuşuz füzeler gibi
Aldırış etmeyiz görmüşken dibi
Dış güçler değil ki bunun sebebi
Bu güzelim halka ne oldu böyle

Ayan beyan gerçekler görünüyor
Çoğu bunu görmeye eriniyor
Akla mantığa ters geliniyor
Bu güzelim halka ne oldu böyle

Bir eli yağda bir eli balda mı
İşsizlerin sayısı sıfırda mı
Ekonomi böyle tıkrında mı
Bu güzelim halka ne oldu böyle

Haydar anlatırsın nerde anlayan
Var mı doğruları duyup dinleyen
Yanlış fark edip ondan dönmeyen
Bu güzelim halka ne oldu böyle

62.)

On yedi yaşında bir fidan idi
Çocukları asmak mıdır çareniz
Halkını sevmesi tek neden idi
Umuda kin kusmak mıdır çareniz

Yaşat ki insanı yaşayabilesin
İnsanlık vasfını taşıyabilesin
Lanetlenmekten kurtulabilesin
Halkın sesini kısmak mıdır çareniz

İsmail'i berkini Erdal ereni
Bunlara yaşamayı çok göreni

Lanetlerim kanınıza gireni
Sebep olup susmak mıdır çareniz

Merhamet bekleme kara vicdandan
Hınç mı alınır mış körpe fidandan
Haydar medet ummayınız idamdan
Zafer sanıp coşmak mıdır çareniz

63.)

Fakire gelince imkân tükendi
Elleri titriyor birileri var
Zengine gelince emret efendi
Destegi bitmiyor birileri var

Asgari ücrete aylar düşünür
Bizi enflasyona yenik düşürür
Dar gelirlinin ekmeği küçülür
Bunu fark etmiyor birileri var

Alın teri döken avcunu yalar
Teri dökmeyenin kasası dolar
Liramız erirken artıyor dolar
Kendin eritmiyor birileri var

Haydar bu hallere bir tuhaf olur
Yoksul milli gelirden muaf olur
Zenginlerin vergi borcu af olur
Bunlarda yetmiyor birileri var

64.)

Mervan özünü gösterdi
Gelip fitnelik estirdi
Canımıza kast ederdi
Katletti yaktı bizleri

Bu dünyayı kirlettiler
İnsanlığı yok ettiler
Kardeşliği katlettiler
Kan bürümüştü gözleri

Bizi kurban bilirlerdi
İnsafa zor gelirlerdi
Kan emici vampirlerdi
Zaten böyleydi özleri

Ateşlerde figan sesi
Ciğerlerde duman isı
Allaha oldular asi
Körüklediler közleri

Çoluk çocuk hamilesi
İşkence dolu hamlesi
Kara vicdanlı cümlesi
Hiç utanmadı yüzleri

Elleri insanlık kırı
Kanlı katildir her biri
Bu ne vahşet diri diri
Tarih yazacak sizleri

Katliamlar dizi dizi
Saysam utandırmaz sizi
İnsanların şerefsizi
Açığa çıktı gizleri

Nidamız arşa ulaştı
Kerbelaları dolaştı
Neslinize kan bulaştı
İhanet elde kozları

Haydar hep ezilen biz var
Maraş'ta Sivas'ta köz var
Çorum'da ateşli yaz var
Asla kapanmaz izleri

65.)

Yürü bire yalan dünya
Benim için boş gibisin
Dost değil düşman oldun ya
Bağrı kara taş gibisin

Olur işimi öldürman
Eğer düşersen kaldırman
Asla çilemi doldurman
Gözümdeki yaş gibisin

Bir can verdin yaratmadın
Düşmanımı aratmadın
Canı bana yar etmedin
Dört mevsimde kış gibisin

Hep zıkkım yiyip içire
Haydar'ı ettin biçare
Ömrümü boşa geçire
Sen bana nahoş gibisin

66.)

Bu dünyadaki en büyük düşmandan
Neler çekiyoruz biz çağlar boyu
Asırlarda gelip geçse üstünden
Değişmedi gitti kâfirin soyu

Hilekârlığı hiç bırakmıyorlar
Onlar kuldan Allah'tan korkmuyorlar
Hakkın dediğine de bakmıyorlar
Şeytanidir kişiliği ve huyu

İnsanlık vasfına ermemiş kişi
Dünyada fitnelik çıkarmak işi
Kurtlara kuşlara kalası leşi
Şah Hüseyin'ime vermedi suyu

Saltanat uğruna heba edilen
Ehlibeyt idi orada katledilen
Neyin kini öfkesidir güdülen
Yoktur Yezitte imanla sağduyu

Hiç kimse özünden kopamıyormuş
Din insanı insan yapamıyormuş
Menfaat uğruna tapınıyormuş
Kandır candır onun yiyip doyduğu

Haydar lanet Yezit zihniyetine
Kâfirlik yakıştı meziyetine
Hak azap eylesin külliyetine
Cehennem olsun tek mekân kurduğu

67.)

Nasıl anlatayım fitne yobazı
İnsanlığın tersinedir çabası
Bir anda kurarlar hemen kumpası
Vatan evladına kıyar vicdansız

Fetvalar dizerler olmadık yere
Ahkâm kesilirler bilmedik yere
Yemin billâh eder görmedik yere
Hemen iftirayı yayar vicdansız

Kendisine yakışan işlediği
Kargaşa çıkartmak tek istediği
Zulüm ve işkencedir becerdiği
Ortalığı kana boyar vicdansız

İzmir menemende bir kanlı sayfa
Yine şuursuzca bir cani tayfa
Bu nasıl anlayış nasıl bir kafa
Yaptığına sevap diyor vicdansız

Tarihe de kara bir not düşüldü
Sevaptır diyerekten ant içildi
Hunharca bir insan kurban seçildi
Şerefsizlikten şeref duyar vicdansız

Öğretmen Kubilay genç delikanlı
Sana kast edenin fikride kanlı
Sana bunu yapan sahte imanlı
Kendisi nerden ne sayar vicdansız

Cumhuriyet şehidimiz Kubilay
Onların eseridir bu yıldızlı ay
Haydar der ki size gönüller saray
Sana kıyanları sayar vicdansız

68.)

İnsanım deyip de olamayan var
İnsanlıkla bir bağ kuramayan var
Nefsinden benliği kovamayan var
Hak adalet lafta kaldı mı kaldı

Zoraki sevecen bazı pozları
Ayrımcılık içinde sinsi kozları
Şuursuzca artırıyor dozları
Hak adalet lafta kaldı mı kaldı

Toplumunu katarlar toza dumana
İnsaf eylemezler hiçbir amana
Ne dine uyarlar nede imana
Hak adalet lafta kaldı mı kaldı

Mahzuni çekmedi boşuna yuhlar
Kurt kuzu postunda kendini saklar
Haram ile doyup taşar kursaklar
Hak adalet lafta kaldı mı kaldı

Makamı olsa da mantık olmuyor
Bencil davranmaktan geri kalmıyor
Taraf olmayanı gaile almıyor
Hak adalet lafta kaldı mı kaldı

Anlatırım anlatırım anlamaz
Sağduyusuz olmuş bunu kavramaz
Senin derdin diyor beni bağlamaz
Hak adalet lafta kaldı mı kaldı

Sonra pişman olsa da kar eylemez
Bu günümü yarına kar eylemez
Hak olanı bizlere yar eylemez
Hak adalet lafta kaldı mı kaldı

Adalet hak ise yolu da tektir
Tüm canları ayırmadan sevmektir
Haydar'a kızınca işin sövmektir
Hak adalet lafta kaldı mı kaldı

69.)

Zamlar gelir yüzde elli
Enflasyon on dört olmuş
İnanması çok zor belli
Kargalarda güler olmuş

Fakirin ekseni kaydı
Bitpazarına nur yağdı
Her gelen fakiri soydu
Sanma ki gözleri doymuş

Kusur etmeyiz saygıda
Asla olmayız kaygıda
Bizler tozpembe uykuda
Aldırmazlar yaşam saymış

Geleceğimiz çalınır
Buna da seyir kalınır
Doğru söylersen alınır
Kulağı hep yalan duymuş

Haydar sorun yaratırlar
İnim inim inletirler
Birde masal anlatılır
Umutlar Kaf dağındaymış

70.)

Bu dünyayı yüklenip gidecekler
Doyumsuzu toprak doyuruyormuş
Nerdeyse ahrete götürecekler
Doyumsuzu toprak doyuruyormuş

Kardeş hakkına da gözü dikerler
Oğlana yüz kıza bir hak dökerler
Buda kul hakkıdır nasıl çekerler
Doyumsuzu toprak doyuruyormuş

Hani gönül Kâbe idi kırmazdık
Sizin yaptığınız adi kurnazlık
Bu ne aç gözlülük bu ne doymazlık

Doyumsuzu toprak doyuruyormuş

Helâlı bilenler yemezler haram
Demez ki suçumun farkına varam
Hakka kadar ulaşır bu benim naram
Doyumsuzu toprak doyuruyormuş

Arama hakkını sonra kızarlar
Vermediği halde sana küserler
Birde kar eylemiş gibi gezerler
Doyumsuzu toprak doyuruyormuş

Haydar kabristanı biraz seyreyle
Bu dünyanın sonu burdadır böyle
İstediğin kadar sen tamah eyle
Doyumsuzu toprak doyuruyormuş

71.)

Uğurları sevmiyorlar
Çünkü hep uğursuzdurlar
İyilikten bilmiyorlar
Çünkü çok şuarsuzdurlar

Katletmektir tek işleri
Ona yetiyor güçleri
Nefret doludur içleri
Çünkü çok doğrusuzdurlar

Öfkeleri Kemalist'e
Onunki de akıl işte
Bize düşman dışta içte
Çünkü onlar soysuzdurlar

Lanet her türlü teröre
Yanlıştır Haydar'a göre
Bunu anlatmak zor köre
Çünkü epey arsızdırlar

72.)

Ne kemiği kaldı ne eti kaldı

Bıçak şah damara daldı ha daldı
Can boğaza geldi kapıyı çaldı
Dur bakalım hele dur hele hele

Bekleyip dururuz başa ne gele
Yuh olsun zalime değer verdimsem
Nasıl ise ona aynı dediysem
Arz ettim halleri nasıl gördüysem

Dur bakalım hele dur hele hele
Bekleyip dururuz başa ne gele
Kime sorsam umudu yok yarından
Zaten belli hali intizarından

Bazıları göz yumar çıkarından
Dur bakalım hele dur hele hele
Bekleyip dururuz başa ne gele
Başımızı çıkartmıyoruz kumdan

Medet bekliyoruz hep ondan bundan
Haydar sevilmeyen adil olduğundan
Dur bakalım hele dur hele hele
Bekleyip dururuz başa ne gele

73.)

Kişilere özel değil
Adaleti çoklu olsun
Bir kaç kişi ile değil
Anayasa toplu olsun

Hak adalet ise konu
Herkes eşit bilsin onu
Sarmalı seksen milyonu
Terazisi tekli olsun

Bir olursak hür oluruz
Birleşirsek gür oluruz
Çağdaş ve özgür oluruz
Kardeşlik sürekli olsun

Konuşursak anlaşırız
Derdimizi anlatırız
Kolaylıklar yaratırız
İçten ve yürekli olsun

Tarafsızlık olsun yönü
Fark eder mi eski yeni
Olamasın çığneyeni
Saygı görür şekli olsun

Gelin olmayalım bencil
Diretme olmasın sencil
Tarafsız ve de insancıl
Herkes gereklı olsun

Bağlanmasın siyasete
Sahip ola dirayete
Hep haklılıkta direte
Hür ve becerikli olsun

Ezdirmesın kendisini
Kayırmasın kimsesini
Temsil etsin cümlesini
Herkes için haklı olsun

Ayrımcılığa gitmeden
Hiç bir çıkar gözetmeden
Dışlayıcılık etmeden
Bir çıkarsınız akli olsun

Vicdan olsun ilk maddesi
Hak ile dolsun özdesi
Olur Haydar'ın gözdesi
Adil içerikli olsun

74.)

Her türlü sebebin kökü kurusun
Kıyılan canların günahı nedir
Çıkar bekleyenden Allah korusun
Kıyılan canların günahı nedir

Yeter artık buna bir çözüm bulun
Düşmanlara karşı yekvücut olun
Bunun için bir ve beraber olun
Kıyılan canların günahı nedir

Yıllar yılı böyle sürüp gidiyor
Herkesler gerçeği görüp gidiyor
Evlatlar canını verip gidiyor
Kıyılan canların günahı nedir

Bellidir menfaatçi açık beyan
İnsan olamıyor her insan doğan
Biz yamyam biliriz kan ile doyan
Kıyılan canların günahı nedir

Her ateş düştüğü yeri yakıyor
Feryat figan kan gözyaşı akıyor
Vatanına canı gibi bakıyor
Kıyılan canların günahı nedir

Genç yaşta umudu ocağı söner
Yetim kalanlara dünya zar döner
Ne özlemi biter ne acı diner
Kıyılan canların günahı nedir

Yanar anaların yüreği yanar
Onu sevenlerin ciğeri kanar
Eşinden dostundan başka kim anar
Kıyılan canların günahı nedir

Çok mu değersizdir evlatlarımız
Kurban vermek değil muradlarımız
Niye duyulmuyor feryatlarımız
Kıyılan canların günahı nedir

Zengin bedel verir fakir kanını
Biri şehit diğeri üzmez canını
Size anlatayım her bir yanını
Kıyılan canların günahı nedir

Lanet olsun her bir türlü teröre
Canileşiyorlar göz göre göre
Akan kanlarımız dönüştü göle
Kıyılan canların günahı nedir

Üzgünüz biçare dillerimiz lal
Nasıl taşınacak bunlarca vebal
Can almak günahdır anlaşılmaz hal
Kıyılan canların günahı nedir

Birbirimize değil düşmana çatın
Çare bulmak için adımlar atın
Çareler üretin yoksa yaratın
Kıyılan canların günahı nedir

Haydar söylüyor yabana atmayın
Artık siyasete alet etmeyin
Sorumusca söylemlere gitmeyin
Kıyılan canların günahı nedir

75.)

Ayrıştırıp irdelemek
Sana mı düştü sen kimsin
Keyfe göre kötülemek
Sana mı düştü sen kimsin

Sende ben gibi beşersin
Sanma kendini bir şeysin
Yaradana ters düşersin
Sana mı düştü sen kimsin

Kıralıdır ön yargıda
Başarılısın kurguda
Bir Allah vardır sorguda
Sana mı düştü sen kimsin

Yaptığın namertliğine
Şu gereksiz sertliğine
Ağzından sarf ettiğine
Sana mı düştü sen kimsin

Hakkın yarattığı kulu
Hor mu görür insanoğlu
Kimdir eğri kimdir doğru
Sana mı düştü sen kimsin

Vazgeç artık bu huyundan
Alavereli oyundan
Aşar bu senin boyundan
Sana mı düştü sen kimsin

Haktan başkası da herkim
Haktır halimize hâkim
Neyinedir senin hüküm
Sana mı düştü sen kimsin

Haydar isterseniz tartın
Ne fazlan var benden artın
İnsan olmak olsun şartın
Sana mı düştü sen kimsin

76.)

İkiyüzlü insanları bilirdik
Yüzsüzlerle doldu her bir yanımız
Belki onlar ile başa gelirdik
Arsızlarla doldu her bir yanımız

Ne insaf biliyor nede merhamet
Çıkarı olmazsa olur muhannet
Bir bakarsın sana eder ihanet
Nursuzlarla doldu her bir yanımız

Dünyalığı kible yapmış taparlar
Cana kıymet vermez malı toparlar
Azımsayıp mağduriyet yaparlar
Hırsızlarla doldu her bir yanımız

Allaha inanan kanaatkârdır
Hakka adalete itaatkârdır
Bunlar göz boyuyor menfaattardır
Soysuzlarla doldu her bir yanımız

Yalan iftirayı su gibi içer
O her zaman ekmediğini biçer
Haydar bu zihniyet Şer ile piŐer
Yolsuzlarla doldu her bir yanımız

77.)

Anlatayım dersin anlatamazsın
Kimse bilmez birbirinin halinden
Őzű eđrileri dođrultamazsın
UđraŐsan da bir Şey gelmez elinde

Mantık unutulmuŐ özűn arıyor
İrade gűdűmden kurtulamıyor
Bencil olanda adil olamıyor
Lafta kimse dűŐűrműyor dilinden

Kusur őrteni yok aan aana
Doğruluğa yemin içen içene
DűŐmeyen ne bilir derdin içine
Duyarsız olmuşuz biri birinden

Yılan hoŐ gűrűlűr deđmediđinde
Merhameti olmaz sevmediğinde
Haksıza haklısın demediğinde
Kurtulamazsın zalimin Őerrinden

Yalan ve iftira çıkar uğruna
Eğri derler eğri senin doğruna
Dilerim buna bir çare buluna
Zararı çok olur bunun karından

Haydar bizleri yaradan bir iken
Ayrım yapıyorlar bunu bilirken
Kin değil de sevgi olsun biriken
Umudu da tűketmeyin yarından

78.)

Can kutsallıktır ezmeyin
Bu ne anlayıştır yahu
Őstűn akılla gezmeyin

Bu ne anlayıştır yahu

Maksat yaşamak insanca
İnsan olmak olduğunca
Duyarsızca kaldığınca
Bu ne anlayıştır yahu

Ali kiran baş kesensin
Kasırga olup esensin
Daim kuyular eşensin
Bu ne anlayıştır yahu

Karnı doyar gözü doymaz
Bunu asla makul saymaz
Bizi var yerine koymaz
Bu ne anlayıştır yahu

Bizim elde birileri
Arzu eder gerileri
Kabul etmez verileri
Bu ne anlayıştır yahu

Olmamışı oldu saymak
Ağlayanı güldü saymak
Bu Haydar'ı öldü saymak
Bu ne anlayıştır yahu

79.)

Doğru bildiğine yalan diyorlar
İnkârcılar inkâr ederler bizi
Helal yediğime haram diyorlar
İnkârcılar inkâr ederler bizi

Allah'ı bilseler yapmazlar böyle
Keyiflerince din olmuyor öyle
İnsanı sevmekle insanlık eyle
İnkârcılar inkâr ederler bizi

Münkirlikten varılmıyor yanına
Bakın hele öfkesine kinine

Biz bağlyız hak Muhammed dinine
İnkârcılar inkâr ederler bizi

Haydar onlar haksızlıkla doydular
Bizi kendileri gibi saydılar
Yalan yanlış anladılar duydular
İnkârcılar inkâr ederler bizi

80.)

Zalimlere ganimetsin
Adaletin bozuk dünya
Yoksullara hezimetsin
Kıt kanaat azık dünya

İnsanları bir tutmazsın
Güvenilmez sır tutmazsın
Aldatırsın yar tutmazsın
Sevenine yazık dünya

Bir günün bir günü tutmaz
Yarınına güven yetmez
Hiç geldiği gibi gitmez
İmkânları kısık dünya

Türlü türlü tuzaklıyor
Her şeyini hesaplıyor
Gülmemizi yasaklıyor
Bizim ile kûsük dünya

Artı eskiyi topluyor
Dar günümüzü bekliyor
Zararı bize yüklüyor
İşi gücü kasıt dünya

Haydar hakikati söyler
Yüzsüzler sefasın sürer
Bir gün olur mumun söner
Hepten nefret kûsük dünya

81.)

Mülk bekçisi olmayınız
Ona nazar kılmayınız
Fazlada kurulmayınız
Bir solukluk canımız var

Emanettir her şeyimiz
Giderken yok bir şeyimiz
Bedende can sır şeyimiz
Bir solukluk canımız var

Cana dostu değer verin
Baş tacı olur değer
Gönüllerde olsun yerin
Bir solukluk canımız var

Ah alıp gönül kırmayın
Güzellikten ayrılmayın
Dünyalığa sarılmayın
Bir solukluk canımız var

Hiçte olmuyor doyanı
Yok mezarına koyanı
Düşünen yoktur o yanı
Bir solukluk canımız var

Haydar can borcunu öder
Beden dünyayı terk eder
Her kul ameliyle gider
Bir solukluk canımız var

82.)

Herkesin bir sevdası var
Bilinmez gönlündeki yar
Kimler nelerden haz duyar
Anlaşılır bir iş değil

Kimi dünyalık peşinde
Kimi ihyalık peşinde
Kimi divalık peşinde
Bilmez ki hayat düş değil

Fakirin ekmek sevdası
Zenginin tamah sevdası
Evsizin sabah sevdası
Sanma yastığı taş değil

Arsızların huy sevdası
Siyasetin oy sevdası
Hırsızların soy sevdası
Helalinden bir aş değil

İnsanların duyguları
Çok tuhaftır kaygıları
Birbirine saygıları
Tahammülleri hoş değil

Maneviyat sıfırlanmış
Uçuruma yuvarlanmış
Egoları havalanmış
Bizler insanız kuş değil

Sana normal ona terstir
Akıl almayan bir hırstır
Almamız gereken derstir
Aklımız bize baş değil

Çıkarıcının kar sevdası
Düzenbazın şer sevdası
Yalancının her sevdası
Hak hakikate eş değil

Herkesin sevdası kara
Herkesin yüreği yara
Herkesin yandığı nara
Kendilerince boş değil

Arıda balın sevdası
Yârdedir yârin sevdası
Haydar'da torun sevdası
Ondan mevsimler kış değil

83.)

Neredesin söylesene sen mantık
Yoksa ölü toprağımı örtüldün
Sen olmayınca da yaşanır sandık
Yokluğunda bizi ayırdın böldün

Aklı kullanan yok kirada gezer
Boş vermişlik artmış arada gezer
Fikir menfaatte parada gezer
Habersiz mi kaldık çoktan mı öldün

Kimsecikler seni aramaz gibi
Değerin bilen yok yaramaz gibi
Hiçbir şey yerini alamaz gibi
Bize sensizliği revamı gördün

Birinin yokluğu noksanımızdır
Hiçbiri fark etmez eksenimizdir
Seni kaybedenler ekserimizdir
İhtiyaç yoktu da niye ki geldin

Duygu mantık fikir biride akıl
Biri eksik ise olunmaz akıl
Haydar'ım doğruyu göstermez şakül
Ettiniz buldunuz dedin ve güldün

84.)

Kovid on dokuz rüzgarı
Bilmem ki nereye kadar
Bunda da lideriz gayrı
Bilmem ki nereye kadar

Çaresizdir sorumlular
Cevapsız kalır sorular
Söylenmiyorsa doğrular
Bilmem ki nereye kadar

Kör ile yatanlar şaşı
Hani nerde yerli aşı
Umudumuz gavur işi

Bilmem ki nereye kadar

Beyin göçü gönderen biz
İlmi fenni öldüren biz
Çarkı böyle döndüren biz
Bilmem ki nereye kadar

Diz boyu beceriksizlik
Gerçeklerdeki sessizlik
Yarınlarda belirsizlik
Bilmem ki nereye kadar

Haydar sözümde yok yalan
Allah'tır bir tek var olan
Yok mu daha bir ders alan
Bilmem ki nereye kadar

85.)

Sözüm bazı kişilere
Ne olacak bu halimiz
Çekildiniz köşelere
Ne olacak bu halimiz

Birileri bir şey desin
Bize gerçeği söylesin
Altta kalanlar neylesin
Ne olacak bu halimiz

Görmemezlikten gelinir
Sanma halinden bilinir
Sabrında küpü delinir
Ne olacak bu halimiz

Sanki herkes süttten çıkma
Kendinden başkası çakma
Haydar sen bunlara bakma
Ne olacak bu halimiz

86.)

Gel otur yanıma sana söyleyim

Ŗu baŖımızdaki hal garipliği
Garipliğin çaresini söyleyin
Tek yolu baŖımdan al garipliği

Halinden anlamaz seni sindirir
Attan alıp eŖeklere bindirir
UęraŖarak rezilliğe barındırır
DıŖardan hoŖ görür el garipliği

Sayırsız dertleri bitmez saymakla
Günü geçer hasret zlem duymakla
Bir geldi mi iŖi olamaz caymakla
BaŖına musallat bil garipliği

Varıp yaban ellerine tutunur
Acı zulüm kaderim der yetinir
Bilinmez durumu nasıl geçinir
Kıyıda kŖede gr garipliği

Sılanın hasreti gurbetin derdi
BirleŖerek ona kuvvetin verdi
Ekmeğini gzn yaŖıyla yerdi
Rüyasında görür gl garipliği

El pençe yaŖarlar mrlerincede
Seçeneği yoktur gnllerincede
Soran olmaz derdini hallerincede
Zorluklarla yaŖar kul garipliği

Yoklukla feleğin kurduğu tuzak
Gözden gönüllerden uzaktır uzak
Bundan sonra gülüp eğlenmek yasak
Ağlatmaya mecbur kıl garipliği

Geceyi gündüze katıp geine
Aklar dŖer kalmıŖ ise saına
Feryadı figanı dolar içine
Bir rneği bizde var garipliği

Gözleri nemlidir ve buğuludur

Bilmeyenler der gözleri suludur
İçi dışı acı ile doludur
Halin bildirmesi zor garipliği

Arayınca bulamaz kimsesini
Sayamazsın kırılan hevesini
Gurbetlerde verir son nefesini
O zaman bitmiştir her garipliği

Zorla anlatamam olmayanlara
Haydar anlatayım anlayanlara
Ne denir ki böyle yaşayanlara
Bütün imkânları dar garipliği

87.)

Talan etmişler yurdumu
Pay ederken dövüşenler
Rahatlıktan kudurdu mu
Pay ederken dövüşenler

Suçu birbirine atar
Herkes herkesleri satar
Servetine servet katar
Pay ederken dövüşenler

Haksızlıktan fayda bulmuş
Hepsi kalburüstü olmuş
Halkı kandırarak yolmuş
Pay ederken dövüşenler

Gezinirler tepemizde
Solukları ensemizde
Elleri hep cebimizde
Pay ederken dövüşenler

Menfaate koşuşurlar
Doğruluktan kaçışurlar
Leş görseler üşüşürler
Pay ederken dövüşenler

Gırtlaklarına takılsın
Ciğerlerine çakılsın
Cehennemlerde yakılsın
Pay ederken dövüşenler

Bak fırıl fırıl oynuyor
Hala gözleri doymuyor
Asla pişmanlık duymuyor
Pay ederken dövüşenler

Dost olurlar zulalarken
Sorun yoktur cep dolarken
Hırlaşırılar pay olurken
Pay ederken dövüşenler

Değirmen başını tutmuş
Deveyi hamutla yutmuş
Haydar onlar haram tatmış
Pay ederken dövüşenler

88.)

Namus davası yok kan davası yok
Bizim aramıza girenlere yuh
Toplum davası yok can davası yok
Kendin vazgeçilmez görenlere yuh

Servet edinenler yetim malından
Artık bahsetmezler eski halinden
Endişesi kalmamıştır yârinden
Bizlere basamak diyenlere yuh

Kimi hırsız çıkar kimi vurguncu
Fark eder mi ikisi de soyguncu
Bazıları menfaate goygoycu
Haklıyı haksızca yerenlere yuh

Olura olmaza nara atarız
Ünlüol bunlara çanak tutarız
Sonuç acı reçeteyi yutarız
Halkı birbirine gerenlere yuh

89.)

Virüslere aşı bulunur kesin
Cehalete neden bulunmuyor ki
Cahile bel bağlar cahil bir kesim
Âlimden yana hiç olunmuyor ki

Kimi renk değişir olur kamufle
İşi olmaz namus ile şerefle
Foyası ancak çıkar tesadüfle
Bunlara bir tedbir alınmıyor ki

Asalaklar kanımız emer bıkmaz
Beleş yaşamayı elbet bırakmaz
Bunlara bir hesap soranda çıkmaz
Şerre karşı mazlum korunmuyor ki

Haydar bunlar yazı gelse tura der
Varsa yoksa din imana para der
Bugün ak diyorsa yârin kara der
Verilen sözlerde kalınmıyor ki

90.)

Anlaşılır gibi değil
Neden anlayamıyoruz
Önce sev ki sonra sevil
Neden başaramıyoruz

Hep kusur aradık durduk
Sanki biz kusursuz olduk
Sözde adil düzen kurduk
Yine barışamıyoruz

Herkesler kuyular kazar
İçinden kin nefret sızar
Olmadık şeylere kızar
Ondan konuşamıyoruz

Biri ak der biri kara
O yüzden açılır ara
Böylece düşeriz zora

Sevgi kırışamıyoruz

Haydar'ım bunca yolsuzluk
Edepsizlik ve nirsuzluk
İlke edilmiş arsızlık
Artık kaynaşamıyoruz

91.)

Eğer insan isen candan seversin
İnsan olmak sevmek ile başlarmış
Sevmeyi bilmezsen neye değersin
İnsan olmak sevmek ile başlarmış

Menfaate göre değer verilmiş
Seviyorum demek laf ile imiş
Nedense içi dışı bir değilmiş
İnsan olmak sevmek ile başlarmış

Sevgi olmalı insanın mayası
Barış olmalı yaşamın gayesi
Seni gören işte insan diyese
İnsan olmak sevmek ile başlarmış

Topluma kinliği bulaştırmayın
Nifakla ortayı karıştırmayın
Ne olur kimseyi ayrıştırmayın
İnsan olmak sevmek ile başlarmış

Haydar aklının almadığı nedir
Sanıyorum acayıplık sendedir
İnsan olmak ne mezhep ne dindedir
İnsan olmak sevmek ile başlarmış

92.)

Eyvah ne hallere düştük
Tacizle tehdit kol kola
Kendi kuyumuzu eştik
Tacizle tehdit kol kola

Dilim varmaz anlatmaya

Çok az kaldı oynatmaya
Kimse yabana atmaya
Tacizle tehdit kol kola

Tipe baksan insan tipi
Sonu cehennem dibi
Kıyamet kopacak gibi
Tacizle tehdit kol kola

Ağlatmayın melekleri
Şer etmeyin dilekleri
Yok etme iyilikleri
Tacizle tehdit kol kola

Önce sevgi aşlanmalı
Haydar herkes uslanmalı
Uslanmayan dışlanmalı
Tacizle tehdit kol kola

93.)

Toplanmış yobaz sürüsü
Cana garziniz neydi
Bize ters diye görüşü
Cana garziniz neydi

Kötülük mü etmişlerdi
Kincilik mi gütmüşlerdi
Vatanımı satmışlardı
Cana garziniz neydi

Kardeşlikti çağruları
Anlatırlar doğruları
Hepsi insan yavruları
Cana garziniz neydi

İnsanlığı kuruttunuz
Yakıp da alkış tuttunuz
Siz Allah'ı unuttunuz
Cana garziniz neydi

Hangi din bunu emreder
Yanan canları seyreder
Arşımız Allaha gider
Cana gareziniz neydi

Ettiğini bulasılar
Daha beter olasılar
Saçın başın yolasılar
Cana gareziniz neydi

Korkunuz yok mu Allah'tan
Çekinmediniz mi haktan
Nemalandınız nifaktan
Cana gareziniz neydi

İnsan eti de yersiniz
Lanetliği seversiniz
Kâfirliğe değersiniz
Cana gareziniz neydi

Haydar nedir size kalan
Ettiniz kargaşa ilan
Çorum Maraş aynı plan
Cana gareziniz neydi

94.)

Her temmuzun ikisinde
Yanar yüreğimiz yanar
İnsanlığın bitişinde
Yanar yüreğimiz yanar

İnsan yakmak mıdır zikir
Ne akıl alır ne fikir
Bunlar insanlıkta fakir
Yanar yüreğimiz yanar

Bu suç nasıl temizlenir
Allah'tan da mı gizlenir
Vicdanı olan sızlanır
Yanar yüreğimiz yanar

Hizmetiniz hangi akla
İşiniz olmaz mı hakla
Amaç nedir can yakmakla
Yanar yüreğimiz yanar

Namınıza nam kattınız
Şeytana taş çıkarttınız
Siz yanarak mı arttınız
Yanar yüreğimiz yanar

Ünlü yol canımız yandı
Biz yandık insanlık yandı
Dostluk ve kardeşlik yandı
Yanar yüreğimiz yanar

95.)

Yağmur misali yağıyor
Fırtınaya döndü zamlar
Gün doğmadan zam doğuyor
Ayarlama dendi zamlar

Verirken bin bir mazeret
Alırken büyük maharet
Devamlı eder zuhurat
Vatandaşı yendi zamlar

Almıyorsan üç beş maaş
Yemiyorsan toprakla taş
Bu gidişle zor bulun aş
Soframıza indi zamlar

Çaresizdir halkın çoğu
Tükeniyor varı yoğu
Bir can kaldı bir soluğu
Tepemize bindi zamlar

Haydar'ım bizi kim korur
Her zam garibanı vurur
Bilmem ki ne zaman durur
Çarşı pazar sindi zamlar

96.)

Ne söylersen söyle olmaz alınan
Herkes kendi bildiğini okuyor
İşte bu durumdur en son gelinen
Çoğu burnunu her şeye sokuyor

Bazen baş olurlar bazen de kukla
Geçinirler haksıza göz yummakla
Başkalarından bir şeyler ummakla
Eli mahkûm melûl melûl bakıyor

Çağ atlamak bize uzak mı uzak
Aydına çağdaşa kurarız tuzak
Olur işlerini olmadan bozrak
Ukalalar iftiralar takıyor

Millet günden güne fakirleşiyor
Zorluk güçlük artarak birleşiyor
Üstün akıl varlığa yerleşiyor
Her türlü imkân onlara akıyor

Hiç cahil kalmadı hepsi âlimdir
Okuma yazma bilmez muallimdir
Haydar musallat bir benim halimdir
Âlem ustalaşmış atlas dokuyor

97.)

Çocuklar ölmeli değil
Umutlar solmalı değil
Yanına kalmalı değil
Şu zalimlerin yaptığı

Bakmıyorlar yaşa başa
İnsafları benzer taşa
İnsana yakışmaz hâşâ
Şu zalimlerin yaptığı

Gafletliğe doyulmuyor
Bir gün bile ayılmıyor
Nedense suç sayılmıyor

Şu zalimlerin yaptığı

Üst akıllar darılmıyor
Defterleri dürülmüyor
Niçin göze görülmüyor
Şu zalimlerin yaptığı

Canı almalı vereni
Bir düşün Erdal ereni
Suçsuz başına geleni
Şu zalimlerin yaptığı

Berkin'le İsmail korkmaz
Düşen can bir daha kalkmaz
Haydar'ım aklımdan çıkmaz
Şu zalimlerin yaptığı

98.)

Çok üzgünüm şu insanlık adına
İnsanlığın yok olduğu gün bugün
Kulak vermediler can feryadına
Zalimliğin çok olduğu gün bugün

Onların elinden gelen can yakmak
Allah'tan korkmayan ahmaktır ahmak
Zebaniler gibi elinde tokmak
Şol cennetten çık olduğu gün bugün

Ah ile figanlar yükselir şaha
Şer odak arttıkça artıyor daha
Bu yüzle mi varacaklar Allah'a
Şer nefsinin ok olduğu gün bugün

Haydar'ım şeytanlar şeytan doğarlar
Suçsuzu bir bardak suda boğarlar
Mazlumlara bela olup yağarlar
Fitne fesat sık olduğu gün bugün

99.)

Varlar varlığa doymazlar

Hem utanmaz hem aymazlar
Halkın feryadın duymazlar
Yüzsüzlükleri vız gelir

Ne merhamet ne insanlık
Uğramaz olsa da anlık
Vicdanları hep karanlık
Kemlik onlara haz gelir

Kendini üstün sayanlar
Vatan milleti soyanlar
Fakirleri aç koyanlar
Sanma huyundan vazgelir

İnsan bedeni giyenler
Doymuyor ki hak yiyenler
Bize şükredin diyenler
Dünyayı yese az gelir

Ben sizlere anlatayım
Onlarca ben bir hatayım
Haydar zalime çatayım
Dere tepeler düz gelir

100.)

Yanıyor yanıyor ciğerlerimiz
Sebeplerin ciğerleri tutuşsun
Yok olan can kadar değerlerimiz
Sebeplerin ciğerleri tutuşsun

Kesende aynıdır yakanda aynı
Bunlardan menfaat çıkanda aynı
Görmezlikten yana bakanda aynı
Sebeplerin ciğerleri tutuşsun

Yine fırsatçılar nemalanacak
Yananlar yandığıyla kalacak
Korkum o ki rantçılarla dolacak
Sebeplerin ciğerleri tutuşsun

Bindiğimiz dalı kesip dururuz
Ya yakarak ya da balta vururuz
Oksijen yerine zehir soluruz
Sebeplerin ciğerleri tutuşsun

Her zaman bir boşluk yaratılıyor
Villayla sarayla donatılıyor
Doğanın anası ağlatılıyor
Sebeplerin ciğerleri tutuşsun

Doğanın fitratında var diyenler
Çözümüne boş laflar ile girenler
Olağan bir şeymiş gibi görenler
Sebeplerin ciğerleri tutuşsun

Terördü rantçıydı kahrolasılar
Yaptığının içinde kalasılar
Çığırtıp yanan gibi olasılar
Sebeplerin ciğerleri tutuşsun

Ne yazık diyen var ne tüh diyen var
Aklı ermeyenlerce oh diyen var
Haydar'a sesini kes yuh diyen var
Sebeplerin ciğerleri tutuşsun

101.)

Her canlıyı tüm doğayı
Yakan yaktıran soysuzlar
Ormanı dağı ovayı
Yakan yaktıran soysuzlar
Candan bıktıran soysuzlar

Cehennem olsun yeriniz
Yaptığınıza eriniz
Pişmanlıktan eriyiniz
Yakan yaktıran soysuzlar
Candan bıktıran soysuzlar

Çıkmayınız kâbuslardan
Izdıraplı mahpuslardan

Nasipeniniz yaslardan
Yakan yaktıran soysuzlar
Candan bıktıran soysuzlar

Öfkemi atamıyorum
Kabulde edemiyorum
Size insan demiyorum
Yakan yaktıran soysuzlar
Candan bıktıran soysuzlar

Siz neye inanırsınız
Siz nasıl dayanırsınız
Siz kolay mı sanırsınız
Yakan yaktıran soysuzlar
Candan bıktıran soysuzlar

Haydar'ım bu katliamdır
Mahşerde size devamdır
Size sonsuz bedduamdır
Yakan yaktıran soysuzlar
Candan bıktıran soysuzlar

102.)

Yüzsüzlükte nam salınmış
Böyle bir zamane geldik
Haklının hakkı çalınmış
Böyle bir zamane geldik

Hak adalet bileni yok
Başboşluk diyorsan çok
Bulamazsın bir gözü tok
Böyle bir zamane geldik

Aldırmaz tükürsen bile
Şükür eder yüzün sile
Birde arsızlanıp güle
Böyle bir zamane geldik

Bakmaz kendi eğrisine
Herkes gider doğrusuna

Gelmez halkın çağrısına
Böyle bir zamane geldik

Fikri zikri yanlış davan
Garibana mıdır havan
Edepsizlik yapmış tavan
Böyle bir zamane geldik

Düzenbazlıklar hortlamış
Her şeyi buna şartlamış
Yaptığını da kutlamış
Böyle bir zamane geldik

Ünlü yol seyre kalanlar
Yapılıyorken talanlar
İnkâr edipte yalanlar
Böyle bir zamane geldik

Bak şunların edebine
Lanet olsun sebebine
Haram doldurur cebine
Böyle bir zamane geldik

103.)

Kurtarıcı olmak yürek işidir
Liderlik önderlik gerek işidir
Algılamamaksa çürük işidir
Beyini olmayan başlara vah vah

Düşmanını dahi dost edinenler
Ataya hakaretle geçinenler
Bunamadan aklını kaçırınlar
Beyini olmayan başlara vah vah

Bahtımıza bir güneş doğardı
Nankörlerin ihaneti doğaldı
O günleri unutanlar çoğaldı
Beyini olmayan başlara vah vah

Vefa yok ayakaltına alırlar

Atamıza her türlü saldırılar
Ne utanıyorlar ne aldırırlar
Beyini olmayan başlara vah vah

Adını anmaya korkanları var
Ünlüol hep üste çıkanları var
Aklın fikrin ona takanları var
Beyini olmayan başlara vah vah

104.)

Artar oldu zalimliğin ölçüsü
Ne saygısı kaldı nede görgüsü
Basma damarına bitmez sövgüsü
Zehirli dil ile bizi karşılar

Keyfiyetçe alınıyor kararlar
Hak yiyerek saltanatlık kurarlar
Kendilerince tanınmaz kurallar
Gücü gücü yettiğini haşılar

Birde övünürler yuttuklarıyla
Ödül alıyorlar yaptıklarıyla
İhanete örnek sattıklarıyla
Aklı fikri özü gözü şaşılar

Gör ki yarışır bir biri ile
Haydar uğraşırız her biri ile
Rast gelemiyoruz er biri ile
Niyetleri bozuk fitne aşılar

105.)

Açgözlüler bir gün toprakla doyar
Kul hakkı yiyerek doymasalar da
İlahi adalet verir bir ayar
Adaleti kefeye koymasalar da

Fakir fakir zengin zenginleşiyor
Varlıklılar daim zalimleşiyor
Adaletsiz bir düzen yerleşiyor

Fark etmez pişmanlık duymasalar da
Güçlüler güçsüze aman vermiyor
Embesiller insan kanı emiyor
Bunlar bundan başka bir şey sevmiyor
İpotek koyarlar soymasalar da

Dinle ırkçılığı öne atarlar
Bunların üstünden nema kaparlar
Çıkarıcılar çıkarına taparlar
Biri sayar onlar saymasalar da

Burjuvazim hükmü yaygınlaşıyor
Fesatlık fitnelik saygınlaşıyor
Haydar'ım bu dünya kayganlaşıyor
Henüz kendileri kaymasalar da

106.)

Dönüyor feleğin çarkı
Acıması yoktur bunun
Bulunmaz zalimden farkı
Acıması yoktur bunun

Gülmemizi istemiyor
İnat etmiş pes demiyor
Buna da kader deniyor
Acıması yoktur bunun

Bakmaz yaşına başına
Ecel çıkartır karşına
Gerektirmiyor kurşuna
Acıması yoktur bunun

Birkaç güne razı idik
Çalmamız olmazmış etik
Vidanda merhameti bitik
Acıması yoktur bunun

Umutlarını kafesler
Kursakta kalır hevesler

Bu Haydar'a kin mi besler
Acıması yoktur bunun

107.)

Vazgeçilmezim diyenler
Egosuyla büyüyenler
Hırsızlığı süsleyenler
Şimdi Üsküdar'ı geçti

Bizi şöyle böyle bölen
Bizler ağlıyorken gülen
Kefenler giyip de ölen
Şimdi Üsküdar'ı geçti

Daim dediği dedikler
Kanaatkârı bitikler
Çalıp çırpmakta atikler
Şimdi Üsküdar'ı geçti

Hakkaniyet gözetmeyen
Hatasını düzeltmeyen
Adaletten söz etmeyen
Şimdi Üsküdar'ı geçti

Huyu ise çalışıyordu
Hem çalıp hem ağlıyordu
Nice ahlar alıyordu
Şimdi Üsküdar'ı geçti

Varlığı yok varsız idi
Beş parasız pulsuz idi
Dün bilirdik çulsuz idi
Şimdi Üsküdar'ı geçti

Haydar'ım der etme utan
Haram mıdır demez yutan
Menfaati üstün tutan
Şimdi Üsküdar'ı geçti

108.)

Zam fırtınası esiyor
Faturayı kim kesiyor
Bunalan candan beziyor
Karamboldan yaşıyoruz

Çekeriz bu gidişinen
Yoktur ki halkı düşünen
Zamdır yollara döşenen
Sanma çağlar aşıyoruz

Kimlerden yanadır yapan
Kimlerdir bundan kar kapan
Fırsatçılar kurmuş kapan
Buna niye şaşırıyoruz

Vurdumduymazlık ayyukta
Suç hem başta hem ayakta
Haydar azınlık kıyakta
Onları biz taşıyoruz

109.)

Bitpazarına nur yağar
Alim Allah bu gidişle
Birileri baştan sağar
Alimallah bu gidişle

Perişanlık etap etap
Şaşar oldu hesap kitap
Çaresiz kalırız bitap
Alimallah bu gidişle

Gemiye terk eder fare
Bu kaçınılmaz bir fire
Rotamız çıkmaza gire
Alimallah bu gidişle

Cirit atar asalaklar
Göz yumuyordur yalaklar
Suçlu kendi kendin aklar
Alimallah bu gidişle

Gerekmiyor ki ermişlik
Normalleşir delirmişlik
Haydar artar boş vermişlik
Alimallah bu gidişle

110.)

Geldi yirmi dokuz ekim
Bazıları hastalanır
Belki de bu öze çekim
Bir yerlere postalanır

On dokuz mayıs aynıdır
Hiç anmamaktan yanındır
Sanki düşmanın şanıdır
Arsız arsız üstelenir

Her bir yirmi üç nisanda
Gurur olmaz mı insanda
Hiç görünmezler meydanda
Hoyratlarla destelenir

Hatırla her on kasımı
Dersin atamın hasmı
Alaya alır yasımı
Nankör nankör bestelenir

Hürmet etmez nazarına
Çıkmaz ata huzuruna
Haydar onun hazırına
Yemelerde ustalanır

111.)

Senelerdir aynı ağız
Aynı tastır aynı hamam
Boş laflarla olur yağız
Eksik idi oldu tamam

Üfürüyor üst perdeden
Harcıyor bizim heybeden
Yine bizleriz kaybeden

Hala bunu anlatamam

Dilini hiç törpülemez
İlmlı bir şeyler demez
Kimse dikine gidemez
Buna da katkı katamam

Söyleminde düz gidiyor
Bel aşağı söz gidiyor
İnsanlığa yoz gidiyor
Kamillerle bir tutamam

Hoş bakmıyor bu tarafa
İyi niyet kalkmış rafa
Haydar'ım bu nasıl kafa
Şeytanda almaz satamam

112.)

Döviz ve altın rekorda
Sağır sultan bile duydu
Bakıyor olduk dekorda
Elimizden gelen buydu

Millet gün gün fakirleşir
Borçlar artarak birleşir
Bu hal düzelmez yerleşir
Bizde aldırılmazlık huydu

Sanki paramızda fare
Yok mudur buna bir çare
Hep bizden gidiyor fire
Göz görerek bizi soydu

Haydar'ım yoktur gündemde
Onlar ki başka bir demde
Görerek bakarak hem de
Yine yok yerine koydu

113.)

Yazık oluyor çok yazık

Cümle âlem uyuyor mu
Söylüyorum nazik nazik
Gerekenler duyuyor mu

Artıyor fırtına boran
Var mı bunu hayra yoran
Çoğu var seyirci kalan
Akıl mizan kayıyor mu

Herkes süttten çıkma kaşık
Bunlar egosuna âşık
Kim var halk ile barışık
Bizi kuldandan sayıyor mu

Haydar'ım bu mahrumiyet
Esarete mahkûmiyet
İradenle mahkeme et
Mantığından cayıyor mu

114.)

Sanmayın düzen değişir
Anlayış aynı oldukça
Tek seni üzen değişir
Bu fikir bizde kaldıkça

Ötelenir bilim ilim
İrdelenir oldu âlim
Halimiz oluyor elim
Yanlışta karar kıldıkça

Değişmezse önyargılar
Doğruya ermez algılar
Hatalı doğar olgular
Gizlice destek aldıkça

Gelen zengini kayırır
Borcu fakire ayırır
Haydar halkım zor ayılır
Hurafelere daldıkça

115.)

Ne yazık ki artık utanıyoruz
Her iki ayaklı insan olmazmış
Sanma görünüşünden tanıyoruz
Her iki ayaklı insan olmazmış

Yetmiş iki buçuk denir yalanmış
Böyleleri yetmiş üçte olanmış
Yediden yetmişe nefret salanmış
Her iki ayaklı insan olmazmış

Böylesi şeytanla irtibat olur
Lanet desen bil ki iltifat olur
Cehennemde buna mükâfat olur
Her iki ayaklı insan olmazmış

İnsanlığın geldiği son noktadır
Böyle olanlara canlar şoktadır
Nefis artar ise vicdan yoktadır
Her iki ayaklı insan olmazmış

Yer gök kabul etmez böyle mikrobu
Yaptıkları andırıyor akrebi
Haydar bozukmuş bazının meşrebi
Her iki ayaklı insan olmazmış

116.)

Böyle nere gideceğiz
Bekle hele bekle hele
Bilmem nasıl edeceğiz
Bekle hele bekle hele

İthalatta azalacak
Milletimiz kazanacak
Üretimler hız alacak
Bekle hele bekle hele

Fabrikalar kurulacak
Kısır döngü kırılacak
Hedeflere varılacak
Bekle hele bekle hele

Tarımda çağ aşacağız,
Rekorlara koşacağız
Bizler bile şaşacağız
Bekle hele bekle hele

Yerli sanayi artacak
İhraç eyleyip satacak
Açığımız kapatacak
Bekle hele bekle hele

Bu işsizlik son bulacak
Herkesin işi olacak
Avrupa ilham alacak
Bekle hele bekle hele

Almayıp üreteceğiz
Kendimize yeteceğiz
Borcumuz eriteceğiz
Bekle hele bekle hele

Siyasilerde berraklık
Rafa kalkacak taraflık
Halk yaşayacak ferahlık
Bekle hele bekle hele

Kamçımızı vura vura
Haydar diyeceğiz vira
Değer kazanacak lira
Bekle hele bekle hele

117.)

Enflasyon açıklandı
Zannettim ki yarısıdır
Ekonomimiz aklandı
Başımıza darısıdır

Yükselişe ivme saldı
Cepte ki parayı çaldı
Bize sıkıntısı kaldı
Mağdurların bağırsıdır

Geçinmesi bitiş gibi
Çarşı pazar ateş gibi
Dün üçtü bugün beş gibi
Halkımızın sorusudur

Başka bir dünyada mıyız
Marsta mıyız ayda mıyız
Haydar bir sarayda mıyız
De hangisi doğrusudur

118.)

Gafletteyiz kimseler uyanmıyor
Çok yazık oluyor bize efendim
Sorumlusu kendisidir sanmıyor
Çok yazık oluyor bize efendim

Kimse nedenini sorgulamıyor
Bunun sebebini vurgulamıyor
Sorunun özünü algılamıyor
Çok yazık oluyor bize efendim

Bazıları hikâyeden ağlıyor
Her bir şeyi olağana bağlıyor
Bizi kuru sözler ile yağıyor
Çok yazık oluyor bize efendim

Farkında değiliz olup bitenin
Bu hallere bizi koyup itenin
Bir faydası olmaz boşa ötenin
Çok yazık oluyor bize efendim

Yoksullar panikte ortalık duman
Zenginlerin keyfi hep aman
Haydar aleyhine işliyor zaman
Çok yazık oluyor bize efendim

119.)

Her bir şey yüzde yüz artmış
Zam oranı bizi tartmış
Görüp şaşırılmamak şartmış
Sesimize ses vermezler

Kim var zam'a dur diyecek
Olmayan taş mı yiyecek
Ne yakacak ne giyecek
Sesimize ses vermezler

Vız gelip geçerse böyle
Sıkıntımızı kim böle
Kendimiz seçerse bile

Sesimize ses vermezler
Daha nereye varacak
Yokluk halkı kavuşacak
Stokçu vurgun vuracak
Sesimize ses vermezler

Olursa bana küsenler
Nerede ahkam kesenler
Fırtına olup esenler
Sesimize ses vermezler

Neden oldu nerden geldi
Göz görünen yerden geldi
Haydar sanma birden geldi
Sesimize ses vermezler

120.)

Benim sözüm umut katillerine
Herkes ettiğini bulsun isterim
Oyuncak olmuş emellerine
Herkes ettiğini bulsun isterim

Hakkını savunan haksız çıkıyor
Bugünümü yarınımı yıkıyor
Olmaz ise kafasına takıyor
Herkes ettiğini bulsun isterim

Ne insaf bilirler nede merhamet
Anamız ağlatıp verirler zahmet
Ahımızı alanlar çeksinler zulmet
Herkes ettiğini bulsun isterim

Bizlere doğruyu kırka bölenler
Kendilerini adalet üstü bilenler
Her daimde kanımıza girenler
Herkes ettiğini bulsun isterim

Haksızlık yapanlar alır beddua
Hakça davrananlar alırlar dua
Kişinin başına ameli yağa
Herkes ettiğini bulsun isterim

Fazla gelmişte sığmamış gibiyiz
Bizler dünyaya doğmamış gibiyiz
Haydar yaşama değmemiş gibiyiz

Herkes ettiğini bulsun isterim

121.)

Adeta bir can çekişir
Kan kaybediyor liramız
Döviz öteler çıkışır
Kan kaybediyor liramız

Hafifledi döndü kuşa
Ne yazık ki geldi tuşa
Bunca emek gitti boşa
Kan kaybediyor liramız

Rüzgârda ki toza benzer
Suya düşen tuza benzer
Ağustosta buza benzer
Kan kaybediyor liramız

Taş oldu deniz dibinde
Kimse tutmuyor cebinde
Değer kaybı yüzdesinde
Kan kaybediyor liramız

Adı kaldı milliliğin
Üretimsiz yerliliğin
Sankidir seferberliğin
Kan kaybediyor liramız

Düştük üçüncü dünyaya
Hala doymadık rüyaya
Boş hevese bir hülyaya
Kan kaybediyor liramız

Haydar'ım yanıyor içim
Artık zorlaşıyor geçim
Anlatıyorum her biçim
Kan kaybediyor liramız

122.)

Söylüyorum söylüyorum duyulmaz
Gerçeğe kulağı tıkamışlar var
Doğrunun yerine yalan koyulmaz
Gördüm ki beynini yıkamışlar var

Ortalık duyarsız neme lazımlar

Her bir şeyi sindirerek hazımlar
Anlayışa yaklaşmıyor lüzumlar
Dostuna el gibi bakarmışlar var

Gösteririm gösteririm görmez var
Gördükleri de beynine girmez var
Biliyorum diyerekten bilmez var
Doğruları gözden çıkarmışlar var

Çağırırım çağırırım yok gelen
Yanlığı fark eden oldu ilk gelen
Haydar imiş bu dünyaya çok gelen
Gitmeme yalvarıp yakarmışlar var

123.)

Toplumun gözü kulağı
Halkın dilidir bir ozan
Olmaz soysuzun ulağı
Onca delidir her ozan

Söylüyorum peşin peşin
Sağcı solcusu birleşin
Artık uyanın dirleşin
Halk için döker ter ozan

Hoşgörü onun tezidir
Bütün canlar merkezidir
Rotası sevgi izidir
Merhamet dolu yer ozan

Aykırı gelse de sana
O daim masumdan yana
Tercüman olmuştur ona
Takat dermandır fer ozan

Fakir fukaranın yası
Ezilenlerin gözyaşı
Kendisi yese de taşı
Cesur ve şeffaf er ozan

Çekse dahi cefa eza
Asla ödün vermez keza
Kesilse de türlü ceza
Olamaz kesin şer ozan

Kalemini satmamışsa
Menfaate yatmamışsa
Haram lokma yutmamışsa
Gördüklerini der ozan

Haydar da hakkın kuludur
Yolu hakikat yoludur
Sanarsın deli doludur
Yoluna verir ser ozan

124.)

Borcumuz artar eksilmez
Bu gidişle bu gidişle
Cahil halimizden bilmez
Bu gidişle bu gidişle

Söz söyler ama dinlemez
Olacak işi demlemez
Bizi parçalar tümlemez
Bu gidişle bu gidişle

Çoğalır sefillik açlık
Olmaz derdine ilaçlık
Maaşlar olacak harçlık
Bu gidişle bu gidişle

Haydar tükenir biteriz
Bilmem ki nasıl ederiz
Yüzyıl geriye gideriz
Bu gidişle bu gidişle

125.)

Başkadır içiyle dışı
Değişmiyor bu insanlar
Fark etmiyor erkek dişi
Değişmiyor bu insanlar

Sade kendi mükemmeldir
Gerisi kör topal keldir
Özü kardeşe der eldir
Değişmiyor bu insanlar

Yoktur incelik kavrayış
Bekleyip durma anlayış
Varı olanda ağlayış
Değişmiyor bu insanlar

Doymuyor dünyayı yese
Kulak tıkar doğru sese
Aklında fikrinde kese

Değişmiyor bu insanlar
Al birini ver birini
Düşman bilir her birini
Katlederler birbirini
Değişmiyor bu insanlar

Ne çekinir nede bıkar
Vicdanın yolunu tıkar
Canilikte ondan çıkar
Değişmiyor bu insanlar

Sonunu gelmez sanıyor
Bu yalana inanıyor
Menfaate dolanıyor
Değişmiyor bu insanlar

Haydar'ım şaşırıp durma
Kendince kurgular kurma
Kafanı beynini yorma
Değişmiyor bu insanlar

126.)

Dostlar gözlerimiz aydın
Yıl gelmeden zamlar geldi
Gelecek diye gün saydın
Yıl gelmeden zamlar geldi

Kutlamaya hazır iken
Sevince zamları eken
Umuda açmadan yelken
Yıl gelmeden zamlar geldi

Vira demeden şoktayız
Eksiye düştük yoktayız
Refahtan çok uzaktayız
Yıl gelmeden zamlar geldi

Haydar vahim durumumuz
Çözülmedi sorunumuz
Belirsizlik konumuz
Yıl gelmeden zamlar geldi

127.)

Allah aklımıza ziyan vermezse
Zamlarla kardeşçe yaşayacağız

Bizi tuş edipte yere sermezse
Zamlarla kardeşçe yaşayacağız

Bumu idi gönüllerde istekler
Böylemiydi yeni yıldan dilekler
Gelen giden yükümüze yük ekler
Zamlarla kardeşçe yaşayacağız

Zam'ın haklılığı savunulamaz
Ayarlama deyip avunulamaz
Bizler çaresiziz korunulamaz
Zamlarla kardeşçe yaşayacağız

Zamlarla ortaklık edildi tasdik
Yatılıymış geldi yorganla yastık
Haydar anla ki yaş tahtaya bastık
Zamlarla kardeşçe yaşayacağız

128.)

Fidanlar ağaca döndü
De ne zaman güleceğiz
Hep diyorlar ki son gündü
De ne zaman geleceğiz

Şu tuzu kurular rahat
Derler yoksulda kabahat
Zamlar vermez istirahat
De ne zaman geleceğiz

Şeffaflığı bırakmışız
Pembe gözlükler takmışız
Fakire öcü bakmışız
De ne zaman geleceğiz

Vursak da düşmez elinden
Tok bilmez açın halinden
Çekersiniz vebalinden
De ne zaman geleceğiz

Haydar der boş fiyakası
Halk ile yok alakası
Ekranın çok yalakası
De ne zaman geleceğiz

129.)

Bize fakirliği telkinlersiniz
Size acıyarak bakıyoruz biz
Yoksulluğu öven zenginlersiniz
Sizlere madalya takıyoruz biz

Siz dediniz midemizi küçülttük
Uyguladık o tezi de çürüttük
Bizde sizin için fikir yürüttük
Artık masallardan bıkiyoruz biz

Sizce hakkaniyet dile kolaydır
Ganimet sizedir biz ufak paydır
Bize hesabınız simitle çaydır
Ölene dek kemer sıkıyoruz biz

Bize layık size layık değil mi
Sizin vicdanınız ayık değil mi
Siz makul insandan salık değil mi
Ne olduğunuzu çakıyoruz biz

130.)

Aklımızla dalga geçin
Daha ne olsun istersin
Siz bizlere değer biçin
Daha ne olsun istersin

Gözümüzü boyalayın
Keyfinize oyalayın
Olmazları kovalayın
Daha ne olsun istersin

Farkımız yoktur bilmedin
Gökten zembille inmedin
Derdimize değinmedin
Daha ne olsun istersin

Kendini apayrı gördün
Aramıza setler ördün
Bizi yok sayıp öldürdün
Daha ne olsun istersin

Haydar'ım bitmez sorunlar
Suçlu sayılır soranlar
Bizler yaşarız zor anlar
Daha ne olsun istersin

131.)

Hakikati dinlemez ki
Bildiğini okur cahil
Eğri doğru bilemez ki
Arapsacı dokur cahil

Hayır bilmez hayra yormaz
Hayırla irtibat kurmaz
Ancak kendisince kurnaz
Zihniyeti çukur cahil

Her makamdan atar tutar
Lafı birbirine katar
Özünde fesatlık yatar
Kaynar fokur fokur cahil

Topluma mayınlar döşer
Ona buna kuyu eşer
Sonunda kendide düşer
Zekâ yönden fakir cahil

Baltalıyor arifliği
Haydar yoktur zarifliği
Anlayıştır zayıflığı
Yoktur sende fikir cahil

132.)

Kul hakkıyla tıka basa doyanlar
Artanları yan cebine koyanlar
Tüy bitmemiş yetimleri soyanlar
Allah layığınızı verir inşallah

İçtiğiniz gözyaşımız terimiz
Size de bulaşsın sizin şerriniz
Ayyuka çıkmıştır ettikleriniz
Allah layığınızı verir inşallah

Yaptığınız sığmaz dine vicdana
Menfaate girersiniz her dona
Biri vardır her şey ayandır ona
Allah layığınızı verir inşallah

Benim sözüm size haramzadeler
Yiyip yuttuğunuz kursaklar deler
Haydar eden ettiğin bulsun diler
Allah layığınızı verir inşallah

133.)

Sen aç iken savunursan tokları
Onlarsa sana çevirir okları
Gerçekleri algılamaz çokları
Şakşakçılık bize kar mı dersiniz

Avunuruz onun bunun sözüyle
Aldanırız küllerininin közüyle
Oyalarlar bizi iki yüzüyle
Densizleri bize yar mı dersiniz

Biri ötekini kötülüyorken
Gizli gizli malı götürüyorken
Bizleri de gaza getiriyorken
Dünya insanlara dar mı dersiniz

Unuturlar avuturlar kolayca
Bizi böyle kandırırlar alayca
Hali vakti yaşayanlar sarayca
Onların yaşamı zar mı dersiniz

Haydar biz havadan sudan doyarız
Olmazları baş üstüne koyarız
Yarını düşünmez hiçe sayarız
Akli çalıştırmak zor mu dersiniz

134.)

Kimse istemiyor seni fakirlik
Sende gariplerde barınıyorsun
Olduğun yerlerde pek olmaz dirlik
Gelip yakamıza sarılıyorsun

Sensin ocaklara incir dikenini
Her halini bilir seni çekenini
Görülüyor senden karlı çıkanı
Korkarak yanına varılıyorsun

Böylemidir alınlara yazılan
Yanlış mıdır belleklere kazılan
Ya felektir ya kaderdir kızılan
Muamma içine kuruluyorsun

Haydar'ım bazı insanlar aykırı
Çoğu görmezden geliyor fakiri
Hor görenler insanlığın hakiri

Yinede bizlere darılıyorsun

135.)

Her devir zalimin çarkı dönüyor
Dünya kurulalı bu hep böyledir
Garibe gelince şükret deniyor
Dünya kurulalı bu hep böyledir

Gözü aç olanın gözü doymuyor
Açlık çekenlere fırsat koymuyor
Dünya adaletsizlikle kaynıyor
Dünya kurulalı bu hep böyledir

Sanki dünya zalim için kuruldu
Ne bir ıslah oldu nede duruldu
Görölmüş mü zalimlere darıldı
Dünya kurulalı bu hep böyledir

Şeytan neden o cennetten kovuldu
Dünya onun emrine mi sunuldu
Haydar mazlum yok yerine konuldu
Dünya kurulalı bu hep böyledir

136.)

İnsandan başka bir canlı var mıdır
Bindiği dalını kesen kesene
Hayvandan üstünüz demek kar mıdır
Kendi türüne kin kusan kusana

Kafatası avcılığı yapınız
Derisini yüzüp zevke sapanız
Çarmıha gererek kana tapanız
Kendimize kuyu kazan kazana

Savaş çıkarırız bile görerek
Haz alınır öldürerek ölerək
Övünürüz kahramanlık sürerek
Görüyoruz işte azan azana

Kendimizi tanrı gibi görürüz
Hoşa gitmeyene hüküm verimiz
Bize uymazsa hakkından gelimiz
Gerekli gereksiz kızan kızana

Dili dini ırkı rengine göre

Düşman ediniz kendine göre
Asla davranmayız dengine göre
Olmadık hikâye yazan yazana

Empati bilmeyiz ve de yapmayız
Biz aynayı yüzümüze tutmayız
Haydar kendimize hiç suç atmayız
Hakkı adaleti bozan bozana

137.)

Nam saldılar nankörlükte
Atatürk'e saldıranlar
Akli fikri kötülükte
Atatürk'e saldıranlar

Üste çıkıyor satan da
Yüzsüzlük vardır çatan da
Yaşar kurduğu vatan da
Atatürk'e saldıranlar

Kinlik vardır gayesine
Varsın onun sayesinde
Alçaklık seviyesinde
Atatürk'e saldıranlar

Haydar der var mı imanın
Düşman doluydu her yanın
Kimdir atan kimden kanın
Atatürk'e saldıranlar

138.)

Soysuzlar başını alıp giderken
Ne tacizler biter ne cinayetler
Bunu normalleştirip seyrederken
Ne tacizler biter ne cinayetler

Gücü gücü yettiğine zulm eder
Nere baksan biri birinden beter
Kendilerini insanlık dışına iter
Ne tacizler biter ne cinayetler

Lazım oldukları zaman neredeler
Hak hukuk diyenler başka yerdeler
Aralanmaz gözlerdeki perdeler
Ne tacizler biter ne cinayetler

Bitsin işkenceler akmasın hiç kan
Bugün Özgecan'sa yarın başka can
Vahşi mahlûklarla doluyken her yan
Ne tacizler biter ne cinayetler

Haydar'ım zalimde bütün fırsatlar
İnsanlıktan çıkmış hunhar fesatlar
Parçalanmış bulunmuyor cesetler
Ne tacizler biter ne cinayetler

139.)

Nere baksam yalakalık
Gününü gün edenler var
Halk ile hiç alakalık
Tam tersine gidenler var

Sebebini tartışmazlar
Üste çıkar yatışmazlar
Nedenine sataşmazlar
Davasını güdenler var

Taraf olurlar arsıza
Arka çıkarlar hırsıza
Nurlu diyorlar nursuza
Nice ruhsuz bedenler var

Sözde gönül adamları
Yoktur dertleri gamları
Yatsıya söner mumları
Nazarımda bitenler var

Haydar menfaat kulları
Nemalanmaktır zorları
Savunmazlar yoksulları
Yerli yersiz ötenler var

140.)

İnsanlar içini dışa vuruyor
Herkesler özünün hayrını görsün
Kimi durduk yerde de kuduruyor
Herkesler özünün hayrını görsün

Biz gönül kırmayız kutsalımızdır
Hoşgörü tuttuğumuz dalımızdır
Canlara saygımız didarımızdır

Herkesler özünün hayrını görsün

Bunca öfkeyle kin neyin nesidir
Bu anlayış insanlık ötesidir
Bunca vebal sanırım yetersizdir
Herkesler özünün hayrını görsün

Azık eder şeytan kendine şeri
Kendini yakmaya yetermiş ferî
Tarihin çöplüğü bunların yeri
Herkesler özünün hayrını görsün

Yezit zihniyeti hortlamış gibi
Hepsinin mekânı cehennem dibi
Kendi gibi olsun var git sebebi
Herkesler özünün hayrını görsün

Beddua bilmeyiz sevgimiz vardır
Gönüllere candan sergimiz vardır
Doğruluktan hakka vergimiz vardır
Herkesler özünün hayrını görsün

Haydar'ım bunlarda bitmez iftira
Gerçeği örtmeye yetmez iftira
Allah'ı bilenler etmez iftira
Herkesler özünün hayrını görsün

141.)

Güçlünün zayıfa hüküm çabası
Gözlerini kan dökmeye dikmişler
Birde haklıym der işin çabası
Sanki savaşılar huzur ekmişler

Kimseler dünyadan bir şey götürmez
Kan ile gözyaşı barış getirmez
Savaş çıkaranlar savaş bitirmez
Çünkü onlar vampirlere denkmişler

Gözü kan bürümüş silah satanın
Onca önemi yok hiçbir vatanın
Ocakları sönsün çanak tutanın
Tarih yazar beterini çekmişler

Yaptığın kendince haklı görenler
Onların eseri bunca ölenler

Herkesler kan ağlar yoktur gülenler
Bu dünyanın çivisini skmşler

Barış konuşulur kupkuru sözler
oluğu çocuğu görmeyen gözler
Savaşın kurbanı yetim kszler
Savunmasız biçare ve tekmişler

İnsanlık düşmanı şu süper gçler
Her zaman her daim masumu suçlar
Hiçbir şeyle doymaz bu gözü alar
Azgınlığu kafalara takmışlar

İnsanım demesin savaş ıkararı
Haktan bahsetmesin şerce yakararı
Haydar'ım kan göllerinde yıkanarı
Vicdanları taştan dahi pekmişler

142.)

Vampirler kol gezer olmuş
Dünyanın arenasında
Her taraf yamyamla dolmuş
Dünyanın arenasında

Dokunulmasa bin yaşar
Huyudur haddini aşar
Kanlar sel olurda taşar
Dünyanın arenasında

Kimsecikler atmaz eli
El atana derler deli
Susar haklıların dili
Dünyanın arenasında

Yöneliriz sabretmeye
Bu kimseye hayretmeye
Doymuyoruz seyretmeye
Dünyanın arenasında

Gz göre göre türeyen
Asalak gibi üreyen
Çok gözler var kan bürüyen
Dünyanın arenasında

arpık ve bozuk bir düzen

Kimse göstermiyor özen
Haydar hüküm sürer ezen
Dünyanın arenasında

143.)

Birileri verir gazı
Güvenip de kanma sakın
Sen tavşansın onlar tazı
Sana dosttur sanma sakın

Amerika ile Rusya
Bunlarda kabarık dosya
Yemdir Afrika'yla Asya
Alış da usanma sakın

Aklın kullan gelme gaza
Yaptırırlar sana kaza
Halkına kesilir ceza
Şoka girip donma sakın

Herkesler der bana bana
Bel bağlama ona buna
Bir fayda bekleme sana
Gidip derman anma sakın

Aç gözünü önüne bak
Dört bir taraf yönüne bak
Dost diyenin ününe bak
Kırık dala konma sakın

Önüne bir sorun çıksa
Umduğundan da çok ise
Eğer sende çare yoksa
Ondan bundan umma sakın

Hibe diye aldatırlar
Dere tepe atlatırlar
Acı sürpriz patlatırlar
İkramlara banma sakın

Menfaattir varsa yoksa
Çıkar gözler nere baksa
Ah seni sana bıraksa
El suyunda yunma sakın

Ekmeden biçenler onlar
Kan şerbet içenler onlar
Yaranı deşenler onlar
Sende fırsat sunma sakın

Zıttınadır bir birinin
Günahı çok her birinin
Haydar'ım böyle birinin
Amacına yanma sakın

144.)

Zam yağmuruna kapıldık
Sığınacak çatımız yok
Yıldırımlara çarpıldık
Doğumuz yok batımız yok

Ne bitiyor ne diniyor
Alışkanlık ediniyor
Sabrımızı deniyor
Teslim olduk şartımız yok

Dört bir yandan bastırıyor
Sağdan soldan kısıtıyor
Bir korkudur estiriyor
İnan hiç abartımız yok

Usandırıp bıktırıyor
Zıvanadan çıkıyor
Çok yuvalar yıktırıyor
Eksiği var artımız yok

Sanki bize ediyor kast
Hep yoksula geliyor rast
Her defasında çeker rest
Ona karşı kartımız yok

Noksanımız tamamlayan
Derdimizi tanımlayan
Yoktur bizi bir anlayan
Dayanacak sırtımız yok

Yaşıyoruz sefaleti
Bilmem neyin kefareti
Koptu zam'ın kıyameti
Artık pılı pırtımız yok

Haydar der nasıl dur durak
Gayri bilmiyor dur durak
Limitsiz kantar kurdurak

Bizim ona tartımız yok

145.)

Bizi sefaletе sürükleyenler
Bir eliniz yağda birisi balda
Bize yoksulluğu körükleyenler
Bir eliniz yağda birisi balda

Yokluğun yeğsini bilmezsiniz siz
Darlığın içine girmezsiniz siz
Neler çektiğimizi görmezsiniz siz
Bir eliniz yağda birisi balda

Suçumuz dokuzmuş inmez sekize
Bütün olumsuzluklar bizedir bize
Baktım da diyecek yok keyfinize
Bir eliniz yağda birisi balda

Hakkı adaleti baltalarsınız
Devletin malını ortalarsınız
Eksiklerinizi artıyorsunuz
Bir eliniz yağda birisi balda

Bizde iki yaka gelmeyen haller
Sizin boynunuza bunca veballer
Banyo suyunuzda süt ile ballar
Bir eliniz yağda birisi balda

Bize kendinizi korutursunuz
Bizi bir şekilde avutursunuz
Kanımızı emer kurutursunuz
Bir eliniz yağda birisi balda

Haydar'ım çıkmazdan çıkamıyoruz
Yanlış tabuları yıkamıyoruz
Bizi körlediniz bakamıyoruz
Bir eliniz yağda birisi balda

146.)

Yalandan dolandan utanıyorduk
Şimdi arsızlığa sarılıyoruz
Hakkın birliğine tutunuyorduk
Şimdi şeytanlığa sarılıyoruz

Kul hakkı yemesi günahı hani

Tamahkâr olana diyorduk fani
Cana kast edene diyorken cani
Gidip de yılanı sarılıyoruz

Empati kalmamış mantık körelmiş
Sorumluda şahısçılık kuralmış
Anlayış tükenmiş dünya daralmış
Günü kurtarmaya sarılıyoruz

Doğru yanlış herkes bildiğin okur
Aynı şeyler diyerek mekik dokur
Bozgunculuk kaynıyor fokur fokur
Bir kısır döngüye sarılıyoruz

Zenginın serveti daim durağan
Tuzu kurulara bunlar olağan
Memnunuz diye atarlar slogan
Yine yanlışlara sarılıyoruz

Ünlüöl bahçe mi bağ mı değişti
İnsan mı değişti çağ mı değişti
Ölenler değişmez sağ mı değişti
Biz mi boş dünyaya sarılıyoruz

147.)

Sorun dünyada mı yoksa bende mi
Bu terslik kimdedir bilemiyorum
Hep o benden bir kaç adım önde mi
Bir türlü baş başa gelemiyorum

Ak dedimse kara demek zorunda
Hatalı ben olmuşum her sorunda
Yine yenik düşüyorum sonunda
Bunu düşmanıma dilemiyorum

Bahis edilemez haktan hukuktan
Canı çekişiyor hükmü yokluktan
Haksızlık cirit atıyor çokluktan
Bunları kökünden silemiyorum

Ünlüöl'um eşitlik katledilir
Zalimlerin suçları af edilir
Yetmedi mi mükâfat lütfedilir
Bunların önünü çelemiyorum

148.)

İnsana dünyayı dar edenlerin

Ahreti dünyası ışık görmesin
Olmadık sorunlar var edenlerin
Ahreti dünyası ışık görmesin

Her bir can dünyaya sığıyor iken
Kimi gül oluyor kimisi diken
İçinde nefret düşmanlık biriken
Ahreti dünyası ışık görmesin

Hayvanlar tok iken aç gözlü olmaz
İnsanoğlu bundan bir ibret almaz
Dünyaya tapana dünyada kalmaz
Ahreti dünyası ışık görmesin

Aklın kullanmayan davarlar güder
Dili dini rengi bahane eder
Böyle yapan sanma cennete gider
Ahreti dünyası ışık görmesin

Ünlü yol var mı ki dünyayı yiyen
Değil miyiz en son bir top bez giyen
Dünyanın tapusun alsa az diyen
Ahreti dünyası ışık görmesin

149.)

İki cambaz oynuyorlar bir ipten
Biri Amerika birisi Rusya
Yalan yere ikisi de tripte
Biri Amerika birisi Rusya

At oynatır her birisi bir yandan
Çıkar ve menfaat bekler her candan
İkisi de mesul bu akan kandan
Biri Amerika birisi Rusya

Barış yok bunların emellerinde
Bozgunculuk riya temellerinde
Masumların kanları ellerinde
Biri Amerika birisi Rusya

Bir sana bir bana gelip de tokar
Dostlukları bozar nifaklar sokar
Düşünce fikiri fitnelik kokar
Biri Amerika birisi Rusya

Dostum dediğinden çıkarı olur
Hiç aşağı olmaz yukarı olur
Her şekilde kesin bir karı olur
Biri Amerika birisi Rusya

Bizler hazırlarız böyle bir sonu
Akliselim olan biliyor bunu
Hileyle kurnazlık olursa konu
Biri Amerika birisi Rusya

Ünlü yol korkarım geçer iş işten
Kasa doldururlar her bir dövüşten
Bunlar aç gözlüdür inan doğuştan
Biri Amerika birisi Rusya

150.)

Milletin yüzü güldü mü
Bizim elden bir haber ver
Garip yetim gün gördü mü
Bizim elden bir haber ver

Veren sözünde kaldı mı
Yarına güven saldı mı
Emekçi hakkın aldı mı
Bizim elden bir haber ver

Olandan bitenden bahset
Eşitsizlik varsa vahşet
Her şeyden bihaber farz et
Bizim elden bir haber ver

Bitirildi mi Yandaşlık
Yakalandı mı çağdaşlık
Anlam buldu mu kardeşlik
Bizim elden bir haber ver

Ünlü yol ant içildi mi
Eğri doğru seçildi mi
Bütünlüğe geçildi mi
Bizim elden bir haber ver

151.)

O milletin efendisi
Bak şu çiftçinin haline

O milletin ta kendisi
Bak Şu çiftçinin haline

Ürün eker para etmez
Hâsılat borcuna yetmez
Sorunları artar bitmez
Bak Şu çiftçinin haline

Mazot pahalı alamaz
Mazotsuz tarım olamaz
Gübreye imkân kalamaz
Bak Şu çiftçinin haline

Kurtarmıyor çiçek pancar
Devamlı cebinden harcar
Borç birikir azar azar
Bak Şu çiftçinin haline

Mercimek nohut arpayı
Mısır pirinci buğdayı
Böyle geçirir her ayı
Bak Şu çiftçinin haline

Çözumsuzlüğe düşeli
Yarınından endişeli
Yüzü zoraki neşeli
Bak Şu çiftçinin haline

Üretmezse aç kalırız
Dışardan zamlı alırız
Zor günlerde daralırız
Bak Şu çiftçinin haline

Ünlü yol der emekçiler
Lokomotifir çiftçiler
Temelden üreticiler
Bak Şu çiftçinin haline

152.)

Neden bir insan evladı çıkmıyor
Bütün canlar bize kardeş diyerek
Toplumlara beyaz bayrak çekmiyor
Bütün canlar bize kardeş diyerek

Nedir bu korkular birlik olmaktan
Ne kar buluyorlar düşman kalmaktan
Vazgeçin Şu umutları çalmaktan
Bütün canlar bize kardeş diyerek

Hala kötülüğe duymuyor muyuz
Koskoca dünyaya sığmıyor muyuz
Kimi sayıp kimin saymıyor muyuz

Bütün canlar bize kardeş diyerek

Bir terslik mi vardır bilmem hislerde
Nedir bu körlük şaşılık bizlerde
Kardeşliği ön gören yok mu sizlerde
Bütün canlar bize kardeş diyerek

Ünlüyol'um bize haktan yollanan
Allah için yok mu aklın kullanan
Neden yok ders alıp da akıllanan
Bütün canlar bize kardeş diyerek

153.)

Dünyanın bin türlü hali
Gördüm tutmaz bir birini
Yoktur kaderin iptali
Yaşatırlar her birini

Üç aşağı beş yukarı
Değişmez yalvar yakarı
Her yerde onun çıkarı
Arz ederse yer birini

Seni düşürür dengine
Kapılırsın ahengine
Aldanır isen rengine
Başa sarar şer birini

Ak görünür kara olur
Derdi sıra sıra olur
Değeri beş para olur
Bulamazsın er birini

Ünlüyol sözün incesi
Söylenmez daha nicesi
Akıla gelmez öncesi
Bin bir dertten der birini

154.)

Önce aç gözlüler doysun
Yoksullar sabır eylesin
Fırsatçılar halkı soysun
Gören bilen seyreylesin

Emekçi terini döksün
Çabalasın kökler sönsün
Olmadı boynunu büksün
Çaresizlikten neylesin

Asgari ücretli mahkûm
Esarete çözüm tahkim
Eşitsizlik olmuş hâkim

Der isen şöyle böylesin

Biçarelik koynundayız
Geçimin sorunundayız
Perişan konumundayız
Ayan açık tam öylesin

Ünlüol'um şartlar zalim
Emekli cefaya talim
Diyemez böyle ahvalim
Kendi kendine söylesin

155.)

İnsanlar şeytanın emrine girmiş
Görürüz şeytana uyan uyana
Bir birinizle ile uğraşın demiş
Görürüz şeytana uyan uyana

Her kötü işi şeytana atarız
Suçlu o diyerek ona satarız
Onunla kalkar onunla yatarız
Görürüz şeytana uyan uyana

Aramıza nifak sokar bilerek
Seyrediyor sinsin gülererek
Dili dini ırkı diye bölerek
Görürüz şeytana uyan uyana

Lanetleriz ama sıyrılamayız
Menfaat uğruna ayrılamayız
Bilsek de doğruyu doğrulamayız
Görürüz şeytana uyan uyana

Yanlışlıklar artıyor her dönemde
Haklıya hak vermek sıfır önemde
Haksızdan yanayız bilerek hem de
Görürüz şeytana uyan uyana

Kendimizi ona maşa etmişiz
Onu fikirlere paşa etmişiz
Doğruya gitmeyiz hâşâ etmişiz
Görürüz şeytana uyan uyana

Şimdi Ünlüol'a kızan çok olur
Doğru söyleyenin dostu yok olur
İnsanım diyen yalana tok olur
Görürüz şeytana uyan uyana

156.)

Allah size akıl fikir vermişte
İftiradan geri kalmıyorsunuz
Akıl kullanan gerçeğe ermişte

İftiradan geri kalmıyorsunuz
Ne desek ne yapsak almıyorsunuz

Nasıl bir akılda fikirdesiniz
İnsanlık nerede siz neredesiniz
Şeytanın kol gezdiği yerdesiniz
İftiradan geri kalmıyorsunuz
Gerçeği kaile almıyorsunuz

Merak ediyorsan gel gör incele
Hele içimize gir gör incele
Mum söndü diyorsun bir gör incele
İftiradan geri kalmıyorsunuz
Kabahati hiçte almıyorsunuz

İçindeki kini dışa vurur dil
Bu bir kul hakkıdır bunu iyi bil
İnsanım diyorsan önyargıyı sil
İftiradan geri kalmıyorsunuz
İkilikten bir ders almıyorsunuz

Amacın emelin gayretin nedir
İnsanlığa böyle öğretin nedir
Yapmak mı yıkmak mı niyetin nedir
İftiradan geri kalmıyorsunuz
Kemalettin hisse almıyorsunuz

Söz bir Allah bire inanmazsınız
Gaflet uykusundan uyanmasınız
Söylerken gerçeğe dayanmazsınız
İftiradan geri kalmıyorsunuz
Hatanızı üste almıyorsunuz

Kendinizden pay mı katıyorsunuz
Bilinçaltın bize satıyorsunuz
İşkembeden bol bol atıyorsunuz
İftiradan geri kalmıyorsunuz
Sanmayın ahları almıyorsunuz

Utanın be utanın boş cakanızdan
Vebalimiz düşmesin yakanızdan
Ünlü yol lanet okur arkanızdan
İftiradan geri kalmıyorsunuz
Sevgi mesajını almıyorsunuz

157.)

Emekçi dünyanın lokomotifi
Kutlu olsun emekçinin bayramı
Alın terinin yok alternatifi
Kutlu olsun emekçinin bayramı

Bir mayıs dünyada emek günüdür

Emekçiye değer vermek günüdür
Yaşam şartlarını görmek günüdür
Kutlu olsun emekçinin bayramı

Gece gündüz işlerine gelirler
Canıyla başıyla emek verirler
Kışın donar yazın ise erirler
Kutlu olsun emekçinin bayramı

Çokları onların emeğin çalar
Yüzsüzlük yaparak kemiğe dalar
Hakları verilmez taşsa kasalar
Kutlu olsun emekçinin bayramı

Ünlü yol çalışan değildir öcü
Takdire şayandır üretim gücü
Onlar ki emeği kutsal görücü
Kutlu olsun emekçinin bayramı

158.)
Bayram demek ile bayram olmuyor
İçi dışı boşaltılan bayramlar
Dargınlar küskünler gönül almıyor
İçi dışı boşaltılan bayramlar

Dilden öze geçemiyor duygular
Herkesin içinde türlü kaygılar
Ne sevgiler kaldı nede saygılar
İçi dışı boşaltılan bayramlar

Yüzünü unuttu yazı turanın
Rüyasında sahibidir paranın
Yüzü gülmez fakirin fukaranın
İçi dışı boşaltılan bayramlar

Olana bitene aldırılmıyoruz
Arada engeli kaldırmıyoruz
Yetimi öksüzü güldürmüyoruz
İçi dışı boşaltılan bayramlar

Gördüm insanların hali pek acı
Ünlü yol'um bu felekten davacı
Kaynaşmaktı paylaşmaktı amacı
İçi dışı boşaltılan bayramlar

159.)
Gel uzat elini kader
Hadi artık barışalım
Kes zehri dilini kader
Hadi artık barışalım

Kan davası mı güdersin

Hep mi zıttıma gidersin
Niye bana kast edersin
Hadi artık barışalım

El ayakta prangasın
Hep aleyhime damgasın
Neden düşmanla kankasın
Hadi artık barışalım

Uğraşma canı benimle
Ruhum ile bedenimle
Hesabımı kes benimle
Hadi artık barışalım

Ağrım sızım çoklaşıyor
Saçım başım aklaşıyor
Yolun sonu yaklaşıyor
Hadi artık barışalım

Taşıyor sabır filemiz
Takip ettin silsilemiz
Dolmadı mı ki çilemiz
Hadi artık barışalım

Ünlüol'a garezin ne
Gülmeme itirazın ne
Benden isteğin razın ne
Hadi artık barışalım

160.)

Uzaya çıkmış fiyatlar
Acımasız artık şartlar
Bizi yüze bine katlar
Başa çıkmak şöyle dursun

Her gün şaşıp duruyoruz
Boşa koşup duruyoruz
Hep dolaşıp duruyoruz
Başa çıkmak şöyle dursun

Bulunmuyor yerli malı
İthaller ise pahalı
Yoldurur saç sakalı
Başa çıkmak şöyle dursun

Sanki bir türbülânstayız
Umut yönünden boşstayız
Ruh halimiz nahostayız
Başa çıkmak şöyle dursun

Ünlüol'um araç seker
Ne fren kaldı ne teker

Bizi çıkmazlığa çeker
Başa çıkmak şöyle dursun

161.)

Akılı mantığı sıfırladılar
Bütün insanları sınıfladılar
Kan dökmeyi bile kılıfladılar
Kiyamet denilen bu olsa gerek

Güya kardeş idi hani insanlar
Kardeşlik tanımaz canı insanlar
Dünyanın başında fani insanlar
Kiyamet denilen bu olsa gerek

Teraziyi tartan adil değilse
Ön ayak olanlar ehil değilse
Yürekler sevgiye dâhil değilse
Kiyamet denilen bu olsa gerek

Ahkâm kesilenler habersiz dinden
Bencilliğe düşmüş geçmiş kendinden
Unutmuş gerçeği terk etmiş dünden
Kiyamet denilen bu olsa gerek

Görünüyor parça parça böldüler
Nefret ekip sinsi sinsi güldüler
Bunu da bizlere layık gördüler
Kiyamet denilen bu olsa gerek

Bahane ettiler mezhep dinini
İrdeledi kökenini tenini
Her fırsatta kusuyorlar kinini
Kiyamet denilen bu olsa gerek

Çıkar için kişilikler değişti
Yılan olan çıyan ile sevişti
Şeytan geldi içimize sıvıştı
Kiyamet denilen bu olsa gerek

Haksızlara dahi haklı denildi
Bile bile hak hukuklar yenildi
Yücelikten alçaklığa inildi
Kiyamet denilen bu olsa gerek

Kul nefis peşinde azdı azıyor
Cümlesi ahlaka mezar kazıyor
Ünlü yol çoğu gerçeğe kızıyor
Kiyamet denilen bu olsa gerek

162.)

Bu nasıl bir bakış nasıl insanlık
Yanan insanlara alkışta nedir

Yok mu içinizde vicdan bir anlık
Yanan insanlara alkışta nedir
Yakan insanlara alkışta nedir

Sizler hangi akıl fikirdesiniz
Kardeşlik nerede siz nerdesiniz
Kendinizce nasıl bir yerdesiniz
Canlı canlı insan yakışta nedir
Yakan insanlara alkışta nedir

Yamyamlık mı vardır soylarınızda
Şeytanlık mı vardır huylarınızda
Canilik mi vardır toylarınızda
Şer olup şerliğe akışta nedir
Yakan insanlara alkışta nedir

Yananları seyrederek doydunuz
Can yakmayı sevince mi boğdunuz
Sizler insan olarak mı doğdunuz
Canlara böyle bir bakışta nedir
Yakan insanlara alkışta nedir

Ünlüol'um yürek nasıl dayanır
İnsan ölü olsa bile uyanır
Bu kadar mı yüzüzlüğe boyanır
Lanetlik bayrağını takışta nedir
Yakan insanlara alkışta nedir

163.)

Yine aynı masal ve aynı hava
Kuzu kuzu dinliyoruz doymadık
Hesap kitap ettik akıl bedava
Ay bacayı geçer oldu aymadık

İlim ile fenden söz edeni yok
Toplumun yararına gideni yok
El ile tutulur bir nedeni yok
Tongalara bastık kail saymadık

Biz körü körüne adım atarız
Ondan bataktan batağa batarız
Yıllar yılıdır uykuda yatarız
Karabasan gördük hâlâ caymadık

Anlayan olmadı dilde tüy bitti
Herkesler gerçeği öteye itti
Mantıkla düşünmek nereye gitti
Unutturduk düşünmeyi yaymadık

Acı gerçeklere hiç inanmadık
Hazır tükettik biter sanmadık
Külümüz savrulur derler yanmadık

Bir kuldanda da doğruları duymadık

Ünlüyol'um burnumuzu sürtmedik
Aklımızı fikrimizi dürtmedik
Yerimizde sayarız fark etmedik
Bir taşı bir taş üstüne koymadık

164.)

Görüyorum niceleri
Ahkâm keser söz gezdendirir
Akıl fikir cüceleri
Dillerinde köz gezdendirir

Esip gürleyip yağarmış
Ne var ise onda varmış
Baktım kibiri kabarmış
Belli çürük öz gezdendirir

O olmayınca darmışız
O var ise biz varmışız
Sanki ona yalvarmışız
Dere tepe düz gezdendirir

Avutuluruz laf ile
Karşılaşırız gaf ile
İşleri yok insaf ile
Arsız arsız yüz gezdendirir

Gözümüze baka baka
Sana bana toka toka
Nükteleri soka soka
Çuvaldızla biz gezdendirir

Korku ile nam salana
Hak yiyip de hak çalana
Ünlüyol sözüm alana
Ayak basmaz iz gezdendirir

165.)

Bazen ölen değil kalan ölüyor
Şu dünyanın türlü çeşit hali var
Sanmayın yaşayan her kul gülüyor
Şu dünyanın türlü çeşit hali var

Düşkün olan nedense horlanıyor
Güdümlü yaşamaya zorlanıyor
Başına gelen buna arlanıyor
Şu dünyanın türlü çeşit hali var

Ayağa düşersin göklerde iken
Batarsın gözlere olursun diken
Böylemidir yapılması gereken

Şu dünyanın türlü çeşit hali var

Sana bana olmaz diye bir şey yok
Boş verme sözümü sen kafana sok
Etrafi seyreyle görürsün birçok
Şu dünyanın türlü çeşit hali var

Kolay kazanılır oldu günahlar
Ne yazık ki arşa çıkıyor ahlar
Ünlü yol eyvahlar olsun eyvahlar
Şu dünyanın türlü çeşit hali var

166.)

Habersiz etrafımızdan
Sanki birer robot olduk
Ses çıkmaz tarafımızdan
Omuzlarda tabut olduk

Beyhudelere daldırdık
Duygusuzluğu doldurduk
Maneviyatı dondurduk
Bir değersiz çaput olduk

Gözümüz her şeye şaşı
Dostluğu ettik saf dışı
Gönül'e getirdik kışı
İçi paslı kaput olduk

Fark kalmadı bir metalden
Yuva benzeri otelden
Herkes ayrı ayrı telden
Kendimizce mabut olduk

Ünlü yol pul sevgi almaz
Her şey maddiyatla olmaz
Çıkarsız hal hatır sormaz
Eşten dosttan soyut olduk

167.)

Taşına su ile değirmen dönmez
Ozan ondan bundan çalmaz bilesin
Yaptığın insanın içine sinmez
Ozan ondan bundan çalmaz bilesin

Yalancının mumu er geç söniyor
Balon misali havası iniyor
Böylesine bizde hırsız deniyor
Ozan ondan bundan çalmaz bilesin

Kendinden başkası sana inanmaz
Bir sen aldanırsın kimse aldanmaz
Değersizleşirsin kimseler anmaz

Ozan ondan bundan çalmaz bilesin

Elbet sözlerimin muhatabı var
Yüzü de kızarmaz yok yüzünde ar
Günü kurtarmayı sayıyordur kar
Ozan ondan bundan çalmaz bilesin

Ozan olan Ozan buna yaklaşmaz
Kul hakkı yiyip de haram koklaşmaz
Ünlüol'um hak ve adalet şaşmaz
Ozan ondan bundan çalmaz bilesin

168.)

Şöyle bir durup da baktım dünyaya
Birbirini seven sayan görmedim
İnsanlık adına kalmışız yaya
İkiyüzlülüğe doyan görmedim

Lafa gelince hepimiz ermişiz
Kendi kendimize değer vermişiz
Bir kargaşa tufanına girmişiz
Farkına varıp da cayan görmedim

Kitlemişiz gönül kapılarını
Fikrince seçmişiz haklılarını
Açığa vurmazlar saklılarını
Hiç kimseyi fikri ayan görmedim

Gerçekler gizlenir üstü örtülür
Dersler çıkmaz çokça burun sürtülür
Neden iğne başkasına dürtülür
Hakça hakikatçe beyan görmedim

Ünlüol'um sözüm inceden ince
Sevmeler saymalar yok yüreğince
Konuşmak lazımsa tam gereğince
Doğruyu dinleyip duyan görmedim

169.)

Savaş ediyorlar bencil fikirler
Kan dökerek barış bulunur mu hiç
Düşünmekten akletmekten hakirler
Kin ekerek barış bulunur mu hiç

Barış ise herkeslerin amacı
Neden hep mazlumlar çekiyor acı
Bulundu mu şimdiedek ilacı
Şer dikerek barış bulunur mu hiç

Öze varılmıyor çoğu şekilci
Dünya âlem birbirine seyirci
İyilikler sonsuzadek seyirci

Pas çekerek barış bulunur mu hiç

Silahlanmak için edilir yarış
Kimseler kalmıyor geri bir karış
Eylemlerin sonu getirmez barış
Göz dikerek barış bulunur mu hiç

Canımız çıkana kadar bağırsak
Duyan olmuyor ki her gün çağırsak
Anlayış ve empatide ağırsak
Baş bükerek barış bulunur mu hiç

Ünlüol'um böyle oldum olalı
İnsan zalimlerden örnek alalı
Dünya birbirine düşman kalalı
Kök sökerek barış bulunur mu hiç

170.)

Ne söylenir ne denilir
Zamsız günümüz geçmiyor
Bilmem nasıl geçinilir
Zamsız günümüz geçmiyor

Bugün dünden daha zamlı
Her günü bir ihtişamlı
Karşılıyoruz tam tamlı
Zamsız günümüz geçmiyor

Şeker beşken oldu otuz
Takip eder un ile tuz
Geçinmesi oldu tuz buz
Zamsız günümüz geçmiyor

Hiç bitmese bu sene yaz
Aya çıktı kömürle gaz
Kışın bol bol yeriz ayaz
Zamsız günümüz geçmiyor

Giyim kuşam dersin fena
Gıdadan battık ziyana
Etki eylemiş her yana
Zamsız günümüz geçmiyor

Kıvraniyor dar gelirli
Zaten geliri belirli
Fark etmiyor ithal yerli
Zamsız günümüz geçmiyor

Herkes bizden üste çıktı
Faturayı bize yıktı
Kemerli olanlar sıktı
Zamsız günümüz geçmiyor

Dul yetim emekli şaşı
Önceden kaynayan aştı
Kazan değil sabır taşı
Zamsız günümüz geçmiyor

Harçlıktır asgari ücret
Yetmiyor demek ne cüret
Etme ağam çözüm üret
Zamsız günümüz geçmiyor

Ünlüyol'um değil şaka
Biri çaresine baka
Bir olmuyor iki yaka
Zamsız günümüz geçmiyor

171.)

Kimi dünya düzenine sarılmış
Etrafını bakıp gören kalmamış
Kimi insanlıktan çıkıp sıyrılmış
Bir yaraya merhem süren kalmamış

Kimisi aratır olmuş şeytanı
Kimileride boş bulmuş meydanı
Kimisi şaşırılmış yolu erkânı
Dostluk binasını ören kalmamış

Balık baştan kokar derdi atamız
Kavramayı boşlamaktır hatamız
Her şeyde uçğuz yoktur ortamız
Doğrunun hakkını veren kalmamış

Ya sen beniz ya da siz ile biziz
Guruplaşmalara rağbet etmişiz
Ya zorla seçmişiz ya biz seçmişiz
Bunun bir farkına eren kalmamış

Algısı körelmiş nice birey var
Ortada dolaşan türlü hey hey var
Ünlüyol'um söylenecek çok şey var
Bunları açığa seren kalmamış

172.)

Kaldır bahtımızdan bu karalığı
Bitir şanstan yana fukaralığı
Yaklaştır sevdiklerimle aralığı
Senin neye gücün yetmiyor Mevlam

Aka çevir alınımızda yazıyı
Dindir içlerdeki olan sızıyı
Dilinden düşürmem senden razıyı
Senin neye gücün yetmiyor Mevlam

Nedir bilemedim suçla günahım
Bitsin istiyorum bitmiyor ahım
Herkesin umudu sensin Allah'ım
Senin neye gücün yetmiyor Mevlam

Tadını kaçırma bayramlarımın
Umudun bitirme yarınlarımın
Çaresi sendedir sorunlarımın
Senin neye gücün yetmiyor Mevlam

Ünlü yol niyazım sanadır daim
Hemi rahmanımsın hem de rahim
Yüceler yücesi ey gönül mâhım
Senin neye gücün yetmiyor Mevlam

173.)

Sen nerde insanlık nerde
Aklın fikrin başka yerde
Gezinirsin fitne şerde
Yobazlığa lanet olsun

Sen misin Allah'a vekil
Allah'la aramdan çekil
Bağlamaz insanı şekil
Yobazlığa lanet olsun

Bu ne cüret açık ayan
Kendisini üstün sayan
Hunharca canlara kıyan
Yobazlığa lanet olsun

Allah'ın lanetlediği
Ret edip men eylediği
Cehennemliktir dediği
Yobazlığa lanet olsun

Var mı bir can yarattığın
Nedir dünyaya kattığın
Yaşam hakkıdır çattığın
Yobazlığa lanet olsun

Çağ dışı bir yola giden
Saçma sapanlı bir neden
Ünlü yol'um bulsun eden
Yobazlığa lanet olsun

174.)

Galiba ki ayakta uyuyoruz
Ondan aydınlığa eremiyoruz
İşimize geleni duyuyoruz
Olup bitenleri göremiyoruz
Benim diyen bize söylüyor ninni

Unutturur bize ilimi fenni
Allah büyüktür bizlere temenni
Haksızın defterin düremiyoruz

Sanmayın ki fark etmeye çalıştık
Avunmak yetiyor zaten alıştık
Halimize şükrederek sayıştık
Sebebi bir türlü yeremiyoruz

Suçlular aklanıp suçsuz çıkalı
Bela olur oldu iti çakalı
Gözümüz kör kulağımız tıkalı
Hak edene hakkın veremiyoruz

Ünlüyol'um kim var sözünde durmuş
Herkes keyfiyetçe bir düzen kurmuş
Her vuran mazluma masuma vurmuş
Zalime el bile süremiyoruz

175.)

Kimi görsem kime sorsam
Dürüstlükten dem vurulur
Nasılsın diyerek varsam
Doğruluk ondan sorulur

Nerede bunca düzenbaz
Nerden çıkar bunca yobaz
Herkes birbirinden cambaz
Hep içten içe kurulur

Ağızlarda kuru laflar
Bunlara yem olur saflar
Çok diyorum el insaflar
İyiler boşa yorulur

Ünlüyol zaman ne zaman
Yamandan olmuşlar yaman
Sanki ortalık süt liman
Dünya böyle zor durulur

176.)

Edep yahu bire beyler
Sevgi dilinden konuşun
Söyleyen hep kem mi söyler
Sevgi dilinden konuşun

Bırakın rüzgâr ekmeyi
Yollara diken dikmeyi
Terk edin şu rest çekmeyi
Sevgi dilinden konuşun

Kasırgalar estirmeyin

Vurup kırıp kestirmeyin
Bizi bize küstürmeyin
Sevgi dilinden konuşun

Yangınları yellemeyin
Yanlış yol belirlemeyin
Argoda ilerlemeyin
Sevgi dilinden konuşun

Beyinler kinle doluyor
Bir çıkmazda boğuluyor
Vallahi yazık oluyor
Sevgi dilinden konuşun

Aklı mantıkla eğitin
Birlik kardeşlik öğretin
Bir olmamızda diretin
Sevgi dilinden konuşun

Ne farkı var sağın solun
Bir olmaya bir yol bulun
Ünlüyol yapıcı olun
Sevgi dilinden konuşun

177.)

Tedbirsizlik ilgisizlik
Kimsenin umrunda değil
Menfaatçi bilgisizlik
Kimsenin umrunda değil

Bugün Bartın yarın nere
Can verilir göre göre
İnsaf eyleyiniz bire
Kimsenin umrunda değil

Yıllar yılı böyle olur
Bilmem ne vakit son bulur
Hesabı kimden sorulur
Kimsenin umrunda değil

Yuvalara dolar keder
Kimi fitrat der kim kader
Özensizlik başa kadar
Kimsenin umrunda değil

Dolar patronun kasası
Kârdır onun tek tasası
Çıksın işçinin posası
Kimsenin umrunda değil

Rahmet dilemek yetmiyor
Ölene fayda etmiyor

Örterek sorun bitmiyor
Kimsenin umrunda değil

Yer altında ezilenler
Yanı yana dizilenler
Ağlayanlar üzülenler
Kimsenin umrunda değil

Ünlüol'um bu madenler
Çözüm bulunmaz nedenler
Çare olmaz seyredenler
Kimsenin umrunda değil

178.)

Kelimeler kifayetsiz acılar tarifsizdir
Bunu bir yaşayan bilir gerisi habersizdir
Nice yetimi dolu var çığlıkları sessizdir
Ölüm kalım arasında yaşıyor madenciler

Madencinin umutları gün ışığı göremez
Hayatı zindanda geçer bir farkına eremez
Rızkını kazanmak için sanmayın can veremez
Ölüm kalım arasında yaşıyor madenciler

Kimi yerde gaz sıkıştır bomba misali patlar
Kimi yerde göçük olur acımasızdır şartlar
Acıyı yaşayan bilir yürektedir feryatlar
Ölüm kalım arasında yaşıyor madenciler

Ünlüol'um içi dışı kömür isi tozudur
Yüzlerinden akıp duran alın teri tuzudur
Kazması ile küreği elinde tek kozudur
Ölüm kalım arasında yaşıyor madenciler

179.)

İftira sayılır doğruyu demek
Herkes kendi tarafından bakıyor
Bana düşen gerçekleri söylemek
Herkes kendi tarafından bakıyor

Kutuplaştırdılar her bir tarafı
Kalmamışa benzer insan sarrafı
Kimselerde etmiyor itirafı
Herkes kendi tarafından bakıyor

Şeffaflık kalmadı olunmuş zanlı
Öbürü yaramaz bir kendi şanlı
Bir birini ithaf ediyor zanlı
Herkes kendi tarafından bakıyor

Kendi hata yapar ama sayılmaz
Bu gafletten hiçbir zaman ayılmaz

İnat eder kusurundan ayrılmaz
Herkes kendi tarafından bakıyor

Ünlüol'um yapılanlar doğru mu
Cümlesine soruyorum sorumu
Hiç hoş görmüyorum böyle durumu
Herkes kendi tarafından bakıyor

180.)

Moda mıdır fırlıdaklık
Ortada dönen dönene
Alicengizlik odaklık
Ortada dönen dönene

Dün başkaydı bugün nasıl
Bilmem ki hangisi asıl
Nasıl anlatam velhasıl
Ortada dönen dönene

Damar yok ki olsun arı
Beklenilmez bu kadarı
Birazcık var ise kârı
Ortada dönen dönene

Var türlü türlü aşırın
Çoktur bardağı taşırın
Hani var mı hiç şaşırın
Ortada dönen dönene

Ünlüol'um fazla deme
Durduk yere zılgıt yeme
Var git dik duruş bekleme
Ortada dönen dönene

181.)

Nice soysuz mahlûkatlar
İnsanım diye geçinir
Şerri şerrini ispatlar
İnsanım diye geçinir

Nefsi benliğe kazıyor
Kendince kurgu yazıyor
Sorumsuzluktan azıyor
İnsanım diye geçinir

Utansa kalırdı dona
Sende uğra aynı sona
Ne desem de azdır sana
İnsanım diye geçinir

Hiç mi yüzün kızarmadı
Bundan bir esef duymadı

Meşrebin mi bozarmadı
İnsanım diye geçinir

Bilmem neye sığınırısın
Bunu bir hak mı sanırısın
İğrençliğe boyanırısın
İnsanım diye geçinir

İnsan misali dolaşan
Şerdir şerliğe bulaşan
Örtbas etmeye çalışan
İnsanım diye geçinir

Sen ol aldanma tipine
Güven olmuyor ipine
Girmezler yerin dibine
İnsanım diye geçinir

Rastlamazsın arifine
Dokundurmazlar keyfine
Laf söyletmez şerefine
İnsanım diye geçinir

Ünlüol'um anlatamam
İnsaf ile bağlatamam
Vicdan yoksa yaratamam
İnsanım diye geçinir

182.)

İnsanların katledilip yandığı
Yapanların bunu sevap sandığı
Cahillerin şeytana inandığı
İnsanlığın öldüğü yer Maraş'tır

Çoluğu çocuğu kadın erkeği
Katletmek mi sizce dinin gereği
Buna dayanırsa eğer yüreği
İnsaf sona geldiği yer Maraş'tır

Yakan insan ise ben yanıyorum
Andıkça kendimden utanıyorum
Hem lanetliyorum hem kınıyorum
Yobazlığın güldüğü yer Maraş'tır

Bu nasıl anlayış nasıl bir ruhtur
Şer fikrini benimseyen güruhtur
Haktan başka can alması günahdır
Şirk'in hâkim kıldığı yer Maraş'tır

Kıyamete kadar kanlı kalınız.
Yakıcı yıkıcı şanlı kalınız
İman buysa siz imanlı kalınız.

Şerrin akıl çeldiği yer Maraş'tır

Bilmiyorum kimden emir aldınız
Hunharca gaddarca dehşet saldınız
Ünlü yol'ca lanetlenip kaldınız
Feryadın dağ deldiği yer Maraş'tır

183.)

Bizlere layık görülen
Derler haline şükür et
Cefa olsa da sürülen
Derler haline şükür et

Fakir boşa hayal kurar
Şartlar belimizi kırar
Akıl fikir eyler firar
Derler haline şükür et

Olmaz sana danışanı
Hal sormaya yanaşanı
Sustururlar konuşanı
Derler haline şükür et

Hiç bekleme soracaklar
Sensiz karar alacaklar
Yine telkin salacaklar
Derler haline şükür et

Kul olmamızı isterler
Olur isek pek severler
Hak istersek nankör derler
Derler haline şükür et

Ünlü yol'um denir tamam
Hep aynı tas aynı hamam
Arpa boyu yol alamam
Derler haline şükür et

184.)

Bugün böyle ise yarın ki nedir
Gelende gidende aynı senedir
Parası olana bir bahanedir
Yoksul aybaşını bile zor eder

Gün günden beterdir arıyor dünü
Böyle geçiriyor bütün ömrünü
Umutlara çeviremez yönünü
Çaresizlik umutları kor eder

Fakir zehir zıkkım yiyerek doyar
Fazla gelir ise yarına koyar

Şanssızlıktan düzde ayağı kayar
Talihe küser kadere zar eder

Ünlüol'um yoktur emmi dayısı
Yaşamları uçurumun kıyısı
Gördüm artar eksilmiyor sayısı
Bilmez yarınını nasıl var eder

185.)

Bizim asgari ücretli
Açlık sınırı altında
Emekliler esaretli
Açlık sınırı altında

Bayram uğramaz çoğuna
Bayramlık yok çocuğuna
Muhtaçlık var buçuğuna
Açlık sınırı altında

Sen makama bir biletsin
Yoksa onlar seni netsin
Günler böyle gelip gitsin
Açlık sınırı altında

Ünlüol sende aldırma
Kapat gözün kaş kaldırma
Uyusunlar uyandırma
Açlık sınırı altında

186.)

Hani bize ne demiştin
Sözünden caydın mı dostum
Sen rızalık istemiştin
Sözünden caydın mı dostum

Biri zorlama söyletti
O aklın nereye gitti
Biri kulağın çınlattı
Sözünden caydın mı dostum

Değer verdiğim hatırdın
Gelip bize anlatırdın
Neden ters köşe yatırdın
Sözünden caydın mı dostum

Gayrı diline dolama
Belirsizlik kovalama
Zorla değil oyalama
Sözünden caydın mı dostum

Sık sık ağız mı değişir
Fikirler tez mi değişir

Anlayış haz mı değişir
Sözünden caydın mı dostum

Ünlüöl ön yargısızdı
Sana kardeşten farksızdı
Gördüm seni kararsızdı
Sözünden caydın mı dostum

187.)

Eğer ki işimiz lütfе kaldıysa
Bilmez misiniz dağ fare doğurur
Eğer kaderimiz keyfe kaldıysa
Bilmez misiniz dağ fare doğurur

Sayın milyonlarca ama etkisiz
Kendi hesabına kendin yetkisiz
Hepten duyarsızız hepten tepkisiz
Bilmez misiniz dağ fare doğurur

Maaşın harçlığa dönüşüyorsa
İhtiyaçlar senle dövüşüyorsa
Her şey aleyhine geliyorsa
Bilmez misiniz dağ fare doğurur

Ünlüöl'um bu bizim tercihimiz
Böyle değil miydi istediğimiz
Yoksa filmi idi beklediğimiz
Bilmez misiniz dağ fare doğurur

188.)

Cahillik ne kadar iştah açıcı
Doyanı görmedim göremiyorum
Hiç kimse yok mudur bundan kaçıcı
Cayanı görmedim göremiyorum

Şuç yapıp da ona atması kolay
Kendini boşa çıkartması kolay
Pişmanım diyerek yırtması kolay
Doyanı görmedim göremiyorum

Anlayışı önyargıdan önemli
Akli mantığı duygudan önemli
Gerçekçiliği algıdan önemli
Sayanı görmedim göremiyorum

İkazım sanadır her seferine
Ünlüöl'um fazla inme derine
İnsanlığı menfaatin yerine
Koyanı görmedim göremiyorum

189.)

İnanırız bizler ne denilirse

Bu akılla bir yere varamayız
Yapıyoruz her ne istenilirse
Bu akılla bir yere varamayız

Sorgusuz sualsiz teslimiyet var
Bir körü körüne cahiliyet var
Ders çıkaramayan kabiliyet var
Bu akılla bir yere varamayız

Mantığı kaldırdık duyguya döndük
Anlayışı hepten terse döndürdük
Doğruluğu dürüstlüğü öldürdük
Bu akılla bir yere varamayız

Ünlüol'um hak düzen kuramayız
Biz şeytanın bacağına kıramayız
Kötü gidişe sebep aramayız
Bu akılla bir yere varamayız

190.)

Gözlerimiz yollardaydı
Zamlar bize hoş geldiniz
Sizsiz günümüz zordaydı
Zamlar bize hoş geldiniz

Biz sizin için yaşarız
Siz olmazsanız şaşarız
Sizinle dolup taşarız
Zamlar bize hoş geldiniz

Bizi koymayın hasrette
Yol uğrattın her süreçte
Memnunuz bu vaziyette
Zamlar bize hoş geldiniz

Her daim kapımız açık
Ziyarete gelin sık sık
İstersen yüzde yüze çık
Zamlar bize hoş geldiniz

Şükrederek dolaşırız
Can ciğere bağlarız
Öyle böyle anlaşırız
Zamlar bize hoş geldiniz

Ünlüol'da emeklidir
Sanma orta direklidir
Geliyorsa gereklidir
Zamlar bize hoş geldiniz

191.)

Hiç kalmadı endişemiz

Zamları güncelliyoruz
Sabah akşam var müjdemiz
Zamları güncelliyoruz

İhtiyaç varmış nakite
Uyarlandı beş vakite
Düşüyorlar tereddüte
Zamları güncelliyoruz

Oran git gide yükseldi
Periyodik hale geldi
Sorunlarımız düzeldi
Zamları güncelliyoruz

Paramız pula dönüştü.
Pul bile bize gülüştü
Ekmeğimizi bölüştü
Zamları güncelliyoruz

Petrolümüz gazamız var
Çağ atlayan hızımız var
El altında kozumuz
Zamları güncelliyoruz

Memnundur fakir zengini
Belli etmezler rengini
Ünlüyol yoktur bezgini
Zamları güncelliyoruz

192.)

Dinler sokulur araya
Kimseler umursamıyor
Mezhepler girer sıraya
Kimseler umursamıyor

Ülke ülke ayırırlar
Sanma bizi kayırırlar
Savaşları çıkarırlar
Kimseler umursamıyor

Kin ekerler karış karış
İsmi ile kalır barış
Bitmez sinsilikte yarış
Kimseler umursamıyor

Çoğunun dili zehirdir
Hoşgörülükte fakirdir
Demezler yaratan birdir
Kimseler umursamıyor

Hesap edilmez zararlar
Zararda çıkar ararlar

Alınır yersiz kararlar
Kimseler umursamıyor

Zalimin zulmü artarken
Ortalıkta fink atarken
Ben gülerim sen ağlarken
Kimseler umursamıyor

Her ne ise rengi ırkı
Yoktur hiç bir canın farkı
Döner insafsızlık çarkı
Kimseler umursamıyor

Birbirimiz üze üze
Kırdırırlar bizi bize
Bu hoş görünüyor göze
Kimseler umursamıyor

Benim sözüm cümlemize
Takılırız keyfimize
Hep denilir neyimize
Kimseler umursamıyor

Aklımızı kullanmayız
Hakkaniyet davranmayız
Ünlüyol adam olmayız
Kimseler umursamıyor

193.)

On ekim iki bin on beş
Ankara'da katliam var
Ocaklara düştü ateş
Ankara'da katliam var

Onuncu ayın onunda
Yobaz başrol bu oyunda
Şerlik yobazın koynunda
Ankara'da katliam var

Sabah onda otogarda
Terör belası pusuda
Masum insanlar tasada
Ankara'da katliam var

Yirmi çocuk tam yüz canı
Caniler akıttı kanı
Ceset doldurdu her yanı
Ankara'da katliam var

Barış istemek suç mudur
Can almak buna öç müdür
İnsancıl olmak güç müdür

Ankara'da katliam var

Haklıdır şikayetlerim
Son olmasını beklerim
Ünlüyol'um lanetlerim
Ankara'da katliam var

194.)

Sonucunda insanlar can veriyor
Savaşlara hayır diyen çıkmıyor
Kimi silah satıp kâra eriyor
Savaşlara hayır diyen çıkmıyor

Savaşlara hayır savaşa hayır
Ne birini itip ne birin kayır
Yazık temennide kalıyor hayır
Savaşlara hayır diyen çıkmıyor

Taraflar öldürmekle övünüyorlar
Bir fazla diyerek seviniyorlar
Haklılıklarına değiniyorlar
Savaşlara hayır diyen çıkmıyor

Biri birine kast edip kin güder
Bunun cermesini masum halk öder
İnsanım diyenler böylemi eder
Savaşlara hayır diyen çıkmıyor

Kimi o haklı der kimi öteki
İkisi de haksız demez bir teki
Şu tarafsızlık denen şeyde ne ki
Savaşlara hayır diyen çıkmıyor

Ünlüyol savaşlar bence canilik
Çağlar atlasak da olmaz yenilik
Yapılanlar vahşilik ve katillik
Savaşlara hayır diyen çıkmıyor

195.)

Dünyayı yaşanmaz hale getiren
İnsan görünümlü yaratıklar var
Gücünü tek masumlara yetiren
İnsan görünümlü yaratıklar var

İnsaf bilmez amacına ermeden
Çoluk çocuk kadın yaşlı demeden
Karnı doymaz insan eti yemeden
İnsan görünümlü yaratıklar var

O dini bu dini hepsi insandır
Sevgi dili insanca bir lisandır

Vahşilik yapana demem hayvandır
İnsan görünümlü yaratıklar var

İnsanlıktır savaşlarda hep ölen
Mağdurların acısını yok bölen
Kazandık diyerek yapanlar şölen
İnsan görünümlü yaratıklar var

Barışçıl demeçler kalır havada
Zulüm günden güne artar daha da
Ünlüyol'um bunlar hangi kafada
İnsan görünümlü yaratıklar var

196.)

Dün Ukrayna idi bugün Filistin
İnsanlar birbirin kırıp duruyor
Yakıp yıkıp barış mı istemiştin
İnsanlar birbirin kırıp duruyor
Öldürmeleri yetersiz buluyor

Bir sebep aramak ise amaçlar
Ortada dolaşır asılsız suçlar
Bundandır vahim oluyor sonuçlar
İnsanlar birbirin kırıp duruyor
Belden aşağı vurdukça vuruyor

Başarı sayarlar kan akıtmayı
Zapt etmek isterler bütün dünyayı
Büyüterek en ufak bir olayı
İnsanlar birbirin kırıp duruyor
Kendini haksızlıklara yoruyor

Silah tüccarları fırsat kolluyor
Art niyetini allıyor pulluyor
Her iki tarafa destek yolluyor
İnsanlar birbirin kırıp duruyor
Ne gözyaşı durup nede kuruyor

Ünlüyol nem kapıyoruz rüzgardan
Memnun olmuyoruz kıştan bahardan
Ateş duman yükselir her diyardan
İnsanlar birbirin kırıp duruyor
Ne mantık arar ne sebep soruyor

197.)

Film misali seyredilir
Çocuklar katledilirken
Aldırmazlığa gidilir
Çocuklar katledilirken

Planları şer alâmet
Vatansız kalır bir millet

Ne vicdan var ne merhamet
Çocuklar katledilirken

Sanki normal bir şey gibi
Can verenler körpe sabi
Sızlamaz kimsenin kalbi
Çocuklar katledilirken

Çıkarlarının namına
Girerler din ayırımına
Canilik bu tam tamına
Çocuklar katledilirken

Belirlenmiş ipuçları.
Çoktan belli amaçları
Umursanmaz sonuçları
Çocuklar katledilirken

Bir taraf katilden yana
Göz yumarlar kinden yana
Bunlar bir birinden yana
Çocuklar katledilirken

Bir taraf sade kınadı
Bu belirsizlik inadı
Bağlanmış eli kanadı
Çocuklar katledilirken

Bu ne ilktir nede sondur
Çözüm bulunmaz sorundur
Koca dünya üç maymundur
Çocuklar katledilirken

Dünyada çıbanın başı
Destekliyor her savaşı
Kimseler durmuyor karşı
Çocuklar katledilirken

Geldi savaş gemileri
Korumaya failleri
Kana bulaşır elleri
Çocuklar katledilirken

Orantısızken kuvvetler
Kopuyorken kıyametler
Nerde birleşmiş milletler
Çocuklar katledilirken

Hunharlığı uyandırır
Canavarları andırır
Yok etmeye dayandırır
Çocuklar katledilirken

Zulme karşı doğrulsanız
Gerçeği görür olsanız
Ünlüyol sözde insanız
Çocuklar katledilirken

198.)

Şiddetin kadını erkeği olmaz
Her türlü şiddete karşıyım karşı
Hiçbir neden bunun gereği olmaz
Her türlü şiddete karşıyım karşı

Yaşamak her canın doğal hakkıdır
Her bireyin huyu suyu farklıdır
Şiddet yapana diyemem haklıdır
Her türlü şiddete karşıyım karşı

İster lafla olsun ister bedenle
Asla taraf olmam sayıp sövenle
Elinden gelirse mutlaka önle
Her türlü şiddete karşıyım karşı

Ocaklar dağıtır yuvalar yıkar
Hayatlar söndürür yürekler yakar
Şiddet sonu kan ve gözyaşı akar
Her türlü şiddete karşıyım karşı

Bu şiddet bir çıkış yolu değildir
Şiddet yapan sevgi dolu değildir
Hiç kimse kimsenin kulu değildir
Her türlü şiddete karşıyım karşı

Her sorunun bir çözümü var elbet
Selamete çıkarmaz kaba kuvvet
Ünlüyol'um bu bir cana eziyet
Her türlü şiddete karşıyım karşı

199.)

Sizin oralarda ne derler bilmem
Lafını sözünü yiyen birine
Hak ettiği neyse derim çekinmem
Sözüm gitse de derinden derine

Daha düdü sözde asıp keserdi
Kükrüyordu aslan olmağı derdi
U dönüşü yapıp havluyu serdi
Sanki bir başkası gelmiş yerine

Külhanbeyi idi vakti zamanda
Güneş görür idi siste dumanda
Ver yansın ederdi canı yananda
Şimdi kuyruk salları bir aferine

Gördüm sığınmış çakalın inine
Hemencecik geçmiş onun dinine
El pençe eyliyor eski kinine
Bay bay etmiş eğilmeyen serine

Ne ilkesi kaldı nede ülküsü
Diline dolamış hay hay türküsü
Yalakalıkla bitiyor öyküsü
Sabun olur sövdüğünün kirine

Ünlüol'um onda böyle vaziyet
Dün dün idi diyor bellidir niyet
Sende gerçekleri söylersen şayet
Vay o zaman ölün ile dirine

200.)

Artık bize düşen zıkkım
Rağbet zıkkımın pekine
Zıkkıma var imiş akım
Rağbet zıkkımın pekine

Sebil gibi bedavaymış
Yiyenlere yine varmış
Ortalığı zıkkım sarmış
Rağbet zıkkımın pekine

Gerektirmiyormuş para
Ne sıra var nede kura
Şaşırırım aklım dura
Rağbet zıkkım pekine

Zam teğet geçermiş onu
Beleşe gelirmiş tonu
Çoğumuz yiyoruz bunu
Rağbet zıkkımın pekine

Yokluğun çözüm merkezi
Yoksulun vazgeçilmezi
Dar gelirlinin son tezi
Rağbet zıkkımın pekine

Dedim kıymalı börekse
Ya da baklava çörekse
Üç öğün olur gerekse
Rağbet zıkkımın pekine

İstersen kur turşusunu
Yersin yaşı kurusunu
Yen açlığın korkusunu
Rağbet zıkkımın pekine

Ünlüol kır inadını
Duyan olmaz feryadını
Öngören bilmez tadını
Rağbet zıkkımın pekine

201.)

Bir maaş bir aileye yeterken
Şimdi bir kişiye yetmez duydun mu
Önceden on para kadar ederken
Şimdiyse bir para etmez duydun mu

Baba çalışırdı yeterdi bize
Anneler kol kanat gererdi bize
Siz yeter ki okuyun derdi bize
Toplumca burnumuz sürtmez duydun mu

Cebimizi teslim ettik ellere
Onlarda harcarlar keyfi yerlere
Bu yüzdendir düşeriz bu hâllere
Sorunumuz böyle bitmez duydun mu

Her bir şeye gelirken güncelleme
Maaş yerinde sayıyor elleme
Kimse seni düşünecek belleme
Hiçbir iş yolunda gitmez duydun mu

Gece gündüz bizi soyan soyana
Gizil saklı değil bak dört bir yana
Ünlüol sözüm ona buna sana
Gaflettekine horoz ötmez duydun mu

202.)

Haksızlık yapanın hakkı mı olur
Doğayı katleden insan değil mi
Birde bunu yapıyorken zevk alır
Hayvanı katleden insan değil mi

Yeryüzüne yer altına el atan
Bu evrende dengesizlik yaratan
Bir kar yapıyorum sanan şarlatan
Tabiatı katleden insan değil mi

Yaşama hakkı var her türlü canın
Bu sadece değildir ki insanın
Börtü böcek milyonlarca hayvanın
Canını katleden insan değil mi

İnisiyatif hep insan elinde
Her şey onun keyfi ve özelinde
Sanki kendi başkasının yerinde
Aklını katleden insan değil mi

Ünlüyol'um sözü kısıdan keser
Saymakla bitmiyor yok olan eser
İnsan kendini sanıyor şaheser
İnsanı katleden insan değil mi

203.)

Ben senden hiç bir şey istemiyorum
Gelsen de bir gelmesen de yeni yıl
İyi olacaktır diyemiyorum
Gelsen de bir gelmesen de yeni yıl

Olumsuzluklar yerinde durdukça
Güzellik ve hoşluklar son buldukça
Bizlerdeki bu gidişat oldukça
Gelsen de bir gelmesen de yeni yıl

Geçim sıkıntısı devam ederse
Enflasyon son süratte giderse
Birileri yine sabredin derse
Gelsen de bir gelmesen de yeni yıl

Şehit haberleri yürek dağlarsa
Ana baba eş evlat kara bağlarsa
Şovmenler bundan menfaat sağlarsa
Gelsen de bir gelmesen de yeni yıl

Yine dar gelirli kıvranacaksa
Emekliyle işçi aldanacaksa
Bıçakta kemiğe dayanacaksa
Gelsen de bir gelmesen de yeni yıl

Bir birimiz kırıp inciteceksek
Argo sözcükleri işiteceksek
Fikir ayrılıkla itişeceksek
Gelsen de bir gelmesen de yeni yıl

Değişen tek sensin bizler hep aynı
Beyin aynı, kafa aynı kep aynı
Davranış anlayış aynı tip aynı
Gelsen de bir gelmesen de yeni yıl

Yirmi üç yirmi dört olmuş fark etmez
Giden dert gelen dert olmuş fark etmez
Namertler sözde mert olmuş fark etmez
Gelsen de bir gelmesen de yeni yıl

Ünlüyol sorunlar çözülmez ise
Toplumun ruh hali sezilmez ise
Bütünlüğün resmi çizilmez ise
Gelsen de bir gelmesen de yeni yıl

204.)

Dünyayı cehenneme döndürenler
Cenneti ahrette ön görüyorlar
Yaptığıyla hayatlar söndürenler
Cenneti ahrette ön görüyorlar
Kendileri her gün gün görüyorlar

Habersiz bir birinin mahallinden
Herkesler bahsediyor emsalinden
Toklar bilmez aç kalanın halinden
Cenneti ahrette ön görüyorlar
Kendileri her gün gün görüyorlar

Varlık ile halini denkleyenler
Yokluğu yoksullara yükleyenler
Buna rağmen hep şükür bekleyenler
Cenneti ahrette ön görüyorlar
Kendileri her gün gün görüyorlar

Bu anlayıştan bir vazgeçmiyorlar
Sanma kolayını mı bilmiyorlar
Dünyayı cennete çevirmiyorlar
Cenneti ahrette ön görüyorlar
Kendileri her gün gün görüyorlar

İyiliği laflarda gezdirirler
İyilik yapmayı böyle bilirler
Bu Ünlü yol'a keçiler gelirler
Cenneti ahrette ön görüyorlar.
Kendileri her gün gün görüyorlar

205.)

Bu öyle hırsız ki zengini soymaz
Yoksulun canına tak ediyorken
Asla hiçbir zaman kendini yormaz
Beleş geçinmeye çak ediyorken

Aydan aya yapılır toplantısı
Aranıyor sebep ve bağlantısı
Bizlere hiç uymuyor orantısı
Aynı yüzdeleri hak ediyorken

Etkisi işliyor iliğimize
Yerleşmek istiyor benliğimize
Tuz biber oluyor dirliğimize
Bize zorlukları çek ediyorken

Bahsi konu acı gerçeğimizden
Elini çekmiyor ekmeğimizden
Pay alıyor helal emeğimizden
Acıamaz kendini tok ediyorken

Hırsıza benzettim enflasyonu

Artıyor eksilmiyor fonksiyonu
Ünlüyol bu milyonların sorunu
Göz yumulur yerin bek ediyorken

206.)

Emeklinin geçiminden
Allah sizlere de versin
İşçinin hayat deminden
Allah sizlere de versin
Sizlere de nasip etsin

Bakarak doyduklarından
Almadık saydıklarından
Sepete koyduklarından
Allah sizlere de versin
Sizlere de nasip etsin

Canın dışın sıktığından
Alamayıp baktığından
Ekmeğinin katığından
Allah sizlere de versin
Sizlere de nasip etsin

İçtiğinden yediğinden
Yoksa şükür dediğinden
Utanıp eridiğinden
Allah sizlere de versin
Sizlere de nasip etsin

Dünyada nasıl emsalin
Böylemi idi hayalin
Sorumlusu kim bu halin
Allah sizlere de versin
Sizlere de nasip etsin

Bakması kolay dışından
Sorun eksilmez başından
Ünlüyol'un maaşından
Allah sizlere de versin
Sizlere de nasip etsin

207.)

Bir hırsız var enflasyon adında
Ne yakalayan var nede tutan var
Devamlı suçüstü olur aslında
Ne yakalayan var nede tutan var

Boşa çıkıyormuş bütün önlemler
Onun hızını kesmiyor söylemler
Yetersizden yetersizdir eylemler
Ne yakalayan var nede tutan var
Çarşı pazar ayan açık geziyor

Yediğime giydiğime sızıyor
Durduran yok azdıka da azıyor
Ne yakalayan var nede tutan var

Ancak rüyada görürüz tekleri
Bir türlü kazınamıyor kökleri
Sırtımıza yükler ağır yükleri
Ne yakalayan var nede tutan var

Ünlüyol'u anlayanlar çıkar mı
Herkes de biz gibi kemer sıkarmı
Bizler bıktık oda bizden bıkar mı
Ne yakalayan var nede tutan var

208.)

Bir tek toprak atılmadığı kaldı
Gördük ki ölüye saydılar bizi
Gelen giden yaşam hakkımız çaldı
Hem de ayan açık soydular bizi

Yıllar yılı emek verdik hiç oldu
Ödenilen pirimlerim hiç oldu
Haksızlıkla yaşamamız güç oldu
Ayakta uyutup baydılar bizi

Sıkıntıya sıkıntılar ekliye
Bunlar revamıdır bu emekliye
Sen beklemezsen hakkın kim beklie
Var sayıp yok yere koydular bizi

Ünlüyol'um çıkarlar meydanlara
Sesimiz ulaşmıyor ki onlara
Havale ediyorum vicdanlara
Ne anlayıp nede duydular bizi

209.)

Çarşı pazar sana uymaz
İkiyüzlüsün enflasyon
Yokluğu sepete koymaz
İkiyüzlüsün enflasyon

Bazı oranlar gösterir
Kendince bir ayar verir
Bizi kendine ezdirir
İkiyüzlüsün enflasyon

Tutturamaz yüzdesini
Hiç düşünmez ötesini
Kullanıyor yetkisini
İkiyüzlüsün enflasyon
Hep ikiyi bire sayar
Bizim gözümüzü boyar

İnceden inceden soyar
İkiyüzlüsün enflasyon

O akıllı bizler keriz
Biz bunu hak mı ederiz
Devamlı avuntu yeriz.
İkiyüzlüsün enflasyon

Şaşırayım sabit durda
Dolaşiyor orda burda
Bizi bırakıyor darda
İkiyüzlüsün enflasyon

Ünlü yol'um nasıl iştir
Ondaki üç bizde beştir
Varlığı, darlığa eştir
İkiyüzlüsün enflasyon

210.)

Artık şu tabuyu yıkın
El insaf beyler el insaf
Hak hukuktan yana çıkın
El insaf beyler el insaf

Endekslediniz yokluğa
Düşürdünüz muhtaçlığa
Maaşlar döndü harçlığa
El insaf beyler el insaf

Ateş pahası ortalık
Alınmıyor et ve balık
Akılda kalmadı sağlık
El insaf beyler el insaf

Bakılmıyor bizden yana
Bizi getirdiniz sona
Yenilmişiz enflasyona
El insaf beyler el insaf

Ünlü yol yaşam pahalı
Perişan olmuş ahali
Görmez misiniz bu hali
El insaf beyler el insaf

211.)

Dilim varmaz gerçekleri demeye
Anlamayanların çok olduğundan
Meyleden yok hakikati görmeye
Dediğim dedikler çok olduğundan

Önyargılar ile yapılır infaz
Yetersiz kalıyor her türlü ikaz

Doğruları söyle doğruları yaz
Duyulmaz bilinçsiz çok olduğundan

Nice yanlışlıklar doğru sanılır
Daim körü körüne inanılır
Ne ayıkma olur ne uyanılır
Ninniye kanaanlar çok olduğundan

Düşünme ve sorgulama yapmayız
Toplamayız çıkartmayız çarpmayız
Sünger çeker küsurata bakmayız
Hesap kitap bilmez çok olduğundan

Gel sen kimsenin keyfine dokunma
Boş ver sende başka bir hal takınma
Ünlüol'um başa çıkarım sanma
Algısızların çok çok olduğundan

212.)

Paramız durduğu yerde erirse
Bunun suçu onda mıdır bizde mi
Her gün değerinden kayıp verirse
Bunun suçu onda mıdır bizde mi

Yabancı paralar dimdik ayakta
Yıllar yılı duruyorlar dorukta
Bizimkinin hal durumu burukta
Bunun suçu onda mıdır bizde mi

Ne yalanım vardır nede abartı
Değer ölçüsüdür parada tartı
Güven duyulması en büyük şartı
Bunun suçu onda mıdır bizde mi

Döviz altın alıp başın gidiyor
Ekonomistler bu hale ne diyor
Liramız devamlı kan kaybediyor
Bunun suçu onda mıdır bizde mi

Ünlüol bu para bizim paramız
Ondan yana kanar durmaz yaramız
Kayboluyor yazı ile turamız
Bunun suçu onda mıdır bizde mi

213.)

Mükâfat ve müjde istemiyoruz
Bize hakkımızı verseniz yeter
Yaşamı idame edemiyoruz
Bize hakkımızı verseniz yeter

Hesabı kitabı adilce yapın
Hak hukuktan yana bir tavır takın

Bir kendinize bak bir bize bakın
Bize hakkımızı verseniz yeter

Çalışmaktır yolumuzla izimiz
Nasır tutar elimizle dizimiz
Emeksiz yemekte yoktur bezimiz
Bize hakkımızı verseniz yeter

Kepçeyle alıp kaşıkla vermeyin
Bile bile kul hakkına girmeyin
Ünlü yol der bizden esirgemeyin
Bize hakkımızı verseniz yeter

214.)

İnsanları deprem değil
Tedbirsizlik öldürüyor
Çaresi var mahrem değil
Tedbirsizlik öldürüyor

Temeli yok demiri yok
Kolonu yok kemeri yok
Planı yok imarı yok
Tedbirsizlik öldürüyor

İşte ortada suçumuz
Kabul eden var kaçımız
Yolmak boşadır saçımız
Tedbirsizlik öldürüyor

Sorumlular umursamaz
Mevzuatı uygulamaz
Can yanmayan algılamaz
Tedbirsizlik öldürüyor

Ne kaderdir ne talihtir
Çözümleri muhtelifdir
Sözüm anlayan ariftir
Tedbirsizlik öldürüyor

Canı gider vatandaşın
Ünlü yol der düşün taşın
Nedenini bul yanlışın
Tedbirsizlik öldürüyor

215.)

Ne adalet bilirler ne hukuku
Ne kuldun utanma ne haktan korku
Yüzde yüz aynılar bulunmaz farkı
Aramızda kol gezer firavunlar

Bir türlü bitmiyor takıntıları
İnsanlık namına yıkıntıları

Çoğunu yanıltır çalkantıları
Aramızda kol gezer firavunlar

Ayrılmazlar dünyamız merkezinden
Gidiyorlar zalimliğin izinden
Sapmıyorlar fanilik çizgisinden
Aramızda kol gezer firavunlar

Ünlüol'um firavunluk konusu
Zulümlere nedendir var oluşu
Değişmiyor bakışıyla duruşu
Aramızda kol gezer firavunlar

216.)

Kafanızı ona buna takmayın
Bizi sorunsuz bir hale getirin
Bahaneyle sağa sola sarkmayın
Bizi anlayışlı hale getirin

Bizim tek kavgamız ekmek kavgası
Rızık peşindeyiz oldum olası
Siyasi fanatizmin yok mu ortası
Birlik sağlayıcı hale getirin

Bize örnek olun güzelliklerle
Edepli adaplı özelliklerle
Tanış olalım efendiliklerle
Bizi hoşgörülü hale getirin

Ünlüol'um bizi bize bırakın
Bitsin ayrımcılık öze bırakın
Artık yolumuzu düze bırakın
Çağlar atlayıcı hale getirin

217.)

On beşi istememiştik
Lüzumu da yok demiştik
Bu kararı biz vermiştik
On beşe karşı üç güzel

On beşe öcü bakarım
Üç alır kına yakarım
Ne umursar ne takarım
On beşe karşı üç güzel

On beşçiye karşı dolduk
Suçu başkasında bulduk
Bu şartlara razı olduk
On beşe karşı üç güzel

Sanmıyorum ki yetmedi
Hoşunuza mı gitmedi

Harcıyorum da bitmedi
On beşe karşı üç güzel

Ünlüyol ceket satsa da
Bugün dünü aratsa da
Her bir şey kat kat artsa da
On beşe karşı üç güzel

218.)

Önce kaile almayan
Seçimde kapım çalmasın
Dertlere çare olmayan
Seçimde kapım çalmasın

Meydanlarda gürleyenler
Oy ver diye terleyenler
Bizleri av belleyenler
Seçimde kapım çalmasın

Her dem bizden tırtıklayan
Menfaatine yoklayan
Seçimlerde hatırlayan
Seçimde kapım çalmasın

Kendini bulunmaz sayan
Bunu ortalığa yayan
Oy vermezsem tefe koyan
Seçimde kapım çalmasın

Yoksulluğu yerleştiren
Haklıları eleştiren
Bu hali normalleştiren
Seçimde kapım çalmasın

Ünlüyol bir içim dışım
Ondandır ağrır bu başım
Hak edenleredir taşım
Seçimde kapım çalmasın

219.)

Sana derim sana koltuk
Oturun kalkmak bilmiyor
Biz bu gidişattan korktuk
Endişemiz eksilmiyor

Yedirerek gururuna
Aldırmadan şuuruna
Neler yapan var uğruna
Yeter artık denilmiyor

Fayda bekleme boşuna
Bel bağlama duruşuna

Bakma boyuna posuna
Heybete güvenilmiyor

Üstüneyken kırışanlar
Bırakmıyor alışanlar
Senin için savaşılanlar
Akillerce sevilmiyor

Yapışkan mı taşıyorsun
Sımsıkı yapışıyorsun
Bizimle takışıyorsun
Huyun hiç beğenilmiyor

Ünlü yol dolmaz kotası
O yüzden geçmez modası
Bu nasıl koltuk sevdası
Ölmeyince inilmiyor

220.)

Sağır sultan duydu bu halimizi
Bir sen duymuyorsun bizi vekilim
Tamamen boşladın ahalimizi
Kaile almıyorsun bizi vekilim

Seni seçen bizler değil miyiz ki
Bir daha oyumuz verir miyiz ki
Söyle bilelim nezdinde neyiz ki
Vardan saymıyorsun bizi vekilim

Kolay olur senin için ahkâmlar
Musluk sana akar bizlere damlar
Belimizi kırdı yapılan zamlar
Yine sormuyorsun bizi vekilim

Tıkadınız bize kulağınızı
Kestiniz bizlerden ayağınızı
Niye göremeyiz kıyağınızı
Başa koymuyorsun bizi vekilim

Sana emanetti bizim hakkımız
Gördük ki sahipsiz kaldı hakkımız
Ünlü yol helal etmeyiz hakkımız
Sanma soymuyorsun bizi vekilim

221.)

Yıkılsın zalimlerin saltanatı
Adalet yerini bulsun dünyada
Kessin şer ağızlar şer seranatı
Adalet yerini bulsun dünyada

Çekilmeli artık zulmetin fişi
Kul hakkı yiyenin kırılınsın dişi

Kalmasın isterim mağdur bir kişi
Adalet yerini bulsun dünyada

İnsan iyi güzele layıksın
İraden her türlü engeli yıksın
Geleceğimiz aydınlığa çıksın
Adalet yerini bulsun dünyada

nl yol hak hukuk baş tacı olsun
Doğruluk sonuç bağlayıcı olsun
Eşitlik cümleyi sarıcı olsun
Adalet yerini bulsun dünyada

